GÖNÜLDEN ESİNTİLER:

ESMÂ'ÜL HÜSNÂ

I. BÖLÜM

M.Nusret Tura Hz.



DÜZENLEYEN VE YAZAN
TERZİOĞLU MURAT DERUNİ
(7)

İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (163)

GÖNÜLDEN ESİNTİLER:

ESMÂ'ÜL HÜSNÂ
I. BÖLÜM
M. Nusret Tura hazretleri



هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

Huvallâhullezî lâ ilâhe illâ huve, âlimul gaybi veş şehâdeti, huver rahmânur rahîm.

"O öyle Allah ki ondan başka ilâh yok gaybi de bilir şehadeti de, O rahmândır, rahîmdir." **(Haşr 59/22)**

DÜZENLEYEN VE YAZAN

TERZİ OĞLU MURAT DERÛNİ

(7)

İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (163)

NECDET ARDIÇ

TERZİ BABA

Adres

Büro: Ertuğrul Mahallesi Hüseyin

Pehlivan Caddesi No: 29/5

Servet Apt. 59 100

Tekirdağ

Ev: 100 yıl Mahallesi Uğur Mumcu Caddesi

Ata Kent Sitesi A Blok Kat 3, D. 13.

Tekirdağ

Tel: (0282) 408 93 84

(0533) 7743937

www.terzibaba13.com

terzibaba13@gmail.com

TERZİ BABAMIN ÖNSÖZÜ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHÎM

Muhterem okuyucularımız. Her ne vesile ile olmuşsa elinize geçen bu, 163-1-7-Esmâ'ül Hüsnâ-M.Nusret Tura. Ve 164-2-8-Esmâ'ül Hüsnâ-M.Nusret Tura. İsimli kitaplarının bende büyük hatırası vardır.

Rahmetli Nusret Babam Bu kitabın kendi el yazısı ile olan aslını (1975) li yıllarda bana vermişti bende onu bir tanıdığıma verip daktilo ile yeni harflere döndürtmüş idim.

Bir müddet böyle durduktan sonra Sayın M. Erol Kılıç bey kardeşimiz Nusret Babamın diğer kitapları ile birlikte bu kitabının da basımını "İnsan" yayınlarına tavsiye etmiş onlarda kabul edip, (O'nun güzel isimleri) ismi altında (1995) senesinde basmışlar idi.

Bu günlerde de kitabın üzerinde çalışmalar yapan "Murat Derûnî" oğlumuz kendisinde oluşan bazı tecelli ve varidatlar üzerine fakirle de istişareler ederek bu kitabın üzerinde çalışmalar yapmak istediğini bildirmiş idi, bende kendisine olabilir yapabilirsin demiştim.

Bunun üzerine çalışmalarına başlayan "Murat Derûnî" oğlumuz epey uzun bir çalışmadan sonra, kitabı iki bölüm halinde hazırlayıp elinizde bulunan duruma getirmiş idi.

Bende cilt kapağını yaptırıp ön sözünü de özetle yazdıktan sonra, son kalan eksikliklerinde tamamlanması için kendisine göndermiştim.

Neticede bu kitaplar meydana gelmiş oldu, okuyanların azami derecede faydalanmalarını ve emeği geçen herkesin Bu çalışmadan meydana gelecek hasılayı almalarını Cenâb-ı Hakk'tan niyaz ederim. Cenâb-ı Hakk yolunda olanların bu esimlerin hakikatlerinden faydalanmalarını sağlasın İnşeallah. "İz-Terzi Baba Necdet Ardıç"

ÖNSÖZ[1]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHÎM

Nusret Babam (r.a.)'in Esmâ'ül Hüsna çalışmasının daha önce genele yapılan kitab çalışması pdf dosya olarak diğer dosyalarım arasında duruyordu… Daha önce yapılan çalışmalar ile diğer Nusret Tura kitaplarının "Terzi Baba Gönülden Esintiler" çalışmalarının içine kazandırılmış olması ve bir kardeşimizin Nusret Babam (r.a.) hakkındaki zuhuratı hakkında, Efendi Babamın Nusret Tura (r.a.)'in hakikatlerinin artık gün yüzüne çıkıp yayılması zamanı geldi ifadeleri bu çalışmayı yapmak ve üzerinde bazı ayrıntılar konusunda derinleşmek konusunda fakîri cesaretlendirdi…

Esmâ'ül Hüsna kitabı word dosyası üzerine aktarımı ve düzenlemesi konusu hakkında Efendi Babam ile istişareye geçmeden kendisinden gelen Esmâ-Mahla (Bâtini takma isim) konusundaki bazı oluşumlarda bu işin gün yüzüne çıkmasının zamanı geldiğini işaret ediyordu.

Esmâ'ül Hüsnâ konusu yapılan çalışmalardan görüleceği üzere tasavvuf konusunda ve beş hazret mertebeleri içinde önemli bir sahayı teşkil etmektedir. Bu saha birçok tasavvufi ekolde yokmuş gibi fazla önemsenmez ve göz ardı edilir. Onun içinde bugün hâlimiz bu sahanın genelde hayalinde ve vehiminde olmamızdır…

Bu yollarda dirsek çürüten ehl-i tasavvufun bilmesi gereken şudur… Salik hakîki Rabb-i Hassına bu dünya hayatında ulaşamazsa bilmelidir ki ebediyen ulaşamaz… Cennete gitse ve "Halidina Fi Ebeda" Ebedi kalıcılardan

[1] Düzenleyen – Terzi Oğlu Murat…

olsa bile fikri sahada tefekkürde buraya ulaşamazsa hayali Rabb-inden kendine sadece bir selâm vardır… Ve bu hangi düşünce sahasında kalınmış ise orada ebedi kalıcılardan olacaktır.

En azından bu yolda çalışma yapıp, Zât cenneti içinde olan Tevhid mertebelerine ulaşıp, bu sahanın eğitimini ahirette devam ettirebilenlerden olmak gereklidir.

Efendi Babama gönderdiğim maillerin birinde;

Bu vesile ile; Ve Nusret Babam (r.a)'ın Esmâ'ül Hüsnâ kitabının Terzi Baba kitabları arasında olması gönlüme bir kaç gündür doğdu. Eğer elinizde böyle bir çalışma yoksa ve bu çalışmanın yapılmasının herhangi bir mahsuru yoksa bu çalışmayı düzenlemek istiyorum. T.O.M.D.

Ayrıca çalışmasını yapmayı düşündüğün Nusret Babamızın "Esmâül hüsnâ" kitabının çalışmalarına başlayabilirsin iyi olur. Ayrıca onun içine (1-Necdet divanı)'nın başında olan her isme bir dörtlük yazılı bölümü de ilâve edebilirsin. T.B.

Böylelikle çalışmaya başlanmış oldu. Bahsedilen şiir'e ilaveten fakirin acizane yazmış olduğu Rahmîye annem ve Aynası isimli şiirler konu ile ilgisine binaen çalışma içine alınmıştır. Esmâ'ül Hüsnâ harflerin ma'nâsal olarak neyi ifade edebileceği ve sayı değerleri de okuyucunun istifadesine sunulmuştur...

Zuhur edersin cümle âlemlerden,
Hakkı buldurursun ma'nâ erinden,

Yardım ulaştırırsın selâmından,
Vardım huzuruna **''Nasrullah''** Pirim.[2]

İlâhi! Bu çalışmadan oluşacak ma'nevi hasılayı evvela Resülûlah Efendimiz, Ehl-i beyt hazretlerinin, Piran hazeratının, Nusret Babam (r.a) ve Rahmiye annem (r.a.)'in aziz, pak, mutahhar ruhlarına hediye eyledim… Haberdar eylemen niyazıyla…

Terzi Oğlu Murat Deruni

Mehmet Nusret Tura Uşşaki



Babası kolağası İsmail Efendi, annesi Şahinde hanımdır. Babasının ailesi Bulgaristan"ın Kızanlık bölgesinden, buradaki düzenlerinin bozulması sebebiyle ayrılarak yola çıkmış, bu göç esnâsında İsmail kaybolmuş ve Türkiye"ye doğru gitmekten olan başka bir kafile yanlarına almıştır. Kendi ailesini bir daha bulamayan İsmail, yeni ailesi ile bir müddet Tekirdağ"da ikāmet etmiş, daha sonra İstanbul Kasımpaşa"ya yerleşmişlerdir.

Kasımpaşa"da Şahinde Hanım ile evlenen İsmail Efendi"nin, 1903 senesinde Nusret isminde bir oğlu ve

[2] Terzi Oğlu Murat – Vardım Huzuruna Pirim – 8 Aralık 2012…

1917 senesinde Fatma Nafize isminde bir kız çocuğu dünyaya gelmiştir. Nusret Efendi 18 yaşlarında iken annesi onun hakkında güzel bir rüya görür. Bunun üzerine babası Nusret"i yanına alarak Kasımpaşa"daki Uşşâkî âsitânesine gider ve dergâhın şeyhi Mustafa Sâfî Efendi"ye "size bir Uşşâkî gülü getirdim" diyerek Nusret"i teslîm eder. Nusret Efendi"nin tarîkata intisâbı bu şekilde gerçekleşir.

1926 yılında şeyhi Mustafa Sâfî Efendi vefât edince, zaten kendisinin terbiyesiyle ilgilenmekte olan Mustafa Sâfî Efendi"nin halîfesi Mehmed Hazmî Efendi ile seyr ü sülûkuna devam etmiştir. Nusret Efendi"nin bunu ifâde eden bir beyti şöyledir:

"Hazreti Hazmî"ye büktük boynumuz misli gedâ,
Pîr Hüsâmeddîn-i Uşşâkî"ye ettik ilticâ".

Hazmî Efendi"nin Fatih Keçeciler"de Mahmud Bedreddin Dergâh"ındaki evini sık sık ziyâret etmiştir. Derslerini bitirmeye muvaffak olduğunda bunun sevinci ile günümüzde rast makamında ilahî olarak okunmakta olan meşhûr **"Erler Demine Destur Alalım"** nutkunu söylemiştir:

Erler demine destûr alalım
Pervâneye bak ibret alalım
Aşk ateşine gel bir yanalım
Dost dost diyerek arşa varalım

Devrâna uyup seyrân edelim
Eyvah demeden, Allah diyelim

Günler geceler durmaz geçiyor
Sermâyen olan ömrün bitiyor

Bülbüllere bak feryâd ediyor
Ey gonca açıl mevsim bitiyor

Devrâna uyup seyrân edelim
Eyvah demeden, Allah diyelim

Âşıksan eğer gel birleşelim
Şeyhin izine yüzler sürelim
Tâ fecre kadar zikreyleyelim
Feryâd edelim efgân edelim

Devrâna uyup seyrân edelim
Eyvah demeden, Allah diyelim

Ey yolcu biraz gel dinle beni
Kervan yürüyor sen kalma geri
Nusret denilen deryâ gezeri
Hatmetti bugün seyr ü seferi

Devrâna uyup seyrân edelim
Eyvah demeden, Allah diyelim

Talebesi olan Necdet Beyefendi onunla olan berâberliklerinden şunları nakleder:

"Nusret Babam gişede çalıştığı sıralarda ziyaretine giderdim. Gemi saati olmadığı zamanlar gişenin kapısı kapalı olur, kendisi içerde ya istirahat eder ya da eğer yorgun değilse zikir yapar veya yazılarını yazardı. Ben kapıyı vurmam beklerim, o geldiğimi anlar içeri alır, benimle sohbet ederdi…

Bir gün arkadaşım ile beraber ziyaretine gitmiştik. Sonra başka yer de dersimiz olduğunu söyleyerek kendisinden izin istedik. Kapıdan çıkarken "Deryâda

yıkanıp temizlendiniz hadi şimdi göle gidip kirlenin bakalım" dedi. Bunun ne anlama geldiğini çok seneler sonra anladım…

"Mehmet Hazmi Tura ile halîfesi Mehmet Nusret Tura"nın soyadlarının aynı olması kan bağından değil ma'nevî bağdan kaynaklanır. Nusret Efendi, Şeyhine olan aşırı muhabbetinden dolayı aynı soyadını kullanmıştır. Bununla alakalı bir beyti şöyledir:

"Bana kıtmir-i aşk derler koşarken Hazmî-i câna
Lâkaptır Nusret-i tura (Tuğra) ayılsınlar füsûnumdan…"

Mektuplar"ında da soyadıyla ilgili şu açıklamayı yapar:

"Sordular Mecnûn"a Leylâ"nın saâdethânesin
Sîneden bir âh çekip gösterdi dil vîrânesin"

Dedikleri gibi Hazmî Babamız da sînemizde yatıyor, toprakta değil. Efendi babamızın soyadı Tura"dır. Fakîrin de Tura"dır. Tuğra derler eski Türkçede… Ma'nâda Sultanlar Sultanı"nın tuğrasıyız. Esâsen Tuğra"ya padişahların imzâsına derler. Cenâb-ı Kibriyânın gönlümüze vurduğu Tura"nın pırıltılarını sözlerimizde, gözlerimizde görmek mümkündür.

Nusret Efendi, şeyhi Hazmî Efendi"nin vefâtından kısa süre önce çıktığı Hac yolculuğuna dair "Efendi Babam Hacc"a Giderken" başlıklı şu şiiri söylemiştir:

Günden güne efzûn[3] oluyor âh-ı figânım,[4]
Canânımın ardında koşup gitmede figânım.

[3] Fazla, çok, yukarı, aşkın…

[4] Feryat etme, **ah** çekme…

Gittim gelirim, "gel" dedi mahbûb-ı[5] cihân "gel",
Gönlümde bir aks-i sedâ[6] var, "git ve hemen gel".

Ol hâk-i ıtırnâke[7] eriş, sonra selâm et
Alnında durur dîdelerim[8], hâk ile pâk et.

Herkes su döker yolcusuna, yol alıyorken,
Biz yaş dökeriz gelmen için, bir görüversen,

Tayyâre ile âlemi eflâki dolaşsan
Ref ref ile, düldüller ile arşa ulaşsan.

Gönlümde yerin var, Allah, taşra çıkamasın
Bir tek adım olsun atamaz, gāib olamazsın.

Gittin bilirim ağlayarak, bir nice zahmet,
Ya kalbine geldiyse eğer, Nûr-ı Muhammed.

Avdet[9] gerekir, tâ ki bu dem kalmaya hasret,
Çok özledi Nusret seni, gel kalbime hükmet.

Nusret Efendi gençliğinde Devlet Deniz Yolları"nda göreve başlamış ve seferlere çıkarak geçimini sağlamıştır. 25 yaşında iken Rahmîye Hanım ile evlenmiş, bu evlilikten Nûriye ve Recâî isimlerinde iki çocukları olmuştur. İstanbul Kasımpaşa"da ve son olarak da Bebek semtinde ikāmet etmişlerdir. Bebek iskelesi gişe memurluğunda çalıştıktan sonra buradan emekli olmuştur. Nusret Tura 1979 yılında vefât etmiş, vasiyetleri gereği, eşiyle birlikte Pendik Soğanlık Dolayoba Yayalar Köyü mezarlığına defnedilmiştir.

---

[5] (a. s. hubb'dan) : muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevgili…
[6] Yankı…
[7] Sen bizim güzel, hoş kokumuzu duy…
[8] Gözlerim.
[9] Dönmek.

Mehmet Nusret Tura"nın tasavvufî kitapları, gazetelerde yayımlanmış yazıları ve şiirleri bulunmaktadır. Kendisi 1960"lı yıllarda, Şiirlerini, Tasavvufta Gönül ve Aşk ve Vecîzeler isimli kitaplarını, Karagün Dostuyum başlığı ile üç kitap halinde bastırmıştır.

Nusret Efendi"nin bazı tasavvûfî sohbetleri, 67-68"li yıllarda Yeni İstanbul ve Milliyet gazetelerinde köşe yazarlığı yapan Refiî Cevâd Ulunay"ın talebiyle kendisine yollanarak bu gazetelerde okuyucu ile buluşma imkanı bulmuştur. Bu yazılar Prof. Dr. Mahmud Erol Kılıç tarafından derlenerek Râh-ı Aşk adıyla kitap haline getirilmiştir. Nusret Efendi"nin Esmâ-i İlâhiyye adlı eseri ve bir müridine yolladığı mektuplarının toplamı da, eski harflerden yeni harflere geçirilerek O"nun Güzel İsimleri ve Mektuplar adları ile ilk defâ yayımlanmıştır.[10]

Varayım dersem Pirim neredesin?
Aşıkların uyandırır neFesin,
Dedi ki; Mekanım gönlümdür senin,
Vardım huzuruna **''Aşkullah''** Pirim.[11]

---

[10] Terzi Baba Gönülden Esintiler (53) Hazmi Tura Yüksek Lisans Tezi (Fatma Sena Yönlüer)'den alıntıdır…
[11] Terzi Oğlu Murat – Vardım Huzura Pirim – 8 Aralık 2012…

O'NUN GÜZEL İSİMLERİ[12]

EY ÂLEMLERİ YARATAN[13] ALLAH'IM! Sana söyleyecek olduğum çok şeyler var; fakat müsaadenle bu sözlerimi mahsus kâğıda aksettiriyorum ki bizi dinleyenlere ibret olacak çok şeyler vardır zannediyorum.

Sözlerimin edebî bir kıymeti yoktur. Menfaat kaygusu da yoktur. Bu kitap hemen baştan sona kadar şükür, hamd ü sena, takdir, tahsis, tazim, hikmet ve tabiî bazı hikâyelerden ibarettir.

Senin kelâmın olan Kûr'ân-ı Kerîm'in değil midir ki senin azametini, emirlerini, nehiylerini, ceza ve mükâfatlarını bazı hikâyelerle bizlere bildirir. Biz de Türk olduğumuz için ve başka lisan da bilmediğimizden övmelerimizi, rica ve niyazlarımızı Senin tensibinle[14], müsâadenle, Türkçe yapacağız. Sen her lisana vâkıfsın. Âlîm ism-i şerifin bunu gösteriyor. Sevgili Resulünü Arapların içinden seçtin ve sözlerini de Arapça söyledin. Söz nedir? Söz, iç âlemimindeki kaynaşmaların, bilgilerin ağız kanalıyla çıkarak tebellür[15] etmesidir. Ma'nânın şekil ve sûret elbisesi giymesîdir. Bu kudsî sözleri sen sevgili

---

[12] Dinlersin Hüsamettin menkibesi,
Bunlar onun tarîkât hikâyesi,
Nefsi coşturur kalır bakiyesi,
Vardım huzuruna **''Esmâullah''** Pirim.
(Düzenleyen)

[13] Yaratma, ifadesi Aşk Kamus'undan kaldırılmıştır. Bunun yerine zuhur ve tecelli kelimeleri kullanılmaktadır. Nusret Babamız bu eseri ikilik ehlininde okuyacaklarını düşünerek **"Yaratma"** ifadesini kullanmıştır.

[14] Uygun görmek. Münasib kılmak….

[15] Billurlaşmak. Parlak, şekilli olup ve donup katılaşmak… Belirginleşmek….

Resûlün Hazret-i Muhammed (s.a.v.)'in ağzından söyledin. Her söz, sahibinin idrâk derecesini gösterir. Nuranî cemâlini gösterir, ruhun güzelliğini gösterir. Yani sözü yazan, sözünün arkasında gizlenmiştir. O odur, kemâlatının derecesini sözle aşikâr etmiştir. İnsanı ne güzel, ne ustalıkla yaratmışsın benim büyük Allah'ım. Sadece insanı mı? Bütün mahlûkat, güneşten zerreye, deryadan katreye[16] kadar hepimiz Seni tasdik ederiz. Büyük diyerek Seni büyültürüz; fakat enine mi, boyuna mı, genişliğine mi? İşte bu işi Arapça[17] halleder: Allahû Ekber, Allahü Azimüşşân, Halîk-ı Mevcudat, Zât-ı Vacibü'l-Vücûd, Sübban, Vâhid, Ehad, Samed... Gibi sonsuz isimlerin herbirisi senin nâmütenahiliğini[18] anlatmaya kâfidir.

Azîz, Kerim, Rahîm olan Allah'ım, biz kullar kıymetli bir zinet eşyamız oldu mu, bir muhafazaya koruz ama muhafaza, kutu ne kadar kıymetli olursa olsun içindeki yüzük, küpe, gerdanlık... Kadar kıymetli değildir.

Demek ki, bizim vücudumuz da ruhumuzun bir muhafazasıdır. Mademki ruhumuz Senin nefan[19], Senin emrin, Senin nurundur. Şu halde Sen, kendini bizde gizlemişsin. Çünkü, ***"Size damarlarınızdan daha yakınım"***[20] diyorsun; ***"Ben Âdem'e kendi ruhumdan nefhettim"***[21] diyorsun; **"Ben bir gizli hazineyim"**[22]

[16] Damla.

[17] Burada bahsedilen Arapça, "A-RAB ÇA" Elif ve Rabça olarak, A! Harfi nidasıyla araya bir şaşırma (Heyeman) ifadesi ile ayrılarak aslının "RAB"ça olduğunun anlaşılmasıdır. (Düzenleyen)

[18] Sonsuzluğunu…

[19] İlâhi nefha… "Ve nefahtu fihi min ruhi" O ruhumdan neyf ettim.

[20] Kaf: 16.

[21] Hicr: 29; Sad: 72.

diyorsun. Demek ki, Âdem, kâinatın özü, gayesi… Bunu idrak eden seni seven ve senin tarafından sevilen bu insân-ı kâmil, âdem-i ma'nâ, sayıları milyarı aşan insanların arasında gizlidir.

Sevgililerin acaba üçler yediler, kırklar, binbirler dediğimiz bu muhterem kimseler mi? Benim Hakîm olan Allah'ım; mektup yazarız, bir veya birçok sahifelerin içinde, maksadımızı anlatan ancak birkaç satırdır. Zarfını derhal atarız, çünkü zarf, içindekini muhafaza ettiği müddetçe kıymetlidir.

Demek oluyor ki insan da kâinat kitabının özüdür, öyle ya, insanların hizmetinde olan varlıktan birer birer düşünelim: Meselâ güneş, yaradılışında Senden bir emir almış değil mi? Benim azamet sahibi Allah'ım, Sen ona ne demiştin? **"Etrafındaki yıldızları aydınlat, o yıldızlar üzerinde yarattığım herşeye hayat ver, orada her çeşit bitkiler ve hayvanlar üresin. Benim, aşk ve muhabbette âyinem olan habibim sevgili resûlüm zuhura gelecek; onun vücudunun doğması için gerek sen, gerek ânâsır namı verdiğim su, ateş, hava, toprak bütün hayat sahiplerinin aslı olacak. İnsan neslinin kemâle erenlerini 'peygamber' olarak tayin ettim. Benden aldıklarını câhil ve âsî kullarına nakledeceklerdir. İmana gelenleri taltif, gelmeyenleri kahredeceğim. Bu, peygamberlerin en sonuncusu Muhammed Mustafa (s.a.v.) nâmıyla gönderdiğim son peygamberimdir. Herşeyi onun için yarattım[23], onu da kendim için. Yarattığım**

[22] Suyuti, Dürerü'l Müntesire,
126.

[23] "**Yaratma"** kelimesi aşk kamusundan kaldırılmıştır. Yerine **"zuhur ve tecelli"** kullanılır. Allah aşığı ve Arifi billah olan Nusret Tura Hazretleri bu

insanların hepsine âlemi musahhar[24] kıldım. İstedikleri gibi tasarruf edebilirler.

Her hayat sahibi mahlûk, bir baba ile bir ananın aşkının mahsûlüdür. Rahmân ismimle hepsine hayat ve rızık verdim; Rahîm ismimle de benden başka hiçbir Rab ve ilâh tanımayanlara selâmet yolu göstererek İslâm nâmı altında ma'nevî lûtuflarımı verdim. Aralarından daha çok bana ve habibime yakınlık gösterenlere, temiz ahlâk sahiplerine de aşkımı verdim" buyuruyorsun benim lûtufkâr Allah'ım.

Hakikaten diledin, insana hayat verdin ve sevdin. Muntazaman çalışan bir fabrika gibi onda neler yarattın, neler? Biz de senin verdiğin sıhhat, âzâ bütünlükleri, İslâmiyet, akıl ve idrak karşılığı olarak her an, her nefes sana şükretmemiz icap ederken, bunları yapmazsak —utana utana söylüyorum— Ne biçim insanız? Birisi bize bir hediye verse, amirlerimizden bir terfi ya da ikramiye alsak, onlara ne suretle hürmet edeceğimizi, nasıl yaltaklanacağımızı şaşırırız. Bahusus,[25] onların lütufları, hediyeleri de geçicidir, az ömürlüdür. Seninkiler ise onlarınkinden daha uzun ömürlüdür. Ve çok daha kıymetlidir.

Halbuki, Senin bizden istediğin beş vakit namazdır. Bâzı insanlar emrin olan böyle bir ibâdet dolayısıyla reform istiyorlar. Buna kim cesaret edebilir? Bu beş vakit namaz bire inse namaz kılanların adedi artacak değil ki, kılmayan yine kılmayacak.

---

kelimeyi okuyanların seviyesine inerek daha iyi anlamaları için kullanmıştır.

[24] Teshir edilmiş. Ele geçirilmiş. Fethedilmiş…

[25] Hususiyle. En çok. Hele…

Benim çok sabırlı Allah'ım; bir kısım insanlar ezân-ı Muhammedi'nin Türkçe olmasını istiyorlar. Arapça okunan ezandaki heybet, azamet, halâvet,[26] Türkçe'de olacak mı? İbâdet nedir bilmeyen o cahiller ezan Türkçe okunsa, sanki kulak verecekler mi? Senin kelâmın olan Kûr'ân-ı Kerîm'inin içten içe birçok ma’nâları vardır. Onun roman gibi tercümesini okuyanlar isminden başka İslâmlığına delalet edecek bir işaret olmayan kimseler, o Kitab-ı Mübin'in hangi ma’nâsını anlayacaklar?

Din ilmi başlı başına bir ilimdir. Onun esrarı bütün ilimleri camidir. Bunu öğrenmek için bir miktar Arapça öğrenmek elzemdir. Şeriatın bütün emirlerini yapmak lâzımdır. Dinin esrarını bellemek için çalışmadan, gayret sarfetmeden, gazetede havadis okur gibi okuyup öğrenelim, diyoruz. Bu olur mu? Benîm Cemâl, Celâl sahibi Allah'ım, bu olur mu? Ben kızıyorum, Sen, sabrediyorsun, celâllenmiyorsun.

Ey benim Halim ve Selim Allah'ım... Müsâade-i ilâhiyenle kardeşlerime Senin bize öğrettiğin ve Sana karşı kullanmamızı istediğin **"Allah"** ism-i şerifinden bir miktar bahsedeyim:

---

[26] [isim] Sevimlilik, şirinlik, tatlılık

ALLAH[27]-HÂLİK[28]

Kalemi kâğıda bastığımız anda bir nokta yazmış oluruz. O noktaya vahidiyet noktası[29] derler; bütün harflerin ve adaletlerin aslı, o noktadır. Başlangıçta onunla başlandığı gibi satırların, cümlelerin, hatta kitabın sona enliği zaman yine nokta kullanırız.

Termometrenin içinde civanın hava ile birleştiği yer de bir noktadır. Bu nokta 10 derece yükselse, her derecesi aklın bîr derecesini gösteren en üstteki mertebeye akl-ı evvel denir. Hani şu Hazret-i Peygamber (s.a.v.) Mi'rac gecesi Cebrail aleyhisselâm ile (yâni kendi

---

[27] **(اَللّٰهُ) Allah esmâsının isminin sayısal değeri;**

(ا) Elif: 1, (ل) Lam: 30, (ل) Lâm: 30 (ا) Elif: 1, (ه) He: 5 dir. 1+30+30+1+5= 67 dir… 6+7= 13 dür… (13) Hazreti Muhammed'in şifre rakamıdır. (6) Zât-i sıfâtlar, (7) Subûti sıfâtlardır.

(ا) Elif: Ahadiyyet, (ل) Lâm: Velâyet lâmı, (ل) Lam: Risâlet lâmı, (ا) Elif: Gizli Elif, Âhadiyyet'i Zâhirde, Bâtın ismi ile gizli olması, (ه) He: Hüviyet-i mutlakadır. (Düzenleyen)

[28] **(اَلْخَالِقُ) Halık esmâsının isminin sayısal değeri;**

(خ) Hı: 600, (ا) Elif: 1, (ل) Lam: 30, (ق) Kaf: 100 dir. 600+1+30+100= 731 dir. 7+3+1= 11 dir. (11) Tevhid-i Zât ve Hazreti Muhammed mertebesidir.

(خ) Hı: Halkıyet, (ا) Elif: Ahadiyet, (ل) Lam: Ulûhiyet, (ق) Kaf: Kün emrinin kudret sıfatıyla zuhur olmasıdır. (Düzenleyen)

[29] (**ʘ**) Bir yönü hadis, bir yönü kadim olan hiçlik noktasıdır.

kemâle ermiş akıllarının bir melek şeklinde tecessüm[30] ederek vahiy ve Kur'ân-ı Kerîm'i parça parça getirdiği zaman) Cebrail **"Yâ Muhammed, ben daha yukarı çıkamam, yanarım"** dediğinde, Efendimiz**, "yanarsam, ben yanayım"** deyip aşk ile huzur-u ilâhiyyeye çıkıp her tarafı seyir ve temâsâ ettikten sonra avdet ettiği nokta gibi hep o noktadır. Buna ruh-u muhammedî, akl-ı küll dahi derler. Yani Hakîkat-ı İlâhiyeye, Hakîkat-ı Muhammediyeye akıl yolu ile gidilmez; ancak aşk ile Efendimizin (s.a.v.) gittiği ve gösterdiği yoldan, Hakk'ın kelâmı olan Kur'ân-ı Kerîm'in nurunun ışığı altında onun vârislerinin gidip geldikleri yoldan gidilebilir. Bu hâle **"mi'rac"** denir ki, her kimsenin kârı değildir. Hidayet, riyazât, mücâdele, mücâhede, şiddetli istek işidir. Bu ilme ilm-i ledün ve tasavvuf denir. Termometrenin noktası sıfıra indimi o zaman beşerin aklı; akl-ı cüz'î, akl-ı maaş ismini alır. Bunun vazifesi; ne yesem, ne giysem, nereyi gezsem, hangi romanı okusam, kiminle lâk lâk etsem v.s. bunları düşünmekten ibarettir.

Sıfırdan aşağı dereceler, nefis ve şeytan nâmı altında fenalıklarla tezahür eder[31]. Kimi kafese koysam, dolandırsam, şunu çalsam, şunu soysam, süte su katsam, kumar oynayıp para kazansam, vaktimi ilimle ibadetle geçireceğim yerde gezip tozsam, çapkınlık yapsam v.b. diye düşünür. Kendi ufak bir menfaati için cana kıyar, şerefe kıyar, başkasının emeğine kıyar, memlekete kıyar, herşeyi feda eder.

İnsanlar bir parça Cenâb-ı Hakk'a yanaşsalar, ibadet ederek, doğru yol üzerinde Efendimiz (s.a.v.)'in

---

[30] 1) Görünmeye başlama, belirme. 2)Göz önüne gelme, canlanma. Cisim şekline girmek… Maddeleşmek… Göz önüne gelmek… Mücessem olup görünmek… Cisimleşmek…

[31] Meydana gelir…

buyurduğu gibi, **"Nefsini bilen Rabbîni bilir"** sözüne uyarak kendilerini bilseler, nasıl içki içerler, nasıl kumar oynarlar, çoluk çocuğunun rızıklarını, şereflerini nasıl ellere verirler, nasıl hırsızlık yaparlar, nasıl adam öldürürler? Şüphesiz, Cenâb-ı Hakk'ın Âdil ve Müntakim sıfâtları tecelli edecektir. Bu âlemde inleye inleye can verecek; öteki âlemde de ruhu türlü hayvanlar şeklinde tecessüm[32] ederek, onlarla halleşecektir. İşte sıfırın üstündeki mertebelerin sonuna ermek sûretiyle kişi **(ا)** elif sırrına mazhar oluyor.

İkinci harf **(ل)** lâm'dır. Buna lâm-ı velayet derler. İkinci **(ل)** lâm'a lâm-ı risâlet derler ki Efendimizin bize bildirdiği ilmin çerçevesi dahilinde ma'nâdan haberler alır. Ve sonra (b) be harfini geçerek makâm-ı Kâb-ı Kavseyn denilen ba-yı, hüviyeti devrederek ebediyete intikal eder. İşte kâmil insânın yolu da budur.

Cenâb-ı Allah'ın 99 güzel ismi vardır; onları da sonra anlatmak isterim. İsm-i Celâl denilen Allah ism-i şerifini evliyaullah hazerâtı şöyle anlatırlar:

İsm-i Zât, müstecem'u[33] cemiü's-sıfâttır[34]. Esmâ-i mütekâbile[35] ve sıfâtı mütezadde[36] cem'inin ehadiyetine[37] derler.[38] Bunun daha fazla izaha tahammülü yoktur.

---

[32] Cisimlenme, vücut bulma…

[33] Cemlerin toplamı.

[34] Sıfâtların cem edilmesi.

[35] Karşılıklı.

[36] Birbirine zıt, birbirinin aksi olan…

[37] Birliğine.

[38] Şurasını çok iyi bilmemiz lâzımdır, "Allah" diye vasıflandırılan o ma'nâ mertebe olarak Vâhidiyet mertebesinin hakikatidir. M. Arabi Hz. leri O'nu nasıl ifade etmişti**; İsm-i Zat, cemi'ul Sıfat, sıfat-ı mütekabile ve sıfat-ı mütezatte ceminin ahadiyetine "Allah" denir.** Diyerek "Allah"

Gazetelerde hastalık bahislerinde anlatırlar. Sonra da **"Bir doktora müracaat ediniz"** derler; siz de böyle yapın... Hastalar, hekimin tavsiyelerine riayet ederek "yap" dediği şeyleri yaparlar, "yapma" dediğini yapmazlarsa şifa ve sıhhat bulurlar. Gönül hastaları da hekimin tavsiyelerine riayet etmelidirler. Bu âlem iptilâ[39] âlemidir. Herkes bir yol tutturmuş gidiyor. Bu gidiş hedefsiz bir gidiştir. Avının gölgesine bakarak koşan bir avcı gibi…

Akıllı kimseler hayal peşinde değil, hakîkat peşinde koşarlar. Gönlünüzün derinliklerinde hakîkatinizin menbaını bulun. Oradan temasa daha faydalıdır.

Şimdi müsaadenize arz ediyorum. **"Tanrı"** demekle **"Dieu"** demekle tam ve hakikî ma'nâsiyle **"Allah"** anlaşılmış olur mu? Herkesin kendi ismi vardır,

---

ismini açmıştır. M. Arabi Hz. Zât'ın ismi, Ahadiyet mertebesinde Zât'ın ismi diye bir şey konuşulamıyor, yani Zât'a bir isim verilemiyor, Mertebe itibarıyla "AHAD" Yani teklerin tekidir. Her bir tek, tektir, tekin bir ikincisi yoktur. "VAHİD" bir'dir, "AHAD" Tek'tir. Ahad ile Vahid, yan yana ifade edildiğinde, "tek'bir" denir. Bu da "ALLAHU EKBERDİR" "TEKBİR" mertebesi'dir. "VÂHÎD'in" ma'nâsı birlerin biridir. Meselâ beş kitap bir araya gelmiş toplu olarak "VÂHİD" demişlerdir. Böyle olduğu gibi ayrıca, bunların her birini ayırdığımız zaman vâhid, vâhid, vâhid, vâhid, vâhid denir. Bunların hepsi bir bütün halinde tektir ve bunların küllisinin bir ikincisi yoktur. Madde ma'nâsında değil, ma'nâ ma'nâsın da, ma'neviyet ma'nâsındadır. Böylece, Ahad ismini almış olmaktadır. İşte bu husus Ahadiyet mertebesini ifade etmektedir. Âyet-i Kerîme'de onun hiç benzeri yoktur, **112/4** وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ dediği budur. zâten orada nisbetler de olmadığı için benzeri de olmamış olur. O Ahadiyet mertebesinde 99 tesbih tanesi ve imâmesi 100 eder buna tesbih diyoruz, bu tesbih "AHAD" dır. Her bir tesbih tanesi "Vahid" dir. Ahadiyet mertebesinde benzeri yoktur. (Terzi Baba, Muhyidindin İbn-i Arabi Fusü'ül Hikem Şerhininin Şerhi – Âdem (a.s.) Fassı)

[39] Düşkünlük, tiryakilik.

onunla çağrılır. Başka bir isimle çağırılırsa hiç kimse dönüp bakmaz. Siz ona o ismi takmışsınız ama bakalım sahibi o ismi kabul edecek mi? İşte muhterem kardeşlerim ibadette, ezan okumada veya Kûr'ân-ı Kerîm'den istifade de Türkçe veya herhangi bir başka lisana tercümesinden netice almak kısır bir iştir. Arapçadaki fesahat[40] ve şumûl[41] hiç bir lisanda yoktur. Nasıl ki her mesleğin bîr hususiyetti vardır ve bir ihtisas işidir. Din işi de böyledir. Her aklı ermeyen her işe karışmamalıdır. Bir alman, bir ingiliz kendi dininin kısırlığını, aczîyetini anlar müslüman olur. Yani İslâm dinini incelemek için arapçayı öğrenir. Çünkü bu gayesi için lâzımdır ona. O kimse Türk oldum demiyor. Türkçe öğrenmeyi tercih etmiyor. Türklük, slavlık, cermenlik birer kavim isimleridir. Protestanlık, katoliklik, mesihîlik ve islâmlık ise birer din isimleridir.[42]

Bir tarihte de alaturka[43] ve alafranga[44] müzik hakkında tercih ettiğin nedir dîye sorarlardı. Düşündüm ikisinin de zevkli ve zevksiz olanı vardı. Fakat umumiyet itibariyle alafranga müzik **"vücûdu"** harekete geçirir, şevke getirir, oynatır. Bunu tercih eden hoplar, zıplar.

---

[40] Fesâhat sözlükte "açık seçik olma, havanın açık ve berrak olması, sütün yüzünü kaplayan köpükten arınıp saf ve halis olması" ma'nâlarına gelir. Bundan hareketle sözün kusurlardan arınmış olmasına fesâhat böyle söze veya onu söyleyene de fasîh denilmiştir. Fesâhat önceleri belâgat, beyân ve berâat kelimeleriyle eş anlamlı olarak "güzel ve etkili söz" ma'nâsında kullanılırken daha sonra lafız güzelliğine fesâhat, ma'nâ güzelliğine belâgat, berâat ve beyân denilmeye başlanmıştır.

[41] İçine alma, kaplama, kapsama, kapsam.

[42] Burada bir örnek olarak ve günlük kullanıma işaret edilmiştir. Hakîkatte din İslâm ve diğer bahsedilen İsevilik ise İslâm dininin bir mertebesidir.

[43] Eski Türk töre, alışkı ve yaşama biçimine göre olan, buna uygun.

[44] 1) Frenklerin töre, âdet ve hayatına uygun, Frenklerle ilgili, Batılıca, alaturka karşıtı 2) Avrupa kültürüne özgü olan 3) Avrupa uygarlığını benimsemiş, Avrupa eğitimiyle yetişmiş (kimse)

Fakat alaturka müziğin ma’nâları derin olanları **"ruhları"** çûş-u hurûşa[45] getirir.

Meselâ, yüksek sesle Kûr'ân-ı Kerîm'in okunması, mevlid-i şerifler, Mevlânâ âyinleri herkesi huzur ve hûşû içinde bırakır. İnsan hafifler ve o hâli daima arar. Neden? Çünkü ruh vücudtan, kesafet âleminden kurtulmuş, âlem-i ma’nâya uçmuştur. Şimdi size sorarım: Asıl olan ruh mudur? Ten midir? Teni, yani cesedi incelersek, anâsır denilen dört maddenin, — yani ateş, hava, su ve toprağın— itidal[46] üzere birleşmesinden hâsıl olan bîr halita[47] olduğunu görürüz. İçinden ruh olan sultanı çıkardınız mı, geriye hissiz bir varlık kalır. Kesseniz, yaksanız ses bile vermez; hissi yok, canı yok, sanki bir taştır. Nerede o ağız ki, güler, söyler, şakır. Nerede o yiyen, içen, konuşan, neşe tadan varlık, ne oldu? O vücudun suyu suya, havası havaya, ateşi güneşe, kalan madde de toprağa döndü; yani herşey aslına gitti. Demek saltanat ruhun imiş ki o da aslına gitti. Ruh cesetle birleşir, gönül denen bir evlâd sahibi olurlar. Gönül gördüğü herşeye takılır. Onu sever, babası olan ruhun himayesine girerse ibadetle hakka erer. Cesed olan validenin hükmüne girerse yaşamak ve eğlenmek için ne yapmak lazımsa yapar.

Beşikten mezara kadar gönül, ruh ile nefsin mücadele, muharebe sahnesidir. Nefis demek, vücudun yani hayvani vücudun, ruhun, aklın cazibesinden ayrılıp süfliyete, ebedî olmayan fanî varlıklara çeken kuvvet demektir.

---

[45] Kaynatır, çoşturur.

[46] Ölçülülük. Bir şeyde veya halde ifrat veya tefrite düşmemek… Vasat derece olmak… (Osmanlıca'da yazılışı: i'tidal)

[47] Alaşım.

İşte insanlar bir miktar nefis mücadelesi ile ve bu mücadele nisbetinde hakîkat yolunda ilerlerler ve vâsıl olabilirler. **"Sırat-ı müstakim"** dedikleri budur. Herkes gece yatar yatmaz, kendisini mahkeme-i kübrâ huzurunda farzederek muhasebe-i nefs dedikleri bir soruşturma ile vicdanına karşı muhakeme etmelidir.

Meselâ, Rabbi ona sorar: **"Ey Osman, ben sana hayat verdim, sıhhat verdim, ilim verdim, servet verdim, sen bugün ne yaptın? Verdiğim nimetlere karşı nasıl şükrettin? Arkadaşlarına, komşularına çoluk çocuğuna, fakîrlere karşı nasıl hareket ettin?"**

Osman eğer **"Yâ Rab! Sen bin lira maaşımı arttırmıyorsun ki, komşum 1500 lira alıyor"** diye söze başladı mı, işte nankör oldu gitti. İnsan bir amirinin karşısında bile böyle konuşmaz. İlk insan Âdem aleyhisselâm da milyonlarca senenin sonunda arz üzerinde, mâden, nebat, hayvan derecelerinden geçerek tekâmül[48] ede ede vücuda getirildi. O, erkekli-dişili insanlardan biri idi… Havva anamız da tabiî ki, onun gibi idi… Ama Âdem iki kısımdır: Biri insan sûretine erişmiş âdem, diğeri o sûretlerin içinde kendini idrak eden âdem-i ma'nâ ki namaz kılarken ayakta (elif), rukûda (dal), secdede (mim) şekillerini tekrarlayarak, âdemlîğini vücud ile de itiraf ederler.

İnsan bu demektir. Ma'nâsı göz bebeği; yani kâinat bütün devir hareketleriyle, varlıkları ile çalışmış çabalamış öz olarak o insanı vücuda getirmiş, demek olduğunu bilen, anlayan kimse demektir. Ondan yüksek vücud mertebesi yoktur. Bu vücud, ruhun bineğidir. Yani devesidir. Buna iyi bakmazsanız, geçici olan bu âlemde hakîkat şehrine varamazsınız; yedireceksiniz, içireceksiniz,

---

[48] Olgunluk, olgunlaşma.

üşütmeyeceksiniz, üstüne binerken heybelerinizle, ağır eşya ile yormayacaksınız. Arz üzerinde Âdem aleyhisselâm kendisi gibi bir vücuda daha rastladı; fakat onun vücudunda ve ahlâkında kendisinden farklı bazı değişiklikler gördü. Cennet gibi olan o muhitte arkadaşlıkları günden güne ilerliyordu. Men edilen muhabbet ve muaşaka[49] meyvasına el uzatmak hamlesi, Âdem'den geldi. Esasen sol kaburga kemiklerinin altında bulunan kalp ve bu kalpteki kadına muhabbet arzusu, kaburga kemiğinden yaratıldı, şeklinde ifade edilmiştir.[50]

---

[49] Birbirini karşılıklı sevme, sevişme, âşıktaşlık.

[50] **ÂDEM FASSI 22. Paragraf:** (Fusûs'ül Hikem-Terzi Baba Ahmed-Avni Konuk Şerhi)

İmdi muhakkak sen, cesed-i Âdem neş'esinin hikmetini bildin; ben onun sûret-i zâhiresini murâd ederim. Ve muhakkak rûh-i Adem neş'esîni de bildin, ben onun sûret-î bâtınesini murâd ederim. Binâenaleyh o Hakk ve halktır. Ve onun rütbesini de bildin. O da onunla hilâfete müstehak olduğu mecmû'dur. Böyle olunca Âdem, kendisinden bu nev'-i insanî halk olunan nefs-i vahidedir. O da Hak Teâlâ'nın kavlidir: يَاَ اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا **"Ey nâs, sizi nefs-i vâhideden halk eden ve ondan onun zevcesini yaradan ve her ikisinden ricâl-i kesîri ve nisayı bess eyleyen Rabb'inizden ittikâ edin!" (Nisa, 4/1) İmdi** اتَّقُوا رَبَّكُمُ **kavli, sizden zâhir olan şeyi Rabb'inize vikaye edin. Ve sizden bâtın olan şeyi ki, o sizin Rabb'inizdir, kendinize vikaye edin, demektir. Zîrâ emr, zemm ve hamddir. Binâenaleyh siz, zeminde vikaye olun ve onu hamdde kendinize vikaye edin ki, âlimlerin üdebâsı olasınız (22).**

Sen geçmiş olan mevzulardan Âdem'in cesedi olan zâhir sûretinin bu âlemin hakikatlerinden ve onun suretlerinden inşa olunduğunu ve bunun hikmeti dahi Âdem âlemde halife olarak seçilip bu halifenin âlemin muhtaç olduğu şeyin bütün varlığıyla kaim olması lazım gelmesinden ibaret bulunduğunu bildin. Yani bu âleme halife olacaksa, bu âlemde ne varsa bütün bu varlığı idrak edip bütün bu ihtiyacı karşılayacak durumda olması lazım geldiğini anladın.

Ve keza Âdem'in ruhu olan Bâtıni sûretini de (demek ki suret iki türlü biri zahiri, diğeri batınıdır) Hakk Teâlâ Hz. Kendi sûreti üzere inşa edip onun "sem"i ve "basar" ı olduğunu bildin.

İşte Âdemin Bâtıni sûretinin Hakk'ın Bâtıni suretinden gayri bir şey olmadığını ve onun "sem"i ve "basar"ı yani duyuşu ve görüşü olduğunu bildin ve keza Âdem'in hilafetten ibaret olan rütbesini de bildin. Yani rütbesinin de ne derece üstün olduğunu da bildin. Ki o rütbe Hakk Teâlâ Hz. "Zâhir" ve "Bâtın" isimlerinin altında bulunan bil cümle Esmâ-ı cemiyetinden ibarettir. Yani "Zâhir" ve "Bâtın" isimlerinin altında bütün isimlerin genişliğinde, sonsuzluğunda, hepsinde buldun. Âdem'in kendisinde bütün Esmâlar mevcuttur.

Âdem âlemlerde ne varsa hep kendisinde mevcut olduğu için halife olmuştur. Âdem "Zâhir"i ve "Bâtın" ı cami olunca kendisinden bu nevi insani hâlk olunan nefs-i Vahide olmuş olur. Yani Âdem bütün bu âlemde tek nefis olmuş olur.

Misal: elimize bir şeftali alalım, bu nefs-i vahidden ibaret bir meyvedir. Yani tek bir varlık olan meyvedir. Çekirdekteki program bâtını (içi), görünen ve yenilen kısımları zâhiri (dışı) dır. Demek ki bu şeftali meyvesi zâhiri ve bâtını camidir. Onun çekirdeğini toprağa dikip terbiye ettiğimizde bir şeftali ağacı çıkar, çekirdek içindeki program batın ve ağaç zâhir olur. Ağaçta yüzlerce şeftali meydana gelir ki her bir şeftali zâhir, ve bâtını cami bulunur. İşte elimize aldığımız bir şeftaliden tekrar tekrar silsile itibariyle her sene çekirdekleri dikmek suretiyle sayısız ağaçlar ve şeftaliler meydana gelir. İşte bu misale mutabık olarak Hakk teala Âdem'den bu nevi insanı hâlk eyledi. Bunun delili dahi 4/1 ayetinde dir. Bu ayeti ezberlemek gerekir. Bu ayet-i Kerime çok büyük sırları beraberinde taşıyor. يَا اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِى تَسَاءَ لُونَ بِهِ وَالاَرْحَامَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

4/1-) *Ya eyyühen Nasutteku Rabbekümülleziy halekaküm min nefsin vahıdetin ve haleka minha zevceha ve besse minhüma ricalen kesiyran ve nisaen, vettekullahelleziy tesaelune Bihi vel erham* innAllahe kâne aleyküm Rakıyba;*

4/1-Ey insanlar, sizi tek bir nefsten yaratan ve ondan da kendi eşini halk eden ve ikisinden pek çok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden korunun! Korunun O Allah'tan ki, siz O'nun hürmetine ve

de Rahimlerin hatırına birbirinizden istersiniz. Çünkü Allah, Esmâ'sıyla sizi her an kontrolünde tutandır.

Âdem'in yaradılışında kitap ehli ile maddi ilim arasında ihtilaf vardır. Ehli kitap Âdemin zâhir sûreti olan cesedinin 40 günde tesviye buyurularak ruh üflendiğini ve daha sonra onun kaburga kemiğinden zevcesi olan Havva'nın hâlk edildiğini ve sonra sadır olan ayak kaymaları hasebiyle dünyaya indirilmiş olduklarını beyan ederler. 4/1 ayetinde خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ buyuruyor. "Sizi tek nefsten halk ettik" Burada Âdem (as) ın tek nefsi olarak belirtiliyor**.** Fakat daha geniş ma'nâda baktığımız zaman Vahidiyet mertebesinin nefsinden kaynaklandı bütün bu âlemler. Âdem (as) da o şekilde meydana geldiği gibi bütün âlemler de Nefs-i Vahide'den kaynaklandı. Allah'ın Zât'i sıfâtlarından olan "Kaimbi Nefsihi", İşte nefsi ile kaim olan o nefisten Nefs-i Vahide… Oradan Ahadiyet mertebesinen, oradan Vahidiyet mertebesine, Vahidiyet mertebesinde Sıfât-ı Subutiye faaliyete geçiyor, fakat bu varlıkların vücut bulmaları için "Nefs" e ihtiyaçları vardır. Kaim bi Nefsihi hakikati, kendi nefsi ile kaim bu varlıklarda o isimden aldıkları özelliklerle kendi nefisleri ile kaimdir. Ama Hakk'ın özlerinde bulunması dolayısıyladır.

İşte "Tek nefisten hâlk ettik"; birincisi Âdem (as) ın kendi bizatihi özel nefsaniyetinden insanların tek nefisten gelmesi, genel âlem olarak da bütün bu âlemlerin Vahidiyet nefsinden, Vahidiyet hakîkatinden kaynaklandığını bu âyet-i kerime bize açık olarak belirtiyor. وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا Ondan zevcesini halk ettik bakın ne kadar açık neden Âdem'in varlığında çok mühim bir meseledir burası, şu âyet-i Kerime geçmişten bize çok şeyler naklediyor, Hani kaburga kemiğinden meydana çıktı demesi onu iyi anlamamız lazımdır, Âdem'den zevcesini halketti. Âdem (as) var edildiği zaman "Cami" ismi ile meydana geldiğinden insanlığın özünde bulunan iki cinsi birlikte taşıyordu.

Yani kendisinde hem erkeklik hem de dişilik, iki varlık mevcuttu. Ama Âdem zâtı olarak halife olduğundan dolayısıyla halifelik tarafı Akl-ı Külli tarafıdır. Halifenin üzerinde tasarruf etmesi icab eden yer de Nefs-i Külli tarafıdır, genel ma'nâsıyla Âdem-i Hakikidir. İşte Nefs-i Küllinin kendinden, yani "kadın" olarak belirtilen şeyin kendinden ayrılması gerekiyordu, iki varlık görünüşte ayrı özde bir… Özde ayrı görünüşte bir değildir. "Birleşme" tabiri kullanılır çocuk olması için… Âdem'in varlığında, içinde bu mevcuttu, yani "Havva" dediğimiz o varlık Âdem'de mevcuttu. İşte buradaki âyet-i kerime (4/1) bunu açık olarak belirtiyor.

İnsanlık düzeyine bakarsak Cenâb-ı Hakk ilk Âdem (as) ı kendi iki eliyle hâlk etti, yani zıt isimlerle, Âdem (as) ın bütün hakikatini bir yerde topladı. İnsanlık hakikatini, iki cinsi bir yerde, birlikte meydana getirdi. Bunlar Cennette dolaşırken Havva'da nisâlık özellikleri meydana çıkmaya başladı, bunu daha bariz olarak görmeyi diledi. وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا Ondan da zevcini halk etti yani zuhura çıkardı. Bu izahat diğer başka hiçbir kitapta yoktur. İnsanlık düzeyinde bakarsak ilk anamız babamız Cenâb-ı Hakk ilk Âdem (as) ı kendi iki eliyle halk etti "iki elimle halk ettiğime sen neden secde etmekten kaçındın قَالَ يَاۤ اِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَىَّ اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ 38/75 Buyurdu:

38/75- "Ey İblis (ikileme düşen)! İki Elim ile yarattığıma secde etmene ne mâni oldu? Benliğin mi engel oldu, yoksa Alûn'dan mi olduğunu sandın?"

Cenab-ı Hak Âdem hakikatinde iki cinsi birlikte meydana getirdi. Cennette de onları birbirinden ayırdı, ayrıldıktan sonra onlar tekrar birbirlerine kavuşmayı dilediler. Neden? Çünkü ikisi aynı şeyin, bir elmanın iki parçası misali idi. İşte o men edilen meyve dedikleri şeyin aslı bu. Birbirlerini özlemeleri, istemeleridir. Ağaç denmesi de bundandır. 40 günde tesviye olduktan sonra ruh üflendi Âdem'e… Daha sonra O'nun kaburga kemiğinden zevcesi olan Havva nın halk edildiğini ve sonra ki olaylardan sonra dünya ya indirildiler. Kitap ehli olayı böyle açıklar.

Zâhir âlimleri ise tekamül kaidelerine istinad ettiğini dünyanın parlak bulut halinden meydana geldiğini ondan sonra sıcak bir buhar, sonra sıvı şeklindeki bir ateş haline geldiğini ve ondan sonra da tasallup ederek milyonlarca yıl sonra toprağa dönüşerek milyonlarca yıl sonra dünya üzerinde nebatat meydana geldiğini;

Ve yüzbinlerce yıl sonra nebatatın nevileri tekamül ede ede ilkel hayvanları zuhur eylediğini ve onlardan memeli hayvanların meydana geldiğini ve uzun senelerden sonra da bu hayvanatın dahi tekemmül ederek nesnas denen bir varlığın meydana geldiğini ve nesnasın tekamülünden de ilkel insanlar zuhura geldiğini ve bu ilkel insanların belirli bir tedriç ile evrimleşerek bugünkü mertebeyi meydana getirdiklerini yapılan araştırmaları delil göstererek peygamberleri ve dini inkar ederler.

Derler ki insanın kendisinde ebedi bir ruh var zannetmesi enaniyetinden meydana gelir. Yani insanın ahireti olmaz gibi, ebedi ruhu yoktur gibi, görüş beyan ederler. Bu kendi düşüncesine o kadar bağlıdır

ki kendi ecdadı olan hayvanatta böyle bir ruh tasavvurunu zihnine sığdıramaz ve kendisini hayvanat ve nebatat ve madeniyattan bu hususta mümtaz görür. Halbuki önceki konularda görüldüğü gibi "Hayat", "İlim", "İrade","Kudret", "sem", "Basar", "Kelam" hakayık-ı makuleden olup onların hariçte vücudu yoktur. Onların hükmü zâhir olmak için mevcudat-ı ayniyeye lüzüm vardır. Böylece hayat dediğimiz şey külli bir akıldır, yani Akl-ı Küldür. Hükmi bütün mevcudatta açıktır. Akl-ı Külün hükmü bütün varlıklarda mevcuttur. Şu kadar ki her bir mevcudun taayyunu bu hayatın zuhuruna müsait değildir.

Hayat cemedatta gayri mahsus, yani tam hakkıyla hayat değildir henüz. Nebatta mahsus, yani nebatatta biraz hayat vardır, hayvaniyette de zâhir olur. Ahsen-i Takvim olan insanda ise zâhirin zâhiridir. Madeniyatta ruh vardır ama hayatı faaliyet sahasında değildir. Nebatatta bu biraz hayat meydana çıkmıştır, yani gerçek "Hay" isminin ifadesi hayvanda zahir olmuştur, insanlarda da bu zâhirin zâhiri olmuştur. İnsanda "Hay" hakîkati çok, çok zahir olmuştur. Şu halde tahkikiler indinde mevcut fertlerden her bir fert yani insanlar ve diğer varlıklar ruh sahibidir. Zira her birisi bir ismin mazharıdır ve o isim onun Rabb-i hassı ve ruhudur. Nasıl bir varlık meydana çıkıyorsa o ismin mazharıdır, o isim onun Rabb-i hassıdır. Öz rabbıdır, has rabbıdır. Dolayısıyla mevcudattaki her bir varlığın bir Rabb-ı Hassı vardır.

O Rabb-ı Hasları da onun ismidir o isim de onun bâtınıdır. Ve onun varlığını devam ettiren bu isim Zât'a delaleti hasebiyle bütün esmâlara da camidir. Yani belki onun Rabb-ı Hassı bir tek isimdir ama bu isim bütün isimleri camidir. Her bir isimde cemiyet olduğundan aynı zamanda o isim cami ismine de sahiptir. O ismin "Hay" isminden dahi nasibi vardır. Velakin bu ismin hükmü bazısında batın, bazısında zâhirdir. Yani madenlerde de "Hay" ismi vardır ama batındadır. Hayvanda ve insan da "Hay" ismi son derece zâhire çıkmıştır. Hayvan insan müstakil varlık olarak yaşayabiliyor, madeniyatın böyle bir hali yoktur. Nebatatlar biraz zuhura çıkıyor ama yaygın olarak yer değiştiremiyorlar. M. Arabi Hz. leri; "Mutlak hayvaniyet mertebesine ulaşmayan bir kişi insanlığa ulaşamaz" buyuruyor

Yani o mertebenin hakikati olan "Hay" mertebesi kasdediliyor. İnsanlık mertebesine ulaşması için "Hay" isminin mükemmelleşmesi gerekiyor. "Hayvan" daki ma'nâ "Hay" yaşıyan, "an" "yaşayan an" anlamı çıkıyor. Hayvanda yaşama süreci başlıyor. Hayvanı anlamazsa

Meselenin özüne geliyoruz. Çocuklar dünyaya gelmeye başladıkça, onları beslemek ve idare etmek, cennetten cehenneme gelmek gibidir.

İlk insanı biliyorsunuz: Âdem aleyhisselâmdır. Din kitaplarında yazdığı veçhiyle[51] sol kaburgasından da Havva validemiz yaratıldı.[52] Âdem babamız ruh olarak milyonlarca sene bekledi, taştan toprak, topraktan bitki, bitkilerden hayvanlar, istihalelerle[53] tekâmül ede ede dünyada peyda oldular.

Mâdeniyattan bitkilere intikal için **"mercan"** kanalından; bitkilerden hayvanlara intikal için **"nahil (hurma)"** berzahından; geçilmiştir.

Bu suretle Âdem ve Havva, Allah'ın celâl ve cemâl ellerinde çamurdan yaratılmış oldu. Herbiri bir taraftan rızk ararken, birbirlerini kaybediyorlar, Havva **"Âdem"** diye, Âdem de **"Rabbim"** diye ağlıyor. Ve nihayet, her firâkin[54] sonu vuslattır.[55] Her aşkın sonu mâşukâ erişmektir.

Âdem'i anlayamaz. Hayvanda hareketli sürece geçilmiştir cemadat ve nebatat ta bunlar yoktur. İşte bu hareketliliği ve müstakilliği fark ettiğin zaman gerçek hayvanlık mertebesini idrak etmiş oluyorsun. Burada bahsedilen hayvanlık mertebesi değildir. Yükselmek için basacağın sağlam zemin mertebesidir. O sağlam zeminin altına girmek değil o zeminden yükseklere doğru çıkma mertebesidir. (Terzi Baba, Muhyiddin Ârabi – Fusûs'ül Hikem Şerhinin Şerhi Âdem Fassı özet olarak)

[51] Yönüyle…

[52] Bu konuda geniş bilgi, Fusûs'ül Hikem…

[53] Biçim değiştirme… Başkalaşım…

[54] Ayrılık…

[55] Mülaki olma, kavuşma…

Zelâm âbad-ı[56] hicran[57] olsa ey dil[58] meskenin şad ol

Cihanda bundan âlâ müjde-bahşâyı[59] nihân[60] olmaz dedikleri gibi.

Gecenin gündüzü geliyor, buluşuyorlar, Cenâb-ı Hakk dualarını kabul ediyor, ama Âdem'e soruyor: **"Sana yeme dediğim şeyi niçin yedin?"** Âdem, mahcup, edebli, hayâlı önüne bakıyor; tekerrür eden suale **"Yâ Rabbim, şeytan Havva'yı, Havva da beni kandırdı ona uyduk, affet"** diyor.

Rabbimizin şiddetli bîr suali daha: **"Ben sana emir vermesem kanmanızda mazur olabilirdiniz. Kat'î emir verdiğim halde niçin yediniz?"** Cevap yok. Cenâb-ı Hakk, yine soruyor**: "Şeytana sana secde etmesi için emir vermiştim, 'o topraktan, ben ateşten yaratıldım ateş topraktan üstündür, secde etmem' dedi. Halbuki zürriyetinizin çoğalması muradımdır. İnsanlar men edildikleri şeylere haris[61] olurlar. Nazar-ı dikkatinizi oraya çekmek için, 'o ağacın meyvasından yemeyin' demiştim. Size yemek hususundaki hareket kudretini kim verdi?"** dediği zaman, Âdem, utancından yere bakarak **"Yâ Rabbe'l-Âlemîn, bizleri yaratan sensin, bizim bir isimden başka varlığımız yoktur. Âlem Senin, vücud senin, kudret senin... Ben bunları biliyordum, fakat Sana**

---

[56] Mamur, bayındır…

[57] 1) bir kimseden ya da bir yerden ayrılma, ayrılık. 2) ayrılığın yol açtığı onulmaz acı…

[58] Gönül…

[59] Müjde veren…

[60] 1) gizli, saklı, (bkz: mahcûb, mahfî, mestur). 2) bulunmıyan; görünmiyen. 3) i. sır…

[61] Hırslı…

olan sevgim, saygım sonsuzdur. Bir kulun, efendisine karşı 'Sensin' diyerek, kabahatliyi göstermesi laneti mucip[62] bir harekettir. Şeytan da bazen bu yüzden huzurundan kovulmuştur. Bundan ibret aldım, nasıl hoşa gitmeyen bir cevap verebilirdim?"

Cenâb-ı Hakk memnun kalıyor, **"İşte"** diyor, **"Benim bir emanetim var. Dağlar, taşlar bu emanetimi kabul etmediler, 'taşıyamayız' diye korktular. İlim, aşk, idrakten ibaret olan bu emanetimi sana veriyorum. Daima seninle beraberim. Senden sonra senden âsi, azgın evlâtlar da gelecektir. Fakat şeftin sülâlenden bir de peygamberlerimin sonuncusu olan mefhar-i mevcudat, ekmelü't-tahiyyât, hâtemü'l-enbiya, sultanü'l-evliya habibim Muhammed Mustafa'mı göndereceğim, onunla iftihar edebilirsin"** diyor.

İşte muhterem kardeşlerim. Aynı ananın, aynı babanın sülâlesindeniz. Aynı Sultanın uşaklarıyız. Aynı Rabb-in kullarıyız. Nasıl birbirimizi kandırırız, soyarız, öldürürüz. Hepimiz bu âlemden bir kervan gibi gelip geçmekteyiz.

Dört mevsimiyle, yıldızlarıyla, güneşiyle, suyu ile havası ile toprağı ile âlem aynı âlemdir. Biz ise bir yolcuyuz çıplak geldik, çıplak döneceğiz. Nihayet yüz senelik bir ömrümüz vardır. Birbirimizi incitmeye değer mi? Bir zarara, bir harekete uğrarsak bir sevdiğimiz ölse aynı cihan bize zindan olur.

Bir işte kazanan, muvaffak olan, yeni evlenip yuva kuran gençler için bu, aynı âlem-i cennettir. Demek ki bu

---

[62] İcap ettiren, gerektiren…

âlem bazı kimselere cehennem bazı kimselere cennet, bazı kimselere de aşk, huzur, vuslat, idrak yeridir.

Bugün kü cennet-i irfana dahil olsalar uşşak,
Yarın ki vaad olan huri veya gılmanı neylerler.[63]

Anın için cenâb-ı Mevlânâ, Kâdir-i Mutlak hazretlerine buyurmuşlar ki, **"Ey sevgilim, bu güzel cennet gibi âlemde bu ilkbahar günlerinde gönlüm Senin aşkında dolu oldukça bütün bunlar neye yarar gözüm. Onları görmez. Senden gözümü ayırıp onlara bakmam. Dünya derdine düşüp de Senden gafil isem, bu âlem yine bana yaramaz. Bir zindan demektir. Fânî geçici bir varlıktır. Sensiz, aşksiz bir âlemi ne yapayım?"**

İşte sevgili kardeşlerim; her akşam kendinizi hesaba çekiniz, elinizden dilinizden kimse incinmedi ise iyilik yolundasınız. Eğer kabahatlarınız olup da onları tekrarlamamaya gayret ediyorsanız nefsinizle mücadele halindesiniz; eğer kabahatleriniz artıyorsa vicdan azabı yakanıza yapışır. Cehennemin azabına hazır olunuz. Tövbelerinizi kabul eden her hareketinizi gören, bilen o büyük Varlık'tan tövbe ve istiğfar da etmezseniz öteki âleme varmadar dertler, belâlar sizi yakalayacaktır**. "Ölürken yedi yorgan paraladı' derler ya! İşte o adalettir, Müslümanlık yolu hiçbir zaman tenbellik yolu değildir. Size bir hikâye anlatayım da dinleyin:**

Bir adam Mûsâ peygamber zamanında diyor ki: "Yâ Mûsâ Ben bundan sonra senin Rabb-ine

[63] Niyazi Mısri

ibadet etmeyeceğim, Onu tanımıyorum; söyle benim rızkımı kessin."

Hazret-i Mûsâ, Tûr dağında Cenâb-ı Hak ile konuşmaya gidiyor, konuşuyorlar; bu küstah kulun ifadesini söylemeye utanıyor. Kavminin arasına gitmek için müsaade isteyeceği sırada, o sedayı lâhûtiyi işitiyor: **"Ey Mûsâ, sana bir rızkını kesrnekliğim için bana haber göndermişti. Bana söylemeye unuttun. Ona söyle ki eğer o kulluktan geçtiyse, Ben Rezzâk-ı âlemim... Onsekizbin âlemin Halikıyım. Ben Rabb ve Rezzâk sıfatlarımdan vaz geçmeyeceğim, benim Sabûr ism-i şerifim de vardır. Âsî kullarımın tövbelerini beklerim"** buyuruyorlar.

Hazret-i Mûsâ kavmi arasına avdet ettiğinde, herkesin muvacehesinde Cenâb-ı Hakk'ın bu âsî kula olan sözlerini söylüyor. Âsî kul ise, **"aman ya Mûsâ; senin ne büyük âl-i cenâb Rabb-in varmış. Demek benim küstahlığımı da hoş karşılıyor. Çabuk bana dinini öğret; Ona ölünceye kadar kullukta devam edeceğim"** diye tövbekar oluyor. Eskisinden daha fazla, daha memnun ibadete başlıyor. Diğer bir adam da **"madem ki Cenâb-ı Hak ve tekaddes hazretleri 'Ben Rezzak ve Kerim'im' diyor, ben çalışmayacağım artık. Bakalım benim rızkımı da verecek mi?"** diye bîr ormana giriyor. Ormanda bir sığır dolaşırken bir arslan gelip sığırı parçalıyor. Karnını doyurup yalanarak gidiyor. Adam korkudan ağaca çıkmış seyrederken, bir kurt belirmiş. Arslandan artan etlerden yiyip karnını doyurmuş gitmiş. Daha sonra sırtlan, sonra kediler, atmacalar, köpekler ve nihayet karıncalar koca öküzü sıfıra indirmişler. Adamın hayretten ağzı açık kalmış. **"Eğer arslandan sonra ağaçtan inip bir parça et kesip saklasaydım, şimdi de bir ateş yakarak onları pişirir, ben de nafakalanırdım."** Tam bu sırada gaipten bir ses

gelmiş: **"Ey Âdemoğlu! kedi köpek gibi olup miskin miskin herkesin artığını bekliyeceğine aslan gibi ol da, sen istediğin parçayı al. Diğer âcizler de senden kalanı yesinler."** Adam bu vak'adan ibret alarak çalışıp kazanmaya ve çalışamayanlara yardıma başlar.

Muhterem kardeşlerim; Eğer dikkat ederseniz evliyaullah hazeratı hiçbir zaman koltuk altında tufeyli[64] geçinmemişlerdir. Kimi Süleyman peygamber gibi dünya ve âhiret sahibi olmuş; kimi İbrahim Ethem gibi hükümdar imiş; kimi Efendimiz gibi ticaretle uğraşmış; kimi çoban, kimi eskici, hasırcı, zenbilci olarak yaşamışlardır. Mesele nerede? Temiz ahlâk sahibi olarak çalışırsan çalış; haktan ayrılma. Vicdanın sesîni duy!

Vicdanın emri, herşeyde kendini küçük görmek, karşısındakini büyük görmek, kendine arslan payı ayırıp diğerlerini hiçe saymamak, kardeşlerini daha evvel düşünmek ve tercih etmektir. Bu hakkın bir nurudur. Hemcinsine yardım, hizmet, hürmet yoludur. İyi insanların gönlü o zaman rahat olur.

İki fakir karşılaşmışlar, biri diğerine sormuş: nasılsın iyi misin? Ne yiyip içersin? Diğeri cevap veriyor: Çok şükür iyiyim bulursam yiyorum bulmazsam sabrediyorum.

Olur mu yahu? Bizim Horasan'ın köpekleri böyle yapıyor.

Peki sen ne yapıyorsun, söyle de onu yapayım.

Çalışıp kazandığımı fakirlerle paylaşıp, yiyorum. Bir iş bulup çalışamazsam, kazanamazsam yine Rabb-ime şükrediyorum. Beni insan olarak yarattığı için, hıristiyan

---

[64] Başkalarının sırtından geçinen, asalak yaşayan (kimse)…

sulbünden getirmediği için, bu yaşa kadar bana rızık verdiği için" cevabını vermiş.

Muhterem kardeşlerim; mevzuumuz çok geniş olduğu için gönüle geldiği gibi yazıyorum. Evveli, âhiri olmayan bîr Rabb-in kulu olduğum için yazılarımızın da başı sonu olmayacaktır, Şimdi rastladığım bir arkadaştan duydum. Bir Türk kızı bir Amerikalı'ya aşık olmuş. Beraberce, oğlanın memleketine gitmişler. Kâim-peder ve kâim valide bakıyorlar ki, bu kızda ne kiliseye gitmek var, ne de evde ibadet. Bir müddet bu hâli yeni evliliğe ve balayına hamlediyorlar. Birkaç ay sonra kaynana ağzını açıyor:

Kızım sen hangi millettensin?
Türküm.
Dinin?
İslâm.

"Kızım bu nasıl İslâmlık, nasıl Türklük? Bizim bildiğimiz Türkler müslüman bir millettir. Bizdeki gibi din hürriyeti vardır; fakat kendi dinleri İslâm'dır, İslâmlar ise bizim gibi her pazar değil, hergün beş defa ibadet ederler. Dinsiz bir millet payidar[65] olamaz. Kâinatı yaratan bir Allah var, siz peygamberlerden Hazret-i Muhammed'in yolunu tutuyorsunuz. Muhammed'in yolu böyle midir? Din için bir hareketi olmayan sen, çocuğunu nasıl terbiye edeceksin? Memleketimiz dinsizler memleketi değil" der. Kız derhal vaziyeti anasına bildirir. Ve dinî malûmat ister. Görüyor musunuz muhterem okuyucularım? Bu olur mu? Nereye gidiyoruz,

[65] Kalıcı, sonsuza kadar yaşayacak olan…

bu nasıl babalıktır? Ananın babanın son vazifesi çocuğunu namuslu ve mütedeyyin[66] bir eş ile evlendirmektir.

Dört unsurdan biri olan hararetin bilirsiniz aslı güneştir. Güneşin bir yakıcılığı, bir de aydınlatıcılığı yani nuru ve narı vardır. Biri Hakk'ın cemâline, diğeri celâline misaldir. İnsanların da bir güler yüzü, tatlı sözü vardır. Bir de öfkesi ve küfrü vardır. Hayatın mayalarından biri de sudur. Su acaba insanlara hizmet için Cenâb-ı Vacibü'l—Vücud hazretlerinden ne emir almıştır? **"Ve minelmâi külle şey'in hay."** *Yâni* ***"her şey sudan hayat bulur"***[67] sözü Kurân-ı Kerim'de yazılıdır. Nasıl, küre-i arzın dörtte üçünü su kaplamışsa, insanın da belki dörtte üçü sudur.

Sular umumiyetle karalardan denizlere akar; merkezleri denizdir. Sıcakla buhar namını alır. Gökyüzünde bulut derler, yağarsa çiğ, yağmur, kar, dolu namlarını alır. Ufak ufak akan sular dere olur, büyüdükçe çay, ırmak, nehir olarak denize dökülür. Yüksekten dökülen sulara şelale, topraktan kaynıyan sulara pınar denir.

Bu devir dâim esnasında vazifesi otlardan insanlara kadar hepsinin vücudunu beslemektir. Onun yokluğu hayatı söndürür. Arza yağdığı zaman, kavun, karpuz, üzüm, ıspanak, lahana v.s. deriz. Hepsi suyun değişmiş isimleridir. Koku, lezzet, gıda farkları vardır. Hak âşıkları da, sular gibi ya çağlarlar: Bu bir ömür demektir ve nihayet deryaya ulaşırlar. Yani ölmeden evvel ölürler. Bütün hevesât-ı nefsâniyeden, iptilâlardan,[68] hayvanı hareketlerden geçerek ruhlarını deryâ-yı ehadiyyete[69] ulaştırırlar. Yahut ecel gelir toprak olurlar. Ahmet,

---

[66] Dinine bağlı, dindar…

[67] Enbiyâ: 30.

[68] (bir şeye) düşkünlük, tutkunluk, alışkanlık, tiryakilik…

[69] Teklik…

Mehmet, Ayşe, Fatma... diye muhtelif isimler altında bulunan, yani ruhlardır. Sular nasıl denize dökülünce sesleri kalmazsa, âşık kullar da inlemekten, eylemekten, ağlamaktan, cûş ü hûruştan kalıyorlar. Dalgın ve hayran nazarlarla bakarlar. Ruhları, gönülleri derya olmuştur. Onun için meşhur hikâyedir Küçük balıklar büyük bir balığa sormuşlardır. **"Deniz neredεdir?" "O mâniler kî, derya içredir; deryayı bilmezler"** dedikleri gibi, büyük balık **"Siz bana denizsiz bir yer gösterin ben de size denizi göstereyim"** demiş.

Balıklar nasıl sodan çıkınca ölürler, yaşayamazlarsa hak âşıkları da gönül âleminden ayrılamazlar. Beşeriyet icabı ayrılsalar bile, derhal çağlamaya başlarlar. Hemen âşık elbisesini giyerler. Çünkü aşk, bir gönülde ne bulursa yakan bir ateştir. Dünya muhabbeti (mâsivâ) istemez, kendisi rakipsiz kalmak ister. Bu hikâyeyi şöyle değiştirebiliriz:

Hazret-i Allah'ı görmek isteyenlere, **"Bana Allah'sız bir yer gösterin ki, ben de size Onu göstereyim"** diyebiliriz.

Âlemde güneşe mukabil hazret-i Peygamberimizin nurunu hâmil[70] Kutbu'l-Aktab[71] denilen bir zât-ı şerif vardır. O makam boş kalmaz, güneş ve bütün tevabi'i[72] onun etrafında dönerler. İmameyn denilen iki muavini vardır. Evtad[73] denilen dört muavini daha vardır ki, hepsi vazifelidir. Bu âlemden göçenin yerini tamamlarlar. İşte Üçler, Yediler, Kırklar, Binbinler diye adılan veli kimseler

---

[70] Taşıyan…

[71] Kutubların başı…

[72] (Tabi'. C.) Maiyyet… Bir kimseye tabi olanlar… İman ve İslamiyet veya herhangi bir hususta birisine bağlı bulunanlar…

[73] (Veted. C.) Direkler… Kazıklar…

bunlardır. Yerleri, simaları bilinmez; bunlar varken kıyamet kopmaz.

Allah İsmi zikredilmeyen zaman yoktur. Aşıkların seher vakti gözlerinden akan çaylar da bir sudur; yere düşer düşmez melekler onları kapışırlar. Arşa çıkarırlar. Bizim bu sözlerimiz bir ab-ı hayattır[74] ki içip anlayana aşk olsun. İpek böceği gibi ol. Ruh, ceset kozasını terk ettikten sonra, yani ***"küllü nefsin zâikatülmevt"***[75] emri yerine geldikten sonra, sü'flî ruhlarla arkadaşlık etmeyip aşıklar meclisinde huzurdan ayrılmayacakları mukarrerdir,[76] mukadderdir.[77] Suyun başı ve sonu deniz demiştik, halbuki külliyet ifade eden ma'nâlarla başka denizler de vardır. Bütün insanların üzerindeki muhtelif elbiseleri hayalinizde çıkarınız geriye çıplak vücudlar kalır. Hepsinde de baş, kaş, göz, kulak, el ve ayak vardır. Yani, bu vücudlar aynı mazhariyete sahip olmuş, aynı ustanın elinden çıkmış birer sanat eseridir. Akıl, fikir, idrak, seziş, kabiliyetlerimize göre büyük küçük her mahlûk tekâmül yolundadır. Bir gemi ile mahall-i maksuda giderken, siz geminin içinde baştan kıça gitseniz geri gitmiş olmazsınız; otursanız bile gitmiyor sayılmazsınız, ömür geçiyor mu, yaş ilerliyor mu, gemi gidiyor demektir. Gemi giderken bir iskeleye çıkıp eğlenmeye kalkarsanız, gemi kalkar gider, siz yolda kalırsınız; hedefe geç kalırsınız. Belki ecel gelir çatar, siz gurbet ellerde kalırsınız. Gemiden dışarı çıkıp yolda iskelelerde eğleşmeniz, ibadeti, doğru yolu bırakıp içkiye, kumara, çapkınlığa, iptilâ haline varan alışkanlıklara dalmanızdır. Denizde dalga olur, büyüklü küçüklü her şey az çok sallanır.

---

[74] İçene ölümsüzlük zerk edildiğine, bağışlandığına inanılan su…

[75] **"Her nefis ölümü tadar"** Ali İmran: 185

[76] Kararlaştırılmış ya da kararlaşmış…

[77] Tâyin olunmuş. * Kısmet. Kader. Miktarı tâyin ve takdir olunmuş olan. * Kazâ. * Kıymeti biçilmiş. * Beğenilmiş. * Yazılmış olan.

Denizin derinlikleri gönül âlemine misaldir; oraya ne kadar inerseniz inkılab âlemi olan dünyanın dedikodusundan, fırtınasından uzak kalırsınız. Denizin üstündeki tahta parçalarının, çöplerin, teknelerin hareketi kendi kendine olmamıştır. Dalganın tesiridir. Dalga durup dururken olmaz, rüzgarın tesiridir. Rüzgar ise sıcak ve soğuk havaların birbirine hücumu demektir. İnsanların hareketi de ma'nâdandır. Akıl düşünür taşınır. Gönülden aldığı emir üzerine ağız konuşur veya kalem yazar, O zaman dinliyen ve konuşan zevk alır, aşinalık duyar. Çünkü vicdan herkeste vardır. Fakat nefis ve şeytan denilen hırs ve tama, vicdanı, gönlü örter, maskeler. Onun yüzü kapandı mı o vücud artık nefsin, şeytanın, fenalıkların aletidir. Çalar da, içer de, kaçırır da, öldürür de. İçkiye ümmü'l-habais yani fenalıkların anasıdır derler. Hal-i aslisinde sakin olan insan içince arslan kesilir, gaddarlaşır, her fenalığı yapar. Cezasını düşünmez oysa ki ceza; yapılan fena hareketlerin aks-i sedasıdır, yankısıdır. Kişi yaptığı kabahatla kendi cezasını vermiş olur.

İnsanlar niçin aynı seviyede değillerdir. Şeyh Sadi, **"ben-i âdem birbirlerini tamamlayan uzuvlardan tamam olmuş tek bir vücûddur,"** buyuruyor.

İnsan evvelâ kulak olur dinler, öğrenir; sonra göz olur görür, sonra ağız olur, öğrendiğini, gördüğünü söyler ve yazar.

Bîr ana babanın beş çocuğu olsa, imkânı yok hepsini aynı derece sevmezler. Esasen onlar da birbirine ne vücudça ne ahlakça benzemezler. Hepsine aynı harçlığı verseler, hepsinin alacakları şey başkadır. İnsanların ömrü de Allah tarafından kendilerine verilmiş sermayedir. Onu kumara vermek, lüzumsuz şeylere sarfetmek, hevâiyatta

kullanmak yazık değil midir? Mahdut[78] olan ve arkası gelmeyen ömrü israf etmemelidir.

Dört unsur; bir yönüyle vücudumuzun esası oldukları için bize olan muhabbetleri dolayısıyla kendilerine çekmek isterler. Bu, muhabbet dolayısıyla yavrusunu yiyen kedilerin halini andırmaktadır. Deniz ister ki, ben ağuşuma[79] alayım. Ateş ister ki, insan bende gaip olsun, varlığını bıraksın. Hava bekler ki, insanın ciğerlerindeki son nefesde benim payım olsun. Toprak ise mütevazı bekler. Diğerleri alacakları kadar alsınlar, kalan bana yeter, der. Herşey sevdiğini kendisinde mahvetmek arzusundadır, pek aceleci olanlar sevdiğinde gaip olmak isterler. İşte pervanenin ateşte yanması; işte aşıkların sevgililerinde erimek için evlenmek arzuları; işte hak aşıklarının evvelâ şeyhde, sonra Peygamberinde, daha sonra Hakta fani olmak istemelerinin feryad-ü figanları, iniltileri, ağlamaları, sararıp solmaları bu kabildendir.

Bir babanın ufacık bir çocuğu olsa, baba onunla konuşsa o yine babadır. Çocuk sayılmaz, çocuk da baba olmuş değildir. Şu halde bundan, bîr netice çıkıyor ki, insanların akıllarının derecesi arşa kadar namütenahi[80]dir. Havada uçan kuşları insanların akılları farz edersek, bir hizada olanları var mıdır?

Hatta mevsim değişimi dolayısıyla hepbirlikte aynı istikamete uçuşları bile farklıdır. İnsanların akıl dereceleri de böyledir. Görünüşte birbirlerine uysalar da herkes yine kendi aklını beğenmiştir. Yerden göğe doğru üst üste gazete sahifelerini dizmek kabil olsa ve her insanın aklı bir sahife olsa birbirlerine yakın olanlar az çok anlaşabilseler

---

[78] Sayısı belli olan, sayılı, az…

[79] Kucağıma…

[80] Sonsuz, ucu bucağı olmayan... Nihayetsiz…

bile, aralarında birkaç metre fark olanlar kolay kolay anlaşamazlar.

Arif olanlar herkesin idrak derecesini bilir. Rengine boyar, münakaşa etmez. Her ne kadar **"bârika-ı hakikat müsâdeme-i efkârdan hasıl oluyor"[81]** ise de, bu tarz biraz yanlıştır. Barikanın[82] ömürü azdır, bize ebedî nur lâzımdır. Müsademe çarpışma demektir. Çarpışan iki cismin birisi muhakkak kırılır. Bu fikir çarpışması yumruğa, masa kapaklarına, silâha intikal edebilir. Onun için o büyük Peygamberimiz, **"ve şâvirhüm fil emr"**= istişare tarikiyle anlaşmayı emir buyurmuşlardır.

Bütün münakaşalar, taraflar arasındaki ilgi ve tecrübe farklarından doğar. İhata ve idrak kabiliyetlerinin darlığı ve genişliği ihtilafları arttırır herkes karşısındakine kendi fikrini kabul ettirmek ister. Birer peyk[83] olan kimseler önder olmak hevesindedir. Bazı insanlar, konuşurken cebinin tesirinde kalarak konuşur. Bütün bilgilerinin ve müdafaa ettiği fikirlerin mihveri[84] budur. Bazı insanlar midesinden konuşur yani çeşitli ve dolanbaçlı fikirlerin mihrak[85] noktası midesidir. Bazı insanlar; parasından, zekâtından, ilminden, tecrübesinden bahseder. Fakat gayesi karşısındakini kandırmaktır. Bununla beraber olduğu gibi görünen insanlar da çoktur. Hiç bir menfaat peşinde olmayarak sırf karşısındakini düşünen ve bu yolda kendini ikinci plana atan vicdan sahibi kimseler de az olmalarına rağmen, mevcuttur. Bu gibi kimselerden hem aileleri, hem arkadaşları ve hem de

---

[81] "Yani fikirlerin müzakeresinden **hakikat** güneşi **doğar**"…

[82] Şimşek, yıldırım parıltısı…

[83] Uydu…

[84] 1) Eksen, 2) Konuşulan, yazılan, tartışılan veya düşünülen bir konunun en önemli noktası...

[85] Merkez…

memleket faide görür. Bu sûretle temiz ahlak sahibi olanlar, dinimizin irşad ettiği doğru ve mutlu yoldan gidenlerin arasından yetişirler.

Herkes bilmelidir ki iyilik eden iyilik bulur. Hiç bir hareketimiz zayi olmaz, hakîkat radyosunun kanalları da daima faaliyettedir. Gönül radyosu açık olanlar bu hakîkatlari duyar bilirler; herkes çalışması ve alakası nisbetinde feyz alır.

Meşhur hikâyedir. Nasrettin hoca merhum kadı iken bir adam gelir **"efendim"** der **"falanca kimse odun yarıyordu, ben de ona gayret vermek için her vuruşta (hı) dedim. Odun yarıldı bitti, pazara gittik sattığı odunlardan az bir pay istedim hiçbir şey vermiyor."** Hoca, oduncudan paralarını istiyor, avucunda şakırdatarak yine sahibine veriyor ve davacıya soruyor: **"paraların sesini duydun mu?"** O da **"Evet duydum"** diyor. **"Eh öyleyse, sen de paraların sesini al git hakkın bu kadar,"** diye çok güzel bir cevap veriyor.

Yüzme biliyor musunuz? Sandala binmiş, kürek çekerek geziyorsunuz; hayat ile memat[86] arasında ince bir sandal vardır. Su, teknemizin dışında olduğu zaman iyidir, teknelerin yüzmesine hizmet eder. Fakat sandalın içine dolarsa fenadır. Sizi batırır, öldürür.

Aşırı dünya sevgisi de böyledir. Gönül teknesini su ile dolduruyorsanız hedefinize varmadan mahvolursunuz. Taş da öyle; böbrekte, mesanede, safra kesesinde olursa çok zararlıdır, dışarıda olursa üzerine basarız, ayağımız çamur olmaz. Bazı evliyalar keramet gösterirler, suda yürürler. Cenâb-ı Hakk'ın emriyle ateş yakmaz, su batırmaz, taşlar lisana gelir, ay ikiye bölünür. Kainatı

---

[86] Ölüm…

böyle yoktan Yaradan'ın izniyle sevgili kulları da herşeye tasarruf edebilirler.

Siz eşinize **"İşte ev, para, mücevherat, hizmetçiler... Hepsi senin, istediğin gibi tasarruf et, fakat sen de benimsin"** diyorsunuz. Kapıya gelen bir fakire hanımınız tutmuş on lira vermiş, fakir memnun ve dua ederek gitmişse, siz hanıma bir şey sorar mısınız ve darıltır mısınız? **"Ne için, fazla para verdin?"** diye. Hayır!

İşte bu da böyledir. Allah insanlara kendi sıfâtlarından az çok vermiştir. Sonu aklın aciz kaldığı tasarruflar, Peygamberlerden zuhur ederse, mucize derler; evliyalardan zuhur ederse, keramet derler. Bu ilimler Allah'ın sevgili kullarına birer hediyesidir.

Meşhur hikâyedir: Bir adamın hiç çocuğu olmuyor, karı koca çocuk sahibi olmak için nihayet Hazret-i Mûsâ'ya müracaat ediyorlar Rabb-i Teâlâ bunlara çocuk verecek mi, vermiyecek mi? Rabb-i ile konuşup **"Ben o kullarıma çocuk vermiyeceğim"** diye cevap getiren Mûsâ peygamber de bu halden müteessirdir. Gel zaman git zaman, erkek dağa odun kesmeye gitmiş. Karlı bir havada üç erkek misafir gelmiş kadın bunları almış iyi bir muamele ile karşılamış. Ocağın ateşini arttırmış, bir çorba içirmiş.

Dua ederek o gün ayrılan üç arkadaş ertesi gün yine gelmişler; kahveci bu sefer kendisi karşılamış, ne istediklerini sormuş; birer kahve istemişler, içmişler para vermeden gitmişler. Üçüncü sabah yine gelmişler, kahvelerini içmişler, giderlerken fakir kahveci dayanamamış. Sabah siftahı için kahve paralarını istemiş. Misafirlerden biri parmağı ile işaret ederek **"bundan sana bir erkek evlad"** demiş. İkincisi ve üçüncüsü, aynı vaadde bulunarak gitmişler. Kadın hamile kalmış, birkaç

sene içinde üç erkek evlatları olmuş. Biraz büyümüşler. Baba çocuklarını yanına alarak Hazret-i Mûsâ'ya gidiyor, vaziyeti anlatıyor. Hazret-i Mûsâ Rabb-ine gidiyor. Olanı biteni anlatıyor, aldığı cevap şu **"Ben vermiyecektim, fakat benîm öyle sevgili kullarım vardır ki, Ben onları kırmam, onların dilekleri Benim emrim gibidir. Kabul ederim. Ben demek onlar demektir."**

Tasarruf hususunda güzel bir hikâye daha hatırıma geldi sevgili kardeşlerim:

Bağdât'da meşhur gavsü'l-azam Abdülkadir-i Geylanî hazretleri var. Bir Yahudi İslâmiyet'in esasını öğrenmek için tarîkât şeyhleriyle, pir hazretleriyle sohbette bulunarak birçok malumat elde ettikten sonra beş altı saat uzakta bulunan diğer bir şehirde ilmini âlet yaparak etrafına bir hayli derviş toplamış.

Dervişleri ile birgün gezmeye çıkarlar; denizden, ağaçtan, kuştan, tabiatın güzelliklerinden ve bunların yaradıcısı Cenâb-ı Hak'tan bahsederken birisi **"şeyh efendi karşı sahilde hiç görmediğimiz güzellikler var, biraz da oraya gidelim, gezelim" der. "Evlâtlarım, bir sal bir kayık yok ki geçelim"** der şeyh efendi. Dervişler, **"Hani bize Cenâb-ı Hakk'ın kudret ve kuvvetinden bahsederken İsm-i azam duasını okuyan kimseler denizde de yürür, havada da uçar, ateşte de yanmaz diyordunuz. Siz yokken biz bir defa tecrübe ettik yürüdük nehri geçtik"** diyorlar ve başlıyorlar nehrin karşı sahiline doğru yürümeye. **"Siz de geliniz"** diye şeyh efendiye sesleniyorlar. O da ayağını suya basınca gömülmüş, mahcubiyetinden ter içinde kalmış.

Nasuh'un tövbesi gibi, yalancılık yapmıyacağına dair birçok yeminler ederek yalvarmaya başlamış: **"Ey Abdülkadir Geylâni hazretleri yetiş imdadıma, eğer**

bu mahcubiyetten beni kurtarırsan sana gelip elini ayağını öpüp Müslüman olacağım." Hak ve erenler neye kadir değiller? O da yürümeye başlıyor, talabelerine mülaki[87] oluyor ve ağlıyarak anlatıyor: **"Ey çocuklar ben bir yahudiydim, öğrendiklerimi size nakil ettim, siz de tam bir vicdan huzuru ile beni dinlediniz ve muvaffak oldunuz. Ben de sizin yanınızda mahcup olmak endişesi ile çok üzüldüm, bu birkaç dakikalık pişmanlığım kabil-i[88] tarif değildir. Gavsü'l-Azam hazretlerinin ruhaniyetlerinden istifade ederek suda yürüdüm ve yanınıza gelebildim. Şimdi ahd etmiş bulunuyorum. Hazrete hâlimi arzedip pişmanlığımı bildireceğim, İslâm ve derviş olacağım. Size gelince; yalancı bir mürşidi terk edeceğinizi tahmin ederim hareketinizde serbestsiniz çocuklar**" diyor talebelere. **"Muhterem hocamız; sen bizim bu idrak ve seziş kabiliyetimizi kemâle erdirdin. Biz bu mertebeyi senin sayende bulduk, ne olursan ol senin peşinden ayrılmayız. Cenâb-ı Hakk'ın lûtfûna ve kudretine son yoktur. Beraber gideriz, seni Bağdat'da bekleriz"** derler.

Hakikaten Yahudi İslâm oluyor ve Kâdirî tarikatine intisap ediyor.

Yukarıda size Nasuh'un tövbesi demiştim. Biliyor musun bu Nasuh kimdir? Nasuh, bîr sarayda büyütülmüş, terbiye edilmiş cinsi belli olmayan bir çocuk.

Büyüdükçe erkekliği belirmeye başlamış. Hamamda cariyeler sultanları yıkarlarken, bu da hizmet ediyor ve sonra cariyeleri yıkıyor. Nasuh büyüdükçe utanmaya başlamış, hareketinin doğru olmadığını anlamış ve keyfiyeti hanım sultana açıklamaya karar vermiş.

[87] Buluşmak, kavuşmak, görüşmek…

[88] Olanaksız, olanak dışı…

Tesadüf, o gün vükelâ[89] aileleri de hamama davet edilmişler. Yaka paça bunu da içeri itmişler, içerde bîr faaliyettir gidiyor. Akşam olmuş işi biten dışarı çıkmaya başlamış, fakat ilk çıkan kafilede bir telaş var. Davetlilerden birinin çok kıymetli bir yüzüğü kaybolmuş, tekrar içeri giriyorlar. Üç kişilik bir heyet kız demiyor, sultan demiyor, cariye demiyor, herkesin mahrem yerlerini bile arattırıyordu. Ziyafet sahibi misafirlerden darılmamalarını ayrıca rica ediyor, üzerinde yüzük bulunmayanlar dışarı çıkıyor, içerdekiler azalıyor. Fakat Nasuh'un hâli harap, onun hesabı başka. Ya yüzük bir yerde unutuldu da bulunmazsa, en sonra kalmayı düşünen Nasuh'un muayenede erkek olduğu görülürse hali ne olacak? İki kişi kalmışlar. Nasuh renkten renge giriyor, ter içinde kalıyor, burnundan kan sızıyor, **"Aman Allah'ım beni bu müşkilden kurtar, Sana ölünceye kadar ibadet ederim. Elimden avucumda ne varsa fakirlere dağıtırım. Buradan kaçarım, sünnet olurum, cami yaptırırım"** derken müjde sesleri çınlıyor. Nasuh'tan bir evvelki cariyenin mahrem yerinde yüzük bulunur. Nasuh'un tövbesi bu suretle dillere yayılmıştır.[90]

Gelgelelim; şimdi itidal[91] üzere birleştikleri zaman hayatın nüvesini[92] teşkil eden dört unsurdan havaya… Kanun-u ilâhîye bakınız ki, bu unsurlardan herbirinin bir de kendisine mahsus hususiyeti vardır. Ateşe hararet; havaya, suya burûdet; toprağa rutubet muzaf[93] edilmiştir,

---

[89] Osmanlı İmparatorluğu'nda bakanlar, vekiller…

[90] Derslerimizde bu hâli kişi enfüsünde, Nefsi Mülhime dersinde yaşar. Daha fazla bilgi için (14) İrfan Mektebi, Nefsi Mülhime bölümüne bakılabilir. (Düzenleyen)

[91] Dengeli…

[92] Bir şeyin özü, çekirdek…

[93] 1) İzafe olunmuş, katılmış, bağlanmış, bağlı. 2) gr. [isim takımlarında] "belirtilen, başka bir isme katılmış ve onu tamamlamış olan isim.

ölen herhangi bir canlının bütün vücudu tekrar itidale[94] gelir, birkaç gün içinde kurtlar hasıl olur ki bu da hayatın tecellisidir. Bunların itidali bozuldu mu, **"ateşi var hastanın"** deriz, azaltmak için ilaç alırız. **"Titriyor, üşüyor sıtma tutmuş"** deriz, yine ilaçla müsavatı[95] temin edebilirsiniz. Hava bütün canlıların hayatlarının devamını temin eder. Balıklar ve toprak altındaki filizler bile az miktarda da olsa havaya muhtaçtırlar. Her nefes alışta dirilir ve her nefes verişte ölürüz. İkinci bir nefes alma için organlarda bir bozukluk olur da nefes alamazsak, ölürüz. Nefesimizin ne zaman kesileceğini bilmediğimiz için daima doğru ve dürüst hareket etmemiz lâzımdır. Allah'ın huzuruna kabahatli olarak gitmemek için sık sık tövbekar olmamız icap eder.

Sarhoşken, hırsızlık yaparken, çapkınlık yaparken ölebiliriz. Cenâb-ı Hakk muhafaza buyursun, dosta düşmana kepaze oluruz.

Elinize bir elektrik feneri alınız ve yakınız; o nokta gibi bir şeydir. Fakat süratle daire şeklinde çevirirseniz o nokta daire gözükür. Her nefeste ölüp dirilme keyfiyetinin süratinde ömrümüzün devam ettiğini anlıyoruz. Bu âlemde zayi olan hiçbir hareketimiz yoktur. Hepsinin aks-i sedası[96] vardır. Teyplerle muhafaza edilen sesler gibi birgün karşımıza çıkacaklardır. Buğday eken buğday biçer; fenalık eden fenalık bulur. Diğer taraftan dünyanın ucundan verilen radyo sesleri, televizyon resimleri nasıl alınıyor? Eğer radyonuz bozuksa veya gönül radyonuzun sesi alma kabiliyeti yoksa veren istasyon ne yapsın? O,

---

[94] Aşırı olmama durumu, ölçülülük…

[95] Denklik, beraberlik. Müsavilik, eşitlik. Aynı hâl ve derecede olmak… Aynı haklara sahip olmak… Denklik, beraberlik. Müsavilik, eşitlik. Aynı hâl ve derecede olmak… Aynı haklara sahip olmak…

[96] Yansıma…

kıyamete kadar vericilik de devam eder. Cenâb-ı Hakk'ın daima verici olan istasyonu da neşriyatını yapmaktadır. Duymuyorsanız kabahat sizindir.

Meselâ bitkiler ve hayvanlar daima niyaz ve ricadadırlar. Şöyle ki, aman ya Rabb-i büyüyeyim kemâle ereyim de bir kâmil insanın midesine gireyim, ona gıda olayım veya tohumuna karışıp diğer bir insana intikal edeyim veyahut ibadetinde zikir ve teşbihinde ona kudret kuvvet olayım, bu suretle ricamı tamam edeyim diye yalvarıp dururlar. Bu sesleri duymanız kâmil bir insan olduğunuzun delilidir. Herşey insanda fani olmayı düşünürken insanda Hakta gaip olmayı, onu arayıp bulmayı düşünmezse ne cahil ne gafil bir yaratıktır? Bu vesile ile şunu da arz edeyim ki, kâinatta her varlık tekâmül[97] yolundadır demiştik. Her madde büyür, toplanır, çalışır, çoğalır. Bu bitmez tükenmez bir harekettir ki birlikten çokluğa doğru gider; çokluk da birer birer yoklukta gaip olur. Demek, inkâr ve ispat ile bütün varlıklar, mecburen kendi yokluklarını, fakat Allah'ında daima var olduğunu hal lisanı ile tasdik ediyorlar. Bu keyfiyeti söze getirirsek (Lâ ilâhe illâllâh) olan bütün varlıkların gayesi, yenecek maddeler kanalından insana erişmektir. Bu hal, onların mi'racıdır, yükselmesidir. İnsanın mi'racı da vardır. Peygamberimiz bu hususa örnek olmuştur. İnsan vücuduna intikal eden maddelerin ruhu bize ibadette, iyiliklerde, Hakkı zikir etmekte kuvvet olurlarken bir derece kesif kısımları da vücudumuzda et, kemik olarak kalmaktadır. Daha kesif olarak ayrılanlar da vücudumuzdan atılmaktadır. Fena insanlar da Hakk'ın nûranî vücudlarından atılan maddeler gibidir denebilir. Zaman gelecek ölüm bu hakikati tesbit edecektir. Bunu da ölmeden evvel ölen zümreler pekâlâ idrak edebilirler.

---

[97] Olgunluk, olgunlaşma.

Her insanın birşeyde ihtisası vardır. Ve ekseriye diğerinin ihtisasını küçümser. En azından bir cihetten kendilerini yüksek görmek hastalığına mübtelâ[98] olmuşlardır.

Vaktiyle bir debbağ, yani, deri ve köselelerle iş yapan bir adam, varmış çarşıya çıkmış. Bir arkadaşına rastlamış, onun da kolonya dükkânı varmış. Arkadaşını dükkânına oturtmuş, hal ve hatırdan sonra çaylar içilmiş, esanslar sürülmüş. Debbağ olan arkadaşa bir kriz gelmiş, bayılmış. Saatlerce uğraşmışlar, ayıltamamıslar. Ariflerden bir tesbihçi dede varmış orada… Bayılanın işini gücünü sormuş, öğrenmiş. Bir çocuğa birkaç topak köpek pisliği getirmesini söylemiş. Gelince bir kağıdın içinde onları ezmiş, adamın burnuna enfiye gibi koklatmış. Hasta hapşıra hapşıra ayılınca derhal evine göndermişler. Meğer adamın burnu dükkanındaki pis kokan derilere alışmış. Esans kokusu yabancı gelmiş, ağır gelmiş; onun için bayılmış. Alıştığı kokuyu köpek pisliğinde bulmuş, ayılmış.

İnsan idrakinin nerelere kadar yükseldiğini size bir misal ile izah edeyim:

Tarihlerde peygamber Lokman Hekimi okumuşsunuzdur. Bu zatı, kırda gezerken otlar, fidanlar boyun büküp selâmlarlarmış. **"Yâ resûlallah! ben baş ağrısına iyiyim, beni kopar;" bir diğeri "Ben safra ve balgam hastalıklarına, göğüs tıkanıklarına, öksürüğe iyiyim"** diye kendilerini takdim ederlermiş.

Hayat demek, dört unsurun itidal[99] üzere birleşmesidir demiştik. Hayat vücuda taalluk[100] eden bir hareket, bir büyüme ve üreme keyfiyetidir. Bu cisimler,

---

[98] 1) Düşkün [fena şeylere] . 2) tutkun, tutulmuş…

[99] Aşırı olmama durumu, ılımlılık, ölçülülük…

[100] Alakalı, alakadar…

âlemi ruhlar âleminin birer bineği, devesidir. Akılsız olan bir vücud da bir hayvan gibi büyümekte ve çoğalmaktadır. Demek hayvan ruhu denilen bu ruh, akıl ve izafî[101] ruh renilen kişinin benliği idraki, hürriyeti olmazsa o cesedin de, ceseddekî canın da kıymeti yoktur.

Acaba bu dört unsur da ruhların kaynaştığı bir yer olmasın? O zaman vücudumuzda daha başka bir kaynaşma var. Bizim göremediğimiz nuranî bir kuvvetin pek yakından büyük bir alâkası ve tasarrufu var demektir.

Havayı ele alalım ve ona bîr ruh verelim; biz de aldığımız ruhu pekâla başka bir varlığa verebiliriz. Meselâ, havanın sabah rüzgarı olarak esmesi. O zaman Mevlânâ Celaleddin-i Rûmî hazretleri gibi aşık olanlar yârine selâm yolluyor**. "Ey sabah benim tarafımdan yârimin ellerini ayaklarını öp... Selâmımı söyle hatırımdan hiç çıkarmadığımı söyle; onun aşkından sararmış yüzümü, yaş yerine kan döken gözlerimi, titriyen dudaklarımı, iki büklüm olan vücudumu gördüğün gibi anlat"** diye haberler gönderiyor. **Bazen "Ey sabah yârim nasıldır? Beni arayıp soruyor mu? Ondan selâm getirdin mi? İşte yine güneş doğuyor, gözlerime uyku girmiyor, onu beklemekten, gözlemekten bir günüm daha geçti"** diyerek haber beklerler.

Bütün gün bütün, gece cümle mahlûkatın ibadet saatleri vardır. Aşıkların ki sabah namazından en az bir saat evveldir. O saate; sâat-i râz-ı muhibban[102], vakt-i niyâz-ı âşıkân[103] derler. Biz de yazılarımızı bu saatte yazarız. Diğer yazıları bu saatte okuruz. Onun için

---

[101] İsimlenmiş...

[102] Muhabbet edenlerin, Muhabbet edilenin razı olduğu, razı olunduğu saat...

[103] Aşıkların niyaz vakti...

yazılarımda gül kokusu, göz yaşı ıslaklığı, titrek bir elin titrek yazıları hissedilir. Gönül semasından rahmetlerin yağdırılması için bu zamandan istifade etmenizi tavsiye ederim.

Ruhunuzu, idrakinizi atomlara ayırarak ufalınız, yok olunuz kî, hep olduğumuzu anlayasınız.

Cennetin dört büyük ırmağı vardır ya, işte satırlarımızın arasında da şunlar vardır:

(1) Âb-ı hayât

(2) Süt; ilm-i ma'nevî,

(3) Aşk şarabı.

(4) Bal şerbeti ki esrar-ı ilahiyeye delalet ederler.[104]

"Neye yarar, bir namaz ki niyazı yok; neye yarar şol gönül ki razı yok" derler. Günde beş vakit ezan-ı Muhammedî okunuyor ya bu aşıkların can evinden gelen bir sesdir. Kimisinin de kulakları tıkalıdır. Ne içerden, ne dışardan okunan ezanları duymaz.[105]

İnsanlar her an Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda olduklarını unutmasalar ne yemek yemek, ne sigara içmek, ne uzanıp uyumak... Ellerinden gelmezdi. Ezan ve namaz beşe inmiş ki kullar bu beş vakit haricinde dünya için de çalışabilsinler diye… Gönülden ses almıyanları da nazikâne huzura çağırıyor. Cenâb-ı Hakk bizi rahat

---

[104] Geniş bilgi için, Terzi Baba, Kûr'ân-ı Kerim'de Yolculuk (69-2) Kevser-Nehar sayfa (91…102)

[105] Bu satırları düzenlerken okunan ikindi ezanı beşeriyyete, beşeriyeti ile olanları, bu satırlarla Nusret Babam Rahmetullahi aleyh, âlem kitabından Hakka davet eder gibiydi.

ettirmek için gafleti halketmiştir. Maalesef bu gaflete bazı kimseler fazla rağbet ederler.

Bilir misiniz, iki parmağı arasında olan, gönlümüzü dilediği gibi idare eden gizli bir kuvvettir. "Maşuk yüzün tutmuş sana; sen bakarsın gayrı yana" dedikleri budur ki, bizim kendi sahibimizden haberimiz yok. Kendimize hakîm olan asıl varlık, Allah'ın varlığıdır. Hareketlerimiz mürebbiyenin[106] elindeki kayışla bağlanmış, her tarafa saldıran bir çocuğun şuursuz hareketleri gibidir.

Hikâyemiz kahramanını bilirsiniz:

Birinci Sultan Osman daha padişah olmadan bir ahbabının evine misafir olur. Yer içer, yatma zamanı buna bir oda gösterirler, yatmağa gider. Osman Bey tam yatağa gireceği sırada baş ucunda asılı duran Kûr'ân-ı Kerîm'i görür kalkar, bir miktar okur ve diğer saatleri de ayakta salavât-i şerife getirmekle geçirir. Sabah olur, kahvaltıya çağırırlar. Salona geçer, hizmetçi yatağı düzeltmek için odaya girer bakar ki yatak bozulmamış. Hemen efendisine haber verir. O da pürtelaş;[107] sebebini bulamazlar, utana utana sorarlar. Meğer odasında Hakk'ın kelâmı olduğu için uzanıp yatmağa utanmış. Saygı göstermiş, yatağa girmemiş. Kahvaltıdan sonra başka bir oda açıyorlar, Osman Bey'i yatırıyorlar. Bir rû'ya görüyor. Resülûllah Efendimiz, **"Oğlum Osman sen ki Hakk'ın kelâmına, benim getirdiğim kitaba hürmet ettin; sana ve sülalenede yüzyıllarca hürmet etsinler. Kıtalarda mülke sahip olsunlar. Cenâb-ı Hakk'ın selâmını, memnuniyetini sana müjdelerim"** buyurmuşlar.

---

[106] Bir evde yatılı olarak ve aylıkla çalışan, evin çocuğunun ya da çocuklarının bakımı ve eğitimiyle özel olarak görevlendirilmiş olan, görgülü, bilgili kadın.

[107] Telaşlı.

Buna mukabil, diğer taraftan, Ömer Hayyam'ı bilirsiniz. Bunlar üç arkadaş mektepte okurlarken söyleşmişler, hangimiz büyük adam olur yüksek bir memuriyete geçerse, diğerlerini himaye edecek. Arkadaşlardan birisi vezir olur; ikincisi parasız kalır, vezir arkadaşının sayesinde devlet hizmetine alınır. Fakat nankörlük eder. Ekmeğini yediği arkadaşının aleyhinde dedikodular yapar ve nihayet Suriye taraflarına çekilerek isyan bayrağını açar. Müritleri de gözlerin budaktan sakınmazlarmış, çünkü onlara güzel manzaralı bir yaylada şarap ziyafeti veriyor, afyon yutturuyormuş. Cenneti temsilen birkaç kız da emirlerine amade bu suretle efendilerine çok bağlıymış. Bu zavallıların akılları başlarına gelince, tekrar o cennet hayatını yaşamak için kendilerini feda ediyorlar.

Üçüncü züğürt arkadaş da Ömer Hayyam, vezir arkadaşına müracaat ediyor. Bahçeli bir köşk, güzel bir cariye, birkaç yüz altın da şarap ve meze parası rica ediyor. Ve birçok paraya sahip olarak yıllarca müstefîd[108] oluyor, istediği gibi yaşıyor.

Nihayet, sefahat âlemi bunları ihtiyarlatıyor, şarap parası da kalmıyor. Eşine **"Artık paramız bitti, gençliğimiz geçti şu seccadeyi yay da namaza başlayalım"** diyor. Cenâb-ı Hakk'ın işine karışılmaz, amma geçen ömürü nasıl yakalamalı… Şaraptan, kadından başka mevzu bulamayan şairin şu sözleri meşhurdur: **"Bastığın yerlere dikkat ediniz, ayağınızın altında hangi mahbûbenin[109] gözünün bebeği vardır bilîyormusunuz?"** diyor.[110]

---

[108] (C: Müstefidan) İstifade eden, fayda gören, faydalanan…

[109] Sevilen kadın…

[110] Ağlarım seccâdem izlenir,
Arkasında Elif gizlenir,

Mahbûbelerin göz bebeği toprak olmuştur. Fakat İnsân-ı Kâmil kâinatın göz bebeğidir. Allah'ın nurudur. Mal sahibi onu yerlerde bırakmaz. Güneş batarken nasıl uzayan şualarını kendine çekerse O nûr da öyledir. Aslına çekilir. Arzın kuzeyinden güneyine, güneyinden kuzeyine doğru suların akıntısı gibi, havanın da bir akıntısı vardır.

Hava ve su ısındıkça yükselir, yerine soğuk olanlar hücum eder, soğuğun kalan boşluğunu sıcaklar doldurur.

Medeniyetlerde de öyle; en büyük medeniyet İslam Medeniyetidir. Kur'ân-ı Kerîm, olmuş vak'aları bildirdiği gibi, olacaklardan da haber verir. Garblılar[111] suret itibariyle birçok hususta muvaffak olmuşlardır. Fakat içlerinde bir boşluk vardır. Ma'neviyat sıfırdır.

Bu noksanlığı anlayanlar Arap medeniyetinin ilmini, Kûr'ân-ı Kerîm'i öğrenmeğe çalışıyorlar. Fakat heyhat; mücadele, mücahede olmadan bu işin hakikati anlaşılmaz. İşte Miraç gecesi Efendimiz kendi akılları ile konuşurken aklın rehberliği sona erdiğinde, **"Ben daha ileri gidemem yanarım"** dediği zaman Efendimiz **"Yanarsam ben yanarım"** diye aşk kızağına binip onsekiz bin âlemi seyir etmişlerdi, huzur-u izzetde.

Misal olarak: Arza insanın vücûdu dersek; ruhumuzu da bitmez tükenmez ihtiraslardan kurtarıp güneşe doğru uçursak, arz bir nokta gibi kalır, onları gökyüzünden seyretmek kabildir.

Bir lokma ekmek için didinenleri, birbirlerini incitenleri, öldürenleri görürüz de acırız onlara. Semada

---

Rasûlden kokan Hu özlenir,
Göz nûru namaz da kılındı.
(Terzi Oğlu Murat – Göz Nuru Namazda Kılındı şiirinden)

[111] Batılılar…

ruhumuzun yemeğe, içmeğe de ihtiyacı yoktur. Orada, yani gönül âleminde ki semâda da aşk güneşine doğru uçtuğumuzda karanlık da yoktur. Her taraf nurdur tabiî gölge de yoktur.

Gölge, arz üzerinde; hakikat güneşine arka'mızı döndüğümüz zaman vardır; ne kadar koşsak yakalamak kabil değildir gölgemizi. Dünyaya olan düşkünlük de öyledir. Kovaladıkça kaçar. Hakîkat ve idrak güneşine döner de yol alırsak, gölge arkamızda kalır ve bizi takip eder. Dünya nimetleri de öyledir; ona iltifat etmezseniz, arkanızdan koşar, çünkü o size erişmek gayretindedir.

Bu böyle iken, bizim de dinimizin derinliklerinden, hazineleri bırakıp garba akmamız böyle bir hava cereyanına tâbi olduğumuzu gösteriyor. Emin olunuz, bütün saffet-i[112] kalbimle söylüyorum: surette terakki[113] zan edilen bu haller ruhun süfliyâte[114] olan tenezzülüdür.[115] Her iki tarafı da idare etmek lâzımdır.

Biz neyiz? Hakîkati söyleyelim. Bu memleketin maddeten kalkınmasının yollarını bulmuş değiliz. Yara büyük parça çok küçüktür. Ziraatle mi sanayi ile mi, seri halinde inşaatlarla mı kalkınacağız bilmiyoruz. Bir Amerika çıkıyor, dünyanın diğer ucundan nedendir bilmeyiz imdadımıza koşturup buğday veriyor, at veriyor, para veriyor, herşey veriyor. Biz de maalesef bu yardımla, himaye ile geçiniyoruz.[116]

---

[112] Saflık…

[113] İlerleme, yükselme, gelişme…

[114] Fani dünya ile alakalı işler. Nefsani, heva ve hevese tabi olan kimselerin işleri…

[115] Kendi durumundan daha aşağıdaki bir işi, bir durumu kabul etme…

[116] O senelerde verilen, “Amerikan Maerşhall” yardımlarından bahsediliyor. (Düzenleyen)

Mısır'da firavunların mezarlarını okudukça alay ediyoruz. Ehramlar[117] içinde yataklar, masalar, tabaklarda yemek, bardaklarda şarap vesaire var. Demek bunlar madde itibariyle medenileşmişler.

Ruh cesede tekrar gelişinde yemek yiyecekse aç kalmayacaktır. İpek böceği kanatlandıktan sonra kozasına girer mi? Ruhun arzusu, istidadı yükseklerdedir. Cesetten çıktıktan sonra kurtlanarak leş gibi kokan mezara girer mi? Akıl mantık böyle düşünmez mi? Demet demet çiçekler, çelenkler o ölüye ne tesir eder? Hayatında küfür ve isyan içinde ömür süren bir kimse Allah'ı saymaz, peygamberi sevmez, kitabına lâzım olan ehemmiyeti vermez, ibadetten ve iyilikten kaçarsa, onun ruh çiçekleri ne yapsın? Kimbilir hangi cehennemin derinliklerinde yanmaktadır? Onlara Hakk'ın kelâmım okuyup üflemek lâzımdır. Eğer kendini kurtaramamışsa o okuduğumuz Kûr'ân ona varır ve ruhaniyetinin imdadına yetişir. Eğer o ölü kendini kurtaramamışsa, yazın öğle sıcağında serin serin esen şimal rüzgârından ferahlık hissedenler gibi rahatlar.[118]

Ey ölülerin huzurunda saygı duruşu yapanlar: Biliniz ki onlar sizin huzurunuzdandır. Hakk'ın kelamını işittikleri zaman memnun ve müteşekkir ayrılacaklardır huzurunuzdan; hatırladığınız zaman karşınızdadırlar. Onlar sizi görür işitirler çünkü vücut kesafetinden kurtulmuşlardır. Fakat biz onları görmeyiz. Görmediğimiz için onlara **"yok"** diyebilir miyiz? Aklımızı, fikrimizi, açlığımızın azabını, tokluğumuzun neşesini, sevişmekteki

---

117 [1] Mısır firavunlarının piramit biçimindeki mezarlarına verilen ad: [2] Piramit...

118 Hazret-i Mevlânâ; “Oğlum hür ol, hürlerle yaşa” demektedir. (Düzenleyen)

karşılıklı zevkleri görebiliyor muyuz, göremediğimiz şeylere yok mu demeliyiz?[119]

Bu âlemde bulunan vücudumuz kesiftir; akıl, fikir, zevkler, ruhanî keyfiyettedir. Ceberrut ve lâhut denilen öyle âlemler vardır ki; akıl, fikir bile o âlemde çok kesif kalır. Fakat, **"yok"** diyemeyiz.

Cenâb-ı Hakk'ın Latif, Hayy, Nûr... İsm-i şerifleri karşısında herşey kesiftir. Çünkü o sıfâtlar insanın içinde ve dışında namütenahidir.[120] İşte heryerde hâzır ve nazır olması, gönüllerimizden bile geçenleri ve bilmesi böyledir.

---

[119] "Hz.Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz, Bedir savaşından ayrılacağı gece, müşrik ölülerinin atıldığı kuyuya doğru yürüdü. Sahabiler de peşinden yürüdüler. Sonunda kuyunun kenarına gelerek durdu:

– Ey kuyuya atılanlar!

Diye seslendi. Sonra onların isimlerini babalarının isimleriyle birlikte birer birer saydıktan sonra:

– "Sizler peygamberinize karşı ne kötü bir topluluktunuz! Sizler beni yalanladınız, başkaları ise beni tasdik edip doğruladılar. Siz beni yurdumdan çıkardınız, başkaları ise bana kucak açtılar. Siz benimle çarpıştınız, başkaları ise bana yardım ettiler. Şimdi Rabbinizin vaad etmiş olduğu azabı gerçekleşmiş buldunuz mu? Ben Rabbimin bana vaad etmiş olduğu zaferi gerçekleşmiş buldum." buyurdu. Müslümanlar bu konuşmaya şaşırdılar.

Hz.Ömer (r.a) :

– "Ya Resulallah! Şu cansız cesetlere ne diye konuşursun?"

Bunun üzerine Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz şöyle cevap verdi:

– "Varlığım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, söylediklerimi siz onlardan daha iyi işitiyor değilsiniz. Ama onlar bana cevap vermeye güç yetiremiyorlar!"

Kaynak: Buhari, Meğazi 8; Müslim, Cennet, 77. (Düzenleyen)

[120] Sonsuz, ucu bucağı olmayan…

Dünyadaki nafakanızı temin ettikten sonra gelin Hakk'ın huzuruna, ömrünüzden bir nefes bile kaldığını bilseniz Onun nihayetsiz sıfâtları karşısında ne kadar acı bir varlık olduğunuzu düşünerek secdelere kapanınız.

Hele sabah seher vakti yaşlarınızı sel gibi akıtın, tövbe edin, yalnızca yalvarın, kurtuluş yolu yoktur. Hurafelere inanmayın... Bizleri bu hale getiren hep cehalettir. Çocuğumuz yaramazlık edince, dayaktan evvel korkutursunuz:

Şöyle yapacağım, böyle yapacağım, diye. Halbuki hiç bir şey yapacağınız yok. Ana ve baba şefkati buna mânidir. Cenâb-ı Hak'tan nasıl şüphe edersiniz ki, o şefkatlilerin en şefkatlisidir. Kendisine asi gelenlerin de bir müddet rızkını kesmez de sabreder, ceza vermekte de sabreder. Tövbe etseler de affetsem diye mühlet verir. Tövbesiz kabahat affolmaz.

Çocuğunuz mektebe başladı mı **"Ödevini bitirirsen veya sınıfı geçersen şunu bunu alacağım"** diye adaklarda bulunursunuz. Dayak ve cehennem korkusundan sonra bunlar cennet va'di gibidir. Çocuğunuz yüksek mektebe başlayınca; hayatta muvaffakiyet arzusu belirdiğinden, "çalışma" deseniz bile çalışır. **"Oğlum acıktın, şu yemeği ye"** yahut **"Uyku vaktin geldi"** deseniz de sizi dinlemez. Çünkü ilmin zevkini almıştır ve hayata atılıp ana-baba boyunduruğundan kurtulacak maddeten ve ma'nen istiklâline kavuşacak, sevdiği ile evlenip yuva kuracak ve mesud olacaktır.

İşte namazla, oruçla, niyazla, Hakk'a kendinizi sevdiriniz.

"Ey kulum; âlemi senin için, seni de kendim için yarattım" hitabını duyacaksınız, ibadetten başka

biraz da gençlik icabı taşkınlıklarınızı iptilâ[121] ve ihtiraslarınızı firenlemeyi öğreniniz. İslâm dininin esrarı, Kûr'ân-ı Kerîm'in Türkçeye, İngilizceye çevrilmesi ile öğrenilmez. Binlerce kitap tefsirler, tercümeler kütüphaneleri doldurmuş, bekliyorlar. Yanlız okumak olmaz. Bir de amel vardır: İşlemek, yolunda bulunmak… Bunlar insana iki el gibidir; iki kanat gibidir.

Yalnız birisinin hareketi ile yol alınmaz. Fır fır dönersiniz, ikisi ile aynı tempoda hareket ederseniz yol almağa muvaffak olursunuz. Bakınız bütün meyvalar olgunlaştıktan sonra kâh ağacında, kâh sepette kurtlanır. İnsanda bu idrak kurdu vardır. Geceli gündüzlü gayretim sizde bu olgunluğu geliştirmektir.

Çocuklarınıza verdiğiniz harçlıkları **"şuraya sarfet"** diye emir verip takip edemezsiniz. Cenâb-ı Hakk da bize ömür ve idrak vermiş, ruhumuzu yani kendi ruhunu şu cesetlere bindirmiş. Elimize bir de düstur vermiş **"Şunu yapma bunu yap"** diye. İşte Kur'ân-ı Kerîm'in tercümesinin özü, güzel ahlâktır.

Sizde anlamak istidadı kör kuyuda kalmış hazine mevkiinde ise Kur'ân ne yapsın? Ana baba ne yapsın? Devlet ne yapsın? Hükümet **"dinimiz laiktir, yani, hürriyet-i edyân[122] vardır"** der. Herkesi serbest bırakır. Fakat sinemalar, tiyatrolar, kulüpler, barlar, balolar birer insan topluluğu olarak açık olduğu halde; Hakk'ın isminin zikrinden başka birşey yapılmaması lâzım gelen tekkeleri kapatır. Fakat hakiki aşıklar **"sed edilmekte tekâyâ[123], men olunmaz zikri hak."** Cümle mevcudat zâkirdir cihan dergâhtır derler, evlerinde zikirlerini yaparlar.

---

[121] Düşkünlük, tiryakilik…

[122] (Din. C.) Dinler…

[123] (Tekye. C.) Tekyeler. (Türkçede bazan **"tekke"** şeklinde de kullanılır.) (Osmanlıca'da yazılışı: tekâya).

Bu kadar memnu'iyete (yasaklamaya) rağmen hakiki aşkın sembolü olan Hazreti Mevlânâ yüzlerce sene evvel bunu bilmiş ve kendi dergâhının kapanmayacağını söylemiştir ki kapısında acemce olarak yazılıdır.

Binlerce ecnebi bunun şekline bakıp geçer giderler. Fakat bu bereket yalnız Konya'da mıdır? Maşukıyet mertebesine erişmiş öyle aşıklar vardır ki, külâhsız ve tennûresiz dönerek Konya'da dönenleri hayrete düşürürler. "Kâ’be-de harp olmaz," orası Hakk'ın evidir ve himayesindedir" derler.

Gönül kâ’be-sînde kendini gaip edip Hakk'ta fâni ve Hakla bakî olanlar da kıblenin tam ortasındadırlar. İmamların karşısındadırlar. Vakit kaybetmeyin kardeşlerim. Gönlünüzü temizlemeğe başlayınız. Vaktiyle bir adam ölüm döşeğinde günlerce didiniyor, işaret veriyor, terliyor, fakat can veremiyor. Arif kimselerden bir komşu geliyor, bakıyor hastanın haline, müteessir oluyor. **"Sağlığında ne iş yapardı?"** diye soruyor. **"Fabrikada ustabaşı[124] idi"** diyorlar. O zaman işi hallediyor ve kulağına eğilip **"paydos"** diye bağırıyor. Adam ruhunu teslim ediveriyor. Dünyalık için çalışmak bir zarurettir. Mademki ihtiyaç içinde bulunan bir beşeriz, hatta evvela onun için çalışacağız. Fakat Allah'ı unutmayacağız. Herkes bütün gücü ile bütün dikkati ile bir tarafa yönelmiştir. Kuvvetini, zekâsını sarf ettiği yolda muvaffak olacaktır. Bunca keşifler, meselâ mikroplar ve ilaçları, elektrik, uçak, atom, füze, telefonlar, radyolar, radarlar, televizyonlar hep bunları keşfedenler de insanlardır. Bir ihtisas yolu üzerinde yürümüşler ve muvaffak olmuşlardır. Ama Müslüman değiller. Onlar bu keşifler yolunda ömürlerini, yâni kendilerini feda etmiş fedakarlardır.

---

[124] Fakîrinde çalıştığı kurumda ki vasfı budur. (Düzenleyen)

Bu ilimlerden istifade eden bizlere de bunlar için dua etmek düşer. İslâmiyetin esrarını, Kûr'ân-ı Kerîm'in hakîkatlarını, hakikiyi öğrenmek yolunda çalışanlar da vardır. Bunlar ma’nevî ilmin peşindedirler. Bu da bir ihtisas işidir.

Asıl olan din ilmidir, diğer bütün ilimler asla tâbi parçalardır. Âlim bir zât namazdan sonra camiin minberine çıkmış vaaz edecek. Bir de ehl-i din, arif bir veli varmış. O da kenarda bir yerde oturmuş hocayı dinlerken, gönül gözü ile hocanın gönlünü okuyor. Hoca, maddiyatla dolu bir konuşma hazırlamış imiş, Cenâb-ı Hakk'tan kendisine verilen tasarruf kuvveti ile hocanın gönlündeki bütün ilimleri silmiş.

Hoca minberde kekelemeye başlıyor, birşey söyleyemiyor. Hastalandığını söyleyerek, minberden iniyor; bütün gece düşünüp ağlıyor. Sabahleyin komşusu olan Allah'ın velisine gidiyor. **"Aman efendim, etme eyleme, bana ilmimi bağışla**" diye yalvarıyor. Veli olan zat soruyor: **"Hali hazırda bilip unuttuğun ilmi mi istiyorsun? Yoksa ma’nâ ilmini mi?"** Cevap: **"Otuz senedir okuyup bellediğim, bu kadar emek sarf ettiğim ilmimi rica ediyorum. Ben ondan ayrılamam."** Veli hazretleri de diyor ki: **"Oğlum eğer ma’nâ ilmini isteseydin, bütün dünya ilimleri onda dahil idi. Sen tuttun aslı bıraktın bir yaprak istedin. Haydi kısmetin bu kadarmış, istediğin verildi"** diyor.

Belki bilirsiniz, Yunus Emre hazretlerine **"himmet mi, buğday mı?"** diye sorulduğu zaman, **"buğday"** demişti de pişman olmuş, yıllarca ceza çekmişti. Neden sonra himmete kavuşmuştu.

Bazı kimseler yanlış fikirlere zâhib[125] olarak dalalete düşerler. Onun için herhangi bir müşkil vaziyette kaldınız mı, ölçünüz, teraziniz şeriat olsun. Ona uygunsa yapınız, eğer uymuyorsa yapmayınız. Vaktiyle, bir camide yatsı namazından sonra cami kapıları kilitlenirken içeride bir bedevi kalıyor. Kırbasına kandillerdeki yağı boşaltıyor. Ertesi akşam müezzin kandilleri yakacak, içlerinde yağ yok. İki gece denemiş. Üçüncü gece kapıları kilitler gibi yapmış, bir yere saklanmış. Hırsız en ortadaki kandillere gelmiş, merdivene çıkmış, **"Ene Abdullah"** (ben Allah'ın kuluyum), **"Haza zeyti zeytullah"** (bu zeytinyağı da Allah'ın yağıdır), **"Haza beyti Beytullah"**(Cami de Allah'ın evidir) deyip kırbasını doldururken müezzin çıkmış. Elindeki sopayı herifin kafasına vururken **"haza matrak mintarafillah"** (bu sopa da Allah tarafındandır) demiş. Cenâb-ı Hakk sabırlıdır. Bazı kullarının tövbe etmelerini bekler, cezasını geciktirir. Azgınlık yolunda olanlara da hatıra hayale gelmeyen cezalarla adaletini gösterir. Mazlumların ahını feryadını yerde bırakmaz.

Gönül yıkmamak lâzımdır. Kimde ne var bilinmez. Bir kudret hazinesi sahibine çatarsanız, dünyanız da ahiretiniz de elden gitti demektir. Çok da şefkatlidir. Huzuruna girmek için, bizim körlüğümüze, kamburluğumuza, hastalığımıza, fakirliğimize bakmaz, temiz bir gönül ister. Zâhirde de mevkiî sahiplerinin yanına girerken icab ettiği gibi bir kisveye bürünülür. Cenâb-ı Hakk beyaz bir kefenden başka bir şey istemez. Huzurunda beylerle dilenciler aynı seviyededir. Size bir hikâye daha anlatayım: Yirmi sene kadar evvel Bursa vapuru ile Ayvalık'tan İstanbul'a geliyoruz. Akşam yataktan sonra yolcular eğlenmek üzere bir çalgı faslı tertip ettiler. Güzel güzel şarkıları hep beraber söylüyorlardı. Birisi kalktı, güverteden orta halli giyinmiş

---

[125] Sahib…

birini salona getirdi. Adam sağırmış, çalan ve okuyanlara göre bir tempo uydurdu, oynamaya başladı. Onu getiren zât; çalan ve okuyanlara ses çıkarmadan okuyor gibi yapmalarını söyledi. Sağır yine oyuna devam ediyor, fakat ortada ses yok. Bir müddet sonra işin farkına vardı, darıldı gitti.

İşin nasıl oldu da farkına vardı, biliyor musunuz? Aynı şarkı söylenirken, okuyucuların ağızları aynı zamanda açılır, aynı zamanda kapanır. Birisi ağzını açarken diğeri ağzını kaparsa bir diğeri de dudaklarını büzerse bunda bir gayri tabiîlik olduğu anlaşılır. O da bu sûretle farkına varmış. Şimdi bu bir vakıadır.[126] Herkesi güldüren bir vakı'a. Fakat benim idrakimde başka izler bıraktı. Bakınız nasıl?

Âlem bir fasıl heyetidir. Yalnız basma olduğu zaman tık tık ya da çan çan yapar o âletler lüzumsuz farz edilir. Fakat hayır Cenâb-ı Hakk lüzumsuz bir şey yaratmamıştır, hepsinin bir rolü, bir lüzumu vardır. Bu faslı arif ve muhakkik[127] olanlar daha iyi anlar, falsolu bir hareket yoktur. Ortada, sağırlığımıza bakmadan onlara uyuyoruz, maskara oluyoruz. Birgün bu hakîkat namelerini söyleyenler susacaklar. Sağırlar yine zevk ve sefasında, oynamasında. Fakat bu işin sonu mahcubiyet Ne yaptığını bilmeden namaza duranlar gösteriş için ibadet ederler.

Hatta bu âleme niçin geldiğini bilmeden gaflet içinde yaşayanlar, bu sûret âleminde **"hayattayız, yaşıyoruz ya"** diye umumî ahenge uymuş olduklarını sananlar, son nefesde bu âlemin bir nûranî

---

[126] Olan şey, gerçek, olgu…

[127] Hakikat ehli…

mücessemler[128] âlemi, bir aşk ve muhabbet âlemi, Rabb-in sıfâtlarını temaşa âlemi olduğunu anlayacaklar? Ama heyhat!

Birgün bizim de ömrümüz tükenerek hayat cümbüşümüz bitecek. Uğraşmalarımıza, çalışmalarımıza, zevk ve sefalarımıza, itirazlarımıza bir son gelecek. (Sağır ve kör olarak) gören ve işitenlerin arasında kepaze olduğumuzu anlayacağız, ama heyhat! Tiyatrolar oynar, onlar da hayat sahnesinden birkaç sahifedir. Fakat seyircilerin zevki oyunculardan fazladır.

İhtilâfatiyle[129] uğraşmakta dâirin zevk yok,
Zevk onun mir'at-ı[130] ibretten temaşasındadır.[131]

Ve birde

Olsa istidad-ı sahih kabil-i idrak-ı vahy
Emr-i hak irsaline[132] her zerredir bir Cebrail

Diyenler ne güzel söylemişlerdir.

Kur'ân-ı Kerîmede ***"Ey insan Kur'ân hikmetlerle dolu bir kitaptır, doğru yolda yürümek için gönderilmiştir."[133]*** diye bir âyet-i kerîme vardır. Hayat sahnesine bigane[134] kalmak mümkün değildir. Hiç ölmeyecekmiş gibi çalışmalıdır. Fakat evinize döndüğünüz zaman, ha bu sahnenin ibretli hareketlerini düşünün. Size hayatı, ömrü veren, sıhhat-ü afiyetle bu boya ve bu

---

[128] 1) cisim durumunda olan. 2) (soyut kavramlar için) somut bir varlıkta tam olarak kendini göstermiş olan…
[129] Anlaşmazlıklar, uyuşmazlıklar. İhtilaflar…
[130] Ayna…
[131] Bakmak, seyretmek…
[132] Ulaştırma…
[133] Bakara: 2
[134] Yabancı…

idrake getiren, nimetlerini üzerinizden eksik etmeyen Rabb-inizi de unutmayın. Sabahleyin seher vakti ikinizden başka kimse yoktur. Uyumazdan evvel dertleşin, halleşin, kabahatiniz varsa af dileyin. Yoksa siz yine aşağıdan alın, geçmiş günahlardan da temizlenip gelecek zamanınızın gafletle geçmemesini dileyin. Çünkü en büyük günah hiçbir kabahatiniz olmasa dahî benlik yâni varlık düşünceniz bile hakkın varlığı yanında bir günahtır. Hadis-i Şerifte, **"Vücudun (Varlığın) öyle bir günahtır ki ondan başka daha ne günah arıyorsun"** diyor.[135] Kimisi, **"Hakk'ın oğlu ve kızı vardır"** derler üçlü bir ilâha taparlar Hıristiyanlar gibi. Kimisi bütün çokluğu atar, bir Allah bir de kendi vardır. Halbuki biz tevhit ehliyiz, bizde ikilik de günahtır.

İşte İslâmiyet'in en ince noktası budur. Sen var, çoluk çocuk var, apartman, içki, çapkınlık hırs ve tama var, bîr de Allah var; bir gönülde iki sevda olmaz diyorlar. Çok doğrudur. Beş"on tane nasıl olur, Cenâb-ı Hakk şirk kabul etmez. **"Ehad'dir, Samed'dir, doğmamış ve doğurmamıştır. Eşi, benzeri yoktur,"[136]** bu bir satırlık sûrede öyle sırlar vardır ki bazı otuz kırk sahifelik sûrelerde bu heybetli ifade yoktur. Demek ki iş satırların çokluğunda değil, özlü olmasında imiş. Bu kadar büyük kâinat var, nebatlar, hayvanlar var, hepsi Kitab-ı Hakk.[137] Fakat insan kâinatın ruhu, insanların ruhu da evliyaullah hazerâtıdır, âlemin zevkini bunlar sürer.

İşin hakikî şekli; ben yok, sen yok, Allah var. Ben ve benim benliğim bir isimden ibaret Hepsi onun malı ve

---

[135] Hâdis-i Şerif "vücudike zenbike". (Düzenleyen)

[136] İhlas: 1-4.

[137] Eşya zannettiğin Hakk'ın kitabıdır. Onu vatanları seyran eylemiş "Künfe Yekün" Ol der ve oluverir okur… (Düzenleyen)

mülkü. İnsan mutedil[138] bir varlık olarak yaratılmıştır. Gerçekte acizdir. Bir fil kadar yiyemez, istediği kadar yaşayamaz, bîr kedi gibi koklayamaz, bir at gibi koşamaz, bir deve gibı yürüyemez, şu halde aciz mahlûktur insan… Bununla beraber aldın delaleti hepsine kumanda etmektedir. Güneşin olduğu yerde ay ve yıldızlar gözükürler mi? İnsan gönlüne Hakk'ın tecelliyatı geldiği anda kulun kulluğu gider, tasarruf haktandır… Denize boş şişeyi sokunuz, fokur fokur hava çıkar, içine su dolar. İşte gönlümüzde de bütün sevgiler ve ihtiraslar boşalırsa Hakk'ın varlığı dolar. Gönlümüzü Hakk güneşine çevirirsek gölge ve karanlık kalmaz. Size bir misal vereyim; berrak bir şişenin dörtte üçünü su ile doldurun, birkaç gün dursun… Dibindeki tortu, kesafet âlemidir. Sular, aklımız, fikrimiz ve ruhlar âlemidir. Daha yukarıdaki boşluk birlik âlemidir. Hey'et-i mecmuası[139] da içindeki zerrelerin kavramasına imkân olmayan ehadiyyet âlemidir.

Elinizde şişeler dolusu süt, su, şarap vesaire olsun, eğer onları denize dökerseniz hepsi deniz olur. Sütlüğü terkosluğu kalır mı?

Sofrada ekmek, et, üzüm var, yiyorsunuz. Onların ekmekliği, tavukluğu, üzümlüğü kalır mı? Hepsi insan olur; Ahmet, Mehmet, Ayşe, Fatma olur.

Bir çuval içindeki pirince ufak ufak aynı renkte birkaç taş karıştırırsınız veya ikiyüz elli gramdan karıştırırsınız, onlar da pirinç fiyatına satılır gider. Bu âlemde iyilerin arasında kötüler de vardır. Fakat pilav yenirken sahte pirinç ve darılar hep ayıklanır, gider.

---

[138] Dengeli…

[139] Bir şeyi oluşturan şeylerin tümü, ferdlerinin tamamı. Bir şeyin teferruatına ve cüz'lerine bakılmaksızın bütününün gösterdiği hal ve manzara… Topyekün görünüş…

Anâsır[140] gibi toprak da insana âşıktır. Ve insanın hizmetindedir. Mütevâzidir.[141] Herkesin ayağının altındadır. Yaratılışa analık etmek ona verilmiştir. İnsan cinsinden de kadınların, yaratma sırrına mazhar oldukları gibi. Hazret-i Ali efendimiz, toprak babası (Ebû Turâb) ismini almışlardır. Toprak gibi feyizli, bereketli olduğu için, aşk ve muhabbet dânelerini Resulûllah efendimiz onun kalbine ekmiş. O toprak babası hecelememiş, çalışmış, bire bin mahsul vermiş. Bazı gönüller kayalıktır. Orada daneler büyümez, kuşlara yem olur.

Sonra, ne ekerseniz onu biçersiniz, toprakta bir de bu hassa vardır. Toprağa basın kirletin bulaşık suları dökün, o yine size saf mahsul verir.

İyiliğe iyilik her kişinin kârı
Kemliğe[142] iyilik her kişinin kârı

Demişlerdir.

Peygamberimizin aslı olan toprak, diğer topraklara karşı öğünür; diğer peygamberler, veliler ve hatta bu zamanın iyilerinin de aslı olan toprak ile gömüldükleri topraklar öğünürler, hakları vardır.

Zamanla toprak, nebatları, ağaçları yetiştirir, insanlara hazırlar, insanları büyütür, kemâle erdirir. Bir hayat süresinden sonra da sevdiği için yine sinesine[143] çeker, alır. Bu da toprağın insana imdadı olan muhabbet ve aşkıdır.

---

[140] Unsurlar, elementler…

[141] Alçak gönüllü, tevazu sahibi…

[142] Kötülük...

[143] Göğüs. Sadır. Kalb…

Herşey insanda fâni olur. İnsanın ise Hakk'ta fâni olması lâzımdır. Yani emir mucibince[144] ölmeden evvel ölmesi lâzımdır. Toprağa girmeden, ruh cesedden çıkmadan itirazlarını terk etmesi istenmektedir.

O zaman hayatta başka bir âlemin temiz sahneleri açılmaktadır. Topraktan lüzumsuz otlar, kokusuz veya ağır kokulu çiçekler de yetişir. Bunlar da insanlar gibi; zararlı insanlar, zararsız insanlar, faydasız insanlar, faydalı insanlar; gül, karanfil, şebboy gibi kokan insanlar. Gül dedim de hatırıma geldi; renkler, kokular, zevkler, münakaşa götürmez ama güle **"kokuların en iyisidir**" derler.

İlkbahar sabahlarında bülbül aşıkları temsil eder. Güneş doğuncaya kadar yalvarır.

"Ey sevgilim! Cemâlini göreyim, saçlarını koklayayım. Bak, ben bütün gece uyumadım, sen ne kadar lazımsın, beni yalvartırsın. Ağlatırsın; zelil[145] edersin, gözümde yaş kalmadı, başımda saç, sinemde sır kalmadı söylemedik. Hepsini faş[146] ettim, rengim sarardı, dudaklarım titriyor, kamburum çıktı ey zalim, insafa gel!" der.

Kuvvetten düşer, yorgun argın yuvasına çekilir. Güneş doğdu mu herkes uyanacak, naz ve niyazları ağyare[147] sahne olmasın dîye bülbül çekilir gider. Aşıklar da böyledir; yorulmak bilmezler, susmak bilmezler, ağlamaktan usanmazlar. Çünkü maşuk buna layıktır. Muhabbetin hükmü, kanunu budur ki maşuk gaip olmak lâzımdır. Yoksa aşk geçici bir heves haline gelir.

---

[144] Gereğince…

[145] Hor, hakir, alçak… Aşağı tutulan…

[146] Meydana çıkmış. Yayılmış…

[147] Yabancılar. Başkaları…

Sevgideki yürekler paralıyan misalini bizlere pervane vermektedir. Kendisini kaldırır, lambanın şişesinden içeri atar. Sevgilisinde yok olur.

Bülbül, yuvasında biraz dalar, güneş batınca, el ayak çekilince yine goncasının karşısına geçer, uzun bir ah çeker. Çünkü takati kalmamıştır. Yalvarmaktan dili damağı kurumuştur.

Geceler böyle geçmektedir.

Gül fidanı bu aşk nağmelerine nâme ve feryatlara bigâne[148] midir? Asla kardeşlerim; o nâmeler, gülün usaresine[149] nüfuz ederek onun kokusunu teşkil eder. Etrafındaki dikenler de **"sakın ağzını açma, yüzünü göstermeyeceksin, sonra sana batar delik deşik ederim. Yüzüne, gözüne batar seni kör ederim, sonra sevgilin seni beğenmez"** der. Fakat gonca bülbül nağmelerini dinledikçe şişmekte, kabarmaktadır. Artık dikenlerden falan korkmamaktadır. Fakat bilir ki, yüzünü açtıktan sonra ömrü azalmıştır. Dalından kopma zamanı gelmiştir. Bülbül çatlayıncaya kadar ötse bile en olgun kokusunu insanlar koklayacaktır.

Gül; **"Her gece seni dinledim, yalvarmalarını içtim, senin nâmelerinle benim gözyaşımı birleştirdim. Ot kokarken sen kokmaya başladın, nedir bu? Ne istersin? Böyle daha iyi değil mi idin? Şimdi oldu mu bu? Beni koparıp alacaklar, birkaç gün vazoda kalacağım, sonra oradan da atacaklar toprağa. Kimi hanımlar göğsüne takacak beni, fakat o da birkaç gün için."** Gül susar, düşünür ve **"Nasıl olsa bu iş olacaktı. Gel benim bülbülüm, sen de yuvanı kur; otlardan yapmıştın, orada yatardın,**

---

[148] Yabancı…

[149] Öz su, sıkılmış meyve suyu…

bana nağmeler hazırlardın, fakat gecenin rutubeti ile küf kokardın. Gel, bana gel, yaklaş, kokla beni, senin ciğerinin yanık kokusu benim gözyaşımla birleşince, benim kokum senin kokun oldu. Bak ne güzel. Eller koklamadan evvel kokla beni; hayat bu kadarmış ne yapalım? Feda olsun sana bir gül" der.

Bülbül de **"Feda olsun sana bin bülbül, inşallah gelecek bahar yine buluşuruz"** der, gider.

İşte muhterem kardeşim: Bir Romalı, **"Bütün yollar Roma'ya gider"** demişti ya, öyle değil; bütün yollar Kâ’be-ye gider, bütün yollar aşka gider. Vücûd dahilinde ki yolların kalbe gittiği gibi… Aşk üzerine bu kadar laf etmişken Leylâ ile Mecnun unutulur mu? Neyi severseniz. Seviniz, elverir ki onun üzerindeki asıl sevgiliyi görme kabiliyetiniz olsun. Taş gibi hissiz olmayın, toprak gibi sevmek ve sevilmek kabiliyetini iktisab[150] edebilmelisiniz. Bunun için sizi kırmak, celâl ve gazap balyozları ile kırmak dağıtmak, un-ufak etmek lâzımdır. Aşkı işitip, öğrenip de aşık olmamak, aşkı tatmamak, bigane[151] kalmak ne büyük bir kayıptır, ne kadar güçtür. Biliyormusunuz? Tadan bilir.

Bu hususta heveskârlık vardır. Aşıklar gönülde aşkı keşfedebilmek için dert, belâ, kahır, hastalık ararlar, yalvarırlar. İnsan demek aşk demektir. Cenâb-ı Hakk aşık oldu habibine, milyonlarca sene sabır etti. **"Yolunda"** gidenler, bu aşkı ve ilmi tadanlardır. Devam ettirenlerdir. İnsan da kendini sevip yaradana bigane kalabilir mi? O da ona aşık olacak, sonra da maşukiyet mertebesinde bir-kaç vakit kalıp derya-yı aşkta eriyip gidecektir. Aşkı her gafil bilemez, anlayamaz. **"Bu aşk âleminde akıl çamura saplanmış eşeğe benzer,"** diyor aşıkların hocası Hazreti

[150] Kazanmak. Tahsil etmek. Elde etmek…

[151] Yabancı...

Mevlânâ… Aşkı bilmek başka, bulmak ve görmek başka, aşık olmak yine başkadır. Şekerin nasıl yapıldığını biliriz, fakat yapmamışızdır. Yapmayı öğreniriz, tadarız. Tabiî şekeri bilmek başka, bulmak ve imal etmek başka...

-Şeker olmak büsbütün başkadır.

Küplerin dip tarafında bir sızma vardır ya, parmağınızı oraya sürüp yalayın, içindekini belli eder, su mu, şarap mı, sirke mi?

Aşk sembolü Leylâ kimdir? Alelade bir kızdır. Rivayetlere nazaran esmerdir de Mecnun buna aşıktır… Hakiki aşıkların sevgilisini her baktığı yerde gördükleri gibi, Leylâ'yı her yerde görüyor. Yani hayalinde yaşatıyor. Sanki sevgilisi bütün vücudunu kaplamış fakat naz makamındadır. Niyaz makamında olan Memnun'a soruyorlar; **"Bu kızın diğer kızlardan pek farkı yok. Belki onlar kadar güzel de değil, neresini seviyorsun?"**

Sordular Mecnun'a Leyla'nın saadethânesin[152]
Sineden bir ah çekip gösterdi dil[153] **viranesin**[154]

Dedikleri gibi inliyor. **"Onu ben biliyorum"** diyor.

Cenâb-ı Allah, bütün kadınları güzel yaratmıştır. Gençlik terâvetleri[155] varken cazibelidirler. Gözündeki, yanağındaki ben ve gamzede, çenesindeki çukurlarda, yürüyüşünde, gülüşünde, ağızında, burnunda, sizin gönlünüzü çekebilecek bir güzellik yaratılmıştır.

---

[152] Mutluluk evi…

[153] Gönül…

[154] Harabe. Yıkılmağa yüz tutmuş eski yapı…

[155] Tazelik…

Aşkınızın derecesine göre sevdiğniz bir vücudun bir köşesinden fırlayan ateşli bir ok gözünüzden gönlünüze girer ve yakar. Nitekim Mecnunda "**Bu kara kuru kızın nesini seviyorsun”** dediklerinde **"Ona benim gözümle bakmanız lâzım"** cevabını vermiştir.

Bazı ceviz ağaçları vardır ya, senenin bir vaktinde budağı fotoğraf makinesi gibi âdeta göz kesilir, manzara ile beraber ne görürse çeker. Ustaları o ağacı tanır çok ince yapraklar halinde kesip mobilyaların üzerine yapıştırırlar.

Erkeklerin böyle halleri sevme zamanları vardır. Hilkaten[156] erkeklerde hareket ve tecavüz, kızlarda sabır ve teenni[157] fazladır. Cenâb-ı Allah insanlara öyle bir güzellik vermiş ki dörtte üçü Yûsuf Peygamberde imiş, dörtte biri de dünya üzerindeki insanlara taksim olmuş. Sîmâ güzelliği, Allah güzelliğinin yanında pek donuk kalıyor.

Leyla zenginmiş, bîr köy halkına helva dağıtıyormuş. Mecnun'a haber vermişler. Ama sevgilisinin yüzünü görmeye takati yok. İçinin yangını yine alevlenmeye başlamış ne yapsın, **"meğer gitmese sana gücenir"** diye korkutmuşlar. O da eline bir çanak almış, gitmiş sıraya geçmiş, tam önüne geldiği zaman elindeki tasa Leyla bir kepçe vurmuş. Tas fırlamış düşmüş, parça parça olmuş. Etraftakilerden kimi ibret ve hayretle, kimi alay ederek, kimi teesürle[158] bu olayı seyretmişler ve Mecnun'a sormuşlar, **"bu hal ne?". "Sevgi nişanesidir, eğer bana helva verseydi, sizden ne farkım kalırdı?"** demiş.

---

[156] Doğuştan gelen vasıf, cibiliyet, fıtrat…

[157] İhtiyatlı ve akıllıca davranma. Bir işte acele etmeyip bir düşünce dairesinde hareket etme…

[158] Üzüntü…

Bu keyfiyeti azıcık tahlil edelim. Sevmeyen, aşık olmayan bilmez. Maşuk, aşıkın sakin haline kızar.

Leylâ da ne yaptı? Mahcup, ürkek, çekingen gördüğü Mecnun'un çanağını kırmak suretiyle hırçınlığının ve sevgisinin sona erdiğini, kendisinden de hareket beklediğini anlatmış oldu. Cenâb-ı Hakk da şiddetle sevdiği âşıklarını dertden derde sokar. (Kendi sevdiğinden agâh[159] olunması için).

Yar istemez ki âşıkı ağyare[160] yar ola
Her dem[161] dili[162] bir dert ile bî-karar[163] ola

Baş kaldırıp **"oh"** dedirtmez, âşık sakînleşmişse maşuk hırçınlaşır. İşte böyle…

Ve nihayet aradan günler geçiyor, Leyla sevgilisinin biganeliğine kızıyor ve giyinip evinden çıkıyor, Mecnun'un kapısını çalıyor. **"Seni zalim seni kendin yandın, beni de yaktın, kaç gündür neredesin?"** deyince evin içinden bir ses.

Kimsiniz?
Leylâ, Mecnun'un sesini tanıyor:

Benim diyor.
Sen kimsin?
Ben Leylâ.
Hangi Leylâ?
Canım işte senin sevdiğin Leylâ.

---

[159] Haberli…
[160] Başkaları, düşmanlar, yabancılar…
[161] An…
[162] Gönlü…
[163] 1) kararsız. 2) rahatsız…

Leylâ Leylâ derken, ben Mevlâmı buldum, dediği rivayet edilir.

Çok naz âşık usandırır derler. Şükürler olsun ki zamanımızın Leylâları Mecnun'ları çok üzmüyorlar.

Toprağın saygı gösterdiği varlıklardan biri de Nûh aleyhisselamdır. Nûh aleyhisselamın mevcudiyetini insan vücûduna tatbik ederek, binlerce sene evvel devri geçen bir peygamber olmakla beraber, buluğ devresine kadar olan âdemiyet geçtikten sonra askerlik devresine kadar olan bir süre olarak mütalâa[164] edebiliriz. Hazreti Nûh, kavminin azması ve isyanı üzerine, Cenâb-ı Hakk'a şikâyet ediyor, o da bir gemi yapması emrini veriyor. Aylarca uğraşıyor. Bir akşam evine geldiği zaman komşusu olan ihtiyar bir kadın, **"Oğlum Nûh, her sabah erkenden gider, geç vakitlerde gelirsin, nerelerde gezersin? Ne işler yaparsın?"** diye sorduğunda, **"teyzem"** diyor bu asi kavim ile uğraşmaktan bıktım, usandım, Cenâb-ı Allah bir gemi yapmamı emretti onunla meşgulüm…

"Galiba gemi bittikten sonra biz içine gireceğiz düşmanlarımız da dışarıda kalıp helak olacaklar."

Kadın korkuyor ve tufan zamanı kendisini de gemiye alması ricasında bulunuyor.

Gemi bitiyor. Tufan başlıyor. Yanına her cins mahluktan birer çift alıyor. Bir miktar da erzak depo ediyor. Tekne dışında kalanlar helak oluyor. Nûh (a.s.), ihtiyar kadına haber vermediğini üzülerek hatırlıyor. Ziyaretine gittiğinde kadını hayatta görünce şaşırıyor, kadın **"Oğlum tufan başlayacak diye bana haber**

---

[164] Bir işi etraflıca düşünmek, okumak, tetkik etmek…

vermeye mi geldin?" diyor. Hazreti Nûh tufanın olup bittiğini söyleyince, kadın hiç heyecan göstermeden **"On gün kadar evvel bizim öküz kırdan geldiği zaman ayakları bir karış kadar çamur olmuştu. Demek tufan o zaman olmuş"** diyor. Kâdir-i Mutlak hazretleri sevdiği kullarını her felaketten korur. Görmez misin, büyük bir yangın olur. Fakir bir sevgilinin kulübesine kadar gelir emir almıştır, yangın orada durur. Tayyarelere[165] sanki eceli gelenler koşar, sanki Azrail davet eder. Kollarından çeker. Fakat eceli gelmeyen, iyilik yaparak hakk'ın sevgisini kazanmış olanlar, otelde bir şey unutur. Onu almağa gider, tayyare kalkar gider. Yolcu, yetişemediğinden müteessirdir,[166] on dakika sonra tayyarenin yanarak düştüğü haberini alır. Sevinir ve secdelere kapanır. Bir diğeri bir uçak kazasından kurtulur, sevinir. Fakat sonra idam sehpasında can verir.

Bütün işler Allah'ın hikmeti altında cereyan eder. Her işin gizli sebebleri vardır. Âlem onun mülküdür, dilediği gibi hareket eder. Dilediğini aziz eder. Dilediğini zelil eder.

Cenâb-ı Hakk'ın işine, adaletine akıllar ermez. Kahır yüzünden, lütuf yüzünden kahır halk eder.

Gençliğinde ibadetle kendini Hakk'a, güzel huyları ile de halka sevdirenler selâmet bulur. Vücût tekneleri tufanlardan kurtulurlar, İbrâhîm peygamberi görmez misiniz? Kendi nefsine ait bir rûyayı oğlunu kesmek yolunda tasvir ederek harekete geçti. Cenâb-ı Hakk, imtihan ediyordu. Ona azametini gösterdi. Koç göndermek

---

[165] Uçak… Bu satırları düzenlerken hava uçan teyyarenin sesi sanki Nusret Babam (r.a) in bu satırları şu an yazıyormuş gibi hissettirdi. (An-i daim, aslında zamanın ötesinde ilerisinde olan zaman) (Düzenleyen)
[166] Üzüntülüdür.

suretiyle kudret derecesini gösterdi. Fakat imtihanda İbrahim kazanmıstı.

Allah'ın emrine gerek kendisinin ve gerekse oğlu İsmâil'in tevekkül ile uyması peygamberlerden ve velilerden başkasının yapacağı bir iş değildir. Hak yolunda en sevdiği şeyi feda etmek suretiyle oğlu İsmâil de kazanmıştı. Hakk'ın emrini yerine getirmek üzere babasına teslim olduğu için hatta ne demişti? **"Babacığım, elimi ayağımı bağla, belki kesilirken korkudan tepinirim, ellerim de ellerini itmeğe kalkar. Belki sana asi olmuş vaziyete düşerim."**

Taşı kesen bıçak lisana geliyor. **"Ya İbrâhîm, bana ne kızıyorsun? Ben acizim, emir kuluyum, benim tabiatım her şeyi kesmektedir. Fakat burada "kesme" diye emir aldım diyor."**

Duymadınız mı? İbrâhîm Aleyhisselam'ı Nemrut ateşe atmıştı da muhtelif melekler gelip **"Ya İbrâhîm, Hakkın sevgilisisin, peygamberisin, emret rüzgarı göndereyim, ateşi Nemrut'a doğru götürsün de onu yaksın, sen kurtul"** diyor. Bir diğeri geliyor yağmur yağdırarak ateşi söndürmeyi düşünüyor.

Hazreti İbrâhîm'in verdiği cevap şu; **"Benim bu halimi yaradanım rabb-im görüyor, biliyor. Ben ona teslim olmuş bir kulum, dilediğini yapar. Sizden bir şey istemiyorum."**

Melekler Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna varıyorlar**." "Ya Rabb'el Âlemin; İbrâhîm kulunun yardımına koştuk bizi kovdu, sen bilirsin"** dediler.

Rabb'ül- Âlemin ise, ***"bana teslim olan kulumla arama girmeyiniz*"** buyurdu. Hazreti İbrâhîm'in son sözü, **"Ey benim âlemleri yaratan kudret, kuvvet sahibi Allah'ım bu son dakikamda bir sen; her şeye**

kadir olan Azimüşşan, bir sen varsın. Bir de huzurunda aciz, kimsesiz, zulme uğramış İbrâhîm kulun. Huzurunda varlık büyük bir kusurdur. Onuda sana feda ediyorum," diyerek kendinden geçmiştir. Gözünü açtığında kendisini ateşin ortasında ufak bir çimenlik sahada oturuyor görmüştür. Uzun hikâyelerden sarf-ı nazar[167] gerek, bunlar hep bilinen şeylerdir. Fakat çiçeklerden bal toplayan arılar gibi size hilkatin[168], vakaların[169] esrarını[170] müsaade nisbetînde açıklıyorum.

Zamanımızın hatta cihanın ateşi Nemrut ateşi gibidir. Nefsimizin, hevasâtımızın[171], itirazlarımızın ateşi bundan da beterdir. **"Sizi ateşten koruyacağım"** diye yolumuzu saptırmak isteyenler'de olacaktır. İslâm demek hakka ve hakîkata teslim olmak demektir. Bu suretle selâmete ulaşmak demektir. Rastladığınız her mevzu'da Cenâb-ı Kibriya'ya giden bir yolu gösteriyoruz. Dikkatli olunuz.

Hiç anlamıyorsanız—bu Türkçe bir Kûr'ân meali gibidir— bundan böyle de anlayamazsınız. Biraz anlayabiliyorsanız diğerlerini de anlamaya gayret ediniz, itiraz ateşine yanmayınız. Bu yol kurtuluş yoludur.

Gelelim Yakup ve Yûsuf peygamberlere… Meşhur hikayelerini bilirsiniz. Elbette Yakup insân-ı kâmilin vücududur. Yûsuf babasının sırrını taşıyan bir velettir… Veled-i kalbtir, kâinatta güzelliklerin dörtte biri İnsanoğluna taksim olunmuş; dörtte üçü Yûsuf aleyhisselama bahşedilmiştir. Buluğa eren kimselerin

---

167 1) isim Saymama, dikkate almama 2) Vazgeçme…

168 Doğuştan gelen vasıf, cibiliyet, fıtrat…

169 Olaylar…

170 Sırlar…

171 Hevesler…

sapıtmasına mukabil[172] bu kalb çocuğunu da gönül kuyusuna atarlar. Fena kuvvetleri temsil eden kardeşler ve Yûsuf kuyuya indiği zaman orada mevcut haşarelerin bir seyisi var: **"Ey burada hazır bulunan arkadaşlar, başlarınızı içeri alınız, kendinizi göstermeyiniz. Bu gelen kainatın en güzelidir. Babasının anasının en sevgilisidir. Cenâb-ı Hakk'ın müstakbel[173] bîr peygamberidir. Sakının onu korkutmaktan. Onun gönlünün mahzun zamanıdır. Onu incitirseniz kâinatı üzerinize yıkarlar, helak olursunuz"** diyor.

Çileli Yûsuf kuyudan kurtulur ama iş onunla bitmiyor. Sarayda Firavun'un eşi Züleyha ona aşıktır… Aşk bu, birşeye benzemez; akla gelmeyen fenalıklar, kabahâtlar yaptırır. Aşkınızı gizlemeyi bilemiyorsanız rezil, rüsva, hakir, zelil olursunuz, aşk bunu yaptırır. Ya ölür gider aşkınızı ifşa edemezsiniz, ya ifşa edersiniz dillere düşersiniz. Züleyha dillere düşmüştür. Kölesine aşık olan bir kraliçe mevkiindedir.

Nazırların[174] eşleri saraya davet ediliyorlar. Onbeş kadın alay mevzuu olan Firavunun karısına müstehzi[175] nazarlarla ayıplar gibi bakıyorlar. Züleyha bu nazarların farkındadır. Misafirlerine turunç ve portakal taksim ediyor; birer tabak birer bıçakla beraber bir taraftan onlara **"buyurun"** diyor, diğer taraftan Yûsuf u çağırıyor. Yûsuf hanımların huzuruna geliyor. Bir emir alıyor, ağır adımlarla gidiyor. Misafirler hayrettedirler. Gözlerini Yûsuf tan ayıramıyorlar? Ta kapıdan çıkıncaya kadar Züleyha, söze başlıyor: **"İşte hanımlar, görüyorum ki sizler de hayrete düştünüz. Nasıl haksız mıyım? Portakalları**

---

[172] Karşılık…

[173] Karşılanan, istikbâl edilen, önde bulunan. İlerdeki, gelecek…

[174] Bakanların…

[175] İstihza eden. Biriyle eğlenen. Alay eden, alaycı...

soyarken parmaklarınızı kestiniz. Lütfen ellerinizi yıkayınız, aylardan beri ben ne yapayım, şaşırdım. Halimi takdir buyurunuz" diyor.

Yûsuf hapishaneye girmiştir, fakat serbest kalacağını müjdelediği sarayın şarapçısına kendisini unutmamasını, Firavunla hatırlatmasını rica etmiştir. Bu peygamberler için bir kabahattir. Hakk onları huzuruna kabul etmek, onlara hitap etmek lütfunda bulunmuş iken, bir peygamberin hatta bir velinin göz açıp kapayıncaya kadar bile haktan gayrı her hangi bir varlığa nazar etmeleri ve mahluktan lütuf ve yardım beklemeleri bir kabanattir. Hatta bir gün Züleyha Yûsuf'a bazı masaj vazifeleri verilince gaipten bir nida gelmiştir: Peygamber çocuklarına yakışmaz herkesin ailesi ile alâkadar olmak.

Bu sefer kendi cezasını çekiyordu, on sene hapis. Daha evvel de kuyuya atılmasından sebeb babasının onu aşırı derecede sevmesi değilmiydi? Gözlerinin nuru söndürülmek suretiyle ona da bir ceza verilmişti. Bu vakada en nazar-ı dikkati celp edecek, en enteresan keyfiyet şu: Firavun ölmüş, Yûsuf hükümdar olmuş, Züleyha aşkı uğruna sarayı, saltanatı terketmiş, nerde akşam orda sabah inlerken gezmeye çıkan Yûsuf un elindeki ucu gümüşlü süvari kamçısı yere düşmüş. Maiyeti attan inip onu yerden kaldırıncaya kadar Züleyha fırlamış kamçıyı almış, ağzına yaklaştırıp kuvvetle üfledikten sonra Yûsuf un eline vermiş. Gafil Yûsuf kamçının sapı elini yakınca kadına bakmış. Züleyha, **"Eliniz yandı değil mi sultanım? Ben o ateşi yıllardan beri gönlümde saklıyorum"** deyip yere yığılmış. Ağlamak istiyor ağlayamıyor, o ateş gözünde yaş bırakmamış ki… Göz pınarları da kurumuş. Yûsuf her şeyin farkına varıyor. Kadını alıp saraya götürüyor ve meşru bir şekilde evleniyorlar ve mesut oluyorlar. İşte muhterem kardeşlerim bu hikâyede anlatılmak istenen, maksat;

aşkın derecesini, ma’nâsını, icraatını, ahkâmım, neticesini anlatmaktır. Akıl ölçüsüne vurursak aşk iki kısımdır: Aşk-ı mecazî, aşk-ı hakikî. Taşa toprağa aşık olmaktansa kişiye aşık olmak daha iyidir. Hayvana aşık olmaktansa Hakk'a aşık olarak aşkı aldığımız yere teslim etmek daha iyidir. Sevgi dejenere olmamışsa, soysuzlaşmamışsa, aşk-ı mecazînin sonu aşk-ı hakikî olabilir.

Ey âşık kardeşini? Burada bir incelik daha var, aşk-ı mecazî sahibi âşık; kâh Mecnun ile Leylâ'ya bakarak Züleyha gözü ile Yûsuf a bakar. Kimi görür?[176]

Maşuk-u hakikî o pencereden kendini göstermiştir. Kabil mi ki âşık yakasını o aşktan kurtarabilsin? Rüsvâ olmayı kepaze olmayı düşünmez bile. Zülfünün teline asılmıştır. En mükemmel yer orasıdır. Simada toplanan bütün güzelliklerin mihrak[177] noktası olan göz bebeklerinin karşısındadır.

Kabil olsa da hepimiz her an âşık olabilsek. Hatta bir an bile tadım tatsak, ayrılamayız ondan. İpe çekilen Hz. Mamur gibi durmadan döner, kainata nazire yaparız. Hazreti Mevlânâ gibi biz de onlara özenen bir mukallitten[178] başka bir şey değiliz. Fakat iç acısı yürek sızlaması, sinenin[179] cayır cayır dumansız yanması nedir biraz biliriz. Bu da bir terakkidir. Oluş yoludur.

Günün, gecenin harhangi bir saatinde, her bir mevsimde, ilkbahar sabahını gönlünüzde yaşatabiliyor musunuz? Âlemleri yaratana mersiyeler söyleyebiliyor musunuz? Elinizi ayağınızı öpeyim, sizi ölünceye kadar

---

[176] Bu konuda daha geniş bilgi için, Terzi Baba Gönülden Esintiler (22) Yusuf Sûresi ve Dervişlik kitabına mürecaat edilebilir. (Düzenleyen)
[177] Merkez…
[178] Taklitçi…
[179] Gönlün…

sırtımda gezdireyim. Çünkü kim olduğumuzu anlamış oldunuz. Kıbleye karşı bile olmasanız gözünüzün önündeki çok ince bir perdeyi kaldırabilir misiniz? Huzurunuzda kimi görürsünüz. Size karşı tuttuğumuz aynanın arkasında gizlenen kimdir?

Aşkın sondan bir evvelki bu hâline erişenlerin bir gecesi kadirdir her günü bayramdır.

Gördüğü cemâl-i mutlaktır. Bu makam aklın, **"Ya resûlalâh daha ileri"** gidemem, **sonra yanarım"** dediği makamdır.

Tasavvur ediniz, kainatın kubbesi o kadar büyük bir cami kubbesi olsun. İmamlık makamında Resülûllah (s.a.v.) Efendimiz var. Her fert aşk-ı hakikîye olan alâkası nisbetinde ona yakın veya uzak. Huzur içinde bir sessizlik, kıble tarafında bir âlem-i hur[180]; namüte-nahiliğe[181] doğru gittikçe gölgeler, kesafetler artmakta…

Zât-ı mutlaktan heybetli bir ses, iki defa (Allahüekber, Allahüekber). Efendimizin sesi iki defa (Eşhedü en la ilahe illallah). Meleklerin sesi, (eşhedü enne Muhammederresülullah) diyor. Efendimizin velileri, bulundukları zamanın şahsiyetleri, hep beraber ve sağa dönerek iki defa mü'minleri namaza çağırıyorlar, (hayyalesselah); iki defa da sola' dönerek gayr-ı müslimleri İslâm olmaya davet ediyor (hayyalelfelah). Âlem cuş-u huruşa[182] gelmiştir. Mü'min, kafir, melek, insan bütün mahrukat[183] yekzeban[184] olmuş bir gulgule[185]

---

[180] Güneş, şems…

[181] Sonsuzluk…

[182] Kaynayıp taşma…

[183] Odun kömür gibi yakılacak şeyler…

[184] Söz birliği. Ağız birliği. Sözde beraberlik. Aynı dili konuşan... Bir dilde…

[185] Bağrışıp çağrışma. Şamata, gürültü. Velvele…

ile (Allahüekber, Allahüekber; Lâ ilâhe illallâh), mü'minler de içinden (Muhammederresülûllah Hakk’an ve Sıdka)'derler.

İşte bu makamın ilk ve son üstadı; eşref-i mahrukat, mefâhir-i mevcudat, ekmel-üt tahiyyat, hâtem-ül enbiya, sultan-ül evliya, nur-ul asfiya, bahr-i sefa hazreti Muhammed Mustafâ sallallhü tealâ aleyhi ve sellem efendimizdir. Hazreti Muhammed'in âleme son peygamber olarak gönderilmesi ile nur-u muhammed'in bütün mahlukata aksetmesi ve onları tenvir[186] buyurmaları, insanları esrar-ı tecelliyata[187] muttali[188] etti Bu itibarla kendileri âlemlere rahmettir. Risaletmeâb Efendimizden evvel gelen peygamberlerin ilim ve iktidarları, içinde yaşadıkları kavmin ilim ve iktidarları nisbetinde idi. Bütün kâinat da ona aşıktı, âşıklar, aşk-ı hakikîyi Efendimizden öğrenmişlerdir. Baktıkları her zerrede bu nur-u Muhammedînin gösterdiği yoldan zat-ı kibriyayı idrak eder etmez yok olmuşlardır. Çünkü her cins mahluk kemâle ermek için nûr-u muhammedîden istidadları kadar feyz almışlardır.

Çiçekler kemâle erince çok güzel kokarlar ya, başka maharetleri yoktur. Varlıklarının gayesi, maksadı odur. İşte o Peygamberimizin nurundan kısmetine düşen yükseliştir. Meyvalar, ağaçlar üzerinde; sebzeler, toprak üzerinde veya altında kemâle ererler ya ondan ilerisi yoktur. İşte nur-u muhammedîden hisselerini almışlardır. Hayvanlar insan; insanlar da kâmil olur. Aşktan sonra irfâniyetinle bir duruluş vardır. Onlar da o aşk nurundan hisselerini almışlardır. Bazı otlar fena kokuludur, fena insanlar gibi. Bazı otlar kokmaz, suya sabuna

---

[186] Aydınlık verme, aydınlatma, ışıklandırma…

[187] Zuhur sırları…

[188] Haberdar olma, bilgi sahibi olma…

dokunmayan faydasızlar, idraksizler gibi; bazıları da koktukça kokar. Elinizi onların esans şişesine sürseniz günlerce sonra arasanız yine kokar. İşte Efendimiz'e en yakın mertebede olan peygamberlerin adeti yirmisekizdir. Konuşduğumuz lisanın harflerîde yirmisekizdir. Ömrümüz içinde yirmisekizinci yaşımızın da delalet ettiği bir ma’nâ olsa gerek; o da kâmil bir insanın vücudunda İbrâhîm Aleyhisselam'ın başladığı tarih olması kuvvetle muhtemeldir. Gönüllerimizi makamdan makama, hayretten hayrete veya kaderden kadere sevk eden bu 28 harf, orduları, milletleri, harekete geçirir. Gönül âlemini dalgalandırır, şahlandırır. Ma’nâ âleminin suretteki tezahürüdür.[189] Cenâb-ı Hakk'ı bilmek kolaydır. Esmâ-ül Hüsnâ'nın sonsuzluğu ile bilinir. Fakat insân-ı kâmil'in ve hele Habibin yüce şanı çok şumullü bir ilim sahibi olmakla bilinir. Çünkü, muhtelif kademelerde bütün mevcudatın mi’rac yolu ile tekamül ederek bu kurbiyet[190] makamına erişmesi lazımdır ki kolay bir iş değildir. Bu işler yalnız ilimle olmaz.

Gönül vicdan ile bulmassa Allah'ı hakkınca
Mücerret[191] dildeki ilim veya irfanı neyler

İşte bu bu gece de göz açıp kapanıncaya kadar geçti. Sabah oldu. Ezan-ı Muhammedi'nin heyecanını arif ve aşık kimseler her zaman duyabilirler. Onların yorulmamaları, dünya işlerinde geri kalmamaları için Cenâb-ı Hakk merhametinden bazı kullarına gaflet vermiş ve namaz adedini beş vakte indirmiştir.[192]

---

[189] Meydana çıkma, belirme, görünme. Gösteriş…

[190] Yakınlık…

[191] Katışık ve karışık olmayan…

[192] Bu konu hakkında geniş bilgi için Terzi Baba Gönülden Esintiler (5) Salât (Namaz) adlı kitaba müracaat edilebilir. (Düzenleyen)

Şeriat bugünün şartlarına göre ayarlanamaz. Şekli değiştirilemez. Tenzilat[193] yapılamaz. Buna kendini bilen kimse cesaret edemez. Özürün var abdest alamıyorsun, teyemmüm et. Ayakta duramıyorsun, oturarak kıl namazını… Yatalaksın göz işaretinle kıl… Görmek, işitmek, koklamak, yoklamak, tatmak; bu beş duygunun şükrünü eda etmek için beş vakit namaz kılınacak. İşiniz çok, vaktiniz müsaid olmayabilir. Kaza ediniz, kazayı da unutabilirsiniz. İşe gitmeden evvel veya akşam vazifeden ve hatta gezmekten sonra vaktin namazını kılıp dünya gailesi[194] yüzünden kılmadığınız namazları içinde Cenâb-ı Hakk'a yalvarın, yakarın, ağlayın, gözünden ırmak gibi yaşlar aksın. Settar el-uyubtur O. Gaffar ez-zünubtur O. Tevvab errâhimdir. Ümid ederim ki kabul buyurur. Cenâb-ı Hakk'ın bizim ne namazımıza ne de orucumuza ihtiyacı yoktur. Eğer Hakkı seviyorsak veya ondan korkuyorsak emrini yerine getirmeğe koşarız, kabil değilse hakikî bir teessürle boyun bükeriz, yalvarırız. Dünyadaki misafir sofrasına nasıl koşar geri kalmazsak, randevumuzu ihmal etmezsek, bu ma’nevî ibadet sofrasını da (kıymeti ölçülemez) kaçırmamamız lâzım.

Şimdi size âlemleri yaratan Allah'ımızın 99 isminden ve sıfâtından dilimin döndüğü, ilmimin yettiği kadar anlatmaya çalışacağım.

ALLAH'u ekberdir isimlere cami,
oluyor varlıklara hami,

---

[193] İndirim…

[194] Dert, sıkıntı, baş belâsı. Tasa, zor iş…

Ebedidir daimidir daimi,

Vasi olan **ALLAH'**u ekberdir ancak.[195]

HALİK' tir dilediğince Halk eder,

Mahlûkunu hep sena eder,

Cümle varlığı içten dıştan yeder,

Hâlk eden halk olan **HALİK'**tir ancak.[196]

ER-RAHMÂN[197]

Allah; mü'min veya kafir bütün yarattıklarına rahmet edicidir.

İnsan şeklinin zuhura gelmesi için milyonlarca sene kainat elbirliği ile çalışmıştır. Mahlukat içinde idrak kabiliyetini kazanan insandan başka bir diğer tekamül[198]

---

[195] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[196] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[197] **(اَلرَّحْمٰنُ) Rahmân esmâsının sayısal değeri;**

(ر) Ra: 200, (ح) Ha: 8, (م) Mim: 40, (ن) Nun: 50 dir. 200+8+40+50= 298 dir. 2+9+8= 19 dur. (19) İnsân-ı Kâmil'in şifre rakamıdır.
(ر) Ra: Rahmâniyyet, (ح) Ha: Hayat'ın bâtına ve zâhire dönük hâli, (م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ن) Nun: Nuru Muhammedi sükûn haliyle. (Düzenleyen)

[198] Kemâle erme, olgunlaşma, gelişme.

şekli yoktur. Vücud tekâmülü bu merhalede[199] son bulmuştur. Ruhun tekâmülü[200] ise yine aramızda yaşayan insan şeklindeki kardeşlerimizde gizlidir. Onların mertebesine varmayınca kıymetlerimizi takdir edemeyiz. Bütün ruhî mertebeler de o kâmil insânda son bulur. Bunlara veli derler. Hakka yaklaşmak hususunda olan fazilet mertebelerinin ise sonu yoktur.

Akıl, fikir gibi ma'nevî lûtuflar ve bütün organların çalışma tarzları ona sırdaş ve mevalidden[201] aynı müsavat[202] derecesinde istitifade edebilmeleri temin edilmiş olup bu konuda Hıristiyanların, İslâmlardan farkları yoktur. Hatta maddî ve ma'nevî rızık kapıları onlara da açıktır. Mevcudatın, hayat-ı tabiîyesi iktizasınca[203] neşv-ü nema[204] ve tekâmülü, Rahmân'ın tecellisidir.

RAHMÂN' dır ki rahmeti başka,
Âlemde ne var ki rahmetinden başka,
Bunları anladığında geçersin aşka,
Cümleyi koşturan **RAHMÂN'**dır ancak.[205]

---

[199] Kademe, aşama.
[200] Kemâl bulma. Olgunlaşma.
[201] Doğulan yerler. Mevlidler. Doğma vakitleri. Milâdlar.
[202] Denklik, beraberlik. Müsavilik, eşitlik. Aynı hâl ve derecede olmak… Aynı haklara sahip olmak…
[203] Gereğince.
[204] Büyümek ve gelişmek…
[205] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

ER-RAHİM[206]

Müminlere has olan hususi bir rahmettir. Aşıklara ait olan rahmete de rahmet-i hassa[207] derler. Hidâyet ve rahmetin birincisi İslâm bir anadan ve babadan hasıl olmamızdır. Mahallemizdeki komşularımızın, mekteplerdeki arkadaşlarımızın, ahlâk ve din telakkilerimiz[208] üzerinde hayli tesirleri vardır. Bu meyanda memleketimize de girmiş bulunan kolejler ve yabancı kültür teşkilatlarının lisandan başka bir faydası yoktur. Bu okullarda dinî terbiye ve ahlâk telakkileri başkadır. İslâm usullerine benzemez. Hıristiyan çocukları evlerinde ana baba tesiri ile kiliseyi bilirler. Maalesef bazı aileler oralardaki eğitimi beğenirler. Serbest büyüdükleri için çocuklar da memnundur hallerinden fakat çocuğun kâmil bir insan olmasını temin edecek dinî malumat ise sıfırdır.

Bugünkü dinî terbiye noksanlığını orada aramak lâzımdır. Tahsil çağındaki çocukları kemâle ermiş biri telakki ederek terbiye baskısını kaldırmak şımarıklığa davettir. Sonu, sessiz yürüyüştür. İsyandır, grevdir.

---

[206] **(اَلرَّحِيمُ) Rahim esmâsının sayısal değeri;**

(ر) Ra: 200, Ha: 8, (ى) Ye: 10, (م) Mim: 40 dir. 200+8+10+58= 258 dir. (2) Zâhir ve Bâtın, (5) Beş hazret mertebesi, (8) Sekiz cennettir. 5+8= 13 Hazreti Muhammed'in şifre rakamıdır.

(ر) Ra: Rahimiyyet - Rubûbiyyet, (ح) Ha: Hayat'ın zâhire dönük hâli, (ى) Ye: Yakıyn mertebeleri, (م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi sükûn haliyledir. (Düzenleyen)

[207] Özel.

[208] Ma'nevî bir şeyi almak.

Bunlar ise memleket dahilinde terakki hamlelerini köstekler, frenler kanaatındayım.[209]

O çocukların kalpleri ölmüştür. Bundan da ana-baba mesuldürler. Dinî malumat ve terbiye verebilecek komşudan veya hocadan mahrum bir muhitte bulunmak çok acı bir talihsizliktir.

RAHİM' dir gizli sırlar faş eder,
İçerden bir zaman dışını yeder,
Sırrına erince şüphelerin gider,
Gizliye erdiren **RAHİM'**dir ancak.[210]

---

[209] Nusret Babamız (r.a) in o günlerde yazmış olduğu tefekkürü günümüzü nasıl aydınlatıyor. Şapkalarımızı önümüze alıp iyice düşünmemiz yararımıza olur. (Düzenleyen)

[210] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

RAHMİYE ANNEM[211]



Senin misâfirin yeğenin Necdet (k.s.),
Bilince soyunun devâmı Hazret,
Gözümün nûrunun devâsı Nusret (h.z.),
Evimin**[212]** sahibi Rahmîye Annem.

Rahatsız etmesene benim oğlumu,
Yakalayıp sıkınca aşktan kokumu,

---

[211] Yolumuz büyüklerini görmedim, ama gönlümde yaşamaktadırlar. Efendi Babam-ın anlatımları ve zuhûrâtlar neticesinde bu şiir oluşturulmuştur. Hani denir ya *(zaman olur ki hayâli cihan değer)* bu hayâl geçmişi düşünüp geriye gitmek değil, bu safhada artık zamanın sadece bir an olduğu ve o anın (an-ı dâim) olduğu bilinir, O hâlin husûsi tadından hiçbir şey kaybedilmez çünkü o an geçmiş değil, geleceğinde çok ilerisinde olan bir geçmiştir ki, geçmemiştir bâkidir. (Düzenleyen)

[212] وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ 52.4 – **Vel beytil mağmûr.** Ma'muur eve,

Durmadan yorulmadan anlat doğumu,
Merhamet dağıtır Rahmîye annem.

Seferden dönerdi deryâlar Mûşâsı,[213]
Sabırla beklerdi gençti Yuşası,[214]
Haber verirdi gönül paşası
Hakîkati dinlerdi Rahmîye Annem,

Tûr[215] dağına çıktı babamız gayret,
Tecelli edince Rabb-imiz hayret,
Baygın düşüverdi ma'şûku[216] seyret,
Huzûru sendin Rahmîye annem.

İnince Tûr'undan Hakkı velâyet[217],
Bebekte satardın aşkı velâdet[218],
Makamı sâdıktan[219] yanar selâmet,
Hizmetler ederdin Rahmîye Annem.

---

[213] Eski Mısırlıların Kıpti lisânına göre **(mû)** "su" **(şâ) "**ağaçlık bir yer" demekmiş. Mûsâ (a.s.) sandık içinde Nil kıyısına geldiğinde, o'nu bulanlar, ağaçlık ve sudan geldiğinden **(Mûşâ)** diye seslenmişler ve ismi **(Mûşâ)** olmuş, zamanla **(Mûsâ)** ya dönüşmüştür. (Geniş mâlûmât, Terzi Baba On üç ve Hakîkat-i İlâhiyye, Sayfa 105-106)

[214] Hz. Mûsâ, Hızır ile buluşmaya giderken yanındaki arkadaşı "Fetâ" (Genç)

[215] Tûr dağı ve 52 numaralı Tûr sûresi, Nusret Babamız rahmetullâhi aleyhin sıra numarası olan sûre ve şifresidir.

[216] *İnsân isen gel maşuku seyret*.
Fâni vücûd'u bâki'ye devret.
Mahbûb'u Hakk'sın ilminde zevket.
Yorulma gitme celâl'e doğru. N. T..

[217] Ermişlik, erenlik, velilik… Aliy'ül Veliyullah yolunun temsilcileri…

[218] Doğma, doğum, doğuş.

[219] **(54/KAMER-55) Fî mak'adi sıdkın inde melîkin muktedir(muktedirin).** Kudret Sahibi Melik'in huzûrunda, sâdıklar makamındadır.

Mescid'ül Harâmı sahilde Harem,
Pirimiz kalınca kendimi bilmem,
Geldiğin yollara altınlar sersem,
Durmadan yürüdün**[220]** Rahmîye Annem.

Hakk'a vuslat etti bayram belledik,
Ma'nâ otobüsü sefer eyledik,
İlâhiler zikirler çoştuk söyledik,
Yayalar**[221]** mekânın[222] Rahmîye Annem.[223]

EL-MELİK[224]

Allah, kullarından vergi almayan mülk sahibidir. Hayat verir, yaşamak için icap eden şeyleri verir, kendi sıfâtlarından birer miktar verir, ceza aramadıkça, saldırmadıkça hiçbir işimize karışmaz.

Onun vergisi ile meydana geldik ve onun memleketinde yaşar ve feyzyâb[225] oluruz. Vergi almaz,

---

[220] Men câle nâle **"Yürüyen maksuda erer."** Kelâm-ı Kibar

[221] Nusret Tura (r.a.) Babamız ve Rahmîye Tura (r.a.) Annemizin kabirleri Pendik yayalar mezârlığında bulunmaktadır. (Zâhir âlemde son göründükleri yerdir.

[222] Nusret Babamız ve Rahmiye annemiz (r.a.) sevenleri olan Efendi Babamız ve biz evlatlarının gönül âlemindediler.

[223] (Yazan – Terzi oğlu Murat)

[224] **(اَلْمَلِكُ) Melik sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ل) Lam: 30, (ك) Ke: 20 dir. 40+30+20= 90 dır. (9) Tevhid-i Esmâ, Rubûbiyyet mertebesidir.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammediye, (ل) Lâm: Uluhiyyet, (ك) Kef: Kün (ol) dur. (Düzenleyen)

sultanların sultanıdır O… Eğer bizden cüz'i bir ibadet istiyorsa, itaat istiyorsa, bizim iyiliğimiz içindir.

MELİK' tir mülkünü eyledi bina,
Her yönden kendini etti sena,
Acaba dersenki ne oldu bana,
Mülkünün sahibi **MELİK'**tir ancak.[226]

EL-KUDDÛS[227]

Hislerin duyduğu şevlerden münezzeh[228], noksan sıfâtları olmayan, katı gelebilen bütün yüceliklerden yüce, her varlıktan mukaddes olan. Kulların bir defa beş duygusu vardır. İç âlem duyguları da beştir. Yani dış duygularına mütenazırdırlar.[229]

---

225 İlim, irfan; bolluk, bereket…

226 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

227 **(اَلْقُدُّوسُ) Kuddûs esmâsının sayısal değeri;**

(ق) Kaf: 100, (د) Dal; 4, (د) Dal: 4, (و) Vav: 6, (س) Sin: 60 dır. 100+4+4+ 6+60 = 174 dir. 1+7+4= 12 dir. (12) Hakîkat-i Muhammediyedir.
(ق) Kaf: Kuvvet, (د) Dal: Delil-i mukaddesiyye, (د) Dal: Delil-i kudsiyye, (و) Vav: Vahidiyyet, (س) Sin: İnsan'dır. (Düzenleyen)

228 Tenzih edilmiş, temiz, arı, noksanlıklardan uzak…

229 Nazar. dan) Tenazür eden, birbirinin karşısında bulunan. Simetrik olan…

Görmek, işitmek, tatmak, yoklamak, koklamak dış âlemin duygulan olduğu gibi, hakîkat gözü, hakîkat kulağı, meşâmı[230] hakîkat ve göze ait duygulardır.

Gözlerle karşınızdakinin ilim derecesini anlamak kabildir. Eğer onun ilim derecesi mahdut[231] ise renginize boyarsınız. Yani**, "evet efendim, çok doğrusunuz, haklısınız"** der nazikâne uzaklaşırsınız. Şayet ilim derecesi sizden fazla ise, onu söyletmek ve deşmek üzere söyletirsiniz. O sözlerden zevk alırsınız, ibret tadını, hikmet neşesini tadarsınız.

İşte Cenâb-ı Hakk hazretleri bunlardan mukaddestir. Bunlardan başka bir de, altına his, idrak hissi, seziş hissi vardır. Ki on adet hissin kumandanıdır. Hariçten ve dahilden alınan haberler bu onbirinci hisse gelir, ruhun neş'esi buradadır. Hayvanlarda iç duygular yoktur. İnsanlar da bu duyguları vasıtası ile Cenâb-ı Haktan haber alırlar, haber verirler. Dış âlemde, gönlümüzün derinlikleri sonsuzdur. Orada da güneş vardır. O nur-u muhammedîdir. Ay vardır, zamanın kutbudur. Büyük yıldızlar vardır, üçler, beşler, yediler, kırklar, binbirler vardır. Nihayet bunlar insanların a'yan-ı sabite dedikleri varlıkların aslıdır.[232]

---

[230] (Şemm. den) Koku alacak yer. Burun. Geniz…

[231] 1) sınırları belli olan, çevrilmiş olan, sınırlı. 2) az sayıda olan, sayısı belli, sayılı, az…

[232] Bu sayıların hakîkatı;
Üçler: Allah, Rahmân, Rahîm… Beşler: Beş hazret mertebesi, Yediler: Yedi nefis mertebesi, Subûti Sıfâtlar… Kırklar: Hakîtat-i Muhammedidir… Binbirler: "Gayın" sayısal değeri 1000 dir. Gayriyettir. 1 ise "Elif"tir. 1001 ise Gayriyet âleminin Zât-ı ahadiyyetin aynası olduğunu anlayan ve Hakk'ın hayalinde yaşayandır. 1001 den sonra artık gayriyette olanlar vardır. Ve Gayriyet âlemidir. (Düzenleyen)

Çok âlimler, Kûr'ân-ı Kerim'deki (Marecel bahreyni yeltekıyan beynehuma berzahun Lâyebgiyan)[233] âyet-i şerifesinin şerhinde bunu hatırlamazlar.

İki deniz, sûret ve ma’nâdır. Âdemde birleşirler. Fakat aralarında öz bir berzah vardır ki, aşılmayan dağlar gibidir. Gece ile gündüz de birer denizdir. Bunları fecir veya gurup ayırır. Hazreti Mevlana ile hazreti Şems'in birleşmeleri Bahr-i Rum ile Bahr-i Acem'in birleşmeleri gibidir.

İyi kimseler fenalarla bilmecburiye[234] arkadaşlık ederler. Fakat arkadaşlık zamanı geçti mi biri süflî âlemine dönerken, diğeri âlem-i lahutîye[235] döner. İç âlemden gelen haberlere varidat derler. Varidat[236] sahiplerine ise zekî, dahî, hiss-i kabl el vuku'u[237] kuvvetli derler.

Dünya ve dış âlemlerine kapılanlara akıllı, kurnaz derler ama bunlar kargalar nasıl gagalayacak şeyler arayıp bulurlarsa öyledir. İnsanlık namına keşiflerle uğraşanlar muvaffak olurlar. O da Hakk vergisidir. Bunlara da fedakâr derler. Kendisini o işe, o keşfe satmıştır, harcamıştır, feda etmiştir.

Bu dışımızdaki beş duyunun birisi cereyan ederse diğerleri de oraya gider. Dima, akıl, Medine şehridir. Başvekil makamıdır, orası haber alma ve verme merkezidir.

---

[233] Rahmân: 19. (Acı ve tatlı) iki denizi salıverdi birbirine kavuşuyorlar.

[234] Zorunlu olarak, mecburen…

[235] **"Ulûhiyyet, ilâhî âlem, yüce âlem."**

[236] Hatıra gelen, içe doğan…

[237] Arapça, **vuku** bulacak (olacak) bir hadiseyi önceden bilme-görme anlamlarına gelen deyiş…

İç âleme doğru yükselmeye mi'rac derler. Akıl, benlik bir dereceye kadar gider daha fazla gitmez. **"Yanarım"** der.

Muhterem Peygamberimiz **"Yanarsam ben yanayım ey kardeşim"** dedi fakat yanmadı. Kûr'ân-ı Kerîm bu sûret ile sonsuzluktan geldi, nazil oldu. O âleme aşk âlemi derler. Âşıklar, veliler oraya dalarlar, ilim ve irfan incilerini yüklenir gelirler. Herkes oraya dalamaz. O âlem-i akdese[238] ruh-u kutsi sahipleri derler, bu âlem aslî âlemdir, vatan-ı aslî dedikleri yer orasıdır. Ölmeden evvel ölüp oraya gitmek lazımdır. Burada çokluk, orada birlik vardır. Mûsâ ile Firavun'un, Nemrut île Îbrâhim'in bir olduğu âlemdir… Gönül denen o âlemin kendisidir. İki tarafı camidir. Dünyadaki Kâ'be ne ise, gönül denilen iç âlem de odur. Onların lisanına kuş dili derler. Bu âlemde herkes para kazanmaya bakar. O âlemde varını yoğunu dağıtmaya bakarlar. Gönülde en ufak bir toz bulunursa, oraya Hakk'ın tecellisi olmaz. Cenâb-ı Allah insanların işlerinden ziyade gönüllerine bakar derler ya işte orada hüsn-ü niyetten başka birşey olmaz. Tasarruftan da geçen ariflerin aynası tertemizdir.

Hakk'ın huzurunda daim oldukları için kendilerinde değillerdir. Niyetin iyisi olsun.

Bîr şeyh efendiye bir derviş gelmiş**, "Efendi hazretleri ben derviş olmak istiyorum, buyurun şu tapu on dönümlük arazimin tapusudur, o da sizin olsun ki gönlümde Hakk muhabbetinden başka bir şey kalmasın"** diyor. Şeyh efendinin kabul ettiği bu adama tekkede vazife veriyorlar. Şeyh efendi namaza dururken şeytan her seferinde o tarlayı hatırına getirirmiş, **"Acaba tarlaya kaç araba gübre lazım, bu sene ne**

---

[238] En kudsi. En mübarek…

ekmeli, gelecek sene ne ekmeli" diye bir düşünce alırmış. Gönüle öyle şeyler girince, ona put derler, namazı bozar. Birkaç gün sonra, şeyh efendi tapuyu dervişe verir, **"Tarla senin olsun, yine ne yaparsan yap, yalnız yine tekkemizin dervişisin, üzülme"** der.

Bir de evliyaullahdan meşhur Muhyiddin-i Arabî hazretleri var, ömründe beş cilt kitap yazmış, kendi ağırlığı da kitaplarının ağırlığı kadarmış. Birisi ona bir konak bağışlar, o da anahtarları eline alır, konağın kapısını açar, içeri girer, dolaşırken bir fakir kapıyı çalar, **"Hiçbir şeyim yok Allah rızası için bir şey"** der.

Sultan-ül Evliya hazretleri evin anahtarlarını fakire verir. **"Buyurun"** der. **"Bundan başka bir şeyim yok ki size vereyim."**

Veliler hazeratı, ne gelene sevinirler, ne gidene yerinirler, gönüllerinde at oynatırlar. Onlar bilirler ki veren de O alan da O…

KUDDÜS' tür mukaddestir mukaddes,
Ruhu kudsiden gelir bu ses,
Derununa çeker ondaki heves,
Özünün varlığı **KUDDÜS'**tür ancak.[239]

[239] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

ES-SELÂM[240]

Ayıplardan salim olan enbiyâ ve evliyasını selâmete sevk edici, azaplarından salim kılıcı, acı ve zararlı görülen işlerin bile sonunda hayır halk edici olan Zât-ı Akdes.[241] Ayıp olabilecek vasıflar, peygamberlerinde ve velilerinde bile bulunmaz.

Her ne kim işlenir Ehad[242] işler
Sorma **"kim işleye bu devranı"**

Sille-i[243] seli asiyab[244] gör
Anla sırr-ı dakik-î[245] devranı

Dedikleri gibi, Marifetnâme'sinde İbrahim Hakkı hazretleri de

Bir şeyi murad etme
Oldu ise inad etme
Haktandır o reddetme
Mevlâm görelim neyler
Neylerse güzel eyler buyuruyorlar.

Gaipten bir olay tecelli etti mi, evvela zuhur etse dahî sonu muhakkak hayırdır. Hayır ve şer ve istemeden

---

240 Terzi Babamıza Cenâb-ı Hakk tarafından verilen özel esmâdır. Bu konuda geniş bilgi için (91) Biismi Selâm kitabına müracaat edilebilir. (اَلسَّلَامُ) **Selâm esmâsının** sayısal değeri ve harfleri hakkında bilgi “**(Selâm) ismi Dârüsselâm” bölümünde incelenmiştir. (Düzenleyen)**

241 Çok mukaddes…

242 Tek…

243 Açık elin iç yanıyla vurulan tokat…

244 Değirmen…

245 Düzenli işleyen. Zamanı kullanmada çok dikkatli olan, her şeyi zamanında yapmaya özen gösteren…

gelenleri erbab-ı[246] edep Haktan gelir kabul eder. Ana-baba evlatlarının iyi olmasını isterler, fakat arzuları tahakkuk etmeyebilir. Bunların sebebi vardır. Müslüman besleme, helâl rızık, dinî terbiye olmalı ki çocuk da iyi olsun.

Sultan da maiyetindeki kimselerin iyi kimseler olmasını ister, fakat kimi dağın, kimi bağındır. Cenâb-ı Allah nasıl olur da kullarını iyi olsunlar istemez ki? Fakat her gördüğü şeye imrenenler, fena kimseler, gayrı meşru da olsa ona sahip olmak isterler. Bu kadar peygamberler, veliler âleme doğru yolu, selâmet tarafını göstermek için kitaplar ile sahifeler ile gönderilmişlerdir.

Cenâb-ı Hakk beşere hürriyet verdi, kesinlikle, hürriyetini suistimal ederek kendi menfaatini başkalarının zararında aramak arzusunda olmamaktır. İslâm dini diğer dinlere nazaran selâmet dinidir. Âşıklar için de evvela yol gösteren bir pîr'e teslim olmak lâzımdır. O da elinden tutar, peygamberimize kadar götürür ve nihayet o kimse Hakk’a teslim olmuş olur. Bu teslimiyetin son dereceside râziyye, marziyyedir ki sen Haktan ve dolayısıyla o da senden razı olacaklar. Elinle, dilinle kimseyi incitmeyeceksin ve kimseden de incinmeyeceksin.

Kimsenin harekâtı sana fena gelmeyecek. Hepsini affedeceksin. Altın gibi saf olacaksın, yüreğinde en ufak leke, altınında en ufak bir bakır olmayacak. Ahlâkında birisini gözle dahî incitemeyecek kadar hassas ve zarif olacaksın.

İşte **"Allah'ın rengine boyan, Peygamber'in huyları ile huylan"** diye verdikleri emir ve nasihat budur.

---

[246] Sahipleri.

Yaradan hazretleri senin nasıl selâmetini istiyorsa, sen de herkesin dost ve düşmanın selâmetini ve saadetini iste. Benim gibi yap; ben beni kızdıranlara, kalbimi kıranlara **"Allah seni âşık etsin"** diyorum. Çünkü âşık olmak gözü haktan başka kimseyi görmemek demektir. Herkesi de sen görmek demektir. Âşık olan namazını, orucunu bırakmaz. Herkesin iyiliğini ister. Gece kuşu gibi sabaha kadar yâri peşindedir. Hiçbir şeye iptilası, ihtirası yoktur.

Sevdiğim kimselere **"Allah seni âşık etsin"** derim. Çünkü, âşığın emeli maşukta fani olmaktadır. Gürül gürül akan suların, kayalardan dökülen şelalelerin, denize dökülürken olan vasıflarıdır. Denize vasıl olduktan sonra suların sesi kalmaz, maşuka erişen âşıkların da iniltisi kalmaz. İşte İslâmiyet'in sonu budur, aşık olmak ve nihayet maşukta gaip olmak.

Sofradaki ekmeklerin, sebzelerin, meyvaların, sende gaip olmaları gibi… Buna gaip olmak denmez, seninle beraber yaşıyorlar denir. Bu işte muvaffak olanlara ne mutlu, sen de Hak’ta fani ol, yani onunla ebedî ol demektir.

Dünya ve ahiret işlerinden sevgililerini emin kılan Zât-i Vacib-ül Vücud hazretleridir. Cenâb-ı Allah bütün kulları için aynı selâmeti, aynı emniyeti ister, fakat beş parmak bir olmuyor. Onun sevdiği kimseler, onun yap dediğini yapanla, yapma dediğini yapmayanlar ve ona koşa koşa gidenlerdir.

SELÂM' dır selim'e erdirir varlığı,

Bırakmaz ortada hiç darlığı,

Kendi kendinde bulunca yarlığı,

Seni sana bulduran **SELÂM'**dır ancak.[247]

BİİSMİ HAS[248]

Bismillâhirrahmânirrahîm:

(14 İrfan mektebi ve şerhi sayfa 76)

………………………………..Şimdi; mühim bir mevzua daha dikkat çekmek istiyorum.

Buraya kadar ki, gerek ferdi gerek tüm itibariyle özet olarak (12) mertebe seyr'imizi görmüş olduk. Genelde bu mertebeler tarif edilirken, "elif" harfinden misal verilir. "Elif" gerçekte **(7)** si Nefs **(5)**i Hazret mertebelerini ifade etmektedir, toplam **(12)** mertebedir. Bunlar zâhiri mertebelerdir, bu mertebelerin/noktaların her birerlerinin zikir esmâları kendi bölümlerinde belirtilmiş idi."Elif" in bir de **(13)** üncü bâtın mertebesi/noktası, vardır ki; bütün âlemlerin kaynağıdır. Bunun kişiye özel olan esmâsının tayini Hakk'a aittir. Kişi bu esmâ zikrini müşahedesinde aracısız olarak ancak Hakk'tan alır.

Bu oldukça gizli bir sırdır, ehline açılır. Bazı tevhid ehli kimselerin **(sükûn)** devrelerinde ki devamlı virdleri Kelime-i Tevhid, salâvat ve kendilerine müşahede ile

---

[247] (NECDET DİVANI) ESMAÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE(6.8.1987)

[248] TERZİ BABA (7) BİİSMİ HAS, SELÂM (13) NECDET ARDIÇ İRFAN SOFRASI TASAVVUF SERİSİ (91) Sayfa 8-9

belirtilen o özel esmâları olur, ender ulaşılan yaşamlardan biridir.

Seyahatlerimin birinde **Şam**'da böyle bir kimse ile karşılaşmıştım. O bu hali şöyle anlatıyordu! (*Cenâb'ı Hakk benden bütün esmâ zikirlerini aldı ve bundan sonra senin zikrin sadece Kelime-i Tevhid ve Huuu, ismidir, dedi.)* Diye bir sohbet esnasında bu hâli belirtmiş idi, o tarihte yaşının (92) olduğunu bildirmiş idi ve sık sık, gönlünün derinliklerinden (Lâilâhe illâllah ve Huu Huu) diye zikrediyordu. Bu temiz ifadelerin hayal ve vehim olmadığı açık olarak belli idi. Bu zât-ı muhterem, Türk asıllı ve nakşiyye büyüklerinden Hamdi. Arabi idi…

Bazı gerçek tasavvuf kitaplarında da bu tür menkıbelere rastlamıştım. **Bu hususta on üçüncü isim olarak *"bize de verilen bir esmâ vardır"* ne olduğu "**bazı yakınlarımın dışında" **şimdilik bizde kalsın. *(demiştim)*** Bu oluşumlar özeldir, genel değildir.

Bu oluşumların ışığında insân'ın aklına şu soru gelebilir! On ikinci derste kişi **(Allah)** Esmâsı'na ulaştığı halde, neden on üçüncü derste esmâ-i ilâhiyye'den her hangi bir isim onun özel ismi olsun?

El cevap. Mutlak ma'nâ da **(Allah)** ismi Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimize ait bir isimdir, o ismi husûside kimse kullanamaz, bütün kullanımlar, genel ve zâhirendir, işte bu yüzden Cenâb-ı Hakk bazı sevdiği kullarına esmâ-i ilâhiyyeden bir **ismi** özel olarak o kuluna lütfeder. Bu isim de onun husûsi'de özeli olur. Bunlar gayb sırlarındandır…

(Selâm) ismi Dârüsselâm.[249]

(10/11/2013) Pazar.

Bundan bir müddet evvel, bir kardeşimiz, (Be…….) Dergâh'ın iç kapısının üstüne asmak için bir "hat" levha getirmişti, Üzerinde şunlar vardı, (İlâ daris**selâm** /**Selâmet**/kurtuluş evine giriniz) (/10/25) yazılı idi. O günlerde dergâhta tamirat olduğundan paketi açmamış öylece uygun bir yerde muhafaza etmiştim. Tamirat bittikten bir müddet sonra yerleşmeye başladık, daha sonra bahsettiğim arkadaş geldiğinde o tabelânın yerini tespit ettik ve sonra onu iç giriş kapısının üstüne asmak için gene uygun bir yere koymuş idim. Daha sonra asmıştık. Bunun gerçeğinin ne olduğunu o günlerde anlamamıştım ancak bu bir Âyetti ve çok anlamlı idi.

… Birkaç ay sonra ne olduğu anlaşılmış oldu. Hat şöyle idi…



İzmir de bulunduğumuz zamanın son günlerine doğru idi (12/10/2013/) (11) Cuma gününün akşamı

249 TERZİ BABA (7) BİİSMİ HAS, SELÂM (13) NECDET ARDIÇ İRFAN SOFRASI TASAVVUF SERİSİ (91) Sayfa 9-15

Cumartesi gecesi saat (05,30) Bir zuhurat görüyorum, zuhurat şöyle idi.

Camide namaz kılıyoruz, namaz bitip **selâm** verdikten sonra dua ediyoruz, en sonun da İmam efendi bana seslenerek! **(Selim)** kalk devamını sen oku der gibi işaret etti. Bende (Fetih Sûresi 48 âyet 10 **İnnelezine………**) i okuyup uyandım. Sonra ne olabileceğini düşünerek unutmamak için hemen not almaya başladım.

Zuhuratın türü, *"Keşfi mücerret"* yani anlamı oldukça açık olan bir zuhurat idi. Kısaca yorumuna geçelim.

(**Selâm** isminin özelde, bâtınen tescili idi.)

(Nefsi benlik, İzâfi benlik, İlâh-î benlik) in birleşmesi idi.

İnnellezine….) ne nin tatbikatı. Abdiyyet ve risâletin, Ulûhiyyete biat etmesi tâbi/dahil olması, bu üçlerin bir olması ve bunların böylece gerçek **(Selim, Sâlim, Selâm)** olmasıydı.

Namazdaki hâl, tahiyyatta ki gibi diz üstü oturuyor idik imam dahil herkesin sırtında siyah elbise vardı, bu husus "A'mâ'iyyet" mekân olarak gizli hazineyi ve içindekileri temsil etmesiydi.

İmam'ın temsil ettiği makam risâlet idi. *"Bana bakan Hakkı görür"* hükmü ile aslında orada var olan Ulûhiyyet idi.

Bu durumda cemâat, "abdiyyet/nefsi benlik" imam "Risâlet/izâfi benlik" imam'ın batının da mevcut "Ulûhiyyet ise İlâh-î benlik" idi.

Allah zât ismi yönünden, kendi isimlerinden olan genel ma'nâ da **(Selâm)** ismini fakire hususide tahsis ma'nâsında, oradakilerin şehadetiyle, **(Selim)** diye işaret etmişti.

Bu hususun tescili için bir merasime ihtiyacı vardı, o da okuduğum **(İnnelezine.............. /48/10)** Âyeti ile üç mertebeden "abdiyyet, Risâlet, Ulûhiyyet) tatbikatı idi.

Bunları kendi varlığında birleyerek üç makamı bir bedende tevhid etmekti. Zâten kalktığımda sabah namazı vakti idi namazımı kıldıktan sonra bu Âyeti kerîme'yi üç makamın hakkı olarak üç defa okudum ve Fatiha dedim böylece **selâm** ismi tahsisi ayrıca zâhiren de tasdiklenip tahakkuk etmiş idi…

"Daha evvelce bildiğim halde" genele açmayıp tasdik beklediğim bu husus, böylece levha ile zâhiren, zuhurat ile de bâtınen, tasdiklenip açığa çıkmış oldu.

Bu gecenin gündüzü Cum'a Cem günü idi ve Cum'a namazından sonra ve sohbet (ismi a'zam) üzerine idi. *"İleriki sayfalarda gelecektir"* gecesi'de genel ma'nâ'da kişinin kendisini tanıma ve mertebeler hakkında güzel bir sohbet olmuştu. (aşağıda gelecektir.)

Gene aynı gece, sabaha doğru bir zuhurat, şöyle zuhur ediyor idi.

Yakın bir kardeşimizin evindeyiz. Uzunca set üstü gibi arkasında dayanma yeri olmayan üstü kapaklı uzunca içi dolap gibi olan bir eşya var. İçinde gizlenmiş rezervuar sistemleri gibi su dolaşım sistemi var. Ancak oturma dolabının etrafında su sızıntıları var, ne olduğunu anlamak

için oturma yerinin üst kapağını açtım içeride olan su vanasını kapattım tamirini yaptım vanayı tekrar açtım daha sonra baktım dışarıya su sızmıyordu, düzelmişti.

(Küçük bir Yorum yapalım) kardeşimizin evi kendi beden mülküdür, üstünde oturulacak dolap gönlüdür, içi ve dışı ile görev yapmaktadır. İçinde hayat olan suyu gizleyip barındırmaktadır. Ancak bazı bağlantılarında… İlmi mevzuların birbiri ile olan bağlantılarında bazı uyumsuzluklar vardır yani bağlantılar tam sıkılmamış biraz boşluk kalmıştır.

Bunu düzeltmek ilim akışını ve depolanmasını sağlamak için, dolap kapağını açıp, yani konunun içine girip, nerede eksiklik var ise orayaı sıkıp/izah edip, ilmin akışı tekrar temin edilmiş olduğundan, dolabın kapağı kapandıktan sonra, yani o ilim gönüle indirildikten sonra, gönülde yolu açıldığından, ve sistemde mutmein olunduğundan, artık dışarıya sızmadan, kendi iç âleminde hem suyun/hayatın devamı ve hemde rezervi/depolanması temin edilmiş oldu. Yani hem beden evi selâmete çıkmış hemde ilmi konular gönülden akıp giderek ziyan olmamış ilimde selâmete çıkarılmış olduğundan burada da **"selâm"** ismi tahakkuk etmiş idi.

(Selim) Lügat ma'nâsı: Sağlam, kusursuz, refah ve selâmet üzere bulunan.

(Sâlim) Lügat ma'nâsı: sağlam sıhhatli, sağ, noksansız, her türlü tehlikeden uzak olan, emin ve korkusuz olan.

(Selâm) Lügat ma'nâsı: Ayıplardan, âfetten sâlim oluş, selâmet, emniyet, sulh, asayiş, bütün

korktuklarından emin olma, Allah’ın (c.c.) bir ismi. (Esmâül hüsnâ) Allah’ın güzel isimleri sıralamasında Allah Cami, isminden sonra, beşinci, Hazarat-ı hamse, sırasındadır.

SELÂM, SELİM, ABDÜSSELÂM MÜŞAHADESİ[250]



25 Şubat 2019, 28 Şubat 2019 tarihleri arasında eşim ile Afyon seyahatimiz oldu. Dönüşümüzü, Eskişehir

---

[250] Selim ve Selâm isminin müşahadesi, Efendi Babamın gördüğü zuhuratın bir müşahadesi ve açılımı olduğu düşüncesi ile buraya alınmış ve kitaba ilave edilmiştir. Aslında ikinci bölümün konusudur, ama Selâm konusunun daha iyi anlaşılabilmesi için buraya alınmıştır. Kısa bir yorum yapılarak gerisi okuyucunun anlayış ve idrakine bırakılmıştır. (Düzenleyen)

üzerinden İstanbul'a yapmayı planladık. İlk önce Seyitgazi ilçesinde bulunan **B**a**t**talgazi türbesine ziyaret amaçlı uğradık.

Eşim içeride Battalgazi türbesinde Kûr'ân okurken fakirde Camii giriş kapısında sol tarafa asılmış gördüğüm üzerinde "SELİM" yazan ayakkabı çekeceğine (Kerata) bakmaya çıkmıştım. Bu ara bir hanım kapı önünde duruyordu. Dışarıda çalan ney sesi nereden geliyor diye sordu bilmiyorum dedim… Battalgazi türbesinde kendisinin eşi olduğu söylenen Elenora yatmaktadır.

Efendi Babam zuhurat yorumunda;

Allah zât ismi yönünden, kendi isimlerinden olan genel ma'nâ da **(Selâm)** ismini fakire hususide tahsis ma'nâsında, oradakilerin şehadetiyle, **(Selim)** diye işaret etmişti. T.B.

Diye, (Selâm)ın işaretinin ma'nâda (Selim) olduğunu bizlere bildirmiş.

Kûr'ân (Zât-ı) okuyan fakirin eşi Nefsi küllü yani hususi ma'nâsıdır. Zâhir'de ismi Serpil, genişlemektir yani (Selim) hakîkatin açılmasıdır. Bâtın-i ismi "mahlası" oluşan müşahadelerimiz ile "Gülşen" dir. Bunun ma'nâsı ise Gülbahçesi'dir. Bunun da hakîkati Hazreti Muhammed'in bahçesi yani Cennet bahçesidir.

Birde burada yatan hanım kişi Elenora veya Elanora zâhirde anlamı Işık, Işk (Aşk) Işık bâtini Nûr ise Efendi Babamın fakire teveccüh gösterek tasdik ettiği "Rabb-i Has"dır. Yani bununla birlikte ("abdiyyet, Risâlet, Ulûhiyyet) tatbikatlarıdır.

"Elân" Hazreti Ali (k.v.c.) şimdide öyledir dediği gibi Cenâb-ı Hakk'ın a'maiyetine işarettir. "El-En-Hu-Ra" "En" de ismin anlamı ışık (Nur) olduğu için "Enne" yani

Hakikaten, Gerçekten ifadesi vardır. Bu şekilde Enne-Hu olur. "Gerçekten O" ile A'maiyyet mertebesine işarettir. Diğer geri kalan ise "Elif-Lam-Ra" hurufu mukattalarıdır.

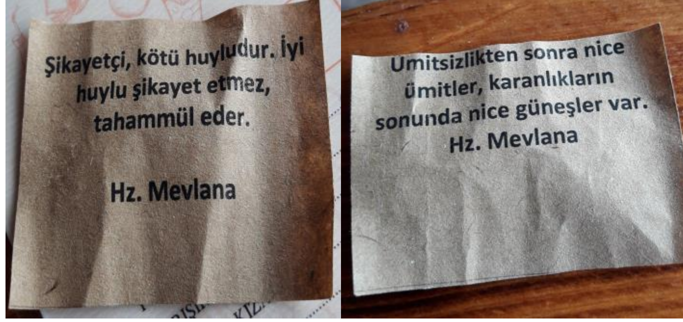
"Selim" ismi Camii yani Cem makamı giriş kapısını soluna yani Nefsi Küll tarafına aslılmıştır. Ayakkabının ma'nâsı; Ruh pabucu olan Nefis'tir. "Kim Nefsine arif oldu, Fakad Rabbine Arif oldu" hakikati mevcuttur. Ve bu hakikat-i "kalb-i selim" ve akli selim" ile çekebilecek yani taşıyabilecek hâle gelmektir. Aynı zamanda Ker-ata olması, Efendi Babamın Necdet harfleri arasında bulunan "Ced" Ata olması ile evlatlarının çoğalmasına işarettir. Üzerinde bulunan Telefon numarasında 2 adet 13 ve Eskişehir şifresi ile 26 dört mertebeden 13'e ve 13x4= 52 ile Nusret Babama Nusret ismi ortasında bulunan "SR" ile Sırra işarettir. (52) Hamd ve kemâli Ahmed ismi şerifidir.

52 Hamd, Işık Nur ve Nuru Muhammedi ile Elif-Lam-Ra hurufu mukattaları "Aziz'ül Hamid" Aziz ve Hamid olan sistemi Îbrâhim sûresi 14/1 âyete işarettir. Bunun hakkında açıklama bu kitabın ikinci bölümünün sonunda yapılmıştır.

Kapı dışında bulunan hanımın ney nereden çalıyor? Fakirin zâhiri olarak bilmiyorum demesi…

Zâhiri olarak hopörlerleden çalıyordu. Bâtini olarak ise Mevlânâ yani Efendimiz, Selim ismi ile Sencer görüntüsünden, Nc 53'ün (Ser-Başı) arşından üflemekteydi…

Ne okunduğu ise Öğle namazından önce kahvelerimizin yanında fal adı ile verilen Mevlânâmızdan gelen altındaki notlardaydı…



Zâhirde görülen bu ifadeler ile ma'nâlanmasına bakalım. Solda Nefsi küll yönünden verilen fal ya da pusula ile;

Bişnev ez ney çün hikâyet mîkoned	Dinle, bu ney neler hikâyet eder,
Ez cüdâyîhâ şikâyet mîkoned	Ayrılıklardan nasıl şikâyet eder.

İlk onsekiz beyit içinde ilk iki beyite zâhir ve bâtın olarak işaret vardır. 18 tersi yani bâtını ile toplanırsa 18+81= 99 Esmâ'ül Hüsnâ sayısını verir.

Şikâyetçi kötü hu-y-ludur. İyi hu-y-lu şikâyet etmez ile Celâl ve Cemâl esmâ ve zuhur mahallerinden bahsedilmektedir. İyi Hu, yani Cemâl-i olan Hu'nun zuhurunun-kulunun artı özelliği "Tahammül" etmesi olduğuna göre; Ta-Hamm-Mül, Ta; Tahakkuk-Enne-Hu, Ha-mim; Hakikat-i Muhammedi, Mül; Şarab, Enne-Hu olan gerçek Rablerinden, Hakikat-i Muhammedi kanalı ile İnsân-ı Kâmil sohbeti ile tertemiz şarab içerler nerede ve ne ile içerler, Aşk sohbetini, dergah olan meyhanede, İnsân-ı Kâmilin zuhur mahallinin lebisinden, kulakları ile içerler. Şarab ırmağı, sıfât- hakîkat ırmağıdır.

Sağ tarafta Akl-ı küll kanalından gelen pusula ise;

Ümitsizlik ise, Üm-itsizliktir. Ümm-Ana; yani Enne-hu ile olma, İtsizlik; nefsi emmarenin vuhşiyat yönü ile olmama hâlidir. İşte nefsi emmaresini terkeden bu hâldedir. İşte bundan sonra NİCE (Güzel) 53'ler Ahmed'ler yani Ahmed'in güzel övgüsü Hamd'i vardır. Yani Makam-ı Mahmud vardır. Karanlık bir bakıma Fenâfillah bir bakıma A'ma hâlidir. NİCE (Güzel) 53'ler Ahmed'ler yani Hakikât-i İlâhi güneşinin şuunları vardır. Aslında Ahmed, Ahad Tek'tir. "Mim" ile Vahidiyyet taayyününe girip "Vahid" ile birin tekrarı gibi görünür. İşte silsilemizde bulunan Muhammed (s.a.v.) den ışıklarını ışklarını alan 53 büyüğümüz pirimiz bu bir güneşin parıltılarıdır.

İkinci resmin müşahadesi Eskişehir merkezde otopark ararken olmuştur.

Araba, tarikat mertebesi yani Esmâ mertebesi ma'nâlanmasıdır. "Yıldız-Necm" Efendi Babamın 53 numaralı sıra sûresidir.

Selâm Efendi Babamın Rabbi hassı olduğuna göre Abdüsselâm'da nokta zuhur mahalli, dünya âleminde Necdet kisvesi ile görünmesidir.

Abdüselâm isminin altında bulunan balaban Kebap Eskişehir 26 şifresi ile Museviyet Esmâ-i İlâhiyye Ke-Kün ve Bap ile Celâl ve Cemâl kapılarıdır. Balaban o yöreye ait İskender gibi yoğurt, salça ve pide ile köfte ve kuşbaşı ilavesi ile yapılan bir et yemeğidir. Kurb'an bayramına işarettir. Bal; Marifet, Aba; Elbise; Ne-Nun; Nur ve Nar'dır… Bal, Ab-Su ile Bal ırmağı, marifet ırmağıdır. An; Zaman yani An ile olma kemâli Hakk ile olma hâlidir.

Alta bulunan Oto –Yıkama ile yani temizlik, tenzih ile bütün bu teşbih edilenlerinde mutlak tenzihinde olmasıdır.

Hoşgeldiniz; H-Ha; Hakikat, Oşk; Aşk, El, Din, İz… Aşk dininin hakikati "İz" mahlası ile bu kapıya gelen misafirleri karşılamaktadır.[251]

Gerçekten bu kapıda olduğumuzu ve Selâm ismi ile muhafaza olduğumuzu İstanbul'a dönünce anladık. Aracımızda oluşan arıza anlaşılamamıştı. Ama İstanbul'a eve dönüşümüze birkaç kilometre kala yanan Akü arıza ışığı lambası aracın şarj dinamosunda sıkıntı olduğunu ortaya çıkardı. Yaklaşık 1500 km yolculuğumuzda, yolda kalmak belki aracın yanması dahil sorunlar olabilirdi. Şu

---

[251] Bir tatlı ömür gibi gitmeye niyetlendin,
ayrılık atına eyer vurdun inadına.
Ama bizi unutma, hatırla ama.

Sana temiz dostlar, iyi dostlar, bağdaş dostlar
yeryüzünde de var. Gökyüzünde de var.
Eski dostla ettiğin yemini, hatırla ama.

Sen her gece ay değirmisini
başına yastık edince yollarda,
dizimde yattığın geceleri hatırla ama.
Sen ey, hüsrev'i kendine kul,
Şirin gibi bir nice güzeli esir eden,
aşkının ateşiyle tıpkı Ferhat gibi benim
ayrılık dağını delmede olduğumu, hatırla ama.

Bir deniz kesilen gözlerimin kıyısında
bir aşk ovasını görmüştün hani;
sarfan dallarıyla, ağustos gülleriyle sarmaşdolaş.
Bunu unutma, hatırla ama.

Ey Tebrizli Şems,
dinim aşktır benim, senin yüzünü gördüm göreli,
benim dinim senin yüzünde övünür, ey sevgili.
Bunu unutma, hatırla ama.

an sokağımızdan geçen ama geçmekte zorlanan 110 itfaiye aracının sinyalleri ve acı acı çaldığı korna bunun olabileceğini ama **sağ - salim** Selâmet ile evimize ulaştığımızı-ulaştırıldığımız gösteriyor. Haze min fadli Rabbihi…

SELÂM İSMİNİN HARFLERİ.

(سَلَمْ) (Selâm) Görüldüğü gbi "selâm" kelimesi, aslen, **"sin" "lâm" "elif" "mim"** harflerinden meydana gelmektedir. Bunların kısaca sayı değerlerini inceliyelim.

(س) (Sin) Ya-sin'in sinidir. İnsân-ı Kâmil'in sinidir. Hakîkat-i insaniyye'nin sinidir. Her insanın sinidir. Sayı değeri (60) dır. Görüldüğü gibi üç harfle ifade edilmektedir.

(ل) (Lâm) Ulûhiyyet lâmıdır. Ululuk yüceliğin ifadesidir. Ehadiyyetin işaretidir. Adeta Ehadiyyetten âlemi şehadete uzatılan ve bu âlemleri tutan askı gibidir. Sayı değeri (30) dur. Bu harfte üç harfle ifade edilmektedir.

(ا) (Elif) Harflerin başbuğu… Bütün ma'nâların kaynağı. Nazenin naz ehli… Onüç noktadan meydana gelmiş bütün makamları ihata edici. Bütün varlıkta var olucu Lâm'ın kucağına oturunca **(لا)** (Lâ) olarak bütün âlemleri bir çırpıda kaldırıcı sadece kendi neş'esini bırakarak beşeri neş'e leri yok edici Sultan Elif… Sayı değeri, (1/13) tür. Bu harfte üç harfle ifade edilmektedir.

(م) (Mim) Muhabbet kaynağı... Hakk âşıklarının sığındığı liman. Gariplerin dayanağı. Âlimlerin âlimi. Nur-u Muhammedinin şifresi. İnsanların İlâh-î senedi. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Sayı değeri (40) tır. Bu

harfte üç harfle ifade edilmektedir. (Selâm)ın Lâm-ına birde ikili **(لا)** (Lâmelif) olarak bakalım. Lâm olan Ulûhiyyet, Elif olan Ehadiyyeti kucağında tutmuş Lâ olan ben yok, bende var olan Ehadiyyettir, dercesine onu sinesine basmıştır. Ehadiyyet ise Ben bâtındayım görünen sensin diyerek kendini gizlemeye çalışmaktadır. Bu birliktelik sarmaş dolaş olan bu hal kendinden kendine muhabbetir.

Baştaki **selâm** da devreye girip sizleri ben anlatacağım merak etmeyin böyle gizli kalmayacaksınız diyerek mim-i Muhamediyyeye akarak bazen beşereriyyeti ile bazen hakikatiyle insanlarla beraber olmaktadır. O nu ancak bu hakikatleri bilenler tanımakta diğerleri ise sadece beşeriyetine bakıp falan kimse zannetmektedirler. Aslında o zannettiği gibi sadece beşer yönlü değil, aynı zamanda Hakîkat-i ilâhiyye yönüylede âleminin içinde gizli bir hazine olarak dolaşmaktadır.

(Selâm)ın sayı değerlerini toplarsak. (60/30/1/40=131) ederki, sayı bellidir. (13) ve (1) Özetlersek;

(س) (Sin) İnsân-ı Kâmil.

(ل) (Lâm) Ulûhiyyet.

(ا) (Eif) bir Vâhidiyyet.

(م) (Mim) Hakikat-i Muhammed-î dir.

*İşte **selâm** bütün bu âlemlere Ehadiyyetinden gelen tecelli-i İlâhiyyeler ile âlemlerin her bir noktasına selâmetle rahmeti Rahmaniyyenin akmasıdır.*

Ayrıca **selâm-ı** **(اَلسَّلَامُ)** lâmı tarif olarak, tahsis

(El selâm/Es selâm) olarak okursak. O zaman.

(ا) Baştaki (Elif) Ahadiyyet.

(س) İkinci (Sin) ise Selâm isminin zuhuru olan İnsân-ı Kâmilin gölgesidir. Böyle olunca sayı (192) olmakta oda zaten (12) dir. Yani hakikat-i Muhammed-î dir. Ayrıca (19) dur, o da İnsân-ı Kâmil'dir.

EL-MÜ'MİN[252]

وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ {آل عمران/68}

(Vallah-u veliyyül mü'minîn)

3/68. ***"Allah Teâlâ ise mü'minlerin _veli_sidir."***

Görüldüğü gibi Allah (c.c.) lühü Mü'minlerin Veli'si dir, o halde Veli olmanın ilk şartı Mü'min olmaktır. İman ehli olmayan bazı kimselerden bazı değişik haller zuhura gelse bile o hallerinden dolayı Veli'dir denemez çünkü tamamen beşeri ve nefsidir, İblis ve tebeasının işe

---

[252] **(اَلْمُؤْمِنُ) Mü'min esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ء) Hemze: 1, (و) Vav: 6, (م) Mim: 40, (ن) Nun: 50 dir. Toplamı, 40+1+6+40+50= 137 dir. (13) Hazreti Muhammed (s.a.v.)'in şifre rakamı (7) Nefis mertebeleridir. 1+3+7= 11 dir. (11) Hazret-i, Muhammed (s.a.v) ve Tevhid-i Zât'tır.

(م) Mim: Hakikat-i Mümini, (ء) Hemze: Müşahade, (و) Vav: Vahidiyyet, Mim: (م) Mümin-i Ayna, (ن) Nun: Nuru Muhammedi'dir… (Düzenleyen)

karışmasıyla olur ve hiç bir ma'nevi yönü yoktur. Bu halin farkında olamayan bazı kişiler bu hallerden etkilenebilirler.

Yukarıdaki Âyet-i Kerîme'de görüldüğü gibi (Esmâ'ül Hüsnâ) dan üç isim vardır, biri Zât-î olan (Allah) ismidir ki Zât-ı na aittir Kulunun hissesi yoktur. Diğerleri ise Esmâ-i İlâyeden'dir ve Hakk ile Kul arasında müşterektir. İşte bu yüzden aralarında geçiş vardır. Bazan Hakk bu isimlerle Kulunda zuhur eder bazen de Kulu bu isimlerle Hakk'ta zuhur eder. Bazen de kulun kendi nefsinde bireysel olarak zuhur eder. Gerçek Velilik Hakk'ın, Kulun da, Allah ismiyle, yapmış olduğu tecel-lisi'dir, orada ve arada Kulun kulluğu kalmadığından Esmâ'ül hüsnâ'dan olan Veli ismi, Esmâ'i zâtiyye'den olan Allah ismi yönünden zuhur eder, böylece Kulunda kulluk yönüyle bulunan Veli ismi Zâtına ait olmuş olur. Çok husûsî olan bu halde ise Veli Allah'tır. Bu hal geçtikten sonra gene Kul kuldur, ancak irfaniyyet-i ile bütün bu hallerin farkındadır, farkında olması ise O nun veliliği'dir. Bu ise Kulunun veli ismiyle Hakk'ta zuhuru-dur ki, kubbelerinin altındadır. Böylece yine müşterek olan Mü'min Esmâ'sı bazen Hakk'ın Kuluna ayna olmasıyla, Kulu'nun Hakk'ta zuhuru, bazen de, Kulu'nun Hakk'a ayna olmasıyla hakk'ın kulunda ki, zuhurunu oluşturmakta'dır, Bu ise (Mü'min Mü'minin aynasıdır) Hadîs-i kudsîsi'nin faaliyyet sahasıdır. İşte daha yukarıda belirtilen, Velâyet! **(zuhur hâlini kadîm hâline dönüştürmektir)** ifadesinin özet açılımı budur diyebiliriz. Kulu yapmış olduğu nefs terbiyesi almış olduğu irfaniyyet hakikatleriyle nefsini tanıdıkça kendinde var olan gerçek hakikati anladığında kendinde nefsine ait bir şey kalmadığını da, anladığında işte o zaman **(zuhur hâli yani "beşeriyyet-**

i” kadîm hâline yani “hakikatine” dönüşmektedir.)[253]

MÜ'MİN' ile imane erişirsin,

Sonsuz bir tevhide girişirsin,

Gerçek varlığına dönüşürsün,

İman sahibi eden **MÜ'MİN'**dir ancak.[254]

MÜ'MİN AYNASI

Mü'min'dir Allah'ın (c.c.) zuhur aynası,
Hakk ve kulun ortak olur aynası,
Bazen Hakk, bazen kul mürur[255] aynası,
Mü'min'ül Mü'min'in Allah (c.c.) aynası.

İki ayna, elma Hakk'ı bildirir,
Ellerini meyva gibi dildirir,
Hakk'a ayna arif pası sildirir,
Kulunun sinesi[256] Hakk'ın aynası.

Cilala aynanı yavaş dingince,
Sırât-ı Müstâkim nefse ilgince,
Sıratullâh dikey mi’rac bilgince,
Allah (c.c.) ile seyir aşkın aynası.

---

[253] Terzi Baba Gönülden Esintiler 19 - Sûre-i Feth ve Fethin Hakikati (Sayfa 35-36)
[254] (NECDET DİVANI) ESMÂ’ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)
[255] Geçme, geçip gitme, geçiş.
[256] Gönlü.

Tozunu havanda tokmak dövünce,
Cenâb-ı Hakk habib diye övünce,
Âlemlere rahmet irsal[257] edince,
Zuhuru Muhammed (s.a.v.) insân aynası.

Özümün özü nuru yayınca,
Zulmetin aslı **"Hu"** anlayınca,
Zâtı'nın elini selâmlayınca,
İlâhi Hakîkat Kâ’be aynası.

Oturdum mescidde direğin dibine,
Dahil edilince sûre-i Fethine,
Habibten en güzel ders ümmetine,
Allah'ın (c.c.) ahlakı Cemâl aynası.

"Nusretiyle Aziz" olan rahmeti,
Dinleyen, dillendi bildi Ahmeti,
Dilenmiş olan saatte okunur kameti,
Seyrettiğim Mü'min, Mü'min aynası.

Nefsinin yıldızı benlik sönünce,[258]
Vehim ve hayâli gönlün görünce,
Zuhur hâli kadim hale dönünce,
Gönle tulu etti Veli aynası.

Allahu ekberle uruc edince,
İmam kâ’besine döndü kendince,
Uydum efendime (s.a.v.) cemaat bendince,
Dur Rabb-in namazda Esmâ aynası.

Kavuşma vaktinin müjdesi bakın,
"**Men reani**"[259] dedi, âleme yakîn,

---

[257] Göndermek...
[258] **“Vennecmi İza Heva”** (53/1)
[259] Beni Gören…

"Fekad real Hak"[260] nefsinden sakın,
Muhammedi Mi'rac Necm'in aynası.

Allah (c.c.) ve Resül (s.a.v.) den, dinlerim Duhân,
Mübarek gecede inince Kûr'ân,
Kadir gecesinde Rabb'imle Handan,
İnsânı uyaran Zât'ın aynası.

Bedri münirin[261] de bugün bayram,
Üçyüz onüç Resül indi kelâm,
Sakin oldu eshab verdi selâm,
İnsân-ı kâmil'dir Muhammed aynası.
(s.a.v.)[262]

EL-MÜHEYMİN[263]

Mahlûkâtın hallerini gözetici demektir. Siz Allah için bir iyilik fedakârlık yapın da bakın o sizi gözetlemiş mi, gözetlememiş midir? Nasıl misilleriyle sizi mükafatlandırır…

---

[260] Hakk'ı Gördü…

[261] Dolunay…

[262] 20-11-2013 Terzi Oğlu Murat, bu şiiri bazı esmâlar içinde geçtiği ve Mü'min esmâsı ile bağlantılı olduğu için buraya almayı uygun gördüm. (Düzenleyen)

[263] **(اَلْمُهَيْمِنُ) Müheymin esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ه) He: 5, (ى) Ye: 10, (م) Mim: 40, (ن) Nun: 50 dir. Toplamı, 40+5+10+40+50= 145 dir. 1+4+5= 10 dur. (10) Fenâfillah tır.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ه) He: Heyeman (İlâhi ve Beşeri hüviyyetin tahallülü) (ى) Ye: Yakîn, (م) Mim: Mim-i İbrâhim, (ن) Nun: Nuru Muhammedi… (Düzenleyen)

MÜHEYMİN' de zâtına ulaştırır,

Tüm âlemi sana yaklaştırır,

Böylece yüce dağlar aştırır,

Seni seninle bulan **MÜHEYMİN'**dir ancak.[264]

EL-AZİZ[265]

İzzet ve galebe sahibi demektir, şayan-ı hürmet[266] demektir. Bu izzet sıfâtından bir miktar verdiği seçmeler, diğerlerinin hürmetle andıkları baştacı kimselerdir.

AZİZ' dir azameti ile mevcud,

İzzet'i ile buldu vücud,

Her şey ona mutlak eyledi sücut,

Dilediğince hükmeden **AZİZ'**dir ancak.[267]

---

[264] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[265] **(اَلْعَزِيزُ) Aziz esmâsının sayısal değeri;**

(ع) Ayın: 70, (ذ) Ze: 7, (ى) Ye: 10, (ذ) Ze: 7 dir. Toplamı, 70+7+10+7= 94 dür. 9+4= 13 dür. (13) Hazreti Muhammedin (s.a.v.) in şifre rakamadır.

(ع) Ayın: Ayniyyet, (ذ) Ze: Sahip olma, (ى) Ye: Yakîn, (ذ) Ze: İzzet'in sükûn haliyle risâlet mertebesinden bâtında bulunma hâli... (Düzenleyen)

[266] Saygı duymaya değer, saygıya layık…

[267] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-CEBBAR[268]

Dilediği bir işi zorla yaptırmaya kadir bir padişahtır o. Bir insan ne kadar kurnaz olursa olsun, Hazreti Cebbar'ın elinden kurtulamaz. Zannetmeyiniz ki Cenâb-ı Hakk herkese karşı aynı Cebbariyet sıfâtını kullanır. Hayır, bilhassa zalimlerin cezaya çarpılmalarını temin için olduğu gibi, kendisini Hakk'a teslim etmiş, onun himayesine sığınmış kimseleri zalimden, düşmandan muhafaza için de Cebbariyet sıfâtını kullanır.

Cenâb-ı Allah niçin Cebbariyet sıfâtı ile fenalıkları men etmiyor? Niçin kâinatı iyi yapmadı? Diye sual soranlar çok olur. Dinleyiniz: Sizin beş çocuğunuz olsa, onlar bile aynı ahlakta ve güzellikte olmazlar. Nitekim bir taife vardır 73 fırkanın içerisinde. Onlara Cebriyye[269] derler **"İşlenen her şey Allah'ın cebriyle olmuştur"** derler. Her işi ona havale ederler. Bir de Mutezile[270] taifesi vardır ki onlar da **"Ne yaparsa kul yapar, Hakk'ın teferruatla[271] uğraşması olmaz"** derler. Biz insaflı

---

[268] **(اَلْجَبَّارُ) Cebbar esmâsının sayısal değeri;**

(ج) Cim: 3, (ب) Be: 2, (ب) Be: 2 (ا) Elif: 1, (ر) Re: 200 dür. 3+2+2+1+200= 28 dir. (28) Muhammediyet, Ferdiyyettir ve 28 mertebedir.

(ج) Cim: Cebr-i İlahi, (ب) Be: İle, birliktelik, (ب) Be: Risâlet, (ا) Elif: Esmâ-i ilahiyyenin cebr etmesi, işlerini zorla yaptırması..., (ر) Re: Rubûbiyyet, esmâ âlemidir. (Düzenleyen)

[269] Hicrî birinci asrın sonlarında ve ikinci asrın başlarında Cehm bin Safvân tarafından ortaya çıkarılan bozuk yol. Buna mürcie fırkası da denir. Cüz'î iradeyi inkâr eden mezhep...

[270] "Kul kendi fiilinin yaratıcısıdır" iddiasında olan ehl-i sünnet dışı bâtıl bir mezhep.

[271] Bir şeyin bütün incelikleri, ayrıntıları...

Müslümanlar da deriz ki Müslümanlık orta bir yoldur. Cenâb-ı Hakk katili cebr mi etmiştir ki başkasını öldürsün. Hayır. Siz zenginsiniz, bir fakire yardım etmek kuvvetini kullanmazsanız, Allah size **"verme"** demiş midir? Hayır.

Çocuklarınıza eşit olarak yüz lira dağıtırsınız, bayram harçlığı. Çocuklarınızın fena olmasını istemez, iyi olmalarını istersiniz. Fakat hürriyetlerini gasp etmek istemezsiniz. Yalnız alelusul **"Paranızı fena yerlerde kullanmayın"** dersiniz. **"Fenalarla arkadaşlık etmeyin"** dersiniz. Fakat çocuklar iyiyi, fenadan ayırt edemiyorlar. Kimi sadaka veriyor, kimi kumar oynuyor. Çocukların bu halinden dolayı babaya haksız yere küfür etmek doğru olmaz. İyilikte söz dinliyen çocuğu görünce **"Aferin anası, babası iyi terbiye etmiş"** dersiniz. Halbuki o da değildir. Fakat siz terbiyeli bir adam iseniz, fena olan çocukların fenalığını, kendilerinden iyi olanların iyiliklerini, baba ile müştereken[272] pay edersiniz. İyi çocuğun iyiliği, söz dinlemesindedir. Babanın iyiliği bütün çocuklarına nasihat etmiş olmasındadır. Bazılarının iyi olması kendilerine nasihat edildiğine bir delildir. Eğer Cenâb-ı Hakk peygamberleri ve velileri vasıtasıyla kullarına doğru yolu göstermeseydi o da zalim olurdu ki böyle Rabb-liği akıl kabul etmez. Bizleri yaratması kendi kudretine, kuvvetine bir delildir. Bizlere peygamber ve kitab göndermesi de bizim aczimize ve kendinin Âdil ve Hadi olduğuna bir delildir. Bize hesap sorduğu zaman, **"İçimizde doğru yolu gösteren, bilen kimse yoktur"** demeyelim diye de resûl ve velilerini gönderdi. Daha ne yapsın, bize hayatımızı tanzim etmek için verdiği ömrü, kuvveti, kudreti biz kötüye kullanırsak, aklımızı hilekarlığa ve ma'nâsızlığa sarf edersek ona da bize ceza vermekten başka ne kalır? Ama o Erhamerrâhimin'dir. Belki bütün âsilerin günahlarını affedecektir, bilemeyiz.

---

[272] Ortak olarak, müşterek bir tarzda, ortaklaşa…

Bir zât yanındakilere tenbih etmiş, **"Ben ölürsem şu sarhoşların, günahkârların mezarlığına gömünüz"** diye. **"Aman efendim demişler, Cenâb-ı Hakk size daha uzun ömürler versin ama biz sizi oralarda bırakmayız, beşyüz seneden beri âlimlerin, kadıların yattıkları şu mezarlığa götürürüz." "Hayır onlar ibadetlerine ilimlerine, âlemlerine mağrur gafillerdir. Mağrur kimselerin dirisine de ölüsüne de Hakk'ın rahmeti gelmez. O kötü zannettiğiniz kimseler kabahatlarini bilirler, boyun bükerler, Haktan rahmet dilerler, oraya rahmet iner, ben de onların yanında olursam onların rahmetinden istifade ederim"** demiş. İşte kardeşlerim, bilmem diyene öğretme teşebbüsünde bulunursunuz; bilirim diyene ne öğretirsiniz?

Neye yarar ol namaz ki niyazı yok
Neye yarar ol gönül ki râz'ı[273] yok

CEBBAR' dır yürütür işleri cebran,

Kontrölda bütün âlem her an,

Boş geçirdiğin günlerine yan,

İşleri yürüten **CEBBAR'**dır ancak.[274]

[273] Râz, sır demektir…

[274] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-MÜTEKEBBİR[275]

Her şeyde ve her hâdisede büyüklüğünü gösteren, azamet ve yüceliğini izhâr eden.[276]

MÜTEKEBBİR' dir kibriya sahibi,
Bozamaz onunla kimse ahdini,
Sende'de belirir oldunsa yakiyni,
Kibriyadır örten **MÜTEKEBBİR'**i ancak.[277]

---

[275] **(اَلْمُتَكَبِّرُ) Mütekebbir esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ت) Te: 400, (ك) Kef: 20, (ب) Be: 2, (ب) Be: 2, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 40+400+20+2+2+200= 664 dür. 6+6+4= 16 dır.

(13) Hazret-i Muhammed (s.a.v.) in şifre rakamıdır. (3) İlm'el Yakîn, Ayn'el Yakîn, Hakk'el Yakîn dir.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ت) Te: Ente (Sen), (ك) Kef: İlâhi Kibriya, (ب) Be: İle birliktelik, (ب) Be: Risâlet, (ر) Re: Rubûbiyyet, esmâ âlemidir. (Düzenleyen)

[276] Düzenleyen…

[277] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-BARİ[278]

"Ber, bür veya Bürû" mastarlarından türeyen el-Bârî ismi; halketmek, yontmak, tesviye etmek, beri etmek anlamlarına gelmektedir.[279]

BARİ' dir zamanlaması tam olan,
Her şeyi yerli yerinde bulan,
Bütün zamanlara hemen dolan,
İşleri yerince yürüten **BARİ'**dir ancak.[280]

---

[278] **(اَلْبَارِئُ) Bari esmâsı sayısal değeri;**

(ب) Be: 2, (ا) Elif: 1, (ر) Re: 200, Ye: 10, (ء) Hemze: 1 dir. Toplamı, 2+1+200+10+1= 214 dür. (2) Zâhir ve Bâtın (14) Nuru Muhammedi'dir.

(ب) Be: İle, birliktelik, (ا) Elif: Esmâ-i İlâhiyyenin işleri yürütmesi, (ر) Re: Rahmâniyyet - Rububiyyet, (ى) Ye: Yakîn, (ء) Hemze: Müşahade... (Düzenleyen)

[279] Düzenleyen…

[280] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNA'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-MUSAVVİR[281]

Tasvir eden her şeye ayrı bir şekil ve hususiyet verendir.[282]

MUSAVVİR' Şekil eder her şeyi,
Netice için oldurur gayeyi,
Her varlığa koyan mayeyî,
Varlığı tasfir eden **MUSAVVİR'**dir ancak.[283]

---

[281] **(اَلْمُتَكَبِّرُ) Musavvir esmâsı sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ص) Sad: 90, (و) Vav: 6, (و) Vav: 6 (ر) Re: 200 dir. Toplamı 40+90+6+6+200= 342 dir. 3+4+2= 9 dur. (9) Rubûbiyet, Tevhid-i Esmâ mertebesidir.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammediyenin tasviri, (ص) Sad: Sıfât, (و) Vav: Vahidiyyet, (و) Ve: Vehim, (ر) Re: Rubûbiyet, esmâ âlemidir. (Düzenleyen.**)**

[282] Düzenleyen.

[283] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-GAFFAR[284]

Kullarının günahını örten mağfireti bol günahları çokca bağışlayandır.[285]

GAFFAR' dır örter bağışlar niceyi,
Dilediğince çözer bilmeceyi,
Dualarla geçirirsen geceyi,
Günahları örten **GAFFAR'**dır ancak.[286]

---

[284] **(اَلْغَفَّارُ) Gaffar esmâsının sayısal değeri;**

(غ) Gayın: 1000, (ف) Fe: 80, (ف) Fe: 80, (ا) Elif: 1, (ر) Re: 200 dir. Toplamı, 1000+80+80+1+200= 1361 dir. 1+3+6+1= 11 dir. (11) Hazret-i Muhammed ve Tevhid-i Zât mertebesidir.

(غ) Gayın: Gaffariyyet, (غ) (ف) Fe: Efali İlâhiyye, (ف) Fe: Fark âlemi, (ا) Elif: Esmâ-i İlâhiyyenin örtücülüğü, , (ر) Re: Rubûbiyyet, esmâ âlemidir. (Düzenleyen.**)**

[285] Düzenleyen…

[286] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNA'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-KAHHAR[287]

Her şeye her istediğini yapacak surette galip ve hakîm olandır.[288]

KAHHAR' dır dilediğini kaldırır,

Gerekeni yedi kat dibe daldırır,

Farketmeden ayağını kaydıdır,

İstemediğini kaldıran **KAHHAR'**dır ancak.[289]

---

[287] **(اَلْقَهَّارُ) Kahhar esmâsının sayısal değeri,**

(ق) Kaf: 100, (ه) He: 5, (ه) He: 5, (ا) Elif: 1, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 100+5+5+1+200= 311 dir. (31) Lâmelif ve 1 üstün Elif okunuşla "Lâ" yokluk bâtıni yönden El ve Ahâdiyettir.

(ق) Ke: Kahhariyyet ve tatil etme… (ه) He: Hüviyeti ilâhiye, (ه) He: Hüviyeti beşeriyye, (ا) Elif: Esmâ-i İlâhiyyenin hükümsüz olması, tatil olması… (ر) Re: Rubûbiyyet ve esmâ âlemidir. (Düzenleyen.**)**

[288] Düzenleyen…

[289] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-VEHHAB[290]

Çok fazla ihsan eden çeşit çeşit nimetleri daima bağışlayandır.[291]

---

[290] **(اَلْوَهَّابُ) Vehhab esmâsının sayısal değeri;**

(و) Ve: 6, (ه) He: 5, (ه) He: 5, (ا) Elif: 1, (ب) Be: 2 dir. 6+5+5+1+2= 19 dur. (19) İnsan-ı Kâmilin şifre sayısıdır.

(و) Ve: Vahidiyyet, (ه) He: Hibe-i İlâhiyye (ه) He: Hibe-i kesbiye, (ا) Elif: Esmâ-i ilahiyeden gelen Ata (ihsan, bağış), (ب) Be: İle- birliktelik, Risâlet… (Düzenleyen.**)**

[291] Profösör Abdürrezzak Tek Hoca, Terzi Baba tezine danışmanlık yapmıştır. Yan, Efendi Babamızın Zâhiri olarakta Tasavvuf sahasında kabul edilmesi, Esmâ'ül Hüsnâ'nın Er-Rezzak ve Allahu-Ahad ismi yönünde olmuştur.
hel cezaül ıhsani illel ıhsanü

hasen/ihsanın/iyiliğin cezaü/karşılığı

illa/ancak/sadece hasen/ihsan, iyilik değil midir?

" İyiliğin karşılıyı yalnız iyilik değil midir ?" (Rahmân-55/60)
febieyyi ala-i rabbiykü ma tükezzibani?

"bu halde/öyleyken Rabbinizin nimetlerinin hangisi ile kezzib/yalanlarsınız

"Öyleyken Rabbinizin nimetlerinden hangisini! yalanlarsınız. ? (Rahmân-55/61)
Rahmân sûresinde 23. Kez tekrar edilen ve Efendi Babamızın gördüğü zuhurat ile tepsi tepsi dağıttığı bal **(marifet ilmi)** Zâhir Bâtın Nusret Babamızdan gelen ilim ile Cem'ül Cem edilerek biz evlâtlarına İhsan edilmiş ve bu İhsan'ın karşılığı İhsan olarak geri dönmüştür. Hadi bakalım 23-53 nimetini yalanlayın. (Düzenleyen)

VEHHAB' dır karşılıksız verir,

İsteklerin nerden, nerden gelir,

Lütfunu görünce benliğin erir,

Ücretsiz veren **VEHHAB'**dır ancak.[292]

ER-REZZAK[293]

Bütün mahlukatın ruhi ve bedeni rızkını veren ve ihtiyacını karşılayandır.[294]

REZZAK' dır cümlenin rızkı elinde,

Zâhir bâtın almağa gelinde,

Sizde **REZZAK** gibi hep verinde,

Daha çok verecek **REZZAK'**dır ancak.[295]

---

[292] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂdan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[293] **(اَلرَّزَّاقُ) Rezzak esmâsının sayısal değeri;**

(ر) Re: 200, (ذ) Ze: 7, (ذ) Ze: 7, (ا) Elif: (ق) Kaf: 100 dür. Toplamı, 200+7+7+1+200= 315 dir. 3+1+5= 9 dur. (9) Rubûbiyyet, Tevhid-Esmâdır.

(ر) Re: Rahmaniyyet, Rububiyyet, (ذ) Ze: Ma'nevi Azık (Ez Zadi), (ذ) Ze: Maddi Azık, (Zadi) (ا) Elif: Esmâ-i İlâhiyyeden gelen Erzak, (ق) Kaf: İlâhi Kudret... (Düzenleyen.**)**

[294] Düzenleyen...

EL-FETTAH[296]

Her türlü müşkülleri açan ve kolaylaştıran darlıktan kurtaran bütün anlaşmazlıkların nihai hakemi olarak mutlak adaleti gerçekleştirendir.[297]

FETTAH' İle her dem, açılır sırlar,

Yükselir göğe iştiyak arzular,

Bedenlerinden çıkar arzlılar,

Her yönden Feth eden **FETTAH'**tır ancak.[298]

---

[295] (NECDET DİVANI) ESMÂ’ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[296] **(اَلْفَتَّاحُ) Fettah esmâsının sayısal değeri;**

(ف) Fe: 80, (ت) Te: 400, (ت) Te:400, (ا) Elif: 1, (ح) Ha: 8 dir. Toplamı, 80+400+400+1+8= 889 dur. 8+8+9= 25 dir. (25) Salât- Vusta (Orta namaz) sayısal değeridir. 2+5= 7 dir. (7) Sübût-i Sıfâtlar ve 7 Nefis mertebesidir)

(ف) Fe: Fethi İlâhi, (ت) Te: Tevhid-i İlahi, (ت) Te: Tevhidi Efâliyye, (ا) Elif: İbrâhimiyet, (ح) Ha: Hakîkat-i İlâhiyyedir.

Cümle aşıkların yolu Sameddir,
Onun kapısını açan Fettahtır,
Durma rahmetin kapısını açtır,
Varayım huzura **''Fethullah''** Pirim.
(Düzenleyen.**)**

[297] Düzenleyen.

EL- ALİYM[299]

Her şeyi en ince noktasına kadar bilen ilmi ezeli ve ebedi olandır.[300]

ALİYM' dir zatıyla bilir her şeyi,
Kır boşa doldurduğun şişeyi,
Gerçek ilmi bul dönersin köşeyi,
Zât'i ilme **ALÎYM'** erdirir ancak.[301]

---

298 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

299 **(اَلْعَلِيمُ) Aliym esmâsının sayısal değeri;**

(ع) Ayın: 70, (ل) Lam: 30, (ى) Ye: 10, (م) Mim: 40 dir. Toplamı, 70+30+10+40= 150 dir. (15) Zâhir ve Bâtın Hakîkat-i Muhammediyedir.

(ع) Ayın: Ayan-ı Sabite (İlm-i İlâhi program) ve Alim, Âlim Allem yani İlim, Bilici ve Bilen'in Cem'idir. , Lam: Ulûhiyet, (ى) Ye: Yakîn mertebeleri (İlm'el, Aynn'el, Hakk'el), (م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi (İlm-i İlâhi programın uygulayacısı) (Düzenleyen.**)**

300 Düzenleyen.

301 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-KÂBIZ[302]

İcabettiği zaman ruhları sıkan, ruhları alan, rızıkları daraltan demektir.

KABZ' dır nefsini bilki kabz eden,
Kaçamaz hiç bir zaman önünde giden,
Hâlden hâle koyup havanda ezen,
Nefsini alt eden **KABZ'**dır ancak.[303]

EL-BÂSIT[304]

İcabet ettiği zaman ruhlara ferahlık veren, ruhları iade eden, rızıkları arttıran demektir.

---

302 **(اَلْقَابِضُ) Kâbız esmâsının sayısal değeri;**

(ق) Kaf: 100, (ا) Elif, 1, (ب) Be: 2, (ض) Dat: 800 dir. Toplamı 100+1+2+800= 903 tür… 9+3= 12 dir. (12) Hakîkat-i Muhammediyedir.

(ق) Kaf: Kabza-i İlahiyye, (ا) Elif: Esmâ-i ilahiyyenin sıkıntı hâli, (ب) Be: İle birliktelik, (ض) Dat: İlâhi darlık. (Düzenleyen.**)**

303 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

304 **(اَلْبَاسِطُ) Bâsıt esmâsının sayısal değeri;**

(ب) Be: 2, (ا) Elif: 1, (س) Sin: 60, (ط) Tı: 9 dur. Toplamı, 2+1+60+9= 72 dir. 7+2= 9 dur. (9) Rububiyyet, Tevhid-i Esmâ mertebesidir.

(ب) Be: İlâhi bast (açılım, genişleme) (ا) Elif: Esmâ-i İlâhinin açılımı, genişlemesi, (س) Sin: İnsân, (ط) Tı: Bast'ın tahakkuku, hakîkate açılım genişleme… (Düzenleyen.)

Bu iki ismin azameti; hayatı, ebedîliği temin eder. Âlemde hiçbir varlık sükûnette değildir. Haraket halindedir, tekâmül halindedir. Bunun için küçülmek, büyümek, daralmak, genişlemek, gece-gündüz sevinmek, kederlenmek, ölmek, dirilmek, nefes almak, nefes vermek, birbirini takip eden bu iki hareketle yaşamaktadır. Bîr şeye sıkıldınız mı arkadan gelecek ferahlığı bekleyiniz. Uzun bir gecenin içinde misiniz, sabah yakındır. Boyuna fakirlik mî çekiyorsunuz, size paranın kıymetini anlatıyor demektir. Elinize para geçtiği zaman israf etmemeniz için bir terbiye metodudur.

Daima sıhhattesinizdir, bir zaman gelir hastalıklar birbirini kovalar. Dertli misiniz? Derdi veren dermanını da verir, sabırlı olun. Mısrî hazretlerinin buyurdukları gibi:

Derman arardım derdime
Derdim bana derman imiş
Burhan arardım aslıma
Aslım bana burhan imiş

İşit Niyazinin sözün
Bir nesne örtmez Hakk yüzün
Hak'tan ayan bir nesne yok
Gözsüzlere pünhan imiş

Senenin mevsimleri de aynı hükme tabidirler. İlkbahar ve yaz ayları tamamiyle **"el-Bâsıt"** isminin tecellisidir. Sonbahar ve kış aylarının tesiri ile herşey ölüme çekilirken, hatta insanlar vücudlarını elbise ve paltolarla kaplarlarken, bahar ve yaz gelince yükler hafifler, ağaçların, tanelerin yüzlerinde bir genişlemek hareketi başlar. Dallara su yürür, gizlenmiş olan yapraklar, çiçekler, meyvalar, meydana çıkarlar. Her varlık neşe doludur. Açılmaya ve kokmaya başlar. Sesleri arşa çıkar. En kötümser kimseler bile neşelenirler.

İnsanlar kırlara dökülürler, denizlere akarlar. İşte marifet, gönülde kış aylarında baharı yaşayabilmek, en kederli zamanda gülmeyi öğrenmektir.

Zalâm[305] âbâd-ı[306] hicran[307] olsa ey dil[308] meskenin
şad[309] ol Cihanda bundan âla[310] müjde bahşayı[311]
nihân[312] olmaz

Demişlerdir.

İşleriniz ters gidebilir, sonunda düzelmek muhakkaktır. Yılmayınız. Sevdiğiniz sizi sevmeyebilir, bunu vakti ile hesap ediniz. Şıpsevdi[313] olmayınız, gönlünüze hâkim olunuz. Mukabele[314] görmeyen sevgililer ölmeye mahkumdur. Sahibini bile öldürebilir, en iyisi sonra ölecek bir sevgiyi kalbinizde doğurmayınız. Sevmekten ziyade kendinizi sevdirmeye bakınız.

Sevmekte benlik, hodbinlik vardır. Kendini sevdirmeye çalışmakta ciddiyet, insanlık, iyi huylar vardır. İnsanı rahata, cennete ulaştırır. Benlik, diktatörlüğe istibdada[315] götürür.

---

305 Karanlık. Zulmet…

306 1) mâmur, şen, bayındır. 2) f. e. çokluk bildirir…

307 Ayrılık…

308 Gönül…

309 Sevinç…

310 Yüce, Yüksek…

311 Bahşetmek, vermek…

312 Gizli…

313 Görür görmez seven, hemen âşık olan (kimse)…

314 Karşılık…

315 Başlı başına olmak… Keyfî idare sistemi… Zulüm ve tahakküm… İdaresi altındakilerin istemediği şeyleri yalnız kendi keyfine göre zorla ve zulümle yaptırmaya çalışmak. Kanun ve nizamlara bağlı olmayarak, çok

Kendini sevdirmeye çalışmak demokrasi yoludur. Yardım yoludur, beşeriyet bu yol üzerinde gitmeye çalışıyor. Maalesef demokrasiyi, hürriyeti yanlız kendine lâyık gören cahiller, hareketlerinin başkasını rahatsız edeceğini düşünmüyorlar. Nefes almak, hem de geniş bir nefes almak, ciğerlerimizi inbisat[316] ettirir, genişlettir, yaşamak arzusu uyandırır. Daha çok kan temizlenir. Sinirlerimiz de düzelir. Sıhhate kavuşuruz. Nefes verirken ciğerlerimiz büzüşür, ikinci bir nefes almak için izin verilmezse öldük demektir. İnkıbazın[317] sonu ölümdür, inbisattan gülmek ve sevinmek hasıl olur. İnkıbazdan ise ağlamak ve kederlenmek hasıl olur.

İnsanlar, kâmil kimseler ne çok kederlenir. Birden bire ne dense çok sevinip gülerler, daima mütebessim[318] dururlar. Saadet bundadır, kaya gibi feleğin sıcağına soğuna mütehammil[319] olurlar. Kayalar üzerine güneş, rüzgar, kar, yağmur yağdıkları zaman mütessir olmazlar. Bilirler ki hep geçicidir. Kâmil ve tecrübeli insanlar tenkitlere kızmazlar; tahammül ederler ve düşünürler. Tenkit edilecek bir iş yapmışlarsa, hayatlarını düzelterek düşmanlarına minnet hissi duymazlar. Eğer kendisini haklı görüyorsa geniş izahat ile düşmanını mahcup ederek dile getirmelidirler. Burada sükut bakır, söz altındır.

BASİT' Geldiğinde açılır gönlün,

Her şeyi seversin olur özlün,

---

defa da kanun namına kanunsuzluk yaparak, keyfi hükmünü icra ettirmek… Baskıcı yönetim… Baskı, despotizm. Baskı rejimi… (Arapça)

316 Genişleme, ferahlama…

317 1) büzülme, toplanma. 2) keder, sıkıntı…

318 Gülümser…

319 (a. s. haml'den. c. : mütehammilin) : tahammül eden, dayanan; yük altında bulunup ses çıkarmıyan [maddî, manevî]…

Halin kale gelir olur sözlün,

Seni bir hoş eden **BASİT'**tır ancak.[320]

EL-HÂFIZ[321]

Kafirleri alçaltan, mü'minleri de rızıkların azaltmak ve çoğaltmak suretiyle terbiye eden. **"Kafir"** ise **"örten"** demektir. Bunlar neyi örterler? Hakkı örterler, her yaptıkları işi **"ben yaptım"** derler, **"tabiat yaptı"** derler. Tabiatı ve kendisini yaratanı, kanunları tanzim edeni örterler. İşte bu küfürdür. Hele insan hakkında yaratmak tabiri cehaletin tâ kendisidir. Karşısındakilerde heyecan uyandırmak için söylenilen bu söz gönülleri titretir; niçin mi? Yaratmak gibi Cenâb-ı Allah'a ait bir sıfâtı aciz bir kula izafe[322] ettiği için arifler de titrer, melekler de. Cahiller bile titrerler. İman sahibi herkes titrer.

Bazen mitinglerde, **"damarlardaki kanda mevcuttur"** derler. Evet biliriz damarlarda milyonlarca hücre vardır. Ak olsun, al olsun, bunlar hayatın sûretteki ifadesidir. Kansız adam yaşamaz, hastadır, fakat kanda

---

[320] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[321] (اَلْخَافِضُ) Hafız esmâsının sayısal değeri;

(خ) Hı: 600, (ا) Elif; 1, (ف) Fe: 80, (ض) Dat: 800 dür. 600+1+80+800= 1481 dir. 1+4+8+1= 14 dür. (14) Nuru Muhammedir. Bu sayısal değer ile Hafız esmâsının tüm mertebeler içinde bulunduğu anlaşılır.

(خ) Hı: Hıfz-ı İlâhiyye, (ا) Elif: Esmâ-i ilahiyyeyi koruya ve terbiye eden. (ف) Fe: Efâli İlâhiyye, (ض) Dat: Dalâleti İlâhiyyeden hıfz etme… (Düzenleyen.)

[322] Bağlamak, isimlendirmek…

idrak yoktur. Ona hareketi kalp getirir. Kalbi harekete gönül getirir. Gönlü harekete ya daha derinlerden gelen ilhamlar veya başkasının ilhamlarının harfe, şekle, sese bürünmüş kelimeleri getirir. Ma’nâ incisi onlardır. Tılsım onlardadır. Askerler harpte **"Allah Allah"** derler, ölümden korkmazlar gözleri döner, kanları kaynar, ölümü küçük görür, ölmeye koşarlar. İstediğini de Cenâb-ı Hakk yaşatır, öldürmez ve kendi ismiyle başladığı işinde İslâm arzusuna zafer verir.

"Tanrı," diye koşarsınız. Her işte mağlup olursunuz. Zafer, Allah'ın yardımıyladır.[323] Çok temenni ederim ki bundan sonra tecrübe etmezler.

---

[323] **“nasrun minallahi”** ve **“fethun karîb”** âyeti ile de, **“size yakın bir fethi Allah’ın yardımıyla müjdeliyorum,”** derken aynı konuya vurgu yapmıştır…

Dilerseniz bu âyet üzerinde biraz duralım.

Acaba müjdelenen nedir?

SAF ***61.*** *Sûre* ***13.*** *Âyet*

ve uhra tühıbbuneha nasrün minallahi ve fethun kariybun ve beşşiril mu’minîne

Ve kendisini sevdiğiniz bir başka -nîmet de- vardır ki: O da Allah'tan bir zaferdir ve yakın bir fetihtir ve mü'minleri müjdele.

61 daha önce zikrettiğimiz gibi **Necdet’in** isimlerinden biri idi. **13** ise, açık beyanı ortadadır.

Az önce yukarıda نصرت **(Nusret)** harflerinin alfabetik toplamının **52** olduğunu, bunun da Nûsret Tûra Efendimizin silsile-i Şerifteki yerini anlattığını açıklamıştık.

Hazreti Allah'ın birliğine, hazreti Muhammed'in peygamberimiz olduğuna, diğer peygamberlere, kitaplarına, meleklerine, kader, hayır ve şerrin Cenâb-ı Allah'tan olduğuna inanan kimseler mü'min demektir. Sen, ben, milyonlar inanmış ne çıkar, vallahiî azim hiçbir şey çıkmaz. Cenab-ı Hakk'ın bizim imanımıza, ibadetimize, orucumuza, hiçbir şeyimize ihtiyacı yok. Bunların hepsi bizim iyiliğimiz içindir. Kainat tasdik etmiş ne olur? Kainat kafir olmuş ne çıkar? Hiç. Yukarıda bir yemin ettim, şimdi de onu izah edeyim sırası gelmişken.

"Vallahi" deki **(vav)** Velâyet makamının kemalâtından mahrumiyeti istemektir.

Bu âyet-i Celile'de var olan müjdelerden bir tanesi de **hilâfet mertebesidir.**

Lisân-ı Nusret'ten kendisinden sonra gelecek olan halifesi **"Terzi Baba"**nın müjdelenmesidir.

Diğer müjde ise, bunun devamı olup, sûre ve âyet numaraları ile zuhura gelmektedir. Onlar da **61** ve **13** idi.

Burada **61** ile, **"Terzi Baba'"**nın ismine atıf yapılmaktadır.

13 ile de, O'nun, **Muhammediyet** mertebesinden zuhuruna işaret edilmektedir. Kısaca **"Gönül Mekke"**sinin fethi müjdelenmektedir.

Hazretimizin İlâhiyat okulunda eğitim almak isteyen bir talibliye kendileri günlük olarak yapması gereken vird ve amelleri o kişiye yazdırarak söylerler.

(*Zaten bunlar-14-irfan mektebinin seyr defterinde de mevcuttur*.)

(-12-Terzi Baba-1-) Sayfa 157 Ç.H.U.

"Billahi" deki **(be)** ubudiyyet ve rububiyyetten istifade etmekte olduğu kemâlattan mahrumiyeti istemektir ve Allah ile olmayı istememek demektir.

"Tallahi" deki **(te)** Müntehây-ı[324] ilm-i resûl olan teshîk-i[325] risâlet ve unsurinin kendisine bahşedeceği kemâlattan mahrum olmayı istemektir.

Yemin ederken terazinin bir kefesine bu yazdıklarımızı koyunuz. Diğer tarafa da yemin etmeyi icap ettiren sebebi koyunuz. Bir taraftaki azamet diğer taraftaki ehemmiyetsizliğin derecesi hemen dikkat nazarınıza çarpar. Onun için en kısa tavsiyem, yeminden kaçınmaktır. Hükümetimizin bugünkü yemininde namus ve şeref mevzu bahistir. Fakat insanlık şerefini ve namusunu bir cibinlik[326] telakki[327] ederek yırtmaktan çekinmeyen laubali şahıslar maalesef zamanımızda çoğalmaktadır.

"Müminin kalbi rahmanın iki parmağı arasındadır. İstediği yere çevirir" diye bir büyük hakikat vardır. Size konuşmaya gelen bir misafirinizi, kah bildiğiniz kabahatlarini yüzüne vurarak kâh yüzüne vurmadan dinî bakımdan Cehennem korkularıyla onu neşeden kedere, hayattan ölüme, sevinçten ye'se[328] Cemâl'den Cemâl'e götürür, harap edersiniz, inkıbaza[329] getirirsiniz veya bir iyiliğini izah ederek ve büyütürek onu genişletir, havalarda, cennette uçurursunuz. Cenâb-ı Allah

---

[324] 1) nihayet bulmuş; bir şeyin varabildiği en uzak yer, son derece, son kerte. 2) son uc…

[325] Ezme, dövme, dövüp ezme…

[326] Sivrisinekten ve başka böceklerden korunmak için yatağın üstüne ve yanlarına gerilen çadır biçiminde tül..

[327] 1) görüş, anlayış. 2) kabul etme, öyle sayma…

[328] Üzüntüye…

[329] 1) büzülme, toplanma. 2) keder, sıkıntı…

da böyledir. Azgın kullarını sıkar. Mümin kullarını ferahlatır. Mü'min kullarını sıkmaz mı? Sıkar; sabrını tecrübe etmek için, mükafatlandırmak için, sadakat derecesini yoklamak için sıkar. Yoklanmaya yüzümüz yok zaten. Kendisi de bilir. Bizlere göstermek ister de ondan.

HAFIZ' dır hıfz eder olduğu gibi,

Değiştirecek var ise çıksın hâdi,

Her zerreye has gerçek kemâli,

HAFIZ'ın mutlak hıfzındandır ancak.[330]

ER-RAFİ'[331]

Mü'minleri yükselten demektir. Her ne kadar mü'minlere zamanımızda kaba sofu, yobaz, eski ve örümcek kafalı, geri zihniyetli adam derlerse de bu sözleri

---

[330] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE(6.8.1987)

[331] **(اَلرَّافِعُ) Rafî esmâsının sayısal değeri;**

(ر) Re: 200, (ا) Elif: 1, (ف) Fe: 80, (ع) Ayın: 70 dir. Toplamı, 200+1+80+70= 351 dir. 3+5=8 dir. 1 ve 8 yan yana gelirse 18 dir. 35 sayısı 53 sayısını gizli yazılışıdır… 53/1 ve 18 âyet ile Necm sûresinde bulunan 18 mi'rac âyetine işaret diyebiliriz.

(ر) Re: Ref'i İlâhi (İlâhi yükseltme, "Mi'rac"), (ا) Elif: 12 zâhir ve bir bâtın nokta… (ف) Fe: Fenâ mertebeleri (Fenâfişşeyh, Fenâfirresûl, Fenâfillah), (ع) Ayın: Göz, Müşahade… (Düzenleyen.)

kendilerini bilmeyenler söylerler. Fakat bir nebze bu gitme, haramdır derler. Bu zamanın icabatıdır. Doğrudan doğruya bunu men etmek olmaz. Kâmil insan, düşünür. Ama bazı hafif meşrepler vardır. Çocuk tabiatlı kimseler de vardır. Bunlar ekseriyettedirler. Sinemanın haram olduğu yerler de vardır. Ekmek parası olmayan bir ailenin sinemaya gitmesi elbette haramdır. Yapılacak dersi olan bir talebenin sinemaya gitmesi hatadır. Evinin eşyasını satıp sinemaya giden bir kimse kabahatlidir. Esasen hayat bir sinemadır. Kâh o sahnenin içindeyiz, kâh dışında seyirciyiz.

Cenâb-ı Allah'ın müminleri yükseltmesi demek, her kulun özünde olan sonsuzluğa doğru yükselmesi demektir, vücud endişesinden, ihtiraslarından bir an için kurtulmaktır. Ruh kuşunun ölmeden evvel ceset kafesinden kurtulmasıdır. İnsanın vücudu arz üzerinde yıldızlarla da alakalıdır. Arz; hava ve ateşe nazaran kesiftir. Ruh sonsuzluktan gelmiştir, bu kafese girmiştir. Mevlevî âyinlerinde, mevlit okumalarında kuşlar vücud kaydından kurtulur, âdeta feraha kavuşurlar. Bu hallere bigane[332] kalanlarda his, aşk, kemâl olmaz, taş gibidirler. Böyle kimseler senenin on ayında oruç tutmalıdırlar veya başı dertten derde girmelidirler ki acıdan içlerindeki gül esansının kokusunu duymaya başlasınlar.

RAFİ' dir yüksektir her kemâlde,

Cümleyi birleştirir cemâlde,

Ne güzel özünü bulursun o hâlde,

Dereceleri arttıran **RAFİ'**dir ancak.[333]

---

[332] Yabancı.

[333] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE(6.8.1987)

EL-MUİZ[334]

Emirlerini tutup nehiylerden kaçanları, aziz edici, yükseltici demektir.

MUİZ' dir izzetiyle zuhurda.

İzzet kendinindir yok kimse arada,

Tam bir tekliği vardır orada,

İzzetle tecelli eden **MUİZ'**dir ancak.[335]

---

334 **(اَلْمُعِزُّ) Muizz esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ع) Ayın: 70, (ذ) Ze: 7, (ذ) Ze: 7 dir. Toplamı; 124 dir. 1+2+4= 7 dir. (7) Yedi nefis mertebesi ile "Size nefsinizden Aziz bir Resûl geldi" (Tevbe-9/128) ve 124 bin nebi ve resûl'e işarettir diyebiliriz.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ع) Ayın: İzzet-i İlâhi, (ذ) Ze: Risâlete sahiblik, (ذ) Ze: Bâtında risâlete sahiblik. (Düzenleyen.)

335 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE(6.8.1987)

EL-MUZİL[336]

Emirlerini tutmayanları, nebiylerinden kaçmayanları zelil eder alçaltır.

Hazreti Allah'ın emirlerinden namazı ele alalım. Namaz demek gafletle geçen 24 saatde beş defa huzur-u İlâhiye varmaktır. Bu suretle inanan, malum dualarla Hakk'a hamd-ü sena eder. Fenalıklardan korunmasını niyaz eder, yalvarır. Bunun için yeni dilediklerimizi gönlümüzden geçirdikten ve aklımızla muhakeme ettikten sonra istemeye karar verdiğimiz şeyleri birer birer sıralamak için bir mukaddime demek olan namaz antre[337] kapısında beklemeye benzer. Allah, protokol kaidelerine göre dünyalık elbise ve şapkamıza bakmaz. Kalb-i selim ister. Temiz bir gönül ister. Kendi emri mucibince abdest almak kâfidir. Elbisenin eskiliği değil, temiz ve kokusuz olması kâfidir. Namaz, ondan bir dilekte bulunabilmek için bir vesiledir. Nitekim bir büyük zâta bir iş için gitseniz, evvelâ üstünüze başınıza çeki düzen verirsiniz; hatta tasarlamış olduğunuz sözlerle selâm ve hâli hatırdan sonra dilediğinizi söylersiniz. Her şeyin usûlü erkânı vardır. Sokakta giderken, yatakta yatarken, bir iş üzerinde iken, **"Ey Allah, yarın benim imtihanlarım var, muvaffak eyle, rica ederim"** demek küstahlıktır. Çavuş paşa değildir o Cenâb-ı Allah arkadaşın, anan,

---

[336] **(اَلْمُذِلُّ) Muzill esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ذ) Ze: 7, (ل) Lam: 30, (ل) Lam: 30 dur. Toplamı: 40+7+30+30= 107 dir. 1+7= 8 dir. (8)Tevhid-i Efâl dir.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ذ) Ze: Zilleti İlâhi, (ل) Lam: Uluhiyyet lâm'ı, (ل) Lam: Halkıyet lâm'ıdır. (Düzenleyen.)

[337] Giriş…

baban değildir; âlemleri yaratan, donatan, istediğini harap eden bir varlıktır. Ona herkes boyun eymeye mecburdur. Namazdan evvel abdest alırız. Malum olan azalarımızı yıkadığımız gibi ma’nevî azalarımızı da yıkamak, yani bir daha fenalık etmemek için söz vermiş gibi onları da temizlediğimizi hatırlamak lazımdır. Elin çalmak, haksız yere tecavüz etmek, dövmek gibi fenalıkları vardır. Ayağın kabahati, fenalık yapmak üzere bir mahalle gitmesidir. Bütün azalar da böyledir. Niyazi Mısrî hazretleri:

Bir göz ki onun olmaya ibret nazarında
Ol düşmanıdır sahibinin baş üzerinde
Kulak ki öğüt almaya her dinlediğinden
Akıt ona kurşunu hemen sen deliğinden.

dîye bazı azaları sayar. Bunlar, aşağı yukarı gönlün nedamet[338] suyu ile temizlenmesidir. Sonra namaza durursunuz, ayakta bulunduğunuz müddetçe, nebatları, ağaçları temsil ediyorsunuz. Onlar ömürleri boyunca Hakk'ın huzurundadırlar. Rükû dediğimiz eğilmede ise hayvanları temsil ediyoruz. Oturduğumuz vakit, Hakk'ın müsaadesi ile geçirdiğimiz devirlerden sonra bir insan olarak dünyanın karşısında oturuyoruz. Arap harfleri ile (Elif) kıyamda bulunmamız, (Dal) harfini rukûda bulunduğumuz; (Mim) harfini de secdeye kapanarak âdem-i ma’nâ mertebimizi idrak etmemiz lâzım geldiği için yaparız. Dört rek’atlı namazlar; su, hava, ateş ve topraktan ibaret olan anasırın hilkatimiz üzerindeki tesirlerini düşünerek bir teşekkürdür. Üç rek’atlı namaz; maden, nebat, hayvan denilen mevalidden[339] geçtikten sonra insan olmamızı anarak Hakk'a bir teşekkürdür. Zira yarı yolda bizi taş, nebat, hayvan menzillerinde

---

[338] Pişmanlık…
[339] Üç Doğum…

bırakabilirdi. İki rekatlı namazlar, bir vücud dahilinde ruh ve nefis denilen iki varlığın vücudunu tatbiktir.

Rûh, insanı Allah'a çeker. Nefis, aşağıya, tabiat süfliliğe çeker. Vücudumuzu da dünyaya olan ihtiyacı dolayısıyla tam mânâsı ile bu âleme bağlamamalı ruhun aslını da unutmamamız lazımdır.

Yıkanınca temizleniriz. Herkes bizi takdir eder. İşte aziz olduk. Kirli olursak yüzümüze kimse bakmaz. İşte zelil olduk. Namaz kılmak bilhassa çalışmayan yaşlı insanlar için bir yönüyle de bir idmandır. Mesanemizin içinde sonradan taş olan terekkübü[340] def etmek yolunu hazırlar. İşte sıhhatimizi kazandık, aziz olduk. Allah, hırsızlık yapmayın diyor. Yapmazsak huzur içinde yaşarız, yaparsak birgün yakalanırız, kepaze oluruz. Zillete düşeriz. İnsanlığımız nerede kaldı? Adam öldürmeyin diyor; bir aynını vücuda getirmek kudret ve kuvvetinden mahrum olduğumuz halde en basit şeyler için Allah diyen bir ağzı ebediyyen kapatırsak, ömürümüz harap oldu, zelil oldu gitti demektir.

Cenâb-ı Hakk, çapkınlık yapmayın diyor. Bu hususta karşısındaki şahıs ya kızdır, ya değildir. Kız ise, namuslu bir kızı baştan çıkarmayı hiçbir dîn, hiçbir mezhep, hiçbir vicdan hoş görmez. Değilse, ya kocalıdır veya duldur. Kocalı ise yakalanmak ve aynı zamanda ya usulen mahkemede cezaya çarpılmak veya kocasının bıçağı altında can vermek vardır. Dul olduğuna göre ya hastalıklıdır, sizi aşağılamak ihtimali vardır. Doktor doktor dolaşıp para sarfetmek ve işkence çekmek vardır bîr anlık zevk için. Eğer kadın hastalıksız ise, size teslim olan bir orta malı ise, daha kimbilir kaç kişi ile de arkadaşlık etmektedir. Sonu yine kavga veya ölüme varmaktır.

---

[340] Birkaç şeyin birleşmesinden oluşma, bileşme…

Kadının çapkınlığı erkekteki mahzurlarla tamamiyle aynıdır, müşterek kabahattir. Evlenmek, namus ve şerefle yaşamaktır, Allah'ın emridir. Bu suretle aziz olursunuz. Bunlar hep bildiğiniz şeylerdir. Günlük hayatımıza girdikleri için üzerinde durmaya ehemmiyet vermemişizdir.

MUZİL' dir ki bakarsın zelil eder,

Kendine güvenenleri yok eder,

Benliğinin tam dikine gider,

Nefsini zelil eden **MUZİL'**dir ancak.[341]

ES-SEMİ'[342]

İşitmesine son olmayan, pak ve hudud tasavvur edilemeyen. İşitmediği bir ses olmayan, gönüldeki konuşmaları bile duyan Allah'ü azümüşşandır. Şimdi bu

---

341 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

342 **(اَلسَّمِيعُ) Sem'î esmâsının sayısal değeri;**

(س) Sin: 60, (م) Mim: 40, (ى) Ye: 10, (ع) Ayın: 70 dir. Toplamı: 60+40+10+70= 180 dir. (18) 18.000 âlemdir. 18 tersi olan 81 ile toplanırsa, 18+81= 99 esmâ'ül hüsna sayısını verir.

(س) Sin: "Allah, kendisine hamd edenleri işitir (Semiallahu limen hamideh)", (م) Mim: Musesiyyet mertebesi, (ى) Ye: Ayn'el Yakîn, (ع) Ayın: Ama, görüş talebine karşılık, "Len Terani, Sen beni göremezsin hitabı… (Düzenleyen.)

izahattan anlaşılıyor ki Rabbülâlemin olan Cenâb-ı Allah kimdir? Bütün aczimize ve hiçliğimize rağmen biz kimiz? Bizim bu sonsuz varlığı anlamamız için evvela kendimizi bilmemiz işaret ediliyor.

Bir çocuğun aklı, babasının aklını, babasının aklı bir başvekilin duyduğu, öğrendiği, işittiği beynelmilel vakalar karşısındaki ilmini ve aklını ihata edemez. Onun için Efendimiz **"Nefsini bilen Rabbi'ni bilir"** buyurmuşlar. Nasıl sofra üzerinde duran üzümler Hasan'ın midesine girince Hasan olduysa, biz de aciz vücud kadehimizdeki benlik şarabımızı deryaya döküp derya olalım, şaraplığımız kalmasın.

Varlığımızı Allah'ın varlığında yok edersek bize taktıkları bir isimden başka bir şeyimiz kalmaz. Benlik olarak, âlem olarak, beşer olarak sonu hayrete varmayan bir idrake sahip değiliz. Akıl, rubûbiyeti anlamaz. Kulluğu anlar. Esasen insan kulluk ve kul olarak yaşamasını tanzim etmesi için yaratılmıştır.

Ruhlar, akın akın bu âleme gelmezden evvel hitab-ı izzete nail olmuşlar, **"Ey ruhlar, ey ruh kuşları size kafes olarak birer vücud verdim, benim cemâlimi de orada görebilirsiniz, sıfatımı, eserlerimi hatta kendinizi de"** denilmiştir.

"Orada mahdut[343] bir zaman kalacaksınız. Bana ibadette kusur etmeyin, sıkıştınız mı "Aman ya Rabbi!" deyiniz, hemen yetişirim. Esasen sizinle beraberim, ömür boyunca, yaşamak ve zürriyet bırakmak için biraz meşgul olmak lâzım fakat ebedî olan hayatı da düşünmelisiniz. **"Dönüşünüz yine banadır, haydi gidiniz"** diye emri müteakip bir gûlgûle[344] koptu arz ve

---

343 Sınırlı…

344 Bağrışıp çağrışma. Şamata, gürültü. Velvele…

sema bütün tevabi'i[345] ile hizmetine arz edildi, bir dönme, bir hareketdir başladı.

İşte buna tabiat diyen oldu ve o ciheti imara başladı. Buna Cenâb-ı Hakk'ın aşık olup da yarattığı mahlukların mukabil aşkı diyen oldu; buna bizatihi icad ettiği mertebelerin hepsinden cemâlini gösteren zât diyen oldu, buna cemâlini görmek için bir ayna halk etti diyen oldu.

Cenâb-ı Hak meleklerine, **"Bir âdem yaratacağım ki o benim sırrım ben de onun sırrıyım"** demişti. Bu defa, o âdemi görebilmek, hakîkatına erebilmek, hizmetinde bulunabilmek şerefine erişebilmek için bir aşk hareketidir, bir sevinç dönmesidir başladı. Ayna dedim de aklıma geldi.

Çocukluk arkadaşlarından birisi Hazreti Yûsuf Mısır'a sultan olduktan sonra tebrike geliyor. Ta Kenan ilinden kalkıyor, yola diziliyor. **"Ne hediye alsam"** diye de düşünüyor; yiyecek, içecek, altın, gümüş gibi her şey onun ülkesinde ve hazinesinde var diye düşünüyor. Kendisi fakirmiş, nihayet bir cep aynası alıp yola düşüyor, Mısır'a varıyor. Saraya alınıyor, Yûsuf'un huzurunda, **"kardeşim Yûsuf! Ben yine eskisi gibi fakirim, seninse sahip olmadığın bir şey yok, güzelliğin ise dillere destan olmuş, kainatta mevcut güzellik ve cazibenin dörtte üçüne sahipsin, sana bu aynayı münasip gördüm ve hediye olarak getirdim. Hiçbir şeye ihtiyacı olmayan güzellerin kendi cemâlinin güzelliğini görebilmekten başka yapacak işleri yoktur. Bunu da her zaman yanında taşıyabilirsin, hediyem olsun"** deyip bırakıyor.

---

[345] (Tabi'. C.) Maiyyet. Bir kimseye tabi olanlar. İman ve İslamiyet veya herhangi bir hususta birisine bağlı bulunanlar…

İşte bu âlemde tüm olarak herşeyin sahibi olan hazreti Allah'da kendisine bir ayna olsun diye insanı yaratmıştır.

Cenâb-ı Hakk'a ayna olan insan, İnsân-ı Kâmil'dir. İnsân-ı Kâmil'in vücûd-u şerifleri bir cam gibidir; bir tarafına, beşeriyet çamuru sürülmüş, diğer tarafında temiz olduğu müddetçe karşısında bulunan her şeyi aksettirebilen bir safiyet iktisap[346] etmesi de bu çamurla temin edilmiştir.

Böyle garip bir varlığımız vardır, bir tarafımız kesafetlerin en kesifi kara çamuru, diğer tarafı, berrak ve safların en safi olan nuraniyet mertebesidir. Her şeyi bir kanun, bir nizam tahtında yaratıp milyonlarca sene mütemâdi[347] bir hareket-i bir istihale[348] ve bir inkılaptan sonra insan ve nihayet kâmil insan aynasının karşısına geçip kendi cemâlini seyir eder ki buna tekeyyüf-i Zâti[349] zatı denir. Saltanat icabıdır. Biliyor musunuz ki âlemde ardı arkası kesilmeyen cereyanlar vardır. Oluk gibi, nehir gibi mütemadiyen akarlar.

(1) Tabiatın ve yetişdirdiklerinin insanlara gıda olmak için tehacümü.[350]

(2) Tohumların rahma doğru tehacümü.

(3) Kadınların vücudlanndan bu dünya âlemine tehacüm.

---

[346] Kazanması…

[347] Sürekli, aralıksız…

[348] Biçim değiştirme…

[349] Zât-i keyfiyet hâli…

[350] Üşüşme, bir yere toplaşma…

(4) Bîr müddet yaşadıktan sonra her şeyin yerli yerine yani aslına tehacümü.

Bu keyfiyetler izaha lüzum olmayacak derecede aşikârdır. Dikkat nazarımızdan kaçmaz. İşte o büyük Rabb-imiz bağırmaları değil, yavaş söylenenleri değil, ma’nâ âleminden intizar[351] edip de kalbimizden geçen şeyleri bile daha zuhura gelmeden işitir.

Nitekim annelerin de karınlarındaki çocuğun hareketlerini işittikleri ve görür gibi oldukları buna ufak bir misal olarak ele alınabilir.

SEMİ' dir duvar ta özündekini,
Eğer genişletirsen idrakini,
Anlarsın kulağının sahibim,
Bütün duydukların **SEMİ'**dendir ancak.[352]

EL-BASİR[353]

Görmesine son olmayan bir had ve hudud tasavvur edilmeyen.

---

[351] Birinin gelmesini, bir şeyin olmasını bekleme, gözleme…

[352] (NECDET DİVANI) ESMÂ’ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[353] **(اَلْبَصِيرُ) Basiyr esmâsının sayısal değeri;**

(ب) Be: 2, (ص) Sad: 90, (ى) Ye: 10, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 2+90+10+200= 302 dir. 3+2= 5 tir. (5) Beş hazret mertebesi ve İslâmın şartlarıdır. İslâmın ilk şartı “Eşhedü” yani şahidik, müşahade, görüş ile başlar.

(ب) Be: İlâhi Basiret (görüş), (ص) Sad: Sıfât-ı İlâhi, (ى) Ye: Ayn’el Yakîn, (ر) Re: Rahmaniyyet… (Düzenleyen.)

Görmediği şey olmayan hazreti Allah'dır. İnsanların görmesi ise varlıklarla kaimdir, ölümle beraber bütün sıfatlarımız, hareketlerimiz, kabiliyetlerimiz sona erer. Ruh olarak, göz nuru olarak, ebediyete intikal ederiz.

Birgün bir şeyh efendi tekkesindeki horozların on tanesini on adet dervişine verir. **"Şunları hiçbir kimsenin bulunmadığı, göremeyeceği bir yerde kesip getirin, temizleyin, akşama soframızda çeşitli yemek bulunsun"** demiş. Dokuz derviş kestikleri horozlann tüylerini yolmakla ve akşam yemeğinin zevkiyle meşgul iken bir derviş elindeki horozu kesmeden getirmiş. Sıkıla sıkıla, **"Efendim Cenâb-ı Allah'ın görmediği yer yok, en tenha yerlere gittim, sanki her yer göz olmuştu, işte senin kestiğini görüyorum"** der gibi idi demiş. Horozu bir kenarda kesmesine müsaade edilmiş ama imtihanda da muvaffak olmuş.

Suretine beyin dediğimiz bir et santralının ma'nevî kısmına akıl ederler. Beş hissin toplandığı yerdir. Birisi dışarıda bir işle meşgul olsa, sanki otomatik olarak hepsi yüzlerini o tarafa çevirirler. Göz de fotoğraf makinesi gibidir. Cisimler içeri ters olarak akseder. Diğer bir levhada doğrulur, biz de görmüş oluruz. Dimağımız da o şekli zabteder. Bir şeye dikkatli bakarken bize hitap edilse de duyamayız. Dürtseler de hissetmeyiz, o esnada yediğimiz şeyin tadını almayız; çünkü bizi meşgul eden, bizi kendisine bağlayan bir şey vardır. Dimağ, Medine şehri gibidir, ilim şehridir. **"Ben ilim şehriyim. Ali, onun kapısıdır"** buyuran Efendimiz gözün Ali'nin (A-Ayın) sına benzemesinden ötürü ilim şehrinin kapısının göz olduğunu anlatmak istemişlerdir.

Vücudumuzda gönül, Kâ'be misalidir. Kalbin ortasında tasavvur edilen ve adına nokta-i süveyda

denilen muhayyel[354] bir noktadır. Gözde bir nokta vardır ki onun etrafında dört daire vardır. Gönül içinde de yedi daire vardır. Buralara gidip gelenler vardır. Yani bu on iki daireyi seyir edenlerdir ki âdem-i ma'nâ denilen ve kainatın gözbebeği olan insandır, (insânu'l-ayn) Benlik o noktadır, varlık ondadır. Herşeyi görücünün, bilicinin nazar ettiği, baktığı ayna, tahtını kurduğu mekan orasıdır. Gönüldür.

Sözümüzün en ağdalı yerlerinden olan bu bahsi derinliğine düşünerek okuyunuz. Birisine "kainat iğnenin deliğinden geçer mi?" demişler. Kristof Kolomb gibi, Demoklesin kılıcı gibi cevaben "geçer" demiş. **"Nasıl?" demişler, "Ya kainatta geniş bir iğne deliği olmalı veya kainatı o delikten geçecek kadar küçültmelidir"** demiş ve en makul cevabı vermiştir.

Biz hayalîmizde bir eş tasavvur eder belki yıllarca sonra böyle bir kıza rastlarız. Aşkı tatmak, onda gaip olmak ve bu keyfiyetten sonra ondan doğacak çocuğu hayal eder, gözünün içine bakarız, yemeyiz, yediririz, doğan çocuğu büyütürüz, iyi olmasını isteriz. Bazen isteğimizin aksi olur, şaşırırız. Muhtelif ahlakta olan kullar bunlardır işte. Şaka değil bu keyfiyet. Birin iki oluşu ve nihayet üç ve daha ziyade oluşudur.

Tekevvün[355] denilen bu keyfiyette kabahat yine bizimdir. Bir defa çocuk istediğimiz anda haram lokma değil başkasının gözünün kaldığı helal bir lokma bile yemeyeceğiz. Karı-koca tam bir tevekkül ve iman ile ibadeti bırakmayacağız. Vuslat anında hayalinden ne geçerse o şekle bürüneceği cihetle hayal âleminde de ruhlu simalar tasavvur edeceğiz. Deniz hamamlarında kendimizi ve eşimizi teşhir etmemek şart, bu suretle hasıl

[354] Hayal gücüyle, hayal edilen…

[355] Var olma, varlaşma, doğuş, oluşma, oluş...

olan çocuğun nasıl dürüst bir insan olduğunu tarif edemem.

O-öyle tek bir varlıktır ki büyük olan kainatı kaplamıştır ama 'gözle görünmeyen bu en küçük varlıkta bile tasarrufu müşahede edilebilir.

Karanlıkta bizim gözlerimiz görmez, demek görmeye yardım eden gözümüzün nurundan başka bir de güneşin nuru lâzım ki görmek keyfiyeti tamam olsun.

BASIYR' dir görür açık gizliyi,

Okur ezelde yazılan ezgiyi,

Başlatır her an yeni bir dizgiyi,

Varlığı seyr eden **BASIYR'**dir ancak.[356]

EL-HAKEM[357]

İyiyi kötüden, haklıyı haksızdan ayıran demektir. Cenâb-ı Allah öyle bir ilandır ki onun yanında, huzurunda yalan söylenemez. Birisini öldürmek için **"utanman**

---

[356] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[357] **(اَلْحَكَمُ) Hakem esmâsını sayısal değeri;**

(ح) Ha: 8, (ك) Kef: 20, (م) Mim: 40 dır. Toplamı, 8+40+20= 68 dir. 6+8= 14 dür. (14) Nuru Muhammedi'dir.

(ح) Ha: Hükmü İlâhi, (ك) Kef: "Kün Fe Yekün" Ol der ve Oluverir, (م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi… (Düzenleyen.)

kalmasın, cesaret gelsin" dîye rakıyı, şarabı içiyorlar, sonra hasmına saldırıp öldürüyorlar. **"Sarhoştum, deli vesikam vardır"** diye de kendini kurtarmaya uğraşıyorlar. Hem deli, hem katilse bunu affetmekte ma'nâ yok; bu sûretle birkaç cana daha kıyar. Hapishanede bir çok seneler beslemek hükümete bir masraf yüküdür, akıllanmasına imkân olsa dahî ölen zavallının kanunî hesabını kim verecek? En münasip ceza olarak kısas lâzımdır.

Hâkimler yanılabilir. Fakat Allah yanılmaz. Katilin kendisi Hakk'ın divanında cezasını bulacağı gibi gevşek düşünceli hâkimlerin de yakasına Allah'ın adalet eli yapışacaktır. Herkes kendi düşüncesiyle yalnız kendi kendini aldattığını bilse bu kabahatleri tekrar etmez.

HAKEM' dir hakkıyle hükmeder hep,

Yanılmaz ne olursa olsun sebeb,

Huzurunda eyleyiver edep,

Hakkını koruyan **HAKEM'**dir ancak.[358]

[358] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-ADL[359]

Taraf seçmeden adalet eden demektir. Bu keyfiyet üzerine bir hikâye naklederler. Rû'yada bir hâkim sık sık Resûlüllah Efendimizle görüşür, sohbet edermiş. Namazında, niyazında bir adammış. Her gece Peygamber'in sohbetinde bulunmak arzusu ile kendisini ibadete vermeyi ve bunun için de işinden ayrılmayı düşünür, istifasını verir. Beş vakit namaza beş daha katar, orucu bir aydan dört aya çıkarır, Efendimiz'i hiç göremez. Ağlar, yalvarır, hatasını öğrenmek ister. Nihayet bir gece Efendimiz yine kendisine ma'nâda tecelli eder. **"Ya Ahmet"** der **"Cenâb-ı Allah'ın el-Adl ism-i şerifi vardır. Sen mahkemede bu isme lâyık olarak yerinde kararlar verirdin, taraf tutmazdın, bu da bir ibadet idi. Sen bu hayırlı vazifeden istifa ettin. Halka olan bu hayırlı hizmetinden çekildin, ben sana nasıl gözükürüm artık''** buyurmuşlar, Ahmet Efendi tekrar müracaat ederek hâkimliğe başlamış ve arzusuna muvaffak olmuştur.

ADİL' dir adaleti çok geniş,
Eğer şübhen varsa olur iniş,
Nerden nereye bilirmisin gidiş,
Adaleti sürdüren **ADİL'**dir ancak.[360]

---

[359] **(اَلْعَدْلُ) Adl esmâsının sayısal değeri;**

(ع) Ayın: 70, (د) Dal: 4, (ل) Lâm: 30 dur. Toplamı, 70+4+30= 104 dür. (104) Yüzdört kitabdır.

(ع) Ayın: İlâhi adalet, (د) Dal: Dil, Derûn, Kalb, Gönül, (ل) Lâm: Ulûhiyet. (Düzenleyen.)

EL-LÂTİF[361]

Ebedi olarak mahcubiyette ve hüsranda kalmamaları için kullarına günahlarını unutturucu, kendi letafetine çekici demektir. Yapılan kabahatleri unutmak, kabahat sahibine de unutturmak ve bunun için bir de onu taltif etmek büyük meseledir. Onun için öfkelendiğiniz zaman ayakta iseniz oturun, oturduğunuz yerde kızmış iseniz yatın, öfke çabuk geçer derler.

Hikâye edilir:

Birgün Harun Reşit'in bir misafiri gelmiş, cariyelerinden güzel bir kıza yemek hazırlamasını emretmiş, kız yemeği bir altın tepsi içerisine koymuş, salondan girerken ayağı bir şeye takılıp düşmüş, tepsideki yemekler bir tarafa, kendi bîr tarafa… Tabiî çok mahcup olun misafir, kızı bu müşkül durumdan kurtarmak için Kûr'ân-ı Kerîm'den bir âyet hatırına gelir: **"Öfkeni zabt et"** Rengi kızaran, ne yapacağını-şaşıran Harun Reşit de ikinci cümleyi söyler: **"Halktan zuhur eden kabahatleri affet,"** Kız da okumuş bilmiş bir kız imiş, bir taraftan kırılan tabakları toplar, diğer taraftan da üçüncü cümleyi söyleyerek ifadeyi tamamlar:

"Cenab-ı Allah muhsin kullarını sever."

---

[360] **(NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNA'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)**

[361] **(اَللَّطِيفُ) Latiyf isminin sayısal değeri;**

(ل) Lâm: 30, (ط) Tı: 9 (ى) Ye: 10, (ف) Fe: 80 dir. 30+9+10+80= 119 dur. (1) Ahadiyyet, (19) İnsan-ı Kâmil'in şifre rakamıdır.

(ل) Lâm: Lâtif-i İlahiyye, (ط) Tı: Tahakkuk, (ى) Ye: Lâtifliğe Yakîn : (ف) Fe: Faaliyet-i Lâtifiyye… (Düzenleyen.)

Harun Reşit'in bu cevap hoşuna gider, ihsanda bulunur, kızı esirlikten azat eder. Saray adamlarından birisi ile evlendirir. İşte Cenâb-ı Hakk'tan ne isterseniz isteyiniz, onun hayırlı olmasını söylemeyi unutmayınız. Hakk'ın muhtelif tecellileri vardır. Kahır yüzünde lütuf görüldüğü gibi; lütuf zannedersiniz arkasında kahır ve şer çıkar. Onun için istemekte de ihtirasa kapılmayın. İtidalden ayrılmayın. Meselâ: Yemek hususunda bile midenizin üçte biri yemek, üçte biri su ile dolduktan sonra üçte biri de boş kalmalı ki mide hastalığı görmeyesiniz, midenizi dinçliğinden gaip etmeyesiniz.

LÂTİF' tir bir ismi sureti yok,
Gönül böyleyi diler hele bak,
Cümleyi bu hale erdire Hak,
Lâtife erdiren **LÂTİF'**tir ancak.[362]

[362] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-HABİR[363]

Gizli şeyleri haber alan ve haber veren demektir. Görülmez fakat kendisi herşeyi görür ve işitir. Her yerde hâzır ve nazırdır. Onun en gizli şeylerden haberdar olmaması kabil midir?

Haber vermesine gelince; Kûr'ân-ı Kerîm'inde birçok sırlar söz olarak satırlara dökülmüştür. Herkes onu idraki kadar anlar, bir çeşit ma’nâ verir. Âlimler yüzücülüğü, dalıcılığı nîsbetinde o zamanın derinlerine nüfuz eder. İnşaallah **"Vecizeler"** namındaki kitapta da muvaffak olursak, geniş izahlarda bulunmak istiyoruz.[364]

Ne garip haldir ki kavun, karpuz, patates gibi birçok yiyeceklerin içine nüfuz etmek için kabuklarını soyarız. İslâm dininin içini, mahremiyetini gizlemeyi düşünmeyiz. Dünyaya ait cüzi bir ilmi kâfi sanırız.

---

[363] **(اَلْخَبِيرُ) Habiyr isminin sayısal değeri;**

(خ) Hı: 800, (ب) Be: 2, (ى) Ye: 10, (ر) Re: 200 dür. 600+2+10+200= 812 dir.
(8) Yolumuzun şifre rakamı, (12) Hakîkat-i Muhammedi’dir. 31 sıra sayılı, Habiyr esmâ-i İlâhiyyesi pirimiz Hasan Hüsameddin Uşşaki hazretlerinin Rabb-i Hassı olan esmâdır. Bu sebeble yolumuzda bulunan diğer pirlerimiz kendi Rabb-i Hasları yönlerinden “Habir”dirler.

(خ) Hı: Haber-i İlâhi, (ب) Be: İle birliktelik (ى) Ye: Yakîn (ر) Re: Rubûbiyet, Rahmâniyet. (Düzenleyen.)

[364] Söz konusu bu eser bu serinin ilk kitabı olan Gönül ve Aşk’ın ikinci kısmıdır.

HABİYR' dir her şeyden mutlak haberdar,
Bizede bir şeyler haber vere yar,
Gafletten kurtulup eylemeli kâr,
Gerçeği bildiren **HABİYR'**dir ancak.[365]

EL-HALÎM[366]

Kullarına karşı yumuşak davranan, gazaplı ve celâlli davranmayan demektir. Ufak tefek kabahatlerde bile anamız, babamız, hocamız bizi paylar. Fakat kabahat olduğunu tahmin edemediğimiz hususlarda bilhassa büyüklerimizin mülayim ve halim muameleleri Cenâb-ı Allah'ın hüviyyetinin en ufak bir kısmıdır, bu tecelli İnsân-ı Kâmillerde daha derin ve daha geniştir.

Bu âlemde Hakk'ın gazabını biliyoruz, tarihlerde okuduk, dayanılmaz derecede korkunç seslerle birçok kavim helak olmuştur. Gök gürültüsünün hali, şimşeklerin manzarası tüyleri ürpertir Yangınlar, harpler, çığlar,

---

[365] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[366] **(اَلْحَلِيمُ) Haliym isminin sayısal değeri;**

(ح) Ha: 8, (ل) Lâm: 30, (ى) Ye: 10, (م) Mim: 80, dir. Toplamı, 8+30+10+40= 88 dir. 8+8= 16 = (13-3) dür. (13) Hazreti Muhammed'in şifre rakamı (3) Yakîn mertebeleridir.

(ح) Ha: Hilm-i İlâhi, (ل) Lâm: Ulûhiyyet, (ى) Ye: Yakîn (م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi… (Düzenleyen.)

dolular, heyelanlar hep hilmiyetinin mukabili olan gazap alametleridir.

İnsanlar ne kadar kendilerini kuvvetli hissederlerse etsinler, tabiatın esiri olmaktan kurtulamazlar.

Hilmiyet, yumuşak olmak demektir. Bu kapıdan Hakk'a vasıl olan kullar da vardır. Meşrep meselesidir. Kimi celâlli ve heybetli olur, kimi halim ve selim olur.

Toprak ne kadar verimli ise halim kimseler de o kadar verimlidir. Birçok hazineler toprakta bulunduğu gibi, bu kimselerin gönülleri de menba-ı esrar-ı ilâhidir.[367] Bu hal bir görüş ve anlayış meselesidir.

Halim kimse bilir ki her mahluk Hakk'ın mazharıdır. Şu köhne arz, taşıyla, toprağıyla, ateşiyle, havasıyla bir cevherdir. Onlarda bîr gizli kuvvet vardır. İnsandaki daha mükemmeldir ve bir de her şeyi hatta en küçük mesele olan kendi varlığını idrak kabiliyeti vardır ki sonsuz olan sırrımızı idrak ettiğimiz an, ebedî varlığımızı anlamış oluruz. Gayesine ulaşan her şey aksine intikal eder. Su ısınmakta nihayetine erdiği zaman buhar olduğu gibi, su soğumakta nihayete erdiği zaman buz olur. İnsan da büyür büyür, sonra zaafa uğrar küçülür, nihayet varken yok olur.

İnsanın kendi varlığı, Hakk'ın varlığına delildir. Ziyanın güneşe delil olduğu gibi insan da hazreti Allah'a ayine düşmüştür. Yahut gönül aynasından yine kendini görmüştür. Niçin? Demişler.

---

[367] İlâhi sırların kaynağı…

Ayinedir bu âlem her şey Hakk ile kâim
Mir'at-ı Muhammed'den Allah görünür dâim[368]

---

[368] **Selâmi** Ali Efendi ve Fenâ-i Ali Efendi bu sözün sahibi olan Aziz Mahmud Hüdai-nin Celveti yolunun talebeleridir. Hasan Sezai Efendi bu sözün tezahürü olan Fenâ-i Ali Efendi bu hâli görmüş. İşit duy ayinedir bu âlem her şey Hakk ile kaim, yani tüm zikir sahipleri hayat sahibleri Allah ile ayaktadırlar, Allah da Nuru Muhammedi aynası olan Muhammed (s.a.v.) den tüm mertebelerde her yerde görünür. Zaten görünmeyen bir yer var dendiği anda şirktir.

Bu satırları yazdığım gün Cum'a namazından önce gördüğüm zuhurat şöyleydi. Kızım Eslem'in 5-6 yaşlarındaki hâli ile sağ elimden tutmuş bir şekilde, Fıstıkağacı'ndan **Selâmi** Ali Camiine doğru yürüyorum. Yerde karlanma başlıyor yol bembeyaz kar oluyor. Arabaların tekerleri karda iz yaparak ilerliyor. **Selâmi** Ali Camiinin karşısında olan et lokantasına giriyorum. Annem ve kardeşim Kemâl donanmış bir masanın etrafına oturmuşlar. Bizde geçip bu masaya oturuyoruz. Sofrada pembe süt kuzusu, süt danası denilen etin en iyisinden var. Bu arada babam Cengiz bir müddettir kayıpmış. Kardeşim Kemâl'i o sırada bulunan Kafe 53 ten bir adam çağırıyor. Bu arada babam Cengiz lokantaya giriyor, yanımıza oturuyor. Bende beyaz tabak içinde olan bir et parçasını alıp yemekteyim.

Baştan bazı ma'nâlar verdiğim bu zuhuratın bu yazılanlar ile alakalı olduğunu anladım. Fıstıkağacı genelde Antep'te bulunur şifre sayısı 27 İseviyet ve Kadir gecesi bağlantıları vardır. AN-TEP ise Terzi Baba'mın Fenâfillah mertebesinden, Selâmi Ali ile Fenâ-i Esmâ mertebesine ve Selâm-Kadr gecesine doğru yürüyorum. Eslem'in elini tutman ise İnci, Mercan hakîkatlerinin beyaz kar ile safiyetini ve ulûhiyeti elinden tutuyorum. Araç yani tarikât mertebesinin tek-erleri seyr-i sülük dairesi ile bu aynaya iz yapıyor. Et lokantası bu dörtlükte yazılan Kurb'an hakîkatı ile kişinin kemâli ile kendisini kurb'an edebilmesi ve gaib olan Gizli Akl-ı Küllü Ahmed'in gizi olan **"Küntü Kenzen Mahfiyen"** hakîkatine ulaşmasıdır.

Halim kimseler, her neye baksa eserden müessire intikal ederek yaradanı görür; nakşa bakar, nakkaşı görür; resme bakar, ressamı görür; binaya bakar mimarı görür. Arif inşan hilm göstermesin de ne yapsın? Kime serseri davransın? Kime kafa tutsun? Hepsi yaratıcının mahluku...

Allah'a sığın şahs-ı halimin gazabından
Zira yumuşak huylu atın çiftesi pektir.

diye Ziya Paşa'nın bir nasihati meşhurdur.

Herkes kendi küpündeki malı satar. O baştan ayağa bal olmuştur, sirke satamaz ki…

Ana-baba çocuklarına terbiye müddetince sert davranırlar. Fakat torunlarına daha şefkatlidirler. Aradaki yaş farkı uzamıştır. Dedenin babası daha da mülayimdir. Halimdir. Hem de en büyüğümüz Allahü Teâlâ Hazretleri merhametlilerin merhametlisi, şefkatlilerin şefkatlisi dir. Hilmiyet ve yumuşaklık ma'nevî olgunluğa delalet eden bir vasıftır. Allah'ın hilmiyetine muadil[369] hilmiyet yoktur.

HALİYM' dir bazen mülâyimdir işi,
Bulunmaz hoş görüde bir eşi,

Kemâl sayısal değeri, Kef: 20, Mim: 40, Elif: 1, Lam: 30, dur. Toplamı, 20+40+1+30= 91 dir. Tersi 19 dur. Zât'ın kardeşi olan İnsan Kafe ile kahve kırk yıl hatırı vardır. 19, 40-53 e çağırılıyor. Tamamı 112 İhlâs ve Ahad olan Bekâbillah mertebesine davettir. Gaib olan yani batında olan Akl-i küll İsevîyet hakîkatleri, bâtından zâhire çıkıyor. Ve bunun bayramı yani marifetullahı yapılıyor. (131-Kurân-ı-Kerîmde- Yolculuk- 53-Ayetleri ve Tezi Baba- Sayfa 112…)

[369] Eşit, denk, eş değer.

Habibinin kırıldığında dişi,

Onları hoş gören **HALİYM'**dir ancak.[370]

EL-AZÎM[371]

Zâtında, sıfâtında, ef'âlinde azamet sahibi olan Cenâb-ı Hakk demektir. Kâinat, Allah'ın asarıdır; insanlara kadar olan kemalât onun ef'âlinin neticesidir.

Sıfâtları ise doksandokuz kî biz de onları saymaya ve izah etmeye çalışıyoruz. Bu sonsuz sıfatlar, zatının şehrine açılmış pencerelerdir. Bu azamete bir eş, bir rakip, bir benzer tasavvur edilemez.

İnsanların da arasında bazı kibir, azamet sahipleri vardır. Genişliğin verdiği kuvvetle herşeyi yıkarız zannederler. Zenginler ellerindeki parayı bitmeyecek zannederler. Sıhhatte olanlar **"hastalık nedir?"** derler. Zavallı ihtiyar diye yaşlıları hakir görürler, sokakta yürürken bile dik ve sert adımlarla yürürler. Efendimiz böylelerine buyuruyor**: "Başını ne kadar dik tutarsan tut göğe varamazsın; adımların ne kadar sert olsa da toprağı delemezsin. Mütevazi ol da yürü."**

---

[370] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[371] **(اَلْعَظِيمُ) Aziym isminin sayısal değeri,**

(ع) Ayın: 70, (ظ) Zı: 900, (ى) Ye: 10, (م) Mim: 40 dır. Toplamı, 70+900+10+40= 1020 dir. (12) Hakîkat-i Muhammediyedir.

(ع) Ayın: Azâmeti İlahiyye, (ظ) Zı: Zât-i İlâhiyye, (ى) Ye: Yakıyn, (م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi… (Düzenleyen.)

Cenâb-ı Hakk insanı zaif ve kuvvetsiz olarak yaratır. Çocukluk, gençlik, ihtiyarlık ve nihayet kuvvetten, dermandan kesilme demi gelir ki buna 'ezelî Ölüm' derler hiçbir azasına sahip olup kumanda edemez İnsan… Hafıza kalmaz, gözlerinin feri bile çekilir, elayak titrer nihayet **"Bu kubbede bakî kalan hoş bir şada imiş"** diye 80-100 senelik ömrünün bir rüzgar gibi geçtiğini düşünerek döner gider. **"Benim"** diyen azamet sahiplerine:

Ben deme kim ensene bir **"men"** taşı
Patlatırlar sonra olursun şaşı.

Diye nasihat ederler. Yaş kemâle ermekte iken de:

Geçen geçmiştir artık ân-ı müstakbelse müphemdir[372] Hayatında nasibin bir şu geçmek isteyen demdir[373] derler.[374]

AZİYM' dir azamet perdesi çeker,
Gönüllere korku tohumu eker,
Bayrağını ta arşa diker,
Azametini gerçek bilen kendidir ancak.[375]

---

[372] Gelecek zaman ise şüphelidir…

[373] An…

[374] Ehlullah'ın bazısı da "An ile dahi olma, Hakk ile ol" derler. (Düzenleyen)

[375] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-GAFUR[376]

Nihayetsiz mağfiret edici, bağışlayıcı, affedici demektir.

Biz çocuklarımızın kabahatlerini şefkatimiz nisbetinde beşte bir, onda bir affederiz. Maksat çocuğun uslanmasıdır. O zaman ceza veririz. Çocuğunuza hatta tahta bir tüfek alınız. Size ateş etmek üzere nişan alsa korkarsınız.

Halbuki bu size bir tecavüzdür, siz çocuğu azarlarsınız. O da size mukabele etmek ister. Hakikî tüfek olsa da kullanabilse o anda sizi öldürecek, bilerek veya bilmeyerek.

Bu hali affedersiniz, üzerinde uzun boylu durmazsınız. Kullar ne kadar asi olurlarsa olsunlar Hazreti Allah'a zararları erişmez ki. Fakat Cenâb-ı Allah yine onları affeder yahut tövbe edecekleri, pişman olacakları zamanı bekler. Eğer asinin isyanı yanındakilere bir zarar veriyorsa af zamanı geçmiştir, adalet zamanı gelmiştir.

GAFUR' dur bağışlar yanlışları,
Örtülür suçun dökersen yaşları,

---

376 **(اَلْغَفُورُ) Gafûr esmâsının sayısal değeri;**

(غ) Gayın: 1000, (ف) Fe: 80, (و) Vav: 6, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 1284 dür. 1+2+8+4= 15 tir… 2 ve 13… (15) Zâhir ve Bâtın, Hâkîkat-i Muhammedi'dir.

(غ) Gayın: Mağfiret-i İlâhiyye, (ف) Fe: Ef'âli İlâhiyye, (و) Vav: Vahidiyyet, (ر) Re: Rubûbiyyet… (Düzenleyen.)

Sende hoş gör düşen kardaşları,

Onları kaldıran **GAFUR'**dur ancak.[377]

EŞ-ŞEKUR[378]

Az hayıra çok sevap vermek suretiyle teşekkür edici demektir. Bir zenginin işini yapsanız, pazarlıktan sonra size bir de bahşiş namı altında yardımı, âtiyyesi[379] dokunur. Ya âlemlerin yegane sahibine kendinizi sevdirirseniz neler vermez, size ne iyilikler yapmaz.

Bizlerin ona hiçbir iyiliği dokunmadığı, hatta dokunmak ihtimali bile olmadığı halde bahşettiği lütufların haddi, hesabı mı vardır? Biz ne kadar zengin olursak olalım hakkın zenginliğinin yanında ismimiz bile okunmaz. Onun verdiğini kimse alamaz. Onun verdiğini kimse veremez. Bir adım yaklaşırsak on adım yaklaşacağını buyuruyor, bir verirsek on vereceğini söylüyor.

Onun lütfü ile geçinen yaşayan birer dilenciyiz, onun vücudununun gölgesi olabilsek keşke… Eski

---

377 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

378 **(اَلشَّكُورُ) Şekûr esmâsının sayısal değeri;**

(ش) Şın: 300, (ك) Ke: 20, (و) Vav: 6, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 300+20+6+200= 526 dır. 5+2+6= 13 dür. (13) Hazreti Muhammed (s.a.v.) in şifre rakamıdır. (52) Hamd, (6) yöndür.

(ش) Şe: Şükrü İlâhi, (ك) Kef: Kün fe Yekün (Ol der ve Oluverir), (و) Vav: Vahidiyet mertebesinin Şükrü, (ر) Re: Rubûbiyyet mertebesinden her esmâ-i İlâhiyyenin şükrü. (Düzenleyen.)

379 Hediye. Bahşiş. Lütüf ve ihsan…

zamanda sultanlara, padişahlara, **"Bu âlemde Allah'ın gölgesidir"** derlerdi. Onlar da koskoslanırdı.[380] Bu riya sözlerine inanırdı. Yemesi, içmesi, evlenmesi yolunda, başı ağrır, hastalık çeker, midesi bulanır; az yerse karnı doymaz, çok yerse rahatsız olur; nihayet ölür gider. Böyle gölge mi olur? Onunla beraber yaşama, ebedî olsa ya… Günde beş vakit namazın her rekatında elhamdülillah okuyoruz. Ma'nâsı, Allah'a şükürdür. Bu şükür bizim hatırımıza gelmezdi. Bereket versin, yol göstermişler de emirle yapıyoruz. Emre kulak veren olup da birisinden bir iyilik görsek, teşekkür ederiz, iyilik mühim birşey ise minnettar kalırız. Cenâb-ı Allah'tan hiç mi bir lütuf görmüyoruz ki ibadetten uzak kalıyoruz. İhmal ediyoruz. Bir fakire bir sadaka verirsiniz. Halbuki hakîkatte o sadakayı evvela Hakk Teâlâ alır, o fakirin eli üzerinde onun eli vardır. Fakirin ağzından size teşekkür eder, farkında olmazsınız.

ŞEKÜR' dür nimetlere şükr ettirir,
Özünü bazılarına tattırır,
Yavaş yavaş sevgisini arttırır,
Nimeti arttıran **ŞEKÜR'**dur ancak.

---

[380] Böbürlenmek, kibirlenmek.

EL-ALİ[381]

İdraklerin fevkinde, sonsuz derecede yüksek demektir.

Çok yükseklerden geçen bir uçağa baksak başımız döner. Evvelâ nokta gibi görsekte sonra yine kayb ederiz. Malûm ya yüksekler, ya surette irtifa yüksekliğidir, yahut manevî yüksekliktir. Her ikisinin Halik'ı nasıl olur da bu aciz akılla idrak edilir.

ALİY' dir yücedir yücedir yüce,
Anlatamaz hiç bir kelâm ne hece,
Sahibdirki hiç görülmemiş güce,
Senide yücelten **ALİY'**dir ancak.[382]

---

[381] **(اَلْعَلِيُّ) Aliyy esmâsının sayısal değeri;**

(ع) Ayın: 70, (ل) Lâm: 30, (ى) Ye: 10, (ى) Ye: 10 dur. Toplamı, 70+30+10+10= 120 dir. (12) Hakîkat-i Muhammedi'dir.

(ع) Ayın: İlâhi yücelik, (ل) Lâm: Ulûhiyet, (ى) Ye: Ulûhiyet hâline yakînlık, (ى) Ye: Yücelik hâline yakînlık. (Düzenleyen.)

[382] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNA'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-KEBİR[383]

وَلَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ حَتَّى إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ {سبأ/23}

Ve lâ tenfeuş şefâatu indehû illâ li men ezine lehu, hattâ izâ fuzzia an kulûbihim kâlû mâzâ kâle rabbukum, kâlûl hakka, ve huvel aliyyul kebîr(kebîru).

Ve O’nun huzurunda, kendisine izin verdiği kimseden başkasının şefaati bir fayda vermez. Onların kalplerinden korku giderilince: "Rabbiniz ne buyurdu?" dediler. (Onlar da) "Hakkı buyurdu." dediler. Ve O; Âli’dir (çok yüce), Kebir’dir (çok büyük).[384]

KEBİYR' dir büyüklüğü hep sonsuz,
Âlemler her zerrede olmaz onsuz,
Bu varlığı zannetmeki Ruhsuz,
Büyüklüğünü bilen **KEBİYR'**dir ancak.[385]

---

383 **(اَلْكَبِيرُ) Kebir esmâsının sayısal değeri;**

(ك) Kef: 20, (ب) Be: 2, (ى) Ye: 10, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 20+2+10+200= 232 dir. 2+3+2= 7 dir. (7) Sıfât-ı Subûtiyye’dir.

(ك) Kef: Kibriya-i İlâhiyye, (ب) Be: İle… birliktelik, (ى) Ye: Yakîn hâli, (ر) Re: Rubûbiyyet ve Rahmâniyyettir. (Düzenleyen.)

384 34/SEBE-23

385 (NECDET DİVANI) ESMÂ’ÜL HÜSNA'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL- HAFIZ[386]

Son derece saklayıcı, muhafaza edici demektir.

Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri, insanlara şeriatın ahkâmını tebliğ ettiler. Her meslekte ihtisas sahipleri olduğu gibi, İslâmlığın özüne, Kûr'ân'ın esrarına âşık olan yüksek zevat da vardır. Tabiî nasıl ki doçent, profesör, ordinaryüs profesör mertebeleri varsa, bu mertebeler de öyledir. Derece derecedir.

Nasıl ilk, orta, yüksek tahsil var ise bu da böyledir. Dünya ve ahirette başının selâmetini isteyenler İslâm olur. İslâmlığın ahkâmına riayet etmeyip de ismi İslâm olanlar kalp altın gibi nihayette anlaşılır. Pirinç çuvalındaki taşlar,

---

386 (**اَلْحَفيظُ**) Hafizyz esmâsının sayısal değeri;

(ح) Ha: 8, (ف) Fe: 80, (ى) Ye: 10, (ظ) Zı: 900 dir. Toplamı: 8+80+10+900= 998 dir. 9+9+8= 26 dır. 26 nın içinde iki adet 13 vardır. Zâhir ve Batın Hazreti Muhammed'in şifre rakamıdır. (26) Museviyyet mertebesidir.

(ح) Ha: Hıfz-ı İlâhi, (ف) Fe: Efâl-i Hıfzıyye; (ى) Ye: Yakîn koruma hâli, (ظ) Zı: Zât-i Hıfzıyyedir.

Fakir 2013 senesinde sıkıntılı bir mevzu ile uğraşıyordu. Bu mevzu ile alakalı bir kişi ile görüşmek için Kasımpaşa da buluşmak üzere sözleşmiştik. Vaktim olduğu için Hazreti Pir'im dergahını ziyaret edeyim dedim. Yolda ilerlerken **(TEB)** Terzi Baba ve daha sonra anladığım üzere içinde Terzi Oğlu işaretinden dikkat tuzak var diye bir ibare gördüm. Hazreti Pirimi ziyaret ettim, tam kapısından çıkarken vakfın satışa çıkardığı aylık duvar takvimlerinde her ay için basılmış Esmâ'ül Hüsnâ yaprakları gözüme ilişti. Bakalım hangi Esmâ yönünden işaret müşahadesi var diye rast gele açtığım yaprakta **"HAFIZ"** esmâsını görünce oluşan bu tuzak karşısında Cenâb-ı Hakk tarafından korunduğumuzu anlamış ve rahatlamıştım. Bu hâl zaman içinde etkisini azaltarak ve Efendi Babamın üzerine alması ile ortadan kalktı. (Düzenleyen.)

darılar, pirinç fiatı ile satılır ama ayıklanırken onları derhal atarlar, taş ağzımıza kadar gelse dahî yine yutmayız, atarız. Çünkü kanımıza karışamaz, muzır[387] bir varlıktır. Din de böyle, onun başlangıçtaki zahmetlerine katlanmak lazımdır. Sonra aranızdan su bile sızmaz olur. Dünyada dört milyar Hıristiyan içinde yüz milyon İslâm hiçtir. İçinde de bir milyon derviş hiçtir. Bir milyon derviş içinde binbir tane Hakk'ın sevgilisi âşık kulları vardır ki dünya âlem bunların etrafında devreyler. Müslümanlar, Kâ’be'ye giderler. Herkesin tavaf ettiği o Kâ’be-de Hakk'ın âşıklarına âşıktır. Onlar kıyamet kopuncaya kadar mevcuttur, onlar çekilince zaten bu âlemin zevki kalmaz. **"Al birini vur birine"** olacaktır.

İşte o muhterem Peygamberimiz **"tarikat"** ve **"tasavvuf”** denilen bu yolu ve ilmi Hazreti Ali'ye aşikar olarak; Hazreti Ebu Bekir'e gizli olarak mağarada öğrettiler.

Müşrikler her ikisini de arıyorlardı, mağaranın hizasına geldiler. Örümcekler on dakikada orayı örüp, yuva yapmışlardı. Aldandılar, gittiler. İşte Cenâb-ı Hakk isterse bir örümcekle iki can bağışlar. O müşriklerin akıllarının, idraklerinin arkasından **"burada yoktur"** diye fetva veren kuvvet yine yabancı değildir.

Hazreti Îsâ'ya hıyanet edenin asılması nedir? Adaletin derhal tecellisidir. El-Hafız ism-i şerifinin saltanat sürmesidir ki dilediğini muhafaza eder.

HAFİYZ' dir küçük görülmekten korur,
Sonunda yolu itidale varır,

[387] Ziyan veren, zararlı, zarara sokan.

Her bakımdan hakkını alır,

Asaletini koruyan **HAFİYZ'**dir ancak.[388]

EL-MUKÎT[389]

Ruhun ve bedenin kuvvetlerini yaratıcı demektir.

Ruhun kuvvetlerine 'melek' derler. Her akşam amellerinizi hesap eden hayır, hasenat melekleridir. Siz değilsiniz. Siz onların, hesapları tetkik ettiklerini görüyorsunuz demektir. Ahiret gününde o melekler **"Ey âlemlerin Rabbi, bu kulun hesaplarını hayatında iken beraber tetkik ettik, temizdir"** derler. Kimi oturduğu yerde binlerce lira alır; kiminin ter burnundan akar beş-on lira alır. Hakk'ın emriyle rızkı veren kuvvetin adı Mikail'dir. Hani birisi sizi yüceltir, takdir eder, tebrik eder, işte o kuvvet İsrafil'dir. Size ferahlık verir; ilim hayatı verir, işte üfürük budur.

Bir amirinizin sizi öven sözleri size hayat, neş'e, ümit, gayret verir, diriltir. Fakat ağır sözlerle kalbinizi

---

[388] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[389] **(اَلْمُقِيتُ) Mukıyd esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ق) Kaf: 100, (ى) Ye: 10, (ت) Te: 100 dür. 550 dir. 5+5= 10 dur.
(10) Fenâfillah mertebesidir.

(م) Mim: Melek-i İlâhiyye, (ق) Kaf: Kuvvet-i İlâhiyye, (ى) Ye: Yakîn, (ت) Te: Ente (Sen) dir. (Düzenleyen.)

kırması, incitmesi tamamıyle neşenizi kırar, âdeta sizi öldürür.

Bir de Ehlûllah'ın sözleri vardır ki 'Lâ ilâhe' deyince gönlünüzdeki putları, mevcudatı öldürür. 'İllâllah' deyince tekrar diriltir. Yalnız Azimüşşan olan Allah vardır. Siz de **"lâ"** der ölürsünüz putunuzla beraber. **"İllâllah"** der dirilirsiniz. Allah ile bakî ve ebedî olursunuz, bu da İsrafil'in öldüren ve dirilten neması[390] gibidir.

Her nefes verişte öldüğümüz bir hakîkattir, buna memur olan kuvvet Azrail namını alır. Yine her nefes alışta dirildiğimiz de bir hakîkattir. Müteakip neşeyi alamadığımız an, Azrail esaslı surette vazifesini yapmış demektir.

Bilerek veya bilmeyerek insanlar da birbirlerinin Azrail'i, İsrafil'i, Mikail'i, Cebrail'i olurlar. Cebrail, akıl demektir. Akın erebileceği kadar bir yer vardır. Mi'rac gecesi Efendimiz'in akl-i şerifleri, onu götürdüğü bir yere vardılar ki "Daha ileri gidemem yanarım ya Resûllallah" dedi. Yani, **"deli olurum, meczup olurum, yanarım, geri dönemem"** dedi. Efendimiz, **"yanarsam ben yanayım"** diye aşk sefinesine bindi, yani aklı bıraktı, kendinden geçti. O kuvve-i kudsiyenin ezelî, ebedî olan nurunda gaip oldu. Kendine geldikleri zaman da Cebrail'i bekler buldular. Akılları başlarına geldi, oraya kadar onları düşündüler, daha yukarısını düşünemezlerdi yahut anlatamazlardı. Bu 28 harf o esrar âlemini anlatmaya kâfi gelmezdi. Oraya açılıp gaip olarak yaşanır. Geri gelmek olduğu gibi, bazen de Îsâ peygamber gibi orada kalmak var.

---

[390] (a. i.) : 1) artma, çoğalma. 2) büyüme, uzanma…

MUKİYD' dir kendinde akd eder ancak,

Çekilir göğe bir yeşil sancak,

Kim çıkarki akdini bozacak,

Akdini koruyan **MUKİYD'**dir ancak.[391]

EL-HASÎB[392]

Ameller dahil her şeyi hesab edici demektir.

Bütün insanların ömürleri boyunca işledikleri iyi ve kötü işlerin yekûnunun[393] muvazenesini[394] hatasız yapmak kudretine sahip olan rabb'ül âlemin hazretleridir.

HASİYB' dir her şeyinde hesaplı,

Varlıklar zuhura çıkar itinalı,

Görünürler daha sonra edalı,

Cümle hesapları tutan **HASİYB'**dir ancak.[395]

---

[391] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[392] **(اَلْحَسِيبُ) Hasiyb esmâsının sayısal değeri;**

(ح) Ha: 8, (س) Sin: 60, (ى) Ye: 10, (ب) Be: 2 dir. Toplamı, 80 dir.
(8) Tevhid-i Ef'âl ve Sekiz Cennettir.

(ح) Ha: Hesab-ı İlâhi, (س) Sin: İnsân, (ى) Ye: Yakîn, (ب) Be: İle… birliktelik. (Düzenleyen.)

[393] Toplamının…

[394] Dengesinin…

EL-CELİL[396]

Celâl sıfâtlarında da kemâl üzere olan demektir. Benzeri yoktur**. "Aman ya Rabbi, senden sana sığınırım. Bizler aciz, zaif, fakir kullarız. Ne ibadetimizden hayır var, ne ilmimizden, ne sadakatimizden. Bizler birer deli gibiyiz. Akıllı görünmek isteyen mecnunlarız. Eğer sen gafleti halk etmeseydin, bizim halimiz nice olurdu. Senin karşında sigara içemez, yemek yiyemez, yatamazdik. Çünkü senin olmadığın yer yok. Her an senin huzurunda olduğumuzu bildiğimiz halde neler yapmıyoruz. Bizleri celâl sıfâtlarınla terbiye etme."**

Bir adam, hazreti Mûsâ Tûr Dağı'na rabbi ile konuşmaya giderken karşısına dikilir. **"Ben senin de, rabbinin de dediklerini yapmıyorum. Yapma dediğiniz şeyleri yapıyorum. Namaz bile kılmıyorum, bana birşey olmuyor"** diye kafa tutmuş. Cenâb-ı Hakk hazreti Musa'ya cevap vermiş: **"Ya Mûsâ, o asi kuluma ve bedbaht adama söyle ki onun ibadet etmek, namaz kılmak arzusunu gönlünden alan benim. Bundan büyük ceza mı olur?"** Bu, isyan mukabili bir

---

395 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

396 **(اَلْجَلِيلُ) Celil esmâsının sayısal değeri;**

(ج) Ce: 3, (ل) Lâm: 30, (ى) Ye: 10, (ل) Lam: 30 dur. Toplamı, 3+30+10+30= 73 dür. 7+3= 10 dur.(10) Kemâl sayıdır.

(ج) Ce: Celâl sıfâtlarında kemâl üzere olma, (ل) Lâm; Ulûhiyet Lâmı, (ى) Ye: Yâkın, (ل) Lâm: Risâlet Lâmı. (Düzenleyen.)

cezadır. Fakat o tür. İnsanlar Hayy, Rezzak ism-i şeriflerinin saltanatından istifade ederek yaşıyor, yiyor, içiyor. Hesap verme gününe kadar beşeriyet halleri devam edecek...

İnsanların hayata atılışı ve bu kadar eziyet çekmeleri bir lokma ekmek için değil mi bu da bir celâl tecellisidir.

Hele bazı kimseler kendi maişetini[397] temin edemezken evlenir. Kambur üstüne bir kambur daha bir çocuğu olur, bir kanbur daha ilave eder. Fakat Hakk'ın cilvesi keremiyle yetişir. Maaşı artar, ne olur olur. O kula kamburları taşıyabilecek bacak kudreti verilir.

Bazı dervişlerin gündüz ekmek parası, gece de dostun sefası için saatlerce Allah Allah feryatları nedir? Celâl tecellisidir. Öyle Celâl ki Cemâl hemen peşindedir.

Bir kısım insanlar, herkesin aradığı hakikate erişmek için beş vakit üstüne beş vakit üstüne beş vakit namaz daha ilave ederler.

Ellerinden Kûr'ân-ı Kerîm düşmez. Hatta iptila haline gelen bu ibadet yüzünden dünyayı ihmal ederler.

Bir kısım insanlar, en azı aylarca oruç tutmak üzere kırkar gün itikafa çekilip çile doldururlar. Vücudlarına verdikleri zarar, yorgunluk, zulüm derecesine vardır.

İtikafta penceresiz bir odanın bir köşesine bir bez gererek orada yer, içer, yatar, zikreder, düşünürler. Fakat yeme, içmelerini hergün iftarda ve sahurda azar azar azaltır, bir zeytin tanesine indirinceye kadar devam

---

[397] Yaşama, yaşayış, geçinme, geçinmek için lüzumlu şey…

ederler, buna da **"erkekler çilesi"** derler. Açlık grevi yapanlar da diğer bir kafiledir.

Keşişler dahî riyazatlarla akılları hayrete düşüren ruhî muvaffakiyetler elde ederlerse de bu yükseliş sebebsiz, rehbersizdir. Onları bekleyen, karşılayan yoktur. Çünkü, esası zayıftır. **"Lâ ilâhe illâllah muhammederresülûllah"** dememişlerdir. Halbuki bu ilmin ışığı, güneşi hazreti Muhammed'dir. Hakk'a ancak o kapıdan gidilir. Kapıcısı ise hazreti Ali'dir. Gözle görerek müşahade yolu, kulak yolu île ilmin hakîkatini öğrendikten sonra görmek ve sonra da olmak yoludur bu.

CELİL' dir korku saçar gönüllere,

Yol vermez benlikle öten dillere,

Dikkat et gidersin yadellere,

Aşıklara huşu veren **CELİL'**dir ancak.[398]

EL-KERÎM[399]

Sebebsiz, vesilesiz, istemeden verici.

---

[398] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[399] **(اَلْكَرِيمُ) Keriym esmâsının sayısal değeri;**

(ك) Kef: 20, (ر) Re. 200 (ى) Ye, 10, (م) Mim: 10 dur. Toplamı, 20+200+10+40= 270 dir. (27) Vitriyet ve Îsevîyettir.

(ك) Kef: İkram-ı İlâhi, (ر) Re: Rubûbiyyet, (ى) Ye: Yakîn, (م) Mim: Hakîkati Muhammedi'dir. (Düzenleyen.)

İşte büyüklük, lütufkârlık böyle olur. Hem yarat, hem de istemeden, hiçbir sebebe istinat[400] etmeden ver. Namütenahi[401] ver.

Bir Rab, bir Allah daha var mıdır ki bu kadar verici olsun. Biz ne kadar cömert olursak olalım yine o Kerîm olan zâtın yakınlarına bile gelemeyiz.

Bir kısım halk ölümden bekler. Yukarıda aşikâr ettiğim ölünün, bir ruhu vardır bir de cesedi. Ruhu, âlem-i ervaha[402] gitti, aslı orasıydı. Ceset topraktan yaratılmıştı, o da toprağa gitti. Müsbet ve menfî teller[403] birleşmeyince ışık şerara[404] olmadığı gibi ruh ile ceset birleşmedikçe, ayrı durdukça bir faide ve zararı olmaz. Onun için ölümden ne beklenir? Hayatta iken ölmüş dirilmiş abidliğe iltihak etmişse[405] o başka. Ondan herşey beklenebilir.

Bu itibarla peygamberler ve evliya hazeratı da ölü gibi ruhları cesetlerinden ayırmışlardır ama daima üzerimizde dolaşan ruhaniyatlarından, melekî kuvvetlerinden bir irşat beklenebilir. Fakat horoz gibi olan bir adamdan ne beklersiniz? O öldüğü anda ruhu horoz arkadaşları ile kümes kümes dolaşır. Ondan ne beklerse ancak horozlar bekler. Başka lisan bilmezler, o da insan kıyafetinin sona ermesinden sonra.

Bir tahta, altın veya gümüş çubuktan bir haç yaparlar, onun karşısına geçerler, medet umarlar. Yahut **"onu sen yarattın",** adına tahta iken Îsâ diyorsun, peki

---

[400] (istina:dı) esk. 1. Dayanma, yaslanma. 2. Güvenme, kuvvet alma. 3. Bir şeyi kanıt sayma…

[401] Ucu bucağı olmayan, sonsuz, sınırsız…

[402] Ruhlar âlemi. Ruhların ve ruhanîlerin bulunduğu âlem…

[403] (Artı, Eksi. + -)

[404] Kıvılcım…

[405] Kulluğa dahil olmuşsa…

tahtadan yaptığın Îsâ diye isimlendirdiğin şeye nasıl taparsın. Ondan ne beklersin? Taparsan canlı ve kâmil bir insâna tap ki, onun gönlü âlemlerin yaradanının nazargâhıdır. Ölü değildir, ebedî hayat verilmiştir. Seni de o sonsuzluğa götürerek ölmezlerden yapabilir.

Gerçi her gönülden yana bu Hakk'ın rahatının hazinesine yol vardır. Fakat o yol çok kimselerde duvarlarla, çukurlarla geçilmez bir hâl almıştır. Oradan kendi zâtına, zâtından Hakk'ın zâtına varamazsın. Evvelâ o kâmil insânın gönlünden onun zâtına varmayı öğren, sonra elbirliği ile senin gönlünün tesviye-i turâbiyesi[406] yapılır.

Zât-ı Hakk 'ı anla zâtındır senin
Hem sıfât hep sıfâtındır senin
Sen seni bilmek necatındır senin
Gayre bakma sende iste sende bul

KERİYM' dir atası boldur onun,
Keriymi bulmassan ne olur sonun,
Lûtfuna koş benliğinden soyun,
Cömertlerin cömerdi **KERİYM'**dir ancak.[407]

[406] Toprağın düzeltilmesi…
[407] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

ER-RAKİB[408]

Kullarını murâkebe edici olan zât demektir.

İnsanlar da bu ahlâk ve sıfâttadır. Eşinin harekatını murâkebe eden eşler, çocuklarının harekâtını murâkabe eden ana ve baba, bir de kendi kendini murâkebe eden arifler vardır. Boyun bükerler, basiret gözü ve hakîkat kulağı kirişte olarak gönlüne bakar, kendini dinlerler. Zikir, tesbih ve niyaz hâlinde, rabb-ine uzaksa yaklaşmayı, yakınsa huzurundan ayrılmayı isterler. Beşeriyet için aç kalmak lazımsa aç kalırlar. Nefsin kırılması icap ediyorsa kırarlar. Hayvanları tedavi ederek, yollardaki taşları kenara çekerek, helaları, bulaşıkları yıkayarak nefislerini kırarlar, öyle acaip kimseler vardır ki murâkabe hâlinde gönlünü temizleyemezse, rabb-ini bulamazsa kendine o esnada hakaret edilmesini bekler. Çünkü, gönlü kırılacaktır. Cenâb-ı Hakk da **"Ben kırık kalplerin yanındayım"** buyuruyor. Derhal bu hareketin Hakk'tan geldiğini anlar. Şükürlerde bulunur. Çünkü, gönlü temizlenmiş, Hakk kapısını ona açmışlar.

Saçları sıfır numara kesik bir hazret, rabb-i ile huzurdadır. Aldırma yoluna devam eder, bir tokat daha gelir, hafifçe döner bakar, yine yoluna devam eder, bir tokat daha yer, yine döner geriye ve teşekkür eder. Tokatı vuran hayretler içindedir. Koşar karşısına geçer bu hareketlerinin sebebini sorar. Birinci tokatta kendi haksız

---

408 **(اَلرَّقِيبُ) Rakiyb esmâsının sayısal değeri;**

(ر) Re: 200, (ق) Kaf: 100, (ى) Ye: 10, (ب) Be: 2 dir. Toplamı; 200+100+10+2= 312 dir. 31, 13 dür. (2) Zâhir ve Bâtın, (13) Hazreti Muhammed (s.a.v.) in şifre rakamıdır.

(ر) Re: Rakib-i (Binici) İlâhi, (ق) Kaf: Kudret-i İlâhi, (ى) Ye: Yakîn, (ب) Be: İle… birliktelik. (Düzenleyen.)

muamele bekliyormuş ki gönlündeki sıkıntı gitsin. Beklediği olmuş, Hakk'tan ikaz gelmiş. Dilediğinin çabuk olduğuna delalet etmiş. İkinci tokat gelince**, "Hakk beni terbiye ediyor, acaba hangi zalim bu işe alet oldu"** diye dönüp bakmış. Üçüncü tokadı yiyip canı yanınca, **"Hakk'a teşekkür etmedim, bu terbiye tokatlarına kimi alet ettiyse ben de o kanaldan ona teşekkür edeyim, eğer teşekkür etmezsem bu tokatlarla boyuna canım yanacak"** demiş. Teşekkür etmek var ve fakat bir de **"elceza-u min cinsil amel"** yani **"ceza amelin cinsinde var."** Seni bir tokatla terbiye eden bulunca dikkatli ol demişler.

RAKİYB' dir cümle varlıklar mahâlli,
Hepsinden yücedir alidir ali,
Gayret edersen bulursun cemâli.
Her şeyin üstünde **RAKİYB'**dir ancak.[409]

[409] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNA'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-MUCÎB[410]

Davete icabet eden, kulları kabul edici olan, cevapsız bırakmayan demektir.

Efendim; duâ, **"dilemek"** demek olduğuna göre, biri bir kimseye duâ eder, yani ondan memnun kalmıştır iyilikler diler. Ondaki iyilikleri yaratma kudretine kuvvetine sahip olan Cenâb-ı Allah'tır, iyilik istemek demek, aynı zamanda serlerin giderilmesini ve onlardan korunmayı da istemek demektir.

Fakat istemenin, dilemenin eşref saati vardır, usûlü vardır. Kızmış, asabileşmiş birisinden birşey istenmez. Onun sükûnet bulmasını beklemek lâzımdır. Hazreti Allah'tan isteme vakti yağmurlu ve gamlı havalarda, gün batınımdan biraz evvelki zamanlardadır. Kudrette olanlara bu saatler çok tesir eder; sabahın seher vakti Hakk'tan istenen şeyler hâsıl olur. Otururken, yatarken, yerken, içerken Hakk'tan birşey istemek laubalilik olur. Devlet kapısında bile yazı ile müracaat edilir. Günlerce beklenir ve nihayet takip edilir, muamelenin takıldığı yerden kurtarılması lâzımdır.

Esasen namaz, Hakk'a yalvarmak için bir vesiledir. Birisinden birşey isterken evvela selam verilir. Bir-iki mukaddimeden sonra asıl maksada geçirilir. Namaz, kulların Hakk'tan birşey rica etmeleri için bir huzura

---

410 **(اَلْمُجِيبُ) Muciyb esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ج) Cim: 3, (ى) Ye: 10, (ب) Be: 2 dir. Toplamı; 40+3+10+2= 55 dir.
(5) Beş hazret mertebesi, (5) Beş vakit namazdır.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ج) Cim: İcabeti İlâhi, (ى) Ye: Yakîn, (ب) Be: İle, birliktelik. (Düzenleyen.)

giriştir. İstemek iki türlüdür: Biri gönül ehli olanlara mahsustur. Onlar gönülden isterler ve muhakkak olur. Bunlar ağız açıp yalvarmaktan kurtulmuş olan sevgililerdir. Diğeri namazdan sonraki dualardır ki Cenâb-ı Hakk icabet eder: **"Davetimiz size gelir."** O sizi dinler, er veya geç istediğinizi verir ama sizin de onun yolunda bulunmanız şarttır.

Avam, para, pul, karı, koca, apartman ister. Havas, parayı sevap yapıp fakirlere dağıtmak için,'ilmi öğretmek için ister. Hassul havass yani tevhit ehli bilir ki kaza ve kaderin sırları vardır. (Hak eğer nasib ettiyse o iş muhakkak olur. Nasib etmediyse kul ne kadar isterse olmaz). Onlar her namazı dua etmeden sadece şükürle bitirirler. Burada bir incelik vardır. Birisine bir lira harçlık verseniz size teşekkür eder. Ertesi gün siz birşey vermeden teşekkür eder, duâ eder. Hemen kerem eliniz cebinize gider. Yine verirsiniz, onun şükrünü istemek demektir. Cenâb-ı Allah kendi azameti nisbetinde vericidir. Cömertlik, irfâniyet için bir ölçüdür. İsteyeceksen, fakirden değil muhtaçtan değil Gani'den iste. Kuldan değil Hakk'tan istemeli. Bir mektep çocuğu bir fakire beş kuruş verir, babası bir lira verebilir ama bizim zengin beş lira verir; herkes varlığı nisbetinde verir. Fakat Cenâb-ı Allah'ın vergisine akıllar ermez. Bir defa bile fakire kendi razısı için yapılan yardımı en az on misli vermek suretiyle cevaplandırır.

Peygamberimiz Efendimiz hazretleri namaz bitiminde önceleri duâda birşey istemezlermiş. Bu defa Cenâb-ı Hak **"Habibim, bana muhtaç değil misin? Bu kadar bîgane[411] misin? Her ne kadar ben Rezzak'ım, Vekil'im, Muti'yim, Kefîl'im, Kâdir'imse de; sen de ilim ve da fehim istemelisin"** buyurmuş.

---

[411] Yabancı.

Bir veli de bu emirleri bildiği için, Kâ'be-ye gitmiş. Hac'dan sonra bu suretle duaya başlamış, gaipten bir nida gelmiş; **"Beni bulduktan sonra daha ne istiyorsun."** Hacı, hayretler içinde kendinden geçmiş.

Dünyalık da olsa, istemesini bilmek lâzım. Gözleri görmeyen ve de çocuğa hasret olan bir fakirin duâsını bile Cenâb-ı Allah kabul etmiş arzularını yerine getirmiştir. **"Ey Allah'ım, senin adın herşeyin en iyi başlangıcıdır. Senin adın olmadan bir işe başlayamam. Birşey isteyemem. Aklım, fikrim seni anmaya alışkındır. Dilimde ancak senin ismin vardır, ne olur ölmeden evvel çocuğumun altın bir ibrikle bana su döktüğünü göreyim"** demiş. Bu suretle hem zengin olmuş, hem çocuk sahibi olmuş, hem de gözleri açılmış.

MUCİYB' dir icabet eder er geç,
Muradını bildir sen kalma geç,
isteklerini çok iyi seç,
İhtiyacına cevap veren **MUCİYB'**dir ancak.[412]

[412] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-VÂSİ'[413]

Vüs'at ve genişlik sahibi demektir. Size ufak bir misalle izah edeyim, en güzel şekilde anlamış olasınız. Siz bir seyyah veya gemici olsanız, birçok yerler görseniz, gözünüzü kapadığınız halde bile gözünüzdeki iğne kadar delikten dimağınıza pek çok şey nakş olur, o yerlerin hepsi gönlünüze girer ve gaip olur, hatta boş yer bile kalır. Biz aciz bir kuluz, biz de böyle olursa her zerrede varlığı müşahede edilen ve kelimelerle ifade edilemeyen o azamet sahibi Allah'ın (kî isimlerinden biri de Vasi'dir) O'nunki nasıl olur? Hesap edin muhterem kardeşlerim, Allah'ın Vasi' ismini ve şefaatini.

VASİ' dir her şeyi sonsuz o kaplar,
Anlatmağa kâfi gelmez lâflar,
İçten dıştan bütün ihatalar,
VASİ' hükmüyle oluşur ancak.[414]

---

[413] **(اَلْوَاسِعُ) Vâsi esmâsının sayısal değeri;**

(و) Vav: 6, (ا) Elif: 1, (س) Sin: 60, (ع) Ayın: 70 dir. Toplamı, 6+1+60+70= 137 dir.
(13) Hazret-i Muhammed (s.a.v.) in şifre rakamı, (7) Yedi nefs mertebesi ve Sübûti sıfâtlardır.

(و) Vav: Vasi (Genişlik) İlâhi, (ا) Elif: Ahadiyyet, (س) Sin: İnsân-ı Kâmil , (ع) Ayın: Îlmi İlâhi. (Düzenleyen.)

[414] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE(6.8.1987)

EL-HAKÎM[415]

Allah herşeyi yerli yerinde yaratmıştır, herşey bir sebeb ve hikmete müstenittir.[416] Birisi, hasta mıdır? Kör müdür? Sakat mıdır? Fakir midir? Muhakkak bir sebebi, bir hikmeti vardır. Birgün hazreti Mûsâ, Hızır (a.s.) ile buluşur ve Hızır (a.s.) **"Arkadaşlık ederiz ama benim işime karışıp da niçin böyle? yaptın, nasıl olur? diye sormayacaksın"** der. Mûsâ Peygamber kabul eder, yola çıkarlar.

Yolda eğrilmiş, nerede ise yıkılacak bir duvara rastlarlar. Hızır (a.s.) kolları sıvar, yalancıktan duvarı düzeltir, tamir eder. Beş-on sene daha yıkılmasını önler. Deniz kenarına gelirler, yeni yapılmış büyük bir yelkenlinin dümen tarafında yara açar, bir-iki tahta koyar. Mûsâ (a.s.) bu hareketleri normal görmez, dayanamaz. Sebebini sorsa da cevap alamaz. Kum üzerinde yürürlerken sakin sakin oynayan çocuklardan birisine bir tokat atar, öldürür.

Hazreti Mûsâ dayanamaz, itiraz eder, münakaşaya girişirler. Hazreti Mûsâ kendisinin bir peygamber olduğunu, bu hareketlerin kendi şeriatine ve Allah'ın

---

415 **(اَلْحَكِيمُ) Hakiym esmâsının sayısal değeri;**

(ح) Ha: 8, (ك) Kef: 20, (ى) Ye: 10, (م) Mim: 40 dır. Toplamı, 8+20+10+40= 78 dir. 7+8= 15 dir. (2) ve (13)
(2) Zâhir ve Bâtın, (13) Hazret-i Muhammed'in şifre rakamıdır.

(ح) Ha: Hikmet-i İlahiyye, (ك) Ke: Kün , (ى) Ye: Fe Yekün (İşlerin hikmetle oluşu), (م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi. (Düzenleyen.)

416 Dayanan, yaslanan.

emrine uymadığını söyler. Hızır (a.s.) cevabında: **"Biliyorum, sen peygambersin, ben peygamberlikten ve onun icaplarından anlamam. Fakat benim de hızırlık vazifemde gizli bir ilmim vardır ki, onu da sen anlamazsın. Burada arkadaşlığımız sona ermiştir. Sen benimle arkadaşlık edemezsin, sana yaptığını işlerin sebeb-i hikmetlerini anlatayım:**

Duvarı, on sene kadar yıkılmayacak surette tamir ettim. Çünkü, oranın sahibi öksüz ve yetim bir çocuktu... Altındaki define çocuk büyüdükten sonra eline geçecektir. Eğer şimdi yıkılırsa, çocuğun zâlim hamileri parayı yağma edeceklerdir.

Gemi de helâl süt emmiş birisine aittir. Birkaç gün sonra burayı eşkıya basacak, bu tekneye binemeyecekler ve kaçıramayacaklardır."

Hızır (a.s.), ölen,'çocuğu diriltir, çocuk derhal eline bir taş alır, taşı denize atarken diğer bir çocukla kavgaya tutuşup arkadaşının başına vurduğu taşla zavallıyı öldürür. Hızır (a.s.), **"Gördün mü?"** der "**Bu çocuk sağ kalırsa daha nice adamları öldürecek, senin gözlerin benim gördüğüm incelikleri, hakîkatleri göremez. Sen esrar perdesini açıp Hakk'ın hikmetlerinin kitabını okuyamazsın"** der.

HAKİYM' dir her şeyi hikmetle işler,

İdrak ettiğinde göğsün genişler,

Kalmasın gönlünde şu bu teşvişler,

Hikmetle iş gören **HAKİYM'**dir ancak.[417]

EL-VEDUD[418]

Velilerini ve hayır sahiplerini sevici demektir. İhatamızı aşan herhangi bir hususta, küçüğü ele alarak mukayese yapar ve büyüğü anlamış oluruz.

Bir aile reisi sevdiği bir kadınla evlenir. Bu evlenmenin mahsûlü olan çocuklarını sevmesi fıtrîdir. Çocuklarını anne daha çok sever. Çünkü, onlara daha çok emeği ve hizmeti geçmiştir. Muhabbetinin kaynağı olan memelerinden akan bütün sütleri kendi benliğinden ve iliklerinden hasıl olan özü ile bulabilir. İş hayatında da öyle değil mi? Sîzin her sözünüzü dinleyen ve sadakatle çalışan bir işçinizi sevmemenize imkân var mı? Çünkü o kendini size sevdirmesini bilmiştir. Pekâlâ; sevgimizi bir ölçelim, kimisine karşı sonsuzdur kimisine karşı mahduttur. Cenâb-ı Allah kendisini sevenleri, kendi sözünü dinleyenleri ve kendi rızasını kazanmak için ve kendi hatırı için yarattığı mahlûklara sevgi gösteren

---

[417] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[418] (اَلْوَدُودُ) **Vedud esmâsının sayısal değeri;**

(و) Vav: 6, (د) Dal; 4, (و) Vav; 6, (د) Dal: 4 dür Toplamı, 6+4+6+4= 20 dir. 20= 18+2 dir. (2) Zâhir ve Bâtın, (18) Onsekiz bin âlemdir.

(و) Vav: Vedud-u İlâhi (İlâhi Sevgi -Aşk- Aşık ve Maşuk), (د) Dal: Hakk'ın sevgilerin duâsı, (و) Vav: Vahidiyet, Dal: Kabul-i Duâ. (Düzenleyen.)

yardım eden bir kulunu nasıl olur da sevmez. Hem onun sevgisi bizim sevgimizle ölçülemeyecek kadar kuvvetlidir.

Hakk'ın sevgililerinin bir duâsı **"Kün"** emri gibidir, derhal olur, vücud bulur. Hatta duâya lüzum kalmadan gönlünden geçen ihsan edilir.

İşte muhterem kardeşlerim, bütün gayem sizlere bu hakîkati anlatabilmektir. Ne yapıp yapıp onu sevin ve sevgilisi olmaya çalışın ve yapın dediği şeyi yapın, yapmayın dediği şeyden kaçının. Birkaç günlük ömür için onu unutmayın, belki biraz güç emirleri vardır fakat o nisbette sevgisi ve mükafatı fazladır. Altmış senelik ömrüm bir hafta gibi geçti gitti, onun sevgisiyle yaşadım, onun sevgisi ile de ölmek isterim. Onu sevmeyen gönülleri gam ve keder seli tahrip eder. İnsanların garip halleri vardır. Her ânımız ve her hareketimiz onun lütfü eseridir ki borcumuzu ödemeye imkân yoktur.

Arabistan çöllerinde susuzluktan yanan bir kimsenin bir bardak suya vermeyeceği şey yoktur. Hastalıklardan, sancıdan kurtulmak ve rahat bir nefes alabilmek için bütün servetinizi feda edersiniz. Pekâla, bütün bu vücudu, rahatı, sıhhati, maddî ve ma’nevî ferahı bizlere veren bir varlık olursa, ona karsı ne yapmamız lazım? Bu ömür bize bir sermayedir, bir fakire yardım istiyorsa verelim. Çünkü, iyilik yapmak için Allah bir fırsat hazır etmiş demektir. Bu fırsatı kaçırmayalım, bu fırsatı bize verene bile müteşekkir kalmamız lâzımdır.

VEDUD' dur her mahalde sevilen,

Aşık ile maşukta görülen,

Tüm yanan gönüllerde beliren,

Sevgiyi cihana salan **VEDUD'**dur ancak.[419]

EL-MECÎD[420]

Kadri yüksek, zatı şerefli, işleri düzgün olan demektir.

Cenâb-ı Hakk'ın el-Mecid ism-i şerifine bir de **"abd"** kelimesi ilave edersek Abdülmecid = Mecid'in kulu olur. Bu isim bile eski Osmanlı Padişahlarından birinin ismi idi. Âlemlerin Rabb-i olan Allah-u azimüşşan öyle bir Mecid'dir ki kapısında sultanlar, şahlar, krallar, milyarderler bile kuldur, köledir. Hatta onun bize **"benim kulum"** demesi bile büyük bir lütufkârlıktır. **"Yâ habibim"** demesi için neler yapmalı? Neler feda etmeli? Nasıl çalışmalıdır ki onun Habîbine habîb olabilelim?

MECİD' dir yücedir yücedir yüce,

Bu yücelik büyük bir hece,

[419] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNA'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[420] **(اَلْمَجِيدُ) Mecid esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ج) Cim: 3, (ى) Ye: 10, (د) Dal; 4 dür. Toplamı, 40+3+10+4 dür. Toplamı, 40+3+10+4= 57 dir. 5+7= 12 dir. (12) Hakîkat-i Muhammediye'dir.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ج) Cim: Cemâl-i İlâhiyye, (ى) Ye: Yakîn, (د) Dal: Delil-i İlâhiyye. (Düzenleyen.)

İster gündüz olsun ister gece,

Her an yücelen **MECİD'**dir ancak.[421]

EL-BÂİS[422]

Peygamber ve veli gönderici, öldükten sonra diriltici demektir.

Peygamber: Allah'dan kullarına haber getiren demektir. Kullarının bu asırlarda çeşit çeşit kabahatler yapacaklarını ye peygamberlik vasfını haiz tam bir kâmil insân bulunmayacağını bilen Cenâb-ı Allah, ümmetleri kendi varlığından, kendi aşkından, kendi azametinden haberdar etmek için; meselâ **"üçler, yediler, kırklar, binbirler"** diyorlar ya, o kadar veli göndermiş ve o veliler de kavimlerini ilim, idrak, lisan bakımından kendi derecelerinde yetiştirmişlerdir. Yalnız şüphesiz olan bir cihet varsa o da, peygamberler idrak bakımından onlardan üstündürler.

---

[421] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[422] **(اَلْبَاعِثُ) Bâis esmâsının sayısal değeri;**

(ب) Be: 2, (ا) Elif: 1, Ayın: (ع) 70, (ث) Se: 50 dür. Toplamı, 2+1+70+500 = 573 tür.
(53) Ahmed isminin sayısal değeri ve Terzi Babamın şifre sayısıdır. (7) Yedi Nefs mertebesi ve Sübûti sıfatlardır.

(ب) Be: Bais-i İlâhi, (ا) Elif: Ahad (Tek), (ع) Ayın: Ayn (Göz - Müşahade), (ث) Se: Sevb (Elbise). (Düzenleyen.)

Vazifeleri; halkı doğru yola davettir. Ahir zaman peygamberimizin ilminin nuru ışığı altında ondan feyiz alarak feyiz vermektir.

Malum ya, bir kibrit alevi ne ise, bir mumun, kocaman bir çıranın, bir yangının alevi aynıdır. Yakar, nurlandırır, aydınlatır, eritir, söner. Biz de bu yanan, eriyen, nihayet sönecek olan ışıklardan biriyiz. En fakiriyiz, en hakir ve cahiliyiz.

Fakat aman ya Rabb-el âlemin, yetiş imdat eyle ya Resûlallah! Dediğimiz zaman imdat yetişir arşın üzerinden konuşuruz. Gözümüz toprağa değil hak ve hakikate bakar, kendimizden geçeriz. Benliğimiz gidince gönlümüzü Hakk varlığı doldurur. Öğretmenimiz o olur sahibimiz o olur, gözümüz, kulağımız, elimiz o olur.

Meşhur bir vaka vardır, anlatayım.

Bir yerde bir hristiyan ile bir müslüman münakaşa ediyorlarmış. Hristiyan, **"Bizim Îsâ peygamberimiz körlerin gözünü açıp ölüleri diriltirdi, sizin peygamberiniz böyle birşey yapmadı. Demek bizim peygamberimiz daha büyük sizinkinden"** diyor. Müslüman, **"Bizim peygamberimiz ahir zaman peygamberidir. Sizinki ölü cesetleri diriltirdi. Cenâb-ı Hak ona rûhullah ismini verdi. Bizim peygamberimiz de ölü ve kaskatı ruhlara hayat verdi, ruh yaptı. Habîbullah, Resûlüllah, Nebiyullah namlarını aldı"** diyorken oradan Şeyhülekber Muhyiddin-i Arabî Hazretleri geçiyormuş. Her ikisini dinlemiş, hristiyana sormuş, **"Ben bizim peygamberimizin yıllarca sonra gelen ümmetinden fakir bir kulum. Ben bir ölüyü diriltirsem ona iman verecek misin? Sen de Îsâ peygamberin ümme-tindensin sen de bir ölüyü diriltebilir misin? Hem siz ve arkadaşlarız ölen, dağılan insanlar tekrar toplanır mı, dirilir mi?**

diye öldükten sonra dirilmek sırrını inkâr ediyorsunuz. Yoktan bu âlemleri yaratan Allah-u Teâlâ Hazretleri, ölüden diri yaratamaz mı?" der ve bir mezara giderler. Bu rastgele bir mezardır. Önünde dururlar Muhyiddin-i Arabî Hazretleri, **"Ey ölü, rabbimin izni ve müsaadesi ile kalk"** der. Mezardan yırtık elbiseli, ihtiyar bir adam çıkar, ayakta durur, ellerini bağlar. Mesihî korkar, şaşırır ve nihayet Müslüman olur. Hazret de tekrar yerine girmesini söyleyince mevta da yerine girer.

Belki bu vakayı da bilirsiniz. Yüzbin hacmin içersinden zaif ve hasta bir vücudtan beklenmeyen bir gürleyişle **"Ya resûlallah, ey benim sevgili ceddim, sana olan iştiyakımdan bak ben ne hallere düştüm, ver elini öpeyim"** diyen Ahmed er Rufai Hazretlerine Efendimiz'in müberek eli makberden çıkmış, ona doğru uzanmış, öpüldükten sonra yerine girmiştir.

Ba'sü ba'delmevt demek **"öldükten sonra dirilmek"** demektir. Veliler de böyledir; ölümden evvel ölürler, nefsanî arzularından geçerler. Kendilerini bu âlemde yok sanırsınız.

O kadar bigane[423] ve alakasızlardır ki bu âlemde nasıl olup da yaşadıklarına hayret edersiniz. O raddeye gelen, o makama erişen velilerde tasarruf eden Allah'tır. Onlar ebedî hayata karışmış, ölü zannedilenlerdir. Hakk'la yaşayan dirilerdir.

BAİS' tir ölüleri diriltir,

Gafleti uyanıklığa erdirir,

[423] Alâkasız, ilgisiz. İlgisiz. Yabancı. (Farsça)

Seni sana gerçekten buldurur,

Zor işleri kolaylaştıran **BAİS'**tir ancak.[424]

EŞ-ŞEHİD[425]

Uzak, yakın her şeyi görücü; fikirle değil, akılla değil, şuhut yoluyla görücü demektir.

Buna benzer kelimeleri lisanımızda çok kullanırız. Meselâ, şahit ve müşahede, gören ve görmek ma'nâlanma gelir. Fakat şehit diye muharebelerde düşmanın öldürdüğü kimselere denir. Asıl dikkat nazarlarınızı çekmek istediğim bu kelimedir. Bu tabirin vatan ve millet uğrunda ölenlere verilmesi manâlıdır. Çünkü, büyük bir feragatla kendisini feda ederek**, "Allah Allah"** diye düşmana hamle ederken ölmek esnasında esrar-ı ilahîden bazılarına vakıf olduğu da muhakkaktır. Sıfât-ı İlâhîye'yi

---

[424] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[425] **(اَلشَّهِيدُ) Şehiyd esmâsının sayısal değeri;**

(ش) Şın: 300, (ه) He: 5, (ى) Ye: 10, (د) De: 4 dür. 300+5+10+4= 319 dur. 31 tersten 13 tür. Ve birde 19 sayısı vardır.
(13) Hazreti Muhammed (s.a.v) in şifre rakamıdır. (19) İnsân-ı Kâmil'in şifre rakamıdır.
(ش) Şın: Şahid-i İlâhi, (ه) He: Hüviyyeti İlâhi, (ى) Ye: Yakîn, (د) De: Delil-i İslâmidir. Şeyihd esmâsı yolumuzdan Mustafa Hilm Safi hazretlerinin sıra sayısına denk gelen bir esmâdır. (Allah kaynak esmâsından sonra 50. esmâdır) (Düzenleyen.)

ve cemâl-i Peygamberîyi görerek, aşk ve şevk ile bu fâni âleme veda etmek şühedaya[426] nasip olan bir haldir.

İstediği zaman Hakk'ın Habibini gören müminler de vardır. Onlar sehiddirler. Muharebe şehidi bir anda vücudundan geçmiştir.

Veliler, nefis terbiyesinde mükerreren ölmüş ve dirilmişlerdir. Efendimiz'in buyurdukları gibi, **"Ey arkadaşlar, düşmanla olan muharebeyi kazandık, şimdi bizi daha büyük bir harp bekliyor. O da nefislerimizle olan mücadelemizdir."** Bir de akrabalarından bir zat, **"Ya Muhammed, memleketin genişledi, beni bir vilayete vali yapsana"** dedi. Efendimiz, **"seni vücudunun dahilinde vali yaptım"** buyuranca **"Nasıl olur ben vücudun idaresinden kolay birşey olmadığı için memleket idaresini istiyorum"** demiş. Bu defa Efendimiz, **"Vücudunun idaresi, memleket idaresinden zordur. Çünkü kuvvetli düşman ölünceye kadar seninle baraberdir, o düşman nefisdir. Namaz kıl dersin kılmaz, oruç tut dersin tutmaz, iyilik yap dersin yapmaz, sadaka ver dersin vermez, mani olur"** demişlerdir. Onun için velilerin şehitliği harpte ölenlerin şehitliğinden yüksektir.

Muharebede bir ölüm var fakat nefis mücadelesinde birçok kereler dirilip dirilip ölmek suretiyle muhtelif ölümler vardır.

ŞEHİYD' dir her şeye şahiddir bil,

Şahid olduğunu söylemez her dil,

[426] (Tekili: şâhid ve şehid) şâhidler…

Dikenleri çevirerek eyle gül,

Yaptıklarına şahid **ŞEHİYD'**dir ancak.[427]

EL-HAKK[428]

Her vücudun hakikati özü Hakk’tır. Allah'ın her zerreden zâtına yol vardır. Zât, herkesin kendi hakîkatinin deryasıdır. Görürsünüz, şehirler, dereler, çeşmeler,

---

[427] (NECDET DİVANI) ESMÂ’ÜL HÜSNâ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[428] **(اَلْحَقُّ) Hakk esmâsının sayısal değeri;**

(ح) Ha: 8, (ق) Kaf: 100, (ق) Kaf: dür. 8+100+100 dür. 8+100+100= 208 dir.
(28) 28. Mertebe Muhammediyet mertebesidir.

(ح) Ha: Hakîkat-i İlâhi, (ق) Kaf: Ulûhiyete dönük Kudret sıfâtıdır, (ق) Kaf: Halkıyete dönük olan kudret sıfâtıdır. Hakk esmâsı 52 sıra sayılı esmâdır… Yolumuzda bulunan, Hazmi Tura hazretleri 51-1- (Bir–Kaynak esmâ Allah esmâsıdır, 52-53 Hakk’ul Vekiyl esmâsının yolumuzda taşıyıcısıdır.
Dermanım kalmadı ki yürüyeyim,
Yüzüm yoktur ki huzura geleyim,
Dilim laldır derdimi söyleyeyim,
Vardım huzuruna **''Hakkullah''** Pirim.

Gösterirler sana Hakk’ın yolunu,
Burada Karagöz Hacivat oyunu,
Anladın mı sen geldiğin yurdunu,
Vardım huzuruna ''Hakikatullah'' Pirim
(Düzenleyen.)

lağımlar, yağan yağmurlar bile, toprak kafi miktarı emdikten sonra yine denize gider, akarlar, denizde gaip olurlar. Benlikleri bırakırlar.

Bir insan bile denizde, **"amanın yetişin boğuluyorum"** diye bağırıp varlık alâmeti gösterdikçe insandır, canlıdır. Hareketsiz kaldı mı, mukavemetten[429] vazgeçip dalgalara tâbi oldu mu artık o deniz olmuştur. **"Yanıyorum, bitiyorum, mahvoldum"** diyen aşıklar da öyledir. Sesleri çıkarsa, yanmamıştır, bitmemiştir, mahvolmamıştır. Yananın sesi çıkmaz, nuru gözükür.

HAK' tır her şeyi hakkıyle eder,

Şüphesi olan ziyana gider,

Varlıkları perçeminden yeder,

Her zuhurda Hak alan **HAK'**tır ancak.[430]

EL-VEKİL[431]

"Hasbünallahi ve ni'mel vekil; ni'metmevlâ veni'mel nasir" derler. Ya rabb-ül âlemin, hesabımızı

---

[429] Karşı koyma, karşı durma, direnme, direniş…

[430] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNâ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[431] **(اَلْوَكِيلُ) Vekiyl esmâsının sayısal değeri;**

(و) Ve: 6, (ك) Kef: 20, (ى) Ye: 10, (ل) Lâm: 30 dur. Toplamı, 6+20+10+30= 66 dır. 6+6= 12 dir. (12) Hakîkat-i Muhammediye'dir.

(و) Ve: Hakk'ul Vekil, (ك) Kef: Kün (ol der), (ى) Ye: Fe Yekün (Hemen Oluverir), (ل) Lam: Ulûhiyyet. (Düzenleyen.)

sen gör; ey mevlâm bana sen yardımcı ol, sen benim vekilimsin derler. Bunu söyleyen kimse hele mazlum ise, aciz kalmışsa, işitici kuvvet ve kudret sahibi olan Allah-u Teâlâ bak nasıl vekâletini yapıyor. O milletvekillerine, mahkeme vekillerine benzemez. Vatana, millete sadık kalacağına namus ve şeref sözü veren bazı vekillerin bile neler yaptıklarını ve neler okuduklarını Allah bize ibret olarak gösteriyor.

İhtilâfatıyle uğraşmakta dehrin zevk yok
Zevk onun mir'at-ı ibretten temâşasındadır[432]

diyerek hakkın hükümlerini ve saltanatını seyir etmelidir.

Cenâb-ı Allah âlemleri idare eder. Yani göklere gönderdiği meleklerle emirler verir. Kulu kul ile de terbiye eder. Kazanan **"ben kazandım"** dememelidir. Çünkü Allah'ın rızası o yoldadır. Sebebleri yok eder kazanırsın; şans ve tesadüf dediğiniz de Hakk'ın emri ve icad ettiği sebeblerdir.

VEKİYL' dir her şeye vekâleti var,
Bilmemki nasıl bulunur böyle yar,
Gönlünün yarasını eliyle sarar,
Cümle işleri gören **VEKİYL'**dir ancak.[433]

---

[432] Zamanda karşıt esmâların zuhuruyla uğraşmanın bir zevki yoktur. Zevk O'nun ibret aynasını seyirdir.
[433] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-KAVİ[434]

Sonsuz bir kuvvete sahip olan demektir. Tabiî Cenâb-ı Hakk için bir pehlivan kuvveti, bir avcının nişan alması, atom ve hidrojenin parçalanmaları düşünülmez. O müsebbib-ül esbabtır.[435] Dilediği şeye sebebler halkederek kahr-ü azabını gönderir. Kediye köpeği, köpeğe kurdu, kurda arslanı, arslana insanı, insana mikrobu, sivrisineği musallat kılar.

Zalime daha büyük bir zalim havale eder. Hilekârlara ve hiç yanılmıyan büyük adamlara, hastalığı musallat kılar ve hepimizi de Azrail ile karşılaştırır.

Yangınlar, depremler, dolular, fırtınalar, yıldırımlar layık olanları ezmek için Hakk'tan emir beklerler, velilerden işaret gözlerler.

KAVİ' dir sağlamdır mutlak güven,

Korkma bırakmaz yolda giderken,

---

[434] **(اَلْقَوِيُّ) Kaviyy esmâsının sayısal değeri;**

(ق) Kaf: 100, (و) Vav: 6, (ى) Ye: 10, (ى) Ye: 10 dir. Toplamı, 100+6+6+10= 126 dır. 1+2+6= 9 dur. (9) Rubûbiyet, Tevhid-i Esmâ mertebesidir.

(ق) Kaf: Kuvvet-i İâhiyye, (و) Vav: Vehim-i İlâhiyye: (ى) Ye: Yakîn, (ى) Ye: Ayn'el Yakîn. (Düzenleyen.)

"El-Kaviyy" esmâ-i şerifi (52) şifresiyle Zâhir, Bâtın (Allah, Rahman) kaynak esmâlarından sonra yolumuzdan Nusret Babamıza verilen Esmâ-i İlâhiyyedir. (Düzenleyen)

[435] Bütün sebeplere sâhip olan, hakiki müsebbib (Cenâb-ı Hakk)

Dal deryaya boğulmassın yüzerken,

Her zorlandığında kurtaran **KAVİ'**dir ancak.[436]

EL-METİN[437]

Hak, dilediği şeye metanetle tecelli eder, itiraz ve karşı koymaya hiç kimsede kuvvet olmadığı gibi, dilemediği şeyi de metanetle reddeder, o şey fakir kalır.

METİYN' dir metanetli sarsılmaz,

Kurduğu, sistemi kimse yıkamaz,

---

[436] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[437] **(اَلْمَتِينُ) Metiyn esmâsının sayısal değeri,**

(م) Mim: 40, (ت) Te: 400, (ى) Ye: 10, (ن) Nun: 50 dir. 40+400+10+50= 500 dür. 5 ve 50 dir.

(5) Beş Hazret Mertebesi ve Beş Vakit Namazdır. (50) 50 Vakit namaz olan Salât- Daimun'dur (70/23). Geriye kalan 0 ise Ѳ bir yönü hadis bir yönü kadim olan hiçlik noktasıdır. (ال) "El" "Elif-Lam" sayısal değeri 31 dir. 500+31= 531 yapar. Yolumuz ile ilgili bağlantılı bir yönü 53-1= (52) ile Nusret Tura hazretlerine aiittir. Diğer yönleri 53 ile Efendim Babam Necdet Ardıç'a ve 53/1 ile Efendi Babamın tarifi ile (Terzi Baba 19/53) yolumuzun ileriye doğru uzamasına işarettir. Buna işaret Efendi Babamın 1964 yılında görmüş olduğu zuhuratta 2 adet Burma bilezik ve kılıç ve kalb sarkaçlarıdır. (مَتينْ) Metiyn esmâ bağlantısı kılıç sarkacı ve Îzzet ismidir. Bu hâl fenâfillah/Hakîkat üzere bir uzamadır.

(م) Mim: Metanet-i İlâhiyye, (ت) Te: Tecelli, (ى) Ye: Yakîn, (ن) Nun: Nuru Muhammedi'dir. (Düzenleyen)

Öyle seddirki yüce, aşılmaz,

Seni her şeyden koruyan **METİYN**'dir ancak.[438]

EL-VELİ[439]

Cenâb-ı Hak, kendini aşikâr etmek istediği için, takip edilmesi lâzım olan bir tek yol vardır. Her şahıs kendisinden Hakk'a gider. Esasen Hakk'tan o şahsa gelen yol da aynı yoldur, o yolu takip edene velî derler. Bu sıfât, Hakk'ın sıfâtı olduğundan kıyamete kadar bakîdir. Veliler eksik olmazlar. Bu âlemde resûl ve nebi sıfâtları kullara

---

[438] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[439] **(اَلْوَلِيُّ) Veliyy esmâsının sayısal değeri,**

(و) Vav: 6, (ل) Lam: 30, (ى) Ye: 10, (ى) Ye: 10 dur. Toplamı, 6+30+10+10= 56 dır. 5+6= 11 dir.
(56) Veli esmâsının (Allah, Rahmân, Rahîm) kaynak esmâlardan sonraki sayısıdır. (11) Tevhid-i Zât ve Hazret-i Muhammed mertebesidir.

(و) Ve: Veliyyi Hakk, (ل) Lam: Ulûhiyyet, (ى) Ye: Yâkîn, (ى) Ye: Hakk'el Yâkın…
"El-Veliyy" esmâ-i şerifi şerifi (Allah, Rahmân, Rahîm) kaynak esmâlarından sonra 53 şifresi ile Efendi Babam Necdet ARDIÇ'a verilen Esmâ-i İlâhiyyedir.

Hakikatte gizli bir hazineydin,
Açtın cevherini yakîn eyledin,
Sırrın sakla diye tenbih söyledin,
Vardım huzuruna ''Veliyullah'' Pirim.
(Düzenleyen)

verilmiş izâfî[440] vazifeler olduğundan, onlarda Efendimizle beraber son bulmuşlardır.

Velilerin gittikleri yola tarîkât derler, arzu edenleri talim ve terbiye ederek ellerinden tutarlar. Hakk'a ve Peygamber'e kadar götürürler. Velilerin bir kısmı dünyasından geçmiş kimselerdir. Bunlara meczub-u İlâhî derler. Ne yemede, ne içmede, ne üstte, ne baştadırlar. Bir kısmı vücudu ile bir kısmı ruhu ile Hakk'a hizmettedirler. İdrak, irşat vazifeleri onlardadır.

Dünya âleminde fakir, hizmetçi, süflî görürsünüz, fakat ma'nâda onlar sultandırlar.

VELİ' dir saliklere yol gösterir,
Gönüllere aşk rüzgârı estirir,
Ağyar ile dostluğu kestirir,
Hakka yaklaştıran **VELİ'**dir ancak.[441]

---

[440] İsimlenmiş…

[441] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-HÂMİD[442]

Kendisi için en çok hamd edilen, şükredilen demektir.

Basit bir düşünce ile anlaşılacağı veçhiyle insanlar birbirlerine ne kadar iyilik yapabilirlerse o kadar teşekkür toplayabilirler. Anaya, babaya olan teşekkürlerin bile bir sonu vardır.

Halbuki Cenâb-ı Allah'ın bize olan lütufları sonsuzdur. Mesele bunu idrak etmek ve bu kabiliyete sahip olmaktadır. Hakk'ın lütufları, zıddı tecelli etmeyince anlaşılamaz. Muhakkak kafamıza **"dank"** demesi lazımdır. Gençlikte kanımız kaynarken, hayat toz pembe iken Cenâb-ı Hak'ı hatıra getiremeyiz. O hatıra gelmezse namaz, niyaz da yapmayız. İbadet emirleri bize sözümüzü

---

[442] **(اَلْحَمِيدُ) Hamiyd esmâsının sayısal değeri,**
(ح) Ha: 8, (م) Mim:40, (ى) Ye:10, Dal: 4 dür. Toplamı, 8+40+10+2= 62 dir. 6+2= 8 dir. (8) Hamd'in sekiz mertebesidir.

(ح) Ha: Hamd-i İlâhi (Elhamdülillah-Hamd Allah içindir "mahsustur"), (م) Mim: Makam-ı Mahmud, (Cenâb-ı Hakk'ın kulunu övmesi) (د) Dal: Namaz'ın rûku hâlinin hakîkatidir. "Allah, kendisine hamd edenleri işitir (Semiallahu limen hamideh)", "Hamd, Rabb'imiz içindir (Rabbena leke'l-hamd)"
Hamid esmâsı yolumuz ile alakalı durumu Metin esmâsında bahsedilen Efendi Babamın görmüş olduğu iki âdet Burma bilezikteki "Kalb" sarkacı ile bağlantılıdır. Birinci bilezik zâhir kendisinin yol ile olan bağlantısı Veliyy'ul Hamid (Şura/28) ve diğeri bâtın yani yoldan gelecek olan evlâtları ile olan Bekâbillah/Marifet bağlantısıdır.

Murat hoşnutluk Sefa getirdin,
Hemde bizdende güzel söz ettirdin,
Cümle canlarada selâm verdirdin,
Vardım huzuruna ''Hamdullah'' Pirim.(Düzenleyen)

unutmamamız ve Hakk'ın lütuflarını hatırlamamız için bir vesiledir.

Fakir düşünce eski zenginliğimizi, ayağımız topal olunca koşabildiğimiz günleri, gözümüz görmez olunca görebildiğimiz günleri hatırlarız. Hele ihtiyar olunca gençliğimizdeki sultanlık zamanlarımız sinema gibi gözümüzün önünden geçer, **"hey gidi hey ne idi o günler"** deriz. Bazılarımız geçmiş günlerdeki hatalarımızı affettirmek ve teşekkürden uzak kaldığımız günlerin nankörlüğünü telafi etmek için namaza, oruca, sevaba girişmek isteriz, kimimizin de hatırına bile gelmez.

Nerede o kâmil ve olgun gençler ki, Allah'ın nimetlerini ihtiyarlamadan idrak ederler. En ufak bir kabahat için bile gözlerinden kanlı yaşlar akıtırlar. Onlarda öpülmeye layık eller vardır.

Vücud makinemizi saat gibi işleten O'dur ve onun müsadesi olmadan ikinci müteakip bir nefesi alamayız. İslâm sülalesinden gelmemiz, yıllarca ana-babamızın nezaretinde büyümemiz, mektepte okuyup anlayabilmek imkânına sahip olmamız bu bütün v.s. lütuflar Hakk'ındadır. Kör, kambur, topal yaratılmadığımızın şükrünü bile edadan aciziz. Bize peygamber gönderir, kitap gönderir, velilerini yanımızdan eksik etmez, öyle nankör, cahil, kör kimseler vardır ki bütün hakîkatleri gözünüzün önüne serenleri bile inkâr ederler. Halbuki sevilen, anılan, gizli hazine denilen onlar. Birkaç zaman sonra hiçten geldiği gibi hiçe gidecek olan ve bize iyiliği dokunması için yaratılan bir şahıs düşünün ki bizi bizden çok sever ve duâları ile sabahı eder. Bize iyilik yapmak fırsatını, kuvvetini ve kudretini o şahsa Allah vermiştir. Allah'tan başka bir kimsenin hakikî vücudu olmadığına göre sana o iyiliği o kulun elinden yapan hazreti Allah'tır. Sen de o kula teşekkür etmekle Allah'a teşekkür etmiş

olursun. Şu halde bütün teşekkürler, bütün ibadetler, niyazlar onadır. O halde Allah'tan başka bir varlık var mıdır ki hamd-ü sena toplasın? Biz de ona razı olacağız; hareketlerimizin hesabını verebildikten sonra.

Bir fenalık yapsak, Hakk'a yapmış oluruz. O hareketimizin bir de aksi sedası vardır ki ayniyle yine bize dönecektir.

HAMİYD' dir hamd ile varılır mutlak,

Hamd edende bulunur güzel ahlâk,

Belki bir gün hamd'ı bulursun elhak,

Gerçek hamda ulaştıran **HAMİYD'**dir ancak.[443]

EL-MUHSİ[444]

Adete taalluk eden hususatta da kıl kadar hatası olmayan demektir.

---

443 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

444 **(اَلْمُحْصِي) Muhsi esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ح) Ha: 8, (ص) Sad: 90, (ى) Ye:10 dur. 40+8+90+10 dur. 40+8+90+10= 148 dir. 1+4+8= 13 dür. (13) Hazret-i Muhammed (s.a.v.) in şifre rakamıdır.

(م) Mim: Muhsi-i (hesabı) İlâhi, (ح) Ha: Hakîkat, (ص) Sad: Sıfât mertebesi, (ى) Ye: Yakîn. (Düzenleyen)

Muhterem kardeşlerim, hatalar bize aittir, âtâlar Hakk'a aittir. Nasıl hata olsun ki, herşeyin dışı özüne bağlıdır, öz ise Hakk'ın nurudur. Onun nurunun eriştiği yerde dış yoktur. Hep öz olmuştur. Onun nurunun erişmediği yer yoktur ki. Böyle bir varlıkta hata tasavvur etmek bile hataların en büyüğüdür.

Size bir vak'a anlatayım; bir gün Ebu Cehil peygamberimiz hazretlerine geliyor. Avucunda bir taş gizleyerek.

"Ya Muhammed" diyor, **"avucumdakiler nedir? Eğer bilebilirsen senin hakk peygamber olduğuna inanacağım."** Efendimiz buyuruyor:

Ey Ebu Cehil avucundakileri mi bileyim istersin yoksa vücudundakiler mi beni bilsin kim olduğunu söylesin?

O güç bir şeydir ya Muhammed, sen onu yapamazsın. Avcumda ne var, onu bil, kâfi.

Ebu Cehil'in avucundaki taşlar oradakilerin işiteceği bir sesle **"Eşhedu enlâilâhe illâllah ve eşhedu enne Muhammeden resûlüllah"** diyorlar. Ebu Cehil kaldırıp taşları yere atıyor ve **"Senin gibi sihirbaz görmedim"** deyip gidiyor. Bir de kıyamet gününde herkes kahabatlerini inkâr ettikleri zaman, Hakk'ın emriyle azalarımız şehadet edecek. İtirazda bulunamayacağız. Meselâ: Birisinin görmeden kalemini aldınız. Bu bir kabahattir. **"Ben almadım, ben öldürmedim"** diyebilirsiniz. Fakat eliniz **"Ya rabbelâlemin onun emriyle ben aldım, ben öldürdüm"** derse siz ne olursunuz? Her şey bir tek yaratıcının emrinde iken ondan gizli kapaklı ne olur? Sayılan icap ettiren nesneler bile lisana gelme kabiliyetine sahip olurlarsa bizim aczimiz nereye varır? Bir isimden başka şahit olabildiğimiz birşey

cehlimizden başka bilebildiğimiz birşey var mıdır? Sorarım size.

MUHSİ' dir tafsilâtlı getirir,

Her varlığın hesabını yetirir,

Tümden hepsine akıl erdirir,

Tafsilâtı düzenleyen **MUHSİ'**dir ancak.[445]

EL-MÜBDİ'[446]

Her şeyi örneksiz yaratan, bedi'i icap eden de odur. Cenâb-ı Hak, Efendimiz'e, ***"Habibim evvela kendi kitabını oku, bugün için bu sana yeter"***[447] buyurdu. Yani **"ötede, beride ne arıyorsun"** demek istedi. Onun gibi biz de insan sûretinin, vücudunun, ma'neviyatının en iyi ve uygun düşünülüp, hesaplanmış olarak yaratıldığında hata bulamayız. Görmek ve işitmek gibi en nazik azaları

---

[445] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[446] **(اَلْمُبْدِئُ) Mübdi esmâsının sayısal değeri,**

(م) Mim: 40, (ب) Be: 2, (د) Dal: 4, (ى) Ye: 10 dur. Toplamı, 40+2+4+10= 56 dır. 5+6= 11 dir.
(11) Hazreti Muhammed ve Tevhid-i Zât mertebesidir. (56) Mübdi esmâsı Allah, Rahmân, Rahîm kaynak esmâlarından sonra 56. Esmâdır.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ب) Be: Bedi (Her şeyin kaynağı olan), (د) Dal: Delil-i İlâhiyye, (ى) Ye: Yakîn. (Düzenleyen)
[447] İsra: 14.

ikişer adet yaratmıştır. Fakat görünüşte bu ikiliğe bakmayın, birbirinden farklı olarak işitmezler, görüş ve işitiş birdir.

Tek el ile olsak ne yapardık? Tek ayak olarak, herkesin zıplayarak yürüdüğünü bir tasavvur ediniz. Arkamızda da gözlerimiz olsaydı, bir akıl hangi tarafı kumanda etsin… Deli gibi birşey olurdu insan… Milyonlarca senelik tekamülün sonunda taş ve toprak şu insan şeklini almıştır. Bundan başka gireceğimiz şekil yoktur.

Olsa olsa su'istimallerle yıpranan kimselerin çocukları hem cılız, hem de kısa olur. Dimağları yorulmadan köylerde, kırlarda yaşayanlar ve bilhassa cahiller, hissizler iri yapılı olurlar. İri kemikli olurlar. Hassas insanlar da küçülmekte olan bir neslin devamı olmaktan kurtulamazlar. Vücudların simaların da bir ilmi vardır. Geniş omuzlular, kuvvetli; sivri omuzlular, sefih; ablak çehreler, saf ve dürüst; uzun yüzlüler zeki ve kurnaz olurlar. Hatta burunların vaziyeti bile insana şaşmaz malumat verir. Fakir Osmanlı Padişahlarında olduğu gibi kavisli yani orta taraf kemikli burun sahipleri kibirli, haris ve kahredici, kinci olurlar. Ufak ve mütenâsip[448] burunlarda kin vardır. Burnun ortasındaki kemik biraz sağa, sola eğimli ise, her şeye uyan, samimî, iyi huylu kimselerdir.

Yani insan ufak çapta olan fakat kâinatı kavrayan bîr ruh ve âlemleri vücudunda toplanmış bir hülasadır.[449]

İşte eşi, misli, benzeri olmayan Allah'ımız böyle bir ilâhtır. Rabb-dır. Sayılması icap eden şeyleri, kendilerine saydırır, başkasına değil.

---

[448] Bir orantıyla ilgili olan, aralarında orantı bulunan…

[449] Özetidir…

MÜBDİ' dir her şeyin kaynağı ondan,
Yoktur başka gelenler daha sondan,
Haber aldınsa hemen bundan,
Her şeyin kaynağı **MÜBDİ'**dir ancak.[450]

EL-MUÎD[451]

Öldürüp, tekrar vücud iade edici, vücûd verici demektir.

Bunlar için de fazla söze lüzum yok. Dikkat nazarınızı bir tarafa çekeceğim. Nefes alıyor muyuz? Her nefes alışta yaşamaktayız ve her nefes verişte ölmekteyiz. Biz de öyle hayvanlar da öyle, bitkiler de öyle.

Almakta olduğumuz nefesin son nefesimiz olup olmadığını bilemeyiz. Onun için yarın ölecekmiş gibi ibadete ve iyiliğe çalışmalıyız. Ölmeyecekmişiz gibi de medeniyet hesabına çalışmalıyız. Hatta yedi senede bir de vücudumuzdaki her madde tamamiyle değişmektedir, yenisi gelmektedir, derler.

---

[450] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[451] (اَلْمُعِيدُ) **Muid esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ع) Ayın; 70, (ى) Ye: 10, (د) Dal; 4 dür Toplamı, 40+70+10+4= 124 dir. 1+2+4= 7 dir. (7) Yedi nefis mertebesi, 7 sübûti sıfâttır.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ع) Ayın: Adem-i İlâhi, (ى) Ye: Yakîn, (د) Dal: Delil-i İlâhi. (Düzenleyen)

MUİD' dir varlığını oluşturan,

Devamlı bakımına koşturan,

Yaranlarının zevkiyle coşturan,

Varlığını yenileyen **MUİD'**dir ancak.[452]

EL-MUHYİ[453]

Diriltici demektir.

MUHYİ' dir hem hayata kavuşturur,

Cümleyi yaşama alıştırır,

Durmadan yeniler oluşturur,

Varlığa can veren **MUHYİ'**dir ancak.[454]

---

[452] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[453] **(اَلْمُحْيِي) Muhyi isminin sayısal değeri;**
(م) Mim: 40, (ح) Ha: 8, (ى) Ye: 10 dur. Toplamı, 40+8+10= 58 dir. 5+8= 13 dür.
(13) Hazreti Muhammed (s.a.v.) in şifre sayısıdır. (5) Beş hazret, (8) Sekiz cennetdir.

(58) Muhyi esmâsı, Allah, Rahmân, Rahîm kaynak esmâlarından sonra Elli sekizinci esmâsıdır.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ح) Ha: Hayat sıfâtı, (ى) Ye: Hakk'el Yakîn. (Düzenleyen)

EL-MÜMİT[455]

Ölümü halkedici demektir.

Bir defa idrak nazarı ile bakılsa, görülse, bilinse, düşünülse; ne bu âleme gelişimizden haberimiz var, ne gidişimizden, ne oradan geldiğimizden, ne de nereye gittiğimizden. Bir meczup seyyaha sormuşlar, **"Nereden gelip nereye gidiyorsun?"** Cevap vermiş: **"Min Allahi ve İlâllah, lahavle vela kuvvete illâ billah"** (Allah'tan geliyorum, Allah'a gidiyorum). Havi ve kuvvet ancak Allah (c.c.) iledir. Şimdi muhterem kardeşlerim, insanlar bir taraftan en büyük peşinde koşuyorlar, arıyorlar, keşiflerde bulunuyorlar, diğer bir taraftan da en küçüğü anlamak gayreti içindedirler. Bir damla kanımızda olan milyonlarca al, akyuvarları bilirsiniz, demek hayat buradan başlıyor. O zerrecikler bile evlenip çiftleşip çoğalıyorlar. Vücudumuzun bir yeri kesiliyor, ameliyat oluyoruz, o yarayı kapatmak için vazifeli hücreler var, yabancı düşmanlarla, mikroplarla muharebe eden askerler var. Bir saat gibi çalışırlar. Dişler ezer, gırtlak daralır, boşalan

---

454 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

455 **(اَلْمُمِيتُ) Mümiyt esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (م) Mim: 40, (ى) Ye: 10, (ت) Te: 400 dür. Toplamı, 40+40+10+400= 490 dır. 49=13 dür. (13) Hazreti Muhammed (s.a.v.) in Şifre Rakamıdır.

(م) Mim: Mevt-i İzdırari (Zaruri), (م) Mim: Mevt-i İhtiyari (seçmek-marifeti nefste oluşan 3. Marifet ölmeden ölmek), (ى) Ye: Yakîn, (ت) Te: "Ente" sen ve Te'nin kalkması ile oluşan "Ene" (İlâhi benlik) (Düzenleyen)

yemek mideye iner. Ağızdan salyalar, mideden her çeşit maddeyi eritebilecek unsurlar damlamaya başlar. Vesaire vesaire, bitmez, tükenmez bir izahat…

Bütün bunlar nedir? Bu saltanat kimindir? Tevekkeli Cenâb-ı Hakk efendimize evvela **"ikra’ kîtabek"**, yani **"kendi kitabını oku”** buyurmuş. Kûr'ân-ı Kerîm'de malûm ya insan vücudu kainatın minyatürüdür. Küçük âlem diyorlar, fakat ruh, idrak, akıl, fikir, fehim insanın gönlündeki boşluğu doldurdu mu insan büyük âlem oluyor. Bu hususta İbrahim Hakkı Hazretleri'nin Marifetnamesi'nde geniş izahat vardır. Mevlâm rahmet eylesin, uzun bir tetebbudan[456] sonra yüzlerce sahifelik kitab ile ve teşbihlerle, temsillerle âlemde her varlığın kendine göre bir hayatı olduğunu, bizim ölmek dediğimiz bir istihale[457] ile ebediliğimizi, ruhumuzun vücud devesine binmiş bir yolcu olduğunu, bu âlemin bir misafirlik devresi olduğunu, doğmazdan evvelki ve öldükten sonraki sonsuzluk dairesinde hayatımızın bir-iki santimlik bir fasıla olduğunu, o daracık berzahta vazifemizin ne olduğunu; hayat sahibi olan her varlığın derece derece insana mülaki[458] olmak için seve seve nasıl da cevap verdiklerini, insan kanalında nasıl Hakk'a varıp mi’rac ettiklerini; bu keyfiyetlerden bazılarımızın gafil, bazılarımızın arif olduklarını, âlemlerin efendisi iken nasıl olup da esarete sabır ettiğimizi uzun uzun izah edip anlatıyor. Uykuda gibi olduğumuz bu âlemde öldükten sonra uyanacağımızı telmîhen[459] ölümü yani ebedî hayata intikali bir dirilmek telakki ederek Kûr'ânı Kerîm de el-Mü'mit ism-i şerifini ölmeyi yaratmak diye tercüme ediyor.

---

[456] Bir şeyi iyice araştırıp inceleme…

[457] Başkalaşım, değişim…

[458] Buluşan. Yüz yüze gelen. Görüşen. Kavuşan…

[459] Anlatılmak isteneni üstü kapalı bir biçimde söyleme…

MUMİYT' tir benliğini öldüren,

Seni tâ derinlere gömdüren,

Gönül tarlanı güzelce sürdüren,

Seni senden kapan **MUMİYT'**tir ancak.[460]

EL-HAYY[461]

Hayy, diri demektir. Gelip geçip gidenlerden hepimiz için bir ölümün muhakkak olduğunu anlıyoruz. Eğer ebedî ve ezelî bir dirilik varsa o da Allah'a mahsusdur. Şimdi size geniş bir idrak sahası açalım.

Vücudumuzu arza benzetelim, ruhumuzla vücud dünyasından ayrılıp yükselelim, arzın hareket dairesinden de kurtulalım. Karanlık denilen şey kalır mı? Gölge vücud bulur mu? Daimi bir nur âlemi içinde kalırız; ruhumuzu vücud derecesine bağlayan sebebler yedirmek, içirmek, giydirmek, dinlenme, dinlendirmedir. Ve bu idrake ulaştıran Allah'a şükretmek içindir. Bizim isim ve şekillerimize bakmayın, herşey onundur. Zamanı gelince bu vücud kesafetini ve beşerî hayat dediğimiz bu zevk,

---

460 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE(6.8.1987)

461 (اَلْحَيُّ) Hayy esmâsının sayısal değeri;

(ح) Ha: 8, (ى) Ye: 10, (ى) Ye: 10 dur. 8+10+10= 28 dir. 2+8= 10 dur. (10) Fenâfillah – Îsevîyet, (28) Yirmisekiz mertebedir.

(ح) Ha: Hayat-i İlâhi, (ى) Ye: Yakîn, (ى) Ye: Yahyaviyyet (Hayy sıfâtı ile diri olmak ve ebedi ölmemek) (Düzenleyen)

iptilâ, ihtiras âlemini mecburi olarak bırakacağız. Ruhlarımız evvelî, ahirî, uykusu, yemesi, içmesi, üşümesi, zulmeti, çiftleşmesi, açlığı, tokluğu olmayan bir âlemde kalacak. İşte kardeşlerim, ecel çam çalmadan bu âleme varmak akıl kârı değil mi? Şu halde bu kadar sayısız sıfâtları olan Allah aynı zamanda hayatın tâ kendisidir.

HAY' ile hayat bulursun elbet,
Yaşamın ne olduğunu derk et,
Eğer yaşıyorsan binlerce şükret,
Hay ile sıfatlanan **HAY'**dır ancak.[462]

EL-KAYYUM[463]

Her mevcûd onun zâtıyla, onun varlığı ile mevcuttur. Vardır. Yani hiçbir mevcudun **"benim"** diyebilecek varlığı yoktur. Madem ki bâzı sebeblerden müteessir oluyor, ölebiliyor, hasta olup çalışmaz, hareket edemez hale geliyor. O kimse benim vücudum var diyemez. Şu halde insanda ölümsüz, başı ve sonu olmayan bir kuvvet vardır ki asıl olan budur. Buna zât deriz. Biz bu beşer gözü ile zâtımızı göremeyiz. Nitekim

---

[462] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[463] **(اَلْقَيُّومُ) Kayyum esmâsının sayısal değeri;**

(ق) Kaf: 100, (ى) Ye: 10, (ى) Ye: 10, (و) Vav: 6, (م) Mim: 40 dır. Toplamı, 100+10+10+6+40= 156 dır. 1+5+6= 12 dir. (12) Hakîkat-i Muhammedi'dir.

(ق) Kaf: Kıyam-ı İlâhi (Kaim bi Nefsihi), (ى) Ye: Yakîn, (ى) Ye: Yâr (Dost), (و) Vav: Vahidiyyet, (م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi. (Düzenleyen)

aklımızı, fikrimizi, açlığımızı, neşemizi de göremiyoruz, fakat inkâr da edemeyiz. Her varlık Hak ile kaim olduktan sonra, inkılap ve tahavvül halindeki vücudlarına var diyemeyiz.

Herşey zâtımız ile kaimdir. Fakat doğrudan doğruya onunla alâkalanmıyoruz, tanımıyoruz. Halbuki akıl, fikir, ilham, gam, sevinç o zatımızın şuuraltıdır. Onun için sonradan yaratılan bu fani vücud, geldiği yere dönüp, toprak, su, ateş, hava olacak, kendi denizlerine gidecektir. Bir de bu vücudun nuru, ruhu vardır ki ona sıfât erişmez, o bakîdir. Çünkü, Hakk'a mensuptur, oradan geldi, oraya gidecektir. Esasen bizden ayrılmış değildir. Sonradan gelmiş de değildir. Müslümanlığın özü, bunları insana öğretebilir. Yalnız anlayacak kabiliyete ermek lâzımdır. Çocuk anasının memesi ile beslendiğini anlayacak çağa gelebilir.

Fakat babasının getirdiği gıdalarla da anasının beslendiğini, süt yaptığını bilmez.

Erkek, patronunu bilir, onun sayesinde geçindiğini, para kazandığını bilir. Fakat sebebleri halkeden Allah'tır, vericilik afeti nihayet ona dayanır. Bundan çoğumuz gafiliz. Suyun menbaını bulmak lazımdır. Çeşmeden gelip su içmek, bir-iki kova doldurmak basit bir iştir.

Kitab okursunuz, ya anlarsınız, ya anlamazsınız. Adam sen de dersiniz, zevk almanız ise anlamanız nisbetindedir. Halbuki incelerseniz, bütün kitaplar bilvasıta[464] sizden bahseder. Ziraatden, marangozluktan, mühendislikten, doktorluktan bahseder ama bunlar akim[465] icabıdır. Olgunlaşmanın eseridir. Diğer ilimler, ilm-ü ledün denilen öz ilmin, zât ilminin şubeleridir. Kulak,

[464] Doğruca olmayan, dolaylı olan, araçlı olarak, araçla…

[465] 1) Kısır, verimsiz, döl veremeyen. 2) Sonuçsuz, başarısız…

diş, kalp, sinir, göz, bevliye, dahilî ve haricî hastalıklar var ya nihayet insanın vücûdunda toplanır. İnsanın zâtının ermediği yer yoktur. Hayatsız bir zerre de yoktur. Şu halde Kayyum ism-i şerifi saltanatını icra etmektedir.

Nokta kıymetsiz bir şeydir, harflerin ve rakamların yanında, hele solda olsa bir düşünün ki harflerin aslıdır, rakamların da aslıdır. Solda olursa kıymetinin on defa yükseldiği gözükür.

KAYYUM' dur mevcudat onunla kaim,

Gerekeni yapar her yerde daim,

Bütün varlığa olmuştur hakim,

Varlıkları ayakta tutan **KAYYUM'**dur ancak.[466]

EL-VÂCİD[467]

Her varlığa vücud veren demektir.

Ana rahminde iken bile bütün aza ve teşkilatımızı münasip ölçü dahilinde büyütür, normal şekli tecavüz

---

[466] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[467] **(اَلْوَاجِدُ) Vacid esmâsının sayısal değeri;**

(و) Vav: 6, (ا) Elif: 1, (ج) Cim: 3, (د) Dal: 4 dür. Toplamı, 6+1+3+4= 14 dür. (14) Nuru Muhammedi'dir.

(و) Vav: Vücûd-u İlâhi, (ا) Elif: Ahadiyet, (ج) Cim: Celâl ve Cemâl sıfâtları, (د) Dal: Delil-i Vücûdiye (Ef'âl, Esmâ, Sıfât, Zât) (Düzenleyen)

ettirmez. Sanki o zamanki cemiyetten başlar. Bizimle alakâlanmaya tâ ölünceye kadar devam eder. Otları topraktan sürer, vücuda getirir, hayvanlar onları yer öldürür. Hayvanlar büyür, insanlar onları keser pişirir, yer yani öldürür, kendilerini ve yavrularını beslerler. Yani daima doğmakta, büyümekte, ölmekte olan bir cereyan vardır ki her şey sonunda daha olgun, mükemmel ve yüksek bir varlığa erişmektedirler.

İnsandan daha ilerisi yoktur, en güzel bir kıvama kadar getirilmiş, sonra nafaka ve zürriyetini temin için de esfel-i sâfiline iade edilmiştir. Reddedilmiştir. Burada asla varmaya da varis kılınmıştır.

VACİD' dir ancak tek vücud sahibi,

Sonsuz varlığın bulunmaz sahibi,

Koyma artık varlığa gayriği,

Varlığın vücudu **VACİD'**tir ancak.[468]

EL-MÂCİD[469]

Kadri, şerefi, şanı, keremi, azameti sonsuz olan Böyle bir varlığı duyduk, bildik, gördük, inandık.

---

[468] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNA'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[469] **(اَلْمَاجِدُ) Macid esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ا) Elif: 1, (ج) Cim: 3, (د) Dal: 4 dür. Toplamı; 40+1+3+4= 48 dir. 4+8= 12 dir. (12) Hakîkat-i Muhammedi'dir.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ج) Cim: Cemâl-i İlâhiyye, (د) Dal: Delili İlâhiyye. (Düzenleyen)

MACİD' dir yücedir yüceden yüce,

Kimse eş olamaz böyle güce,

Bulunmaz elbette onda gece,

Kendi kendinde yüce olan **MACİD'**tir ancak.[470]

EL-VÂHİD[471]

Benzeri, eşi, ortağı olmayan ve sonsuz birlikleri kendinde toplayan **"Bir"** demektir. Bu biri, özünde izâfetleri, kesafetleri, ham perdeleri yok eden, saf ve temiz bir gönül sahibi yine onun nuruyla görebilir.

VAHİD' dir esmâda seyr eder kendini,

Kurar mutlaka varlık bendini,

---

[470] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[471] **(اَلْوَاحِدُ) Vahid esmâsının sayısal değeri;**

(و) Vav: 6, (ا) Elif: 1, (ح) Ha: 8, (د) Dal: 4 dür. Toplamı, 6+1+8+4= 19 dur. (19) İnsân-ı Kâmil'in şifre rakamıdır.

(و) Vav: Vahidiyyet, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ح) Ha: Hakîkat: (د) Dal: Namazın rükü hâline işarettir.

Dedi; Erinden yolum yoktur benim,
Onsekiz bin âlemden geçenim,
Esmâ-i İlâhiyeyi bir edenim,
Varayım huzura ''**Vahidullah**'' Pirim.
(Düzenleyen)

Ef'âlde tamamlar mutlak seyrini,

Kesreti toplayan **VAHİD'**dir ancak.[472]

EL-EHAD[473]

Cüz'lere, en ufak parçalara ayrılmaktan da münezzeh olan demektir.

Yukarıda arz **"Vahid"**leri vakitleri gören, kendini de o deryaya atıp gördüğünde farkında olmayan.

AHAD' dır ZÂT'tır Zâttan sorulmaz,

Bu vadinin önünde durulmaz,

---

472 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

473 **(اَلْ اَحَدْ) Ahad esmâsının sayısal değeri;**

(ا) Elif: 1, (ح) Ha: 8, (د) Dal; 4 dür. Toplamı; 1+8+4=13 dür.
(13) Hakîkat'ül Ahadiyet'ül Ahmediye'dir.

(ا) Elif: Ahadiyyet, (ح) Ha: Hakîkat, (د) Dal: Delil-i İlâhiyye, Ahad ismine bir "taayyün (م) Mimi" ilavesiyye (اَحْمَدْ) Ahmed ismi meydana gelir ve kayda girer.

Masiva tümden kayboldu gözümden,
Canım Ahmed'im düşmezsin dilimden,
Dinlenmez mi Hakk'ın özü sözünden,
Vardım huzuruna ''Ahadullah'' Pirim
(Düzenleyen)

Gerçek benliktir kafa yorulmaz,

A'madan ilk zuhur **AHAD'**dır ancak.[474]

ES-SAMED[475]

İhtiyaçtan münezzeh olan veya yarattıkları her an kendisine muhtaç olan demektir.

Bu sıfâtın tecellisi kullara Ramazan'da oruçlu iken vaki olur ki kadir gecesinde muvaffak olan, seçilmiş kimselere bu müyesserdir.[476]

---

474 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

475 **(اَلصَّمَدُ) Samed esmâsının sayısal değeri;**

(ص) Sad: 90, (م) Mim: 40, (د) Dal: 4 dür. Toplamı; 90+40+4= 134 dür. (13) Hazreti Muhammed'in şifre sayısı (4) İslâm'ın şifre sayısıdır. .(Şeriat, Taîrkât, Hakîkat, Marifet)

(ص) Sad: Samediyyet (Hiçbir şeye, hiçbir kimseye ihtiyacı olmamak), (م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (د) Dal: Delili İslâmiyye.

Kimseye ihtiyacın yoktur senin,
İhtiyacımız var sana bizlerin,
Hakikatten uzattığın ellerin,
Vardım huzuruna **''Samedullah''** Pirim.
(Düzenleyen)

476 Kolaydır.

Arapça'da hilesi ve boşluğu olmayan som altına da samet derlermiş. Barınak ve sığınak yerlere de samed derler. Kur'ân-ı Kerîm'de İhlas Sûresinde **"Allahüssamed"** vardır.

Bir çoban cuma namazını kılmak için köyün camisine inerken koyunlarının bulunduğu yerin etrafını sopası ile çizerek mütemadiyen İhlas Sûresini okurmuş, namaz kıldıktan sonra koyunlarının yanına gelmiş bir de görmüş ki, ne kurtlar o çizgiden dairenin içine girip tecavüz edebiliyorlar, ne de koyunlar dairenin dışına çakabiliyorlar. İşte Samed ism-i şerifine sığınmak böyle olur. El verir ki o safiyeti ve tevekkülü iktisap ederek[477] özden münacaatı yapabilelim.

SAMED' dir bir şeye muhtaç değil,

Her şey ona muhtaçtır bunu bil,

Aczini idrak et önünde eğil,

Bütün ihtiyaçları gören **SAMED'**dir ancak.[478]

[477] Kazanarak.

[478] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-KADİR EL-KADİR[479]

Dilediğini icraya muktedir demektir.

"Şunu da yapabilir mi?" diye şüpheye mahal bırakmayacak kadar istisnasız kudret sahibi. **"el-Kadîr"** ism-i şerifi **"el-Kâdir îsm-i şerifinin daha kuvvetlisidir".** Meselâ; bet-fena, daha fena, hoş-güzel, hoşter-çok güzel. Bu Farsça çeşitli tabirlerin misaline mukabil, Arapça'da âlim-bilen, âlim-çok bilen, bilmediği olmayan kadir-kudretli olan, kadir kudretinin erişmediği şey hatıra gelmeyen anlamına gelmektedir.

Abdülkâdir, Kadir olan Allah'ın kulu demektir. Kadir olan Allah bu âlemleri yarattı ve yaratmakta, yaşatmakta, öldürmektedir. Bakınız onun bir kulu olan meşhur Geylanî Hazretleri bile o kudretten nasıl örnekler verebiliyor. Bir defa Abdülkâdir Geylanî Hazretleri ana soyundan imam Hasan'a, baba soyundan imam Hüseyin'e kadar gider. Bir silsileyi takiptir. Babasına, oğlunun geleceğini Resûlüllah Efendimiz müjdelemiştir. Daha beş-altı yaşında iken annesinden bir vak'a duymuştur. Annesi, çölde kısa bir yolculuk yaparken bir bedevî Arap kendisine hücum etmiş, mücadele esnasında büyük bir kuş (doğan kuşu) süratle havadan inip Arab'ı gaga hücumlarıyla ya öldürüyor, ya

---

479 (اَلْقَادِرُ) **Kadir esmâsının sayısal değeri;**

(ق) Kaf: 100, (ا) Elif: 1, (د) Dal: 4, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 100+1+4+200= 305 dir. 305 sayısında gizli 503 ve 53 sayısının sıralanışı vardır.
(503) Muhammed'er Resûlüllah (53) Ahmed ismi şerifinin sayısal değeridir. Ayrıca yolumuzdan Terzi Babamızın şifre rakamıdır.

(ق) Kaf: Kudret-i İlâhiyye, (ا) Elif: Ahadiyyet, (د) Dal: Delil-i İlâhiyye, (ر) Re: Rahmâniyyet ve Rubûbiyettir. (Düzenleyen)

kaçırtıyor. Aynı zamanda bir hatıra olması için annesinin başından da yemenisini alıp gidiyor.

Sergüzeşt buraya gelince küçük Abdülkâdir, **"Anne o kuş ben idim. Senin yardımına koşmuştum"** diye gidip kuş iken sakladığı başörtüsünü alıp kendisine veriyor, annesi hayretler içinde kalıyor.

Babasının vefatından sonra, bir kervan ile Bağdat'a ilim öğrenmeye gidiyor, belki 15-16 yaşındadır. Annesi ile helallaşıyor, annesi yeleğinin içine on sarı lira dikiyor, annesi yalan söylememesi için son bir vasiyet alarak yola çıkarıyor.

Kervan birkaç gün gittikten sonra, eşkiyalar baskın yapıyor. Herkesi soyuyorlar. Abdülkâdir'e **"nen var?"** diye soruyorlar. Şakilere, hazret on sarı lirası olduğunu söylüyor, çete reisi bu vaziyeti öğrenince **"oğlum, insan üzerindeki böyle saklanmış parayı eşkıyaya haber verir mi"** diyor. Mahzun yavru **"Efendim, annemin 'yalan söyleme' diye nasihatini tutuyorum, sordular söyledim"** diyor.

Çete reisi; **"Eyvanlar olsun arkadaşlar, şu ufak çocuk bile verdiği sözde duruyor, biz ise kaç defa eşkiyalık yapmamak için söz vermiştik".** O **"yalan söylemeyeceğim"** demiş dediğini yapıyor**. "Bize yazıklar olsun, bundan sonra ben çetenize dahil değilim, tövbekar oldum"** diyor gidiyor, küçüğün parasına dokunmuyor ve herkesin mallarını da iade ediyor.

Abdülkâdir Hazretleri, Bağdat'da yirmibeş sene ve tasavvuf tahsil etmişti. Fahr-i âlem Efendimiz'in ma'nâ âlemindeki emirleri ile bir sabah namazından sonra camide vaaz ve nasihat kürsüsüne oturmuşlar, besmele-i şerifin tefsirine, izahına başlamışlardır. Saatlerce,

dinleyenleri hayretten hayrete düşürdükten sonra aldıkları emir mucibince, **"kademi âlâ rakabeti külli evliyaullah-ı tealâ (oturdukları yer yüksek olduğundan), bütün evliyalar ayaklarımın hizasına kadar boyun eysinler"** demişler. Bu suretle Kutb-ül Aktab mevkiinde olduklarını ilan etmişler. Camiide herkes boyun bükmüş, eğilmiş. Hatta Şam'da, Horasan'da, Medine'de ve daha birçok şehirlerde dervişleriyle sohbette veya murakabe halinde olan veliler boyun eğmişler, **"İşittik, inandık, tasdik ettik"** demişlerdir. Hayrette kalan dervişlerine; **"Abdülkâdir Geylanî Hazretleri kutbiyetini ilan etti, ben de tasdik ettim, siz de ediniz"** demişlerdir. Onlar da boyun eğmişlerdir. Ve gerek bu muhterem zatın, gerekse veliler ve nebiler hazretlerinin isimleri anıldıkça boyun eğmek ve selâm vermek âdettir. Rahmet dilemek lazımdır, çünkü birisine selam verseniz o da size **"aleykümselâm"** der, yani Allah sana da selâmet versin demektir. Bu selamı Hakk'ın sevgili kulları iade ederse, hele kendisine sık sık salavat-ı şerife getirdiğimiz ve Cenâb-ı Hakk'ın ***"Habibim, dilersen kâinatı altın yapayım. Âlemleri senin için, seni de kendim için yarattım,"*** dediği fahr-i âlem Efendimiz olur da o iade ederse, o kimseye zeval var mı, korku var mı? Dünya ve ahiret endişesi var mı? Bir düşününüz.

Yalnız San'a isminde bir mürşit gururuna yedirememiş, bulunduğu yerden Abdülkâdir Geylanî Hazretlerinin kutsuyetini, bu suretle ilan ettiğini o da görmüş, fakat **"O da benim gibi bir insan, ben de bir veliyim niçin ona boyun eyecekmişim"** demiş onun gönlünden geçen bu söz Abdülkâdir Hazretlerine de malum olmuş, o da **"bana eğilmeyen boynun domuzlara eğilsin"** demiş…

İşte muhterem kardeşlerim sessiz olan bu konuşma ve intizar bir yüksek makam sahibinden zuhur ettiği için, kendisinden daha aşağıda olan her kimseye bu kimse veli de olsa tesir edecektir. Yıllar sonra bu şeyin San'a Anadolu'nun garp tarafında Rum beylerinden birisinin toprağına doğru yürümüş ve orada beyin kızını çok güzel bulmuş, sarayının karşısında kaval çalarken kızla anlaşmış, sevişmiş. Fakat kıza sahip olabilmek için babası din değiştirerek Rum olmasını şart koymuş. O da aşkını yenememiş ve Hıristiyan olmayı kabul etmiş prensesle evlenmiş, prenses de domuzları çok severmiş. Birgün prensesin çocuğu ağlamış, kucağındaki domuz yavrusunu sananın omuzuna koymuş **"biraz şuna bakıver de ben çocuğu susturayım"** demiş. O zaman Sana'nın aklı başına gelmiş, kutup hazretlerinin bedduasının tahakkuk ettiğini anlayarak hayreti teessüre ve pişmanlığa inkılap etmiş.

Şeyhlerinin Rum kızına âşık olarak din değiştirdiğini gören dervişleri de tekrar şarka dönmüşler. Bir zât-ı şerif bu dervişlere niçin geldiklerini, eğer şeyhleri Hıristiyan oldu ise sadakat icabı onların niçin ona uyarak Hıristiyan olmadığını sormuş, diğer taraftan da affetmeleri için Abdülkâdir Hazretleri'ne ricada bulunmuş. O muhterem zât da Sana'yı affetmiş, aracı olan zat da dervişlere**, "derhal şeyhinizin olduğu yere gidin, onun sarayının karşısında görebileceği bir meydanlığa halka olun, zikretmeye başlayın, o size iltihak edecektir"** demiş.

Dervişler epeyi bir yol yürüyerek sarayın karşısındaki meydanlığa oturup **"lâilâhe illâllah"** dîye zikre başlamışlar.

Sana'da eşiyle pencerenin önünde otururlarken bu vaziyeti görürler. Sana hasret kaldığı dervişlerini zikir

halinde görünce aşka gelir, karısına artık ebediyyen, **"Allah'a ısmarladık, ben seni ve sarayını terkediyorum, yine dervişlerimin yanına Müslüman olmaya gidiyorum"** demiş. Kadının yalvarmalarına ehemmiyet vermemiş, fakat karısı da onu çok seviyormuş, **"biraz bekle ben de seninle beraber geleceğim, hem de Müslüman olacağım"** diyerek babasına veda etmişler. Evvela dervişleri ile beraber zikri idare etmiş sonra da memleketlerine dönerek eski vazifesine başlamış ve Abdülkâdir Hazretleri'nin huzuruna vararak af dilemiştir.

Bakınız, hatırıma gelmişken, Kadîr olan Allah bile neler yapıyor, bir hikâye daha anlatayım; Abdülkâdir Geylanî Hazretleri birgün dervişleri ile sohbet etmektedirler. Yanlarından bir fakir kadın geçe, her günkü gibi gece çalışıp büktüğü iplikleri pazara götürüp satmaktadır, böylece babasız iki yavrusunu beslemektedir. Abdülkâdir Geylanî Hazretleri, penceresinin önünden geçen kadını seslenip çağırıyor, ipliklerini dolgun bir para mukabili alacağını söylüyor. Fakat **"para bir hafta kadar gecikecek"** diyor. Aldığı ipi evin bacasında oturan bir kuşa atıyor; meğerse o esnada denizde fırtınaya tutulan teknenin yelkenleri harab olmuş yırtılmış, kürekleri kırılmış ve denize düşmüşler. Kaptan, **"Yarabbi"** diyor, **"denizin ortâsında açlıktan ölmeye mahkumuz, bizi bu halden kurtarırsan Abdülkâdir ismindeki sevgili kuluna yüz sarı lira adağım olsun."** İpleri alan kuş havadan gidip kaptanın önüne ipleri bırakıyor, o ipleri alıp yelkenlerini tamir ediyorlar. Muvafık rüzgarla limana vasıl oluyorlar. Kaptanın ilk işi, ilk vasıta ile hazrete ulaşıp adağını yerine getirmek oluyor. Kadın da ihtiyacı dolayısıyla üçüncü defa gelmiş kapıda beklemektedir. Bâz-ül-Eşheb Hazretleri (hazretîn lakabıdır) kaptan gelip parayı bırakınca **"hanım gel, paranı al, ipini sattığımız kaptan geldi"** diyor. Kaptan,

kadın, dervişler hayret ve sevinç gözyaşlarını zabtedemezler. Ey muhterem kardeşlerim, bu hikâyelerimle, bu sözlerimle gönlümüzde mevcut olan aşk ve muhabbet lambasını bir yakabilsem, sizleri hâzır ve nazır olan Rabb-imize birazcık yaklaştırabilsem, gözlerinize onu görebilecek gözlük takabilsem, ne mutlu bana ve size. Bu yazıları yazarken geçirdiğim hallerin sizde de tecellisini niyaz ederek sözlerime devam edeyim.

Bir de Molla Cami Hazretlerinden bahsedelim. Bir kadıncağız, çocuğu onbeş yaşına bastığı zaman gözünün açılması için okutmak üzere komşularının tavsiyesi üzerine Câmi Hazretlerine gelmiş, **"Efendi hazretleri, ne olur sizin Hakk'a karşı sözünüz, niyazınız geçer, çocuğu okuyuverin de gözleri açılsın"** demiş.

Cami Hazretleri **"Aman hanımefendi, ben aciz bir kulum, âmâların gözlerini açmak nerede ben nerede. Bu iş kulun haddine mi düşmüş?"** demiş.

Bunun üzerine kadın, "öyle ama Îsâ peygamber de bir kuldu, hem körlerin gözünü açar, hem de ölüleri diriltirdi." diyor.

Cami Efendi, önünü ilikleyerek ve bu büyük sözler karşısında heyecana kapılarak geri geri gider.

"Aman efendim biz kim, İsa kim? Hazreti Îsâ, Hakk'ın ruhu. Ona o kuvvet verilmiş. Biz onunla bir olabilir miyiz? Aman efendim. Estağfurullah" diye söylenir.

Kadıncağız yegane ümit ettiği bu kapının da yüzüne kapanması üzerine kırık kalple, nemli gözlerle oradan ayrılırken, Molla Câmi'ye hafiften bir ses gelir:

"Ey Cami, kadını niçin boş çeviriyorsun? Onu sonsuz kederlere garkettin, ölüleri dirilten, âmâların gözlerini açan Îsâ mı idi biz mi idik?"

Molla Hazretleri koşa koşa gidip kadını çağırıyor, özür dileyerek odasına götürüyor, abdest alıyor, Ayet-el Kürsîyi besmele-i şerifle okuyup çocuğun gözlerine üfürüyor. Ve baş parmakları ile çocuğun gözlerini mesh ediyor.

Bir de ne görsünler çocuğun gözleri açılmış, ziyaya alışmadığı için gözlerini kırpıştıra kırpıştıra koşup oynamaya başlıyor.

Âlemleri yaratan Allah-u Teâlâ, hastalarını iyi edemez mi? Ölüleri diriltemez mi? Her ne kadar bu hikâyeler insanı düşünmeye, imana, ibadete sevk ederek ibret almamızı gerektiriyorsa da Hz. Mevlânâ bütün bunlara dedikodu diyor. **"Ne zamana kadar 'o veli şöyle yapmış, falanca zat böyle yapmış' diye nakil ve rivayetlerle uğraşarak dedikodu yapacaksın, adam ol, çalış, tesbihe sarıl, sen de ol onların yaptığını sen de yapabilirsin, marifet oradadır,"** diyor. Rahmetullahi aleyhim ecmain.

KADİR' dir kudretini izhar eder,
Dilediğini dilediğine çeker,
Her varlığın tohumunu eker,
Buyruğunu sürdüren **KADİR'**dir ancak.[480]

---

[480] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-MÜKTEDİR[481]

Her şeye gücü yeten kudretli kuvvet ve kudret sahipleri üzerinde dilediği gibi tasarruf edendir.[482]

MÜKTEDİR' dir zuhura çıkarmaya,

İcadını sahraya yaymaya,

Bir uçtan bir uca kayıp akmaya

Bütün bunlara bakmaya **MÜKTEDİR'**dir ancak.[483]

---

481 **(اَلْمُقْتَدِرُ) Muktedir esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ق) Kaf: 100, (ت) Te: 400, (د) De: 4, (ر) Re: 200 dür. 40+100+400+4+200= 744 dür. 7+4+4= 15 dir. 2 ve 13 ü verir.
(2) Zâhir ve Bâtın, (13) Hazreti Muhammed'in şifre rakamıdır.

(م) Mim: Hakikat-i Muhammedi, (ق) Kaf: Kudret-i ilâhiyye, (ت) Te: Tevhid, (د) De: Delil-i İlâhiyye, (ر) Re: Rahmâniyyet, Rubûbiyyet. (Düzenleyen)

482 Düzenleyen.
483 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-MUKADDEM[484]

Bütün varlıkların önünde olan demektir.

MUKADDİM' Dilediğince eder takdir,

Kime ne dilerse verir takrir,

İstediğini öne getirir,

Gereğince sıra yapan **MUKADDİM'**dir ancak.[485]

---

484 **(اَلْمُقَدِّمُ) Mukaddim esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ق) Kaf: 100, (د) Dal: 4, (د) Dal: 4, (م) Mim: 40 dir. Toplamı, 40+100+4+4+40= 188 dir. (18) Onsekiz bin âlem, (8) Tevhid-i Ef'âl.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammediyye, (ق) Kaf: Kadim tecellisi, (د) Dal: Delil-i İlâhiyye, (د) Dal: Delil-i İslâmiyye, (م) Mim: Malum (Bilinen) Mülk âlemi (Düzenleyen)

485 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-MUAHHAR[486]

Bütün varlıkların sonunda olan demektir.

Bütün varlıkları yaratma ve öldürme kudretine sahip olan demektir.

Öyle bir mukaddemdir ki kendisinden evveli yok, öyle bir muahhardır ki kendisinden sonrası yok. Bizim aciz beşeriyetimize teşbih edersek; bir sinemanın veya bir tiyatronun sahibi icat ettiği sahnelerden ve topladığı artistlerden evvel kendisi vardı, tiyatro bi'nası yola gidince tabiî artistler dağılacak, sahne ve perde yıkılacak. Ufak mal sahibi bedelini alıncaya kadar oranın sahibidir. Orayı en son o terk edecektir. Vücudumuzda da öyle… İhtiyarlıkla harab oluruz, bütün kuvvetlerimize zaafiyet düşer. İşe yaramaz hale gelince en son olarak da ruh vücudu terk eder. Mukaddem ve Muahhar isimlerinin ve sıfâtlarının yegane sahibi benim diyen hazreti Allah her misalin çerçevesini kat kat asar.

MUAHHİR' Dilerse eder tehir,

Bazılarını sonradan verir,

---

486 **(اَلْمُؤَخِّرُ) Muahhir esmâsının sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (و) Vav: 6, (ء) Hemze 1, (خ) Hı: 600, (خ) Hı: 600, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 40+6+1+600+600+200= 1447 dir. 1+4+4+7= 16 dır. 3 ve 13 ü verir.
(3) İlm'el Yakîn, Ayn'el Yakîn, Hakk'el Yakîn, (13) Hazreti Muhammed (s.a.v.) in şifre rakamıdır.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (و) Vav: Vahidiyyet, (ء) Hemze: Müşahade - şehadet, (خ) Hı: Halkıyyetin Hakk'a dönük yönü, (خ) Hı: Halkiyyet, (ر) Re: Rahmâniyyet ve Rububiyyet. (Düzenleyen)

Sırasıyla alacaklar gelir,

Tehir eden **MUAHHİR'**dir ancak.[487]

EL-EVVEL[488]

Bütün varlıkların evveli olan demektir.

EVVEL' dir herşeyin evveli,

Böyle olduğuna deyin beli,

Varlığı ezelidir ezeli,

Her şeyin önü **EVVEL'**dir ancak.[489]

---

[487] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[488] **(اَلْاَوَّلُ) Evvel esmâsının sayısal değeri;**

(ا) Elif: 1, (و) Vav: 6, (و) Vav: 6, (ل) Lâm: 30 dur. Toplamı 1+6+6+30= 43 dür. 4+3= 7 dir. (7) Yedi nefis mertebesi ve yedi sıfât-ı sübûtiyyedir.

(ا) Elif: Ahadiyyet, (و) Vav: Vahidiyyet, (و) Ve: Velâyyet, (ل) Lâm: Ulûhiyyet. (Düzenleyen)

[489] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-AHİR[490]

Bütün varlıkların ahiri olan demektir.

AHIR' dır çünkü her şeyin sonu,

Kim böyle hep tanımassa onu,

İyi anlaşılmaz bu konu,

Her şeyin sonunu getiren **AHIR'**dır ancak.[491]

EZ-ZÂHİR[492]

Bütün varlıkların zâhiri, dışı olan demektir.

---

490 **(اَلْاٰخِرُ) Ahîr esmâsının sayısal değeri;**

(ا) Elif: 1, (خ) Hı: 600, (ر) Re: 200 dür. Toplamı; 1+600+200= 801 dir. Tersten yazılmış, gizli olarak 18 dir. (18) Onsekiz bin âlemdir.

(ا) Elif: Ahadiyyet, (خ) Hı: Halkıyyet (Zuhur, tecelli), (ر) Re: Rahmâniyyet, Rubûbiyyet. (Düzenleyen)

491 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

492 **(اَلظَّاهِرُ) Zâhir esmâsının sayısal değeri;**

(ظ) Zı: 900, (ا) Elif: 1, (ه) He: 5, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 900+1+5+200= 1106 dır. 1+1+6= 8 dir. (8) Tevhid-i Ef'âl, Hazret-i Şehadet mertebesidir.

(ظ) Zı: Zât-i İlâhi, (ا) Elif: Ahadiyyet (ه) He: Hüviyyet (Âlemler, Kâ'be), (ر) Re: Râhmâniyyet, Rubûbiyyet. (Düzenleyen)

ZÂHİR' dir her varlıktaki zâhir,

Bunu bilince olursun tahir,

Kendim bilmeği eyleme tehir,

Bütün gördüklerin **ZÂHİR'**dir ancak.[493]

EL-BÂTIN[494]

Bütün varlıkların içi, bâtını olan hazreti Allah'tır.

Size bu keyfiyetleri Cenâb-ı Hakk'ın Efendimiz'e emir buyurdukları gibi kendi kitabımızdan okuyarak anlatayım.

Milyar defa veya adet kabul etmeyen bîr büyüklükte giden bu esmâ-i İlâhiyeyi tatbik ederek onun azametini anlamış olursunuz, isminiz Hasan olsa, gönlünüz, iç âleminiz de Hasan'dır dışınız da Hasandır. Bir aylık iken yine Hasan'sınız. Kafanız da size tâbidir, kolunuz, ayağınız da sizden bir parçadır, yani onlar da Hasan'ındır.

---

493 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

494 **(اَلْبَاطِنُ) Bâtın esmâsının sayısal değeri;**

(ب) Be: 2, (ا) Elif: 1, (ط) Tı: 9, (ن) Nun: 50 dir. Toplamı, 2+1+9+50= 62 dir. 6+2= 8 dir.
(8) Sekiz cennettir.

(ب) Be: Bâtını-ı İlâhi (Bil Gaybi – Bakara/2) , (ا) Elif: Ahadiyyet, (ط) Tı: Tahakkuk, (ن) Nur: Nuru Muhammedi. (Düzenleyen)

Siz evvelinizi düşününüz, ananızdan, babanızdan, dedenizden evvel bir uzviyettiniz[495] ki isim taşımadığınız zamanlarınız su, ateş hava, toprağa kadar dayanır.

Onlardan esasen Hakk'ın rahmeti fışkırmaktadır. Atiyyeleri[496] âlemi istilâ etmiştir. Sonunuz ise yine aynıdır. Her varlık aslına raci olacaktır. Çokluk sizi şaşırtmasın, dinler bu çoklukları azalta azalta üçe ve ikiye indirmişlerdir. Hem Allah var, hem Îsâ var. Eğer Îsâ varsa ve Allah'ın oğlu ise o zaman hâşâ Allah'ta birisinin oğlu olmalıdır.

İşte bu işlerin içinden çıkmak için müslümanlık, tevhid, birlik esası üzerine kurulmuştur. Hiçbir şey yok Allah var. Bu çokluk doğan, yaşayan sonra ölüp gaip olan fani bir çokluktur.

Bir var bir yoktur.

Muhtelif elbiseler giyen bu tek ruhun elbiselerini çıkarın, hepsinde aynı azalar olan insan kafilesi kalır. Gözle göremediğimiz bu insanların ruhları ruh denizinin dalgalarıdır.

Hararetle deniz, buhar ve gaz olur görünmez. Soğuyunca yağmur tanesi olup akar, daha soğursa billurlaşır buz olur. Halbuki hakikati denizdir. Tuzdan ayrılır, içme suyu olur. İnsanlar da tebellür etmiş birer ruhdur.

Bu sözler de ilim deryasından tebellür[497] etmiş, harflerden, cümlelerden birer elbise giymiş ma'nâlardır.

---

[495] Uzuv oluş. Canlılık. Canlı uzva ait…

[496] Hediyeler. İhsanlar…

[497] Billurlaşmak. Parlak, şekilli olup ve donup katılaşmak…

Cenâb-ı Hakk'ın birliğini, varlığını anlamak için âlemleri tevhid edip kendinde topla, kendin aradan çık Hak kalsın. Fakat bu yalnız sözle değil evvelâ İslâm olmak, emirleri ve nehiyleri tatbik etmekle olur. Sonra yollar tehlikelidir. Bir kılavuz ister. Demek ki hak ve hakîkat yolunda seyahate çıktınız. Hayat sahasında eğer sizin de mesleğiniz, branşınız bu cihet ise tarîkât denilen ehlullah yoluna girmeniz lazım. Sonra sizi marifet şehrinde, sarayında karşılayacak olan bir varlık vardır.

Siz marangoz iseniz, makinistlik yapmazsınız. Artist iseniz kaptanlık yapmazsınız, kunduracı iseniz imamlık yapmazsınız. Hangi meslek sahibi olmak istiyorsanız bütün mevcûdiyetinizle oraya yönelmeniz lâzım. Dünyalık temin edildikten sonra da "Ben ne imişim? Nereden geldim? Nereye gideceğim? Peygamber kimdir? Rablık nasıl olur? Diye bunları düşünmek zamanı o zaman gelmiştir. Bütün gün yaşamak için çalışırsınız. Nafaka çalışması bittikten sonra ebediyet için sonu olmayan bir âleme erişmek ve onu idrak etmek gerekiyor. Bunu anlamak için de cenaze gibi, ölü gibi olarak bir üstada teslim olmak lâzım. Yok, eğer **"Kediler gibi hırlayarak yaşar, kaldırarak kazanır, parçalayarak yerim sonra da ölürüm"** derseniz size kim ne der?

Zaten o kimseler çoktan ölmüş, rû'yada gezen fâidesiz kimselere benzer. Bu kadar dil döküyorum. Bütün bir insâniyete hitap ediyorum. Güzel ahlâk sahibi olunması için her satıcının bir alıcısı vardır. Maksadımı anlayanlar ne kadar çok olursa o kadar iyi, emeğime acımam. Hepsi helâl olsun, bu âlemde vazifemi yapmış sayılırım memnun ve bahtiyar olarak can veririm.

Ufak bîr meseleye daha dikkat nazarınızı çekmek isterim. Mevlit okutup şeker dağıtırlar, ya yüzlerce kişi onlarla evlerine giderler veya arkadaşlarına birer tane

dağıtırlar. Hepsi havaya gidip israf olsa da bir tek kişi ama Hakk'ın sevgililerinden, sözü geçenlerden bir kişi o şekerden yese ve **"Allah kabul etsin, Allah taksiratını affetsin"** dese kâfidir, böyle olmazsa heyhat.

Kedinin gıdası işkembedir. Ona temiz et ve ekmek vermek günahtır. Çünkü o ekmek, toprakta mevsimin kahrını çeken bir buğday tanesidir. Kökünden keserler, harmanda ezerler, değirmende un yaparlar, suya boğarlar, fırında pişirirler. Bu kadar uzun bir yolculuktan sonra bir müslümanın, bir hak âşığının lokması olayım da mi'racımı yapayım, ona ibadette kuvvet olayım, belinde tohum olayım derken kediye gıda olursa mi'raç olur mu? Verene lanet eder.

Sözü geçen bir dua sahibi bulmak ümidiyle böyle yağmalar yapmak da lâzım oluyor.

Nasreddin Hoca'yı bilirsiniz. Eline bir çanak yoğurt almış, göl kenarında su ile eritip kaşık kaşık yere döküyor. "Ne yapıyorsun Hoca" demişler, **"Yoğurt yapıyorum",** demiş. **"A hocam göl yoğurt tutar mı?"** dediklerinde, "Ben de biliyorum tutmaz fakat bir de tutarsa bütün göl yoğurt olacak daha ne isterim" demiş.

Allah'ın âşık ve sevgili kullarının çektikleri zahmetler de onun rızasını kazanmak içindir. Yazılarımızı kimi okur kim, okumaz, kimi okur anlamaz. Âdet olduğu veçhiyle ekseriya kitapların kıymeti yazarının vefatından sonra anlaşılır, belki o zaman bir istek uyanır. Eski âlimler kalmadı, biz de sîzin asrınızın çocukları idik şimdi dedesi olduk. Bir zaman, **"kendi gitti ismi kaldı yadigar"** dedikleri gibi bunlar da torunlara yadigar kalacaktır.

Hazreti peygamber son peygamberdir. Kur'ân-ı Kerîm son peygamber kitabıdır. Bizim bu nefis eserler de

son velinin son kitabı olacak galiba. Tahmin ederim, temenni etmem. Gidişat maalesef böyle…

BÂTIN' dır her şeyin bâtını hep,
Çünkü bâtındır zuhura sebeb,
Bazen gerekir cümleye edeb,
Varlık gelişiyor **BÂTIN'**dan ancak.[498]

EL-VALİ[499]

Hakk'ın Hakk'a olan sevgi nurunun beraberce tarif edicisi demektir.

Buraya gelinceye kadar bazı nükte ve hikâyeleri izah ettiğimiz gibi; hazreti Allah'ın gönlümüze bir tecellisidir ki bizi ona doğru koşturur saf ve temiz aşkla yemeden, içmeden kesiliriz. Kendimizi ibadete veririz. Herkesin aynı yola düşmemesi için dünyanın da imarı icab ettiğinden ve kulların da istirahata ihtiyaçtan olduğundan gaflet yaratılmıştır ki istirahata, dinlenmeye vakit bulunsun.

---

[498] (NECDET DİVANI) ESMAÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE(6.8.1987)

[499] **(اَلْوالى) Vali esmâ-i ilâhiyyesinin sayısal değeri;**

(و) Vav: 6, (ا) Elif: 1, (ل) Lâm: 30, (ى) Ye: 10 dur. Toplamı, Vav: 6+1+30+10= 47 dir. 4+7= 11 dir. (11) Tevhid-i Zât ve Hazreti Muhammed mertebesi (Bekâbillah)

(و) Vav: Vahidiyyet, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ل) Lâm: Ulûhiyyet, (ى) Ye: Yâkıyn mertebeleri. (Düzenleyen)

Siz gönlünüzü saf ve temiz tuttunuz mu ve bu yolda çalıştınız mı onun kapısında bir melek sizin davetinize ve emrinize hazırdır. Oradan zât cennetine götürmek üzere emir almıştır, bize yol gösterecektir.

Gönlümüzdeki o muhabbet takazası rahimdeki ceninin hareketlerine benzer; gönlündeki o oynayış **"bana gel"** diyen bir sestir. Davettir. Türkçe ezandır, sevgili nurdur ki bütün benliğimizi, vücudumuzu istilâ edecektir. Onun yerleştiği, konaklandığı yerde başka misafir olmaz. Hatta siz de yoksunuz.

İnsanlar birbîrlerinde gaip olduklarında, az bir zaman sonra yorgunluk, hurdalık, cenabetlik kalır. Ama bu kudsi gaip oluşta ter-ü taze[500] bir kuvvet ve değişim. Bedî[501] bir hayat vardır. Kuvvetiniz eksiltilmez, artar. Başarınızın nuru basiret nurunun yanında sönük kalır. Güneş doğunca lambaların, yıldızların, ayın sönüp gaip olması gibi.

Hani bir ava avının peşinde koşar avlanır ya, halbuki hakikatte av onu peşin peşin avlamıştır. Peşinde koşturmuştur. O bize tenezzül de bulmazsa, kendini göstermezse, biz de onu görecek göz mü var?

VALİ' dir indindedir siyaseti,

Hiç boşa gitmez edersen gayreti,

Anla artık ondaki hayreti,

Bütün siyaseti yapan **VALİ'**dir ancak.[502]

---

[500] Tap taze…

[501] Bir şeyi örneği olmadığı halde meydana getiren…

[502] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-MÜTEÂLÎ[503]

En yüksek mertebeye sahip olan demektir.

Mevcut mertebelerin adedi kadar o mertebelerin sahipleri de vardır. Fakat bizim erişemediğimiz, gönlümüzün sarhoşluğu, ruhumuzun alabildiğine derinliği var ya, Hakk'ın nurunun menbağı da oradan doğar. Güneşin âleme nur ve hararet saçtığı gibi Hak Teala oradan bize nurunu dağıtır. Tabiî gafiller, o nura arka çevirenler herşeyin dışına bakar. Halbuki meyvaların çekirdeklerinde büyük bir ağaç gizlendiği gibi insanların da göremediği bilemediği idrak bile edemediği öyle yüksek makamlar vardır. Bundan evvel de zikrettiğimiz gibi yalnız içimize saklanmış batın değil zâhirde de ondan başka bir varlık yoktur. Hakikî bilen, gören o olduğu gibi bilinen, görülen de odur. **"Sen çık aradan, kalsın yaradan"** vecizesi solmayan bir gül gibidir.

MÜTEALİ' İlmi yayılır daim,

Bununla varlıkları eyler kaim,

---

503 (اَلْمُتَعَالِى) Müteali esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;

(م) Mim: 40, (ت) Te: 400, (ع) Ayın: 70, (ل) Lâm: 30, (ا) Elif: 1-13, (ى) Ye: 10 dur. Toplamı, 40+400+70+30+13+10= 563 dir. 5+6+3= 14 dür.
(14) Nuru Muhammedi'dir. Aslında sayıya girmeyen tüm mertebelerin içinde olan mertebedir.

(م) Mim: Mertebe-i İlâhi, (ت) Te: Tevhid, (ع) Ayın: İzzet-i İlâhi, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ل) Lâm: Ulûhiyyet, (ى) Ye: Yakîn. (Düzenleyen)

Çünkü kendisi alimdir alim,

İlmi ile yücelen **MÜTEALİ'**dir ancak.[504]

EL-BERR[505]

Muhtaç olana bahş edici demektir.

Ömrümüzün başından sonuna kadar ona muhtacız. Biz biz oldukça ona muhtacız ama biz ihtiyacımızı idrak etmiş değiliz ki.

Üç beş kuruşumuz olsa konuşmamız da değişir. Yürüşüyümüz de. Biraz da mevkiimiz yüksekse, her sözümüz ayn-ı hakîkat ve birer vecizedir. Her hareketimiz ayn-ı kerametttir. Bilmem diyene, isteme mevkiinde olana öğretilir. Bilirim diyene ne söylenir? Fakirliğini ihsas[506] edene sadaka verilir. Karnı açtır ama halini arz etmeye kibri mânidir. Onun karnı doyurulur mu?

---

[504] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[505] **(اَلْبَرُّ) Berr esmâ-i ilâhiyyesinin sayısal değeri;**

(ب) Be: 2, (ر) Re: 200, (ر) Re: 200 dir. Toplamı, 2+200+200= 402 dir. 4+2= 6 dır.
(6) Altı yön ve Şeş-ebrâr (altı hayır sahibi) : Hz. Ebû Bekir; Hz. Ömer; Hz. Osman; Hz. Alî; Hz. Hasan; Hz. Hüseyin.
(402) sayısı (ت) Te: 400 ve (ب) Be: 2 toplamıdır. Bu da T.B. ile Terzi Baba kısaltma harflerinin sayısal değeridir.

(ب) Be: Ebrar-ı İlâhi (İlâhi hayr ve iyilik), (ر) Re: Rahmâniyyet, (ر) Re: Rahimiyyet. (Düzenleyen)

[506] Üstü kapalı anlatma, sezdirme, ima…

"Neye yarar ol namaz ki niyazı yok neye yarar ol gönül ki razı yok". Râz, sır demektir. Sır, herkesin bilemediği Hakk'ın ilmi demektir. Böyle olmayan gönül neye yarar, ona gönül değil bit pazarı denir. Birkaç sabah horozlardan evvel, bülbüllerden evvel kalkın. **"Aman ya Rabb'elâlemin aman ya Resûlallah,"** deyiniz ve biraz da mendilleriniz ıslansın da bakın ne oluyor? Allah verir mi, vermez mi?

O daima herkesin başucunda, müminlere beş vakit, âşıklara her vakit. Bilhassa sabah olmadan dediğim saatlerde Mâşûk-u Hakikî Hazretleri, **"Ey kulum uyan, kainatı güneşi ile yıldızları ile anasırı ile hizmetine verdim, kalk beni gör ömrün boyunca seni bekliyorum. Biraz da bana dön, bana bak, sonra ömür sermayen bitecek.**

- İstediğin kadar uyursun, bu âleme seni yesin, içsin, uyusun, çiftleşsin diye göndermedim, benim saltanatımı burada görmezsen başka göreceğin yer yoktur. Hayatının her son saatinde çekeceğin azabı bir bilsen şimdiden su gibi erirdin. Ben de sana âşıkım, kıymetini, kadrini bil. Kendine gelipde sen kimsin ben kimim öğrenesin diye peygamberler, kitaplar, veliler ve kılavuzlar gönderdim" demektedir.

Geçen geçmiştir artık ân-ı müstakbel ise
mübhemdir. Hayatından nasibin bir şu
geçmek isteyen demdir.

Nefes aldığın bu delil kıymetinin bahası yoktur. Her nefeste ölen, dirilen bir halk-ı cedidsiniz. **"Son pişmanlık faide vermez"** diyen ilâhî sadayı ne zaman duyacaksınız, ey sevgililer.

BERR' dir her şeyi devamlı verir,

Hakikatleri sırasıyla bildirir,

Sonunda gerçeklere erdirir,

Temize çıkaran **BERR'**dir ancak.[507]

ET-TEVVÂB[508]

Günahkarların tövbelerini kabul edici demektir.

لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا {الفتح/2}

(Liyağfira lekellahu ma tekaddeme min zenbike vema teahhera ve yütimme ni'metehu aleyke ve yehdiyeke sıraten müstekıyme)[509]

---

[507] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE(6.8.1987)

[508] **(اَلتَّوَابُ) Tevvab esmâ-i ilâhiyyesinin sayısal değeri;**

(ت) Te: 400, Ve: 6, Ve: 6, (ا) Elif: 1-13, (ب) Be: 2 dir. Toplamı, 400+6+6+13+2= 428 dir. 4+2+8= 12 dir. (12) Hakîkat-i Muhammediyedir.

(ت) Te: Tevbe, (و) Vav: Vahidiyyet, (و) Ve: Vehm-i İlâhi, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ب) Be: İle, birliktelik. (Düzenleyen)

48/2. “***Tâki, Allah, senin için günâhından geçmiş ve sonraya kalmış olanı mağfiret etsin ve senin üzeri-ne nîmetini itmam buyursun ve seni dosdoğru bir yola iletsin.”***

Özet yorum: Görüldüğü gibi bu Âyet-i Kerîme ve gelecek bir sonraki Âyet-i kerîme, özellikle Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimizi muhatap almaktadır ve bu Âyet-i Kerîme içerisinde dört yerde muhatap “sen” **(ك)** “ke” si vardır.

Hz. Peygambere olan ilâh-î hitapları üç yönlü olarak anlamamız bizlerin tefekkür ufuklarımızı çok daha ileriye götürecek ve hayata bakışımızı çok daha zengin-leştirecektir.

(1) İnci yönü = Hakikat-i Muhammed-î Mertebe-si itibariyledir.

(2) nci yönü = Hz. Muhammed-zuhuru Muhammed-î mertebesi itibariyledir.

(3) Üncü yönü = ise, kendi şahsında ümmet-i ne dönük onlara yansıyan yönü itibariyledir. Yeri geldikçe bunlara değinmeye çalışacağız.

Âyet-i Kerîme’nin yorumunu birinci yönü olan Hakikat-i Muhammed-î mertebesi itibariyle ele aldığımızda şöyle düşünmemiz gerekecektir.

Vücûd-u Mutlak Vahidiyyet mertebsinde olan Ulûhiyyet mertebesine tenezzül edince, bu mertebe de

---

[509] Buraya yararlı olur düşüncesi ile Terzi Baba Gönülden Esintiler (19) Fetih suresi ve Fethin Hakikatler kitabından Fetih sûresi 2. Âyetin yorumunu alıyoruz. (Düzenleyen)

Hakikat-i Muhammed-î mertebesini Ulûhiyyet mertebesine bir ayna, ilmî manâda zuhur mahalli eyledi ve bu mertebeye hitaben **(Liyağfira *__leke__*llahu)** *"Allah senin için bağışladı"* (neyi?) **(ma tekaddeme min zenbi*__ke__*)** *"günahlarından geçmiş olanları"* **(vema teahhera)** *"sonradan gelecek olanları"* **(ve yütimme ni'metehu aley*__ke__*)** *"üzerine olan nimetini tamamladı"* **(ve yehdiye*__ke__* sıraten müstekıyme)** *"ve seni doğru yola iletti."*

Tekrar Âyet-i Keriyme'nin başına dönersek,

(Liyağfira *__leke__*llahu) *"Allah senin için bağışladı"* aslında bura da henüz daha her hangi bir fiilin oluşması mümkün olmadığından, her hangi bir şeyi de fiîlî manâda bağışlamak mümkün değildir. Ancak hüküm de açıktır, (bağışlama ve mağfiret) vardır. O halde bu bağışlama fiîl-î değil ilmî'dir. Şöyleki;

Allah'ın güzel isimleri olan (Esmâ-ül hüsnâ) bir birine zıt manâlardan meydana gelmiştir. Rahmân, Kahhar) (Rahiym, Cabbar) (Celâl, Cemâl) (hâdî, Mudil) (Zâhir, Bâtın) (Kabz, Bast) (Evvel, Âhır) ve diğerleri gibi İşte bu tüm zıt isimlerin zuhur mahalli ise Hakikat-i Muhammed-î dir ve bu isimlerin bazıları işlendiğinde suç unsurlarını ortaya getirmektedirler işte bu mertebede bunlar işlenmemiş oldukları halde ilm-î varlıkları ilm-î olarak suç unsurlarıdır ve sorumlusu Hakikat-i Muhammed-î dir, çünkü ilm-î de olsa suça kaynak olma özellikleri vardır.

Gerçi bunlar bu mertebe de birbirlerinden ayrılmadıkları için bir bütün halinde ve birbirlerinin aynıdır ancak zuhura doğru kendi hakikatlerine yönelme fıtriyyetleri vardır. O sebebten ilm-î menâ'da da olsa Hakikat-i Muhammed-î mertebesi bu hususlardan, (mağfiret-bağışlanma) almıştır.

Bu yüzden Allah (لَكَ) (Leke) "senin için," yani Makikat-i Muhammed-î için, hakikat-i Muhammediyye yi bağışlaması olmuştur. Neyi bağışladı? **(ma tekaddeme min zenbi<u>*ke*</u>)** *"günahlarından geçmiş olanları"* yani Hakikat-i Muhammediyye'nin zuhur mahalli olan Hz. Muhammed (s.a.v.) me Peygamberlik gelmezden evvelki, hakikat-i Muhammediyye'de bulunan suça yatkın Esmâların ilm-î manâda <u>zenb</u> "günah" oluştura-cak ne gibi bir tertip ve terkipleri varsa hepsi affolundu.

(vema teahhera) *"sonradan gelecek olanları"* ve yeryüzünden hakikat-i Muhammediyye'nin zuhuru olan Hz. Muhammed (s.a.v.) göçtükten sonra oluşacak Hakikat-i Muhammediyye'de ki benzer hallerde affo-lundu denmektedir.

(ve yütimme ni'metehu aley<u>*ke*</u>) *"üzerine olan nimetini tamamladı"* Ulûhiyyet mertebesinin Hakikat-i Muhammed-î mertebesine bütün zıt isimleriyle birlikte tecelli ni'meti'ni tamamlamasıdır. Her hangi bir isim o mertebeye aktarılmamış olsa idi bu ni'met tamam-lanmaz eksik kalırdı ki, bu mertebe de böyle bir şeyin olmasının mümkün olmadığını Âyet-i Kerîme açık olarak bildirmektedir. Ni'metin tamamlanması, Ulûhiyyet hakikatlerinin hiç bir eksiği kalmadan, Hakikat-i Muhammediyye'ye aktarılmasıdır ki; (ni'meti azîm) yüce bir ni'mett'tir ve bu yüzden (Rahmeten lil âlemiyn) dir.

(ve yehdiye<u>*ke*</u> sıraten müstekîme) "*ve seni doğru yola iletti."* Ulûhiyyet mertbesinde bulunan bütün özelliklerinin Hakikat-i Muhammed-i mertebesine aktarılması ve bu mertebe vasıtasıyla âlemde ki zuhur-ların ortaya çıkarılması ön görülmüştür, işte bu mertebe (sırat-ı müstakîm) "doğru yol" yani her varlığa kendi istidat, kaabiliyyet ve fıtrat-ı üzere hayat tarzı tanıyıp her birerlerini kendilerine ait kendi doğru yollarında koruyup

imkân ve ihtiyaçlarını vermek Hakikat-i Muhammediyye'nin kendi doğru yolu (sırat-ı müsta-kîm)i dir. Doğru yolda eziyet olmaz, her hangi bir şeyi fıtratının dışında kullanmak haksızlıktır, haksızlık ise doğru yol değildir. Doğru yol adalettir ve adalette fıtratı üzere hüküm vermektir, aksi ise eziyet olur.

Âyet-i Kerîme'yi böylece (Hakikat-i Muhammed-î) mertebesi itibariyle özetledikten sonra şimdi ikinci yönü olan (Hz. Muhammed (s.a.v.) mertebesi itibariyle özetle incelemeye geçelim.

(Liyağfira *leke*llahu) *"Allah senin için bağış-ladı,"* bu mertebede ki, **(لَكَ)** (Leke) "senin için," ifadesi zuhuru Muhammed-î olan Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimiz hakkındadır. Bu da iki yönlüdür, biri kendisine Peygamberlik gelmezden önceki, eğer varsa küçük günahlarının bağışlanmasıdır. Diğeri ise bu Sûre-i şerifin gelmesi ile Sûre öncesi ve sonraki günahlarının varsa eğer bağışlanmasıdır.

Aslında İslâm inancına göre Peygamberler gü-nahsız, masum'durlar. Bu yönüyle dahi bakıldığında Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimizin hiç bir günahı olmaması gerekir, hele o Allah'ın (c.c.) habib-i iken. O halde bu **(ذَنبِكَ)** (zenbike) "günahından" kelimesi neyi ifade ediyor diye çok, çok düşünmemiz gerekmektedir. Hele kendisi hakkında,

وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللّٰهَ رَمَى {الأنفال/17}

(Vema rameyte iz rameyte velâkinnellahe rama)

8/17. ***"Ve attığın vakit sen atmadın, fakat Allah Teâlâ attı."***

Bu ve benzeri ifadeler de varken, vücûd-u Muhammediyye'den böyle zât-î zuhurlar da oluyorken?

Ancak Hz. Peygamber efendimizin bu hususta dikkat çeken bir sözü vardır o da şudur. (Bende günde 70 veya 100 def'a istiğfar çekerim) sözüdür. Genel anlamda istiğfar, günahlardan arınmak için nefs ve benlik sahibi kimseler tarafından çekilir. Hz. Peygamberin ise böyle bir (nefs-i) olmadığından çektiği istiğfarında bu türden olmaması gerekir. İrfan ehli bu is-tiğfarın günahlarından değil, kendisi her an terakkî de olduğundan bir önceki makamda bulunduğundan istiğfar ederdi, diye açıklamışlardır. Hz. Peygamber efendimizin iki hali vardır.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ {فصلت/6}

(Kûl innemâ ene beşerun misliküm)

41/6. ***"De ki: Şüphe yok ben sizin gibi bir insânım."***

Biri, yukarıda belirtilen "beşer" ifadesiyle (bireysel kimliği)

يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ {فصلت/6}

(Yûhâ ileyye innemâ ilâhüküm ilâhün vâhidün)

41/6.**"bana vahy olunuyor ki: Sizin ilâhınız muhakkak ki, bir tek ilâhtır."**

Diğeri ise! Yine yukarıda belirtilen "vahy olunuyor," ifadesiyle (ilâh-î kimliğidir,) aslında her iki kimliği de ilâh-î kimliğe dayanmaktadır. *(Allah beni ne güzel terbiye etti)* buyurmuşlardır. O halde her iki yönden de masun'dur. Günah ifadesi kişilerin mertebelerine göre

değişmektedir. Bir mertebe de küçük günah olan aynı şey diğer bir mertebe de büyük günahtır. Ayrıca bir mertebede suç sayılan aynı şey, diğer mertebe de savap olabilir. (Hasenatül ebrar seyyietül mukarabin) yani "ebrar" ın yaptağı (hasene-güzel şeyler) "mukarra-biyn"in indinde seyyi-e günahtır, denmiştir.

Bu husus diğer bir misal ile de (Musâ-Hızır) bahsinde belirtilen hususlardır. Yine Efendimizin kelâmıyla (*Allah-ı en çok bileniniz ben olduğum halde en çok korkanınızda benim)* buyurmuşlardır. İşte burada bahsedilen (zünb-günah) beşer-î ma'nâ da bir suç değil İlâh-î ma'nâ da çok az bir zaman diliminde de olsa Hakk'tan ayrı kalıp gaflette olma halidir ki, eğer böyle bir zaman farkında olmadan geçmişte olmuş olsa dahi affedilmiştir, gelecekte olsa dahi yine şimdiden affedilmiştir diye ifade edilmiştir.

Yeri gelmişken iki özet bilgiyi de ifade etmekte yarar görüyorum.

(1) Bir zamanlar Tekirdağında (yahova şahitleri) diye bir gurup ders yeri açmışlar ve bizi de davete gelmişlerdi. Kendileriyle bizim yerimizde uzun görüşmeler yapmıştık, hattâ o konuşmalardan (8) adet (90) lık kaset kayda almıştım, halen daha arşivimde dururlar. O konuşmaların birinde; güya İsâ (a.s.) mın üstünlüğünü ispatlamaya çalışıyorlarken, bütün insânların, Peygamberler dahil, günahlı olduklarını sadece İsâ (a.s.) mın günahsız olduğunu ve insânların günahları karşılığında, Allah (c.c.) lühü biricik oğlu olan İsâ'yı kurb'an ettiğini, böyle bir saçmalığı gerçekten gerçekmiş diye hararetle savunuyorlardı, her kim ki İsâ'ya imân ederse onun günahları affolur, diyorlardı. Ayrıca; Hattâ, onlara göre muhammed, dahi günahlı idi. Çünkü yukarıda

belirtilen *(bende günde 70 veya 100 defa istiğfar ederim)* sözünü bu anlamda anlayıp senet olarak gösteriyorlardı.

Bende onlara bu işlerin hiç te sizin anladığınız gibi olmadığını, esas Hakk şahitlerinin bizler olduğumuzu, çünkü bizim ilk şartımızın (Eşhedü.....) ol-duğunu, kendi konumlarının hiç bir dayanağı olmadığını ne yazık ki, ne Hz. Musâ'yı, ne de Hz. İsâ'yı ve ne de kendilerini hiç tanımadıklarını onlara anlatmaya çalıştım. Böylece uzun konuşmalardan sonra *(ne sizin ne de bizim fikirlerimizden dönmiyeceğimiz anlaşıldı o halde daha çok vaktinizi almayalım)* deyip ayrılıp gittiler ve bir daha da gelmediler.

(2) Özetle= Bir gün Hz. Mevlânâ'nın oğlu Sûltan Velet, gençliğinde halvete girmek için babasından izin ister.

Ancak daha yaşı küçük olduğundan babası izin vermek istemez, nihayet ısrarlarına dayanamayıp izin verir ve o da halvete girer. Halvet süresi dolunca, Hz. Mevlânâ halvetin kapısını açar ve oğlunu dışarı çıkarır, istirahat edip dinlendikten sonra "hadi oğlum gördüklerini anlat ta bizde neş'elenelim" demesi üzerine, "babacığım ilk (30) gün hiç bir şey görmedim, hep ibadet ettim. Son (10) günde her akşam değişik bir nûr odamda gördüm, son gece ise şöyle bir nida işittim. *(Ey Sultan Velet bütün günahların affedildi, ancak beni unutarak geçir-diğin zamanların hariç.)*

Bu ve benzeri hadiseler de gösteriyor ki; şeriat mertebesinde suç olmayan bazı hususlar hakikat mertebesinde suç unsuru olabiliyorlar.

Şeriat mertebesinde (ittika) "sakınma" günahlardan ve şüpheli şeylerden sakınma iken, hakikat mertebesinde ise "kendi varlığının hakikatinin, Hakk'ın

hakikatinden başka bir şey olmadığını unutmaktan sakınmaktır”.

Bu kısa izahtan sonra, eğer varsa Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimizin bu tür bir gaflet niteli-ğin de olmuş ve ya olacak günahlarının da affedildiği açık olarak ifade edilmektedir.

(ve yütimme ni'metehu aley*ke*) *"üzerine olan nimetini tamamladı"* Zâhir ve bâtın olmak üzere nimet iki türlüdür, en üstünü ise kişiye, Hakk'ın kendisini bildirmesi ve tanıtmasıdır, bunun da kemâli Cenâb-ı Hakk'ın o birey üzerinde, Allah ve câmi isimlerinin tecellisini açmaktır ve bu hususiyyet âlem de sadece Hz. Peygambere açılmış bir husustur. Bütün Esmâ-i ilâhiyye ile birlikte Allah ve Câmi isimlerinin zuhur mahalli olması üzerine ilâh-î nimetin tamamlanmasıdır. Diğer bir ifadeyle bu isimlerin hakikatlerini sende (Feth ettik-açtık) anlamındadır.

(ve yehdiye*ke* sıraten müstekîme) *"ve seni doğru yola iletti."* (yehdiyeke) hidayet verdi, yani "Hâdî" isminin kemâl zuhur mahalli yaptı ve bütün hidayeti buradan dağıttı. Doğru yol Hakk'ın zâtına giden yoldur. Kemâli Mi'râc'tır. Diğer yolların hepsi hayal ve vehme dayanır bu yüzden sonları hüsrandır.

(sıratelmüstekîme) Makam-ı Cem ve fark-ı bünye-sinde toplayan vuslat yolu ezeli ni'mete aday olanlara tahsistir.

Âyet-i Kerîme'nin üçüncü yönü olan kendi şah-sında ümmetine dönük onlara yansıyan halini anlamaya gelince, şöyle düşünebiliriz.

Şu anda tefekkür edelim ki, Hakikat-i Muhamme-diyye ye erişemedik. Hz. Peygamber ise fiziken aramız-da yok, pekî o halde bu **(لَكَ)** (Leke) "senin için," **(كَ)** (ke)

“sen” ifadelerinin muhatabı kim olacak? Tabii ki, okuyan kişi olacaktır, onu okuyan kişi de îmân ehli ise O nun ümmet-i olacaktır, işte diğer mertebelere ulaşamaz isek bile, Âyet-i kerîme’yi bu mertebesi itibariyle de olsa anlamağa çalışmamız bizlere çook şeyler kazandıracaktır, aksi halde dördüncü şekilde okumuş oluruz ki, bu da gaflet ile hakikatinden uzak olmuş oluruz. Allah korusun.

Şöyle düşünelim ki; Allah’ın bizim geçmiş ve gelecek günahlarımızı affetmesi için Hakîkat-i ilâhiyye ye ve Sünnet-i seniyye ye sımsıkı sarılmamız gerekmektedir. Bu hali ne kadar kemâle erdirirsek o derece üzerimize olan ni’meti’ni tamamlayacaktır. Bu anlayışlar içerisinde yürüdüğümüz yol (sırat-ı müstakîm) “doğru yol” olacaktır ve bunun kemâli de, diğer yolların da gö-nüllerimizde (açılma-feth) olma ihtimali artacaktır ve üzerimize olan ni’metinin tamamlanması olacaktır.

TEVVAB' dır TEVbeleri kabul eden,

Gaflet ehlini hakka döndüren,

Gerçekleri yerinde gördüren,

Ümitleri güçleştiren **TEVVAB'**dır ancak.[510]

[510] (NECDET DİVANI) ESMÂ’ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-MÜNTAKİM[511]

İntikam alıcı demektir.

MÜNTEKİM' dır alır intikamını,

Belirtir doğruluk ahkamını,

Seçer DÜŞKÜNlerden yaranını,

Haksızlığı önleyen **MÜNTEKİM'**dir ancak.[512]

EL-AFÜV[513]

Affedici demektir.

---

511 **(اَلْمُنْتَقِمُ) Müntakim esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ن) Nun: 50, (ت) Te: 400, (ق) Kaf: 100, (م) Mim: 40 dır. Toplamı, 40+50+400+100+40= 630 dur. 6+3= 9 dur.
(9) Mûsevîyyet, Rubûbiyyet mertebesidir.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ن) Nun: Nar-ı İlâhi (İlâhi ateş), (ت) Te: Tevhid, (ق) Kaf: Kahhar-i İlâhi, (م) Mim: Muntakim (İntikam alıcı ve intikam alınan mahal). (Düzenleyen)

512 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

513 **(اَلْعَفُوُّ) Afuvv esmâ-i İlâhisinin sayısal değeri;**

(ع) Ayın: 70, (ف) Fe: 80, (و) Vav: 6, (و) Vav: 6 dır. Toplamı, 70+80+6+6= 162 dir. 1+6+2= 9 dur. (9) Tevhid-i Esmâ, Rubûbiyyet mertebesidir.

(ع) Ayın: Affı İlâhi, (ف) Fe: Fetih, (و) Vav: Vahidiyyet, (و) Vav: Vehm-i İlâhi. (Düzenleyen)

Affediciliğin, merhametin, şefkatin bu derece sonsuz ve geniş çapta oluşu görülmüş ve işitilmiş değildir. Harun Reşit de bir defasında en kıymetli misafirlerinin huzurunda yemek kepçesini düşüren bir kölesine karşı Kûr'ân-ı Kerîm'e uyarak evvela öfkesini zabtetmiş, yenmiş sonra yaptığı hatayı affetmiş, sonrada mahcup olmuştur diye köleyi azat edip bol para vererek evlendirmişti.

Bir defasında da bir kadın çok ağır kabahatler yapan çocuğunu dövmüş ve ateşte yakmak gibi ilâhî bir ceza vermeye kalkmış, merhameti galebe çalmış, yakamamış. Çocuğun elinden tutarak, **"Ya Resûlallah, çocuğum çok büyük kabahat yaptı, ben de onu çok ağır bir ceza ile cezalandırmış olmak için yakmak istedim yakamadım, acıdım. Analardan çok şefkatli olan Cenâb-ı Hak yarın bizi cehennemde nasıl yakacak"** demiş. Efendimiz de, **"Bunlar gizli sırlardır, Hakk'ın bileceği bir iştir. Tövbe edeni affedicidir"** buyurmuşlar.

Gün batarken garipseyin, yağmur çiselerken yalvarın, seher vakti boyun bükün ağlayın, af dileyin, tövbe edin. Ümit edilir ki affedilesiniz. Niyazi-i Mısrî hazretlerinin şu sözü meşhurdur.

Seher vakti Niyaziyi basınız;
Uyur iken görür iken asınız.

AFÜVV' dür bağışlar kulunu,

Açar dilerse kapanmış yolunu,

Dikkat et düzelt sağını solunu,

Günahları bağışlayan **AFÜVV'**dür ancak.[514]

EL-RAUF[515]

Affedenleri affeden demektir.

Mal çalanların malını çalarlar, kan akıtanın kanını akıtırlar, bu âlem (men dakka dukka) **"Çalma elin kapısını çalarlar kapını"** âlemidir.

Herşey karşılıklıdır, affedeni de Raufurrahîm olan Allah' affeder. El verir ki tövbekar olmalı, fenalıklarını karşılayacak iyilik yapmalı.

RAUF' tur merhamed eder kuluna,

Can vermek gerektir hep yoluna,

Girmiş isen nefsinin koluna,

Sana yardım eden **RAUF'**tur ancak.[516]

---

514 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

515 **(اَلرَّؤُفُ) Rauf esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(ر) Re: 200, (و) Vav: 6, (ء) Hemze: 1, (ف) Fe 80 dir. Toplamı, 200+6+1+80= 287 dir. 2+8+7= 17 dir. (4 ve 13 ü verir)
(4) İslâmın şifre sayısı (Şeriat, Tarîkât, Hakîkat, Marifet), (13) Hazret-i Muhammedin şifre sayısıdır.

(ر) Re: Raufurrahîm, (و) Vav: Vahidiyyet, (ء) Hezmze: Müşahade, (ف) Fe: Faaliyet-i İlâhiyye. (Düzenleyen)

MALİK-ÜL-MÜLK[517]

Kainat mülkünün biricik sahibidir, âlem Hakk'ın mülküdür.

MALİKEL MÜLK' tür mülkün sahibi,
Mülkünde komaz asla gayriyi,
Yoktur bulamassın hiç ayrıyı,
Sahib olan **MALİKEL MÜLK**'tür ancak.[518]

---

[516] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[517] **(مَالِكُ الْمُلْكِ) Malik'el Mülk esmâ-i İlâhiyesinin sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ا) Elif: 1, (ل) Lâm: 30, (ك) Kef: 20 (ا) Elif: 1: (ل) Lâm: 30, (م) Mim: 40, (ل) Lam: 30, (ك) Kef: 20 dir. Toplamı, 40+1+30+20+1+30+40+30+20= 212 dir.
(2) Zâhir, Bâtın, (12) Hakîkat-i Muhammediyedir. (212) sayısı 53X4 işleminin sonucunu verir. (53) Ahmed ismi şerifinin sayısal değeri ve yolumuzdan Terzi Babamızın şifresidir. (4) İslam'ın şifre sayısı olan dört mertebedir.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ل) Lâm: Ulûhiyet, (ك) Kef: Kün (Ol), (ال) Elif, Lâm: El (Ahadiyyet ve Ulûhiyyetin kucaklaşıp cuşu huruşa gelmesi), (م) Mim: Ma (Şey, eşya) (ل) Lam: Li (İçin) (ك) Kef: (Ke) Sen…(Levlake levlak Vema halaktü'l eflak – Sen olmasaydın, bu âlemleri halk etmezdim) (Düzenleyen)

[518] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

ZÜ'L-CELÂL-İ VE'L-ÎKRÂM[519]

Allah, celâl ve gazap sahibidir, aynı zamanda ikram edicidir.

Biz de küçüklere bir kabahat yaparlarsa kızarız, gazaplanırız. Bir müddet sora da lüzumundan fazla asabileştiğimizi düşünerek gönlünü almaya kalkarız. İkramda bulunuruz. Cenab-ı Allah'ın ikramı elbette bizimkine benzemez onun rahmeti geniştir, sonsuzdur. Gazabını örtmüştür ve geçmiştir, hatta kullarınınki bile öyledir.

Erenlerden biri, **"evvela kahır ihsan eder mevlam bana"** demişlerdir. Kahır yüzünden lütuf, lütuf yüzünden kahır tecelli eder. Onun hesabına akıl ermez. Yalnız öfkelendiğiniz, kızdığınız kimse sizden büyük ve nüfuzlu, kuvvetli ise birşey yapamazsınız, sararıp solarsınız. Titremeye başlarsınız. Fakat kendinizden küçük olana hırslanır hırslanır dövecek hale gelirsiniz.

---

[519] **(ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ) Zü'l-Celâl-i Ve'l İkram esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(ذ) Zel: 700, (و) Vav: 6, (ا) Elif: 1, (ل) Lâm: 30, (ج) Cim: 3, (ل) Lam: 30, (ا) Elif: 1, (ل) Lam: 30, (و) Vav: 6, (ا) Elif: 1, (ل) Lam:30, (ا) Elif: 1, (ك) Kef: 20, (ر) Re: 200, (ا) Elif: 1, (م) Mim: 40 dır.
Toplamı, 700+6+1+30+3+30+1+30+6+1+30+1+20+200+1+40= 1100 dür.
(11) Tevhid-i Zât ve Hazret-i Muhammed mertebesidir.

(ذ) Ze: Zevâl (Öğle Vakti-Bekâbillah), (و) Vav: Vahidiyyet, (ال) Elif Lâm: El (Ahadiyyet, Vahidiyyet kucaklaşması), (ج) Cim: Celâl-i İlâhiyye, (ل) Lâm: Ulûhiyyet, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ل) Lâm: Halkıyet lâmı, (و) Vav: Vehm-i İlâhi, (ا) Elif: İkram-ı İlâhi, (ك) Ke: Kün (ol), (ر) Re: Rahmâniyyet, Rubûbiyyet, (ا) Elif: Ahadiyyet, (م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi. (Düzenleyen)

Tavsiyemiz; ayakta kızarsanız oturunuz, otururken birine kızmışsanız bir müddet yatınız, öfkeniz geçer.

ZÜLCELÂLİ

VELİKRAM' dır şübhesiz,

Bunu eğer böylece bilirseniz,

Sizde ikrama ulaşırsınız,

İkram **ZÜLCELÂL'**den dir ancak.[520]

EL-MUKSİT[521]

Mazlumların hakkını zalimlerden alıcı demektir.

Fakat Cenâb-ı Allah'ın intikam alması kullarınki gibi ölçüsüz, aşırı, kan davası gibi değildir. Sırf adalet maksadıyledir. Malum ya öyle zalimler vardır ki ya parası ile ya kuvveti ile ya mevkii ile hadsiz hesapsız can yakar mazlumları inletir, kibir ve gurur sahibidir. Padişahların birisi ecdadının zulümlerinden müteessir olarak, kendisinin de aynı hatalara düşmemesi için muayyen zamanlarda birisini vazifelendirmiş, **"Mağrur olma padişahım senden büyük Allah var"** diye bağırtırmış. Bilhassa

---

520 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

521 **(اَلْمُقْسِطُ) Muksit esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ق) Kaf: 100, (س) Sin: 60, (ط) Tı: 9 dur. Toplamı, 40+100+60+9= 209 dur. (29) 28 mertebeye yakîn olmaktır.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammed-i, (ق) Kaf: Kahr-i İlâhi, (س) Sin: İnsân, (ط) Tı: Tahakkuk... (Düzenleyen)

tasavvuf ehli bütün işlerini Hakk'a havale etmişlerdir. Mütecaviz olmak katiyen onların işi değildir. Aldatmaktan ise aldanmayı tercih ederler. Kendilerine zulüm de hakaret de yapılsa eyvallah demekle iktifa ederler. Kendilerine fenalık edenlere bile iyilik yapmaktan çekinmezler, her işleri Hak rızası içindir. Cenâb-ı Hakk bunların intikamını almayı tehir etse de ihmal etmez. Esasen zalim zulmünü yapa yapa etrafında gayrı memnunlardan bir muhit yaratmış olur. Zulümün cezası geciktiği nisbette şiddetli olur. Hakk'ın sabrederek geciktirmesinden maksad da kulun tövbekar olması, iyi bir adam olmaya yönelmesi ihtimalidir.

MUKSİD' dir hak eden alır hakkını,

Boşa geçirme sende vaktini,

Bozma sakın yaptığın akdini,

Hak edene veren **MUKSİD'**dir ancak[522]

[522] (NECDET DİVANI) ESMÂ’ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-CÂMİ[523]

Bütün varlıkları zâtında cem etmiş demektir.

Namaz kılmak için müslümanların toplandığı yere ve onun içine cami derler, içini daha geniş tutarsak dünyamız bir camidir ki bütün insanları içine almış, bilerek ve bilmeyerek herkes ibadet halindedir. Herkes kendi lisanınca Allah der, bu dediklerini bilmeseler de kulağı delik arif kimseler bunu işitirler. Herkes ya doğrudan doğruya Allah'a yönelmiştir ya da bilvasıta yönelmiştir. Hatta putların bile Allah'ı aradıkları o şeylerde onu bulabileceklerini zannederler.

Yalnız doğrudan doğruya Hakk'ın zâtına doğru yol alan müslümanlar daha kısa zamanda Hakk'a varmış olurlar. Puta, altına erkeğe, kıza tapanların yolculuğu daha uzun sürer, ömürlerine kâfi gelmemek ihtimalleri de vardır.

İnsanların bütün azgınlık devirleri olan orta yaşlar sona erdi mi vazifelerini yapamaz oldular mı eyvah derler ama iş işten geçmiştir. Ömür sermayesi tükenmiştir, yerine sarf olunmamıştır. Elbet bu sarfiyatın hesabı sorulacaktır.

---

523 **(اَلْجَامِعُ) Cami' esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(ج) Cim: 3, (ا) Elif: 1, (م) Mim: 40, (ع) Ayın: 70 dir. Toplamı; 3+1+40+70= 114 dür.
(1) Ahadiyyet (14) Nuru Muhammedi, (114) Kû'rân-ı Kerim'de sûre sayısıdır.

(ج) Cim: Cem'ül Cem, (ا) Elif: Ahadiyyet, (م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ع) Ayın: Göz, Müşahade… (Düzenleyen)

Cami keyfiyeti burada da kalmaz; kâmil insânların gönlü de bir camidir. Bir Kâ'be-dir.

Vücudunu Kâ'be yapan kâmil insânların gönülleri de kıble olmuştur. Canlı bir Kâ'be demektir. Cenâb-ı Hak oraya nazar eder, füyûzat oradan dağılır semadaki güneş gibi.

Hazreti Mevlânâ'nın olduğu yerde dönmesi de kainatı temsil eden vücudunun gönül mihveri etrafında dönmesi ve hakîkat sırrının neşesinin tezahüründen başka birşey değildir. Oyun ve oyuncak değildir. Dervişler de onun etrafında dönerler, yıldızların güneş etrafında dönmeleri gibi.

Bir ev kadını evinde çalışır, yani mihveri[524] etrafında döner. Maşuk mevkiindedir. Erkek ve çocuklar dışarıda devirlerini yapıp asıllarına iltihak ederler ve her akşam evlerine dönerler. Burada bir mihver etrafında toplanır dönerler. Dağılıp sonra toplanmak ise evvela imkan sonra tasdik edenin kanununun nizamı olmuştur. Bilerek, bilmeyerek, isteyerek ve istemeyerek uyduğumuz hayat anlayışından biridir.

CAMİ' dir toplar kendinde her şeyi,

Bırakmaz dışında hiç bir şeyi,

---

[524] Dünyanın kuzey ve güneş kutbu arasından geçtiği farz olunan hat, dönen bir şeyin ortasından geçen mil. Düzgün geometrik şekilleri iki eşit kısma ayıran doğru çizgi. Çark ve tekerlek gibi dönen şeylerin ortasından geçen mil. Merkez…

Oluşturur birliği gayeyi,

Her makamda toplayan **CAMİ'**dir ancak.[525]

EL-MUGNÎ[526]

Halkı ihtiyaçtan kurtaran, zengin demektir.

Malum ya, kula; acize, fakire boyun büküp dilenmektense; onlan yaratandan dilenmek daha iyidir. Kullara yalvarmaktansa Hakk'a yalvarıp gözlerini yaşa bulamak daha müessirdir, kulun vergisi hakkın vergisiyle kıyas kabul etmez, ölçülemez.

Bir memurun bahşişi başkadır. Bir tüccarın başkadır. Bir patronun başkadır. Allah'ın başkadır. Herkesin bahşişi azameti ve iktidarı nisbetindedir. Bizim için çok değerli olan şeyler Hakk'ın indinde zerre kadar kıymetsizdir.

MUGNİ' dir dağıtır zenginliğini,

Tanıtır her yerde benliğini,

---

525 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

526 (اَلْمُغْنِي) Mugni esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;

(م) Mim: 40, (غ) Gayın: 1000, (ن) Nun: 50, (ی) Ye: 10 dur. Toplamı, 40+1000+50+10= 1100 dür. (11) Tevhid-i Zât ve Hazreti Muhammed mertebesidir.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (غ) Gayın: Gani-i İlâhi (Samediyyet, kimseye ihtiyacı olmamak), (ن) Nun: Nuru Muhammedi, (ی) Ye: Yakîn… (Düzenleyen)

Kaldırtarak senin senliğini,

En çok dağıtan **MUGNİ'**dir ancak.[527]

EL-GANÎ[528]

Bütün varlıklara sahip olan, zengin demektir.

GANİ' dir varlıktan ihtiyacı yok,

Her şeyi vardır hemde boldur çok,

Sen zenginim deme aradan çık,

Mülkü sonsuz olan **GANİ'**dir ancak.[529]

---

527 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

528 **(اَلْغَنِيُّ) Gani esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(غ) Gayın: 1000, (ن) Nun: 50, (ى) Ye: 10, (ى)Ye: 10 dur. Toplamı, 1000+50+10++10= 1070 dir. (17 sayısı 13 ve 4 ü verir)
(13) Hazret-i Muhammed'in şifre sayısı (4) İslâmın şifre sayısı ve dört mertebedir.

(غ) Gayın: Gani-i İlâhi, (Samediyyet, kimseye ihtiyacı olmamak), (ن) Nun: Nuru Muhammedi, (ى) Ye: Yakîn, (ى) Ye: Yakîn mertebeleri… (Düzenleyen)

529 (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-MÂNİ[530]

İstemediği şeye mâni olmak kudretine sahip olan demektir.

Cenâb-ı Hakk bize ihtiyar-ı cüz'i denen bir kuvvet vermiş ki yaptıklarımızın tasarrufu, kumandası bize ait olsun ve onun için de hesap sorabilsin.

Burada sevgililerine bir müjde gizlidir. Fazla zulme uğramalarına mani olur. Herkes kıtlıktan bîzar[531] iken sevgililerini aç bırakmaz.

Otobüs ve tayyare kazalarını görüyorsunuz. Sevgililerini ve iyilik yapan ve yaşaması mukadder olan kullarını, bir mani çıkarır yoldan alıkor. Bir yangın olur, sevgili bir kulun evine zarar vermez, bir rüzgar icat eder yangının istikametini değiştirir.

Memleketi sarı bir hastalık istila eder, sevgilisine birşey olmaz. Harp olur, bombalar patlar, sevgilisini korumasını bilir. Bir vapurda kaza olur batar, sanki eceli gelenler o vapurda o vasıtada toplanmışlardır.

Vapura, trene, uçağa yetişmek isteyen bir yolcuyu taşıyan otobüsün lastiği patlar, aksilik zuhur etmiştir, yolcu yolculuktan geri kaldık diye üzülür. Halbuki kahır

---

530 **(اَلْمَانِعُ) Mani' esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ا) Elif: 1, (ن) Nun: 50, (ع) Ayın: 70 dir. Toplamı, 40+1+50+70= 161 dir. 1+6+1= 8 dir. (8) Tevhid-i Ef'âl, Hazret-i Şehadet mertebesi…

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ن) Nun: Nuru Muhammedi, (ع) Ayın: Ayan-i Sabite (İlm-i İlâhi program) (Düzenleyen)

531 [sıfat] Tedirgin, bezmiş, usanmış, bezginlik getirmiş…

yüzünden ne çok hayır zahir olmuştur; ölümden kurtulmuşuktur. Neticeyi öğrenince şükrederiz.

Nûh peygamber zamanında tufan olmuş. Nûh'un gemisine binmeyenlerin hepsi boğulduğu halde komşusu ihtiyar bir kadın ineği ile beraber kurtulmuştur. Tufan geçtikten sonra evinin yerinde olup olmadığını görmeye gelen Hazreti Nûh komşusunu hayatta hayretle görmüş, selâm vermiş. Kadın tufanın olup olmadığını sormuş. Oldu cevabını alınca **"birgün bizim inek diz kapaklarına kadar çamurla geldi o gün demek tufan zamanıymış"** demiş.

MANİ' dir hayrına engel koyar,

Böyle oyunla ayağın kayar,

Vazgeçirmek için imtihan eder,

Hayrını güçlendiren **MANİ'**dir ancak.[532]

[532] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

ED-DARR[533]

Hikmeti gereği elem ve zarar verdiği düşünülen şeyleri halk eden… Çünkü bu nefsi bir algılamadır. Bu âlemde her şey kemâlinde olduğu için hakîkatte zarar verecek bir şey yoktur. Cenâb-ı Hakk şer zannettiğiniz şeylerde hayır, hayır zannettiğiniz şeylerde hayır olabilir. Buyuruyor. [534]

DARRUN' Daralanlara eder yardım,

Zorlanınca gidersin adım adım,

Yardım görmek güzel bir tadım,

Zorlananlara yardım eden **DARRUN'**dur ancak.[535]

---

[533] **(اَلضَّآرُّ) Darr esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(ض) Dat: 800, (ا) Elif: 1, (ر) Re: 200, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 800+1+200+200= 1201 dir.
(12-1) 12 zâhiri ve bir de bâtini olmak üzere (ا) "Elif" harfinin 13 noktasıdır.

(ض) Dat: Daralanlara yardım eden, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ر) Re: Rahmâniyyet, (ر) Re: Rubûbiyyet… (Düzenleyen)

[534] Düzenleyen.
[535] (NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EN-NÂFİ[536]

Daima mahlukatına faideli olan demektir.

Eh, rabb-lığa bu sıfât yakışır. Zaten hem yarat, hem yüzüstü bırak, münasip olmaz. Çocuklarını sokağa bırakan kadınlar ve ona göz yuman erkekler bu sıfâttan mahrum kimselerdir. Cenâb-ı Hak şu üzerinde bulunduğumuz yeryüzüne bile ne kadar faideler temin etmiştir. Tabiatı ve kanunlarını yaratmış, ayarlamış; güneşiyle, yağ-muruyla, havasıyla, toprağıyla sanki birer birer meşgul olmuş. Vazifelerini tanzim etmiş, milyonlarca sene sabır ve tahammül göstererek tabiatın, toprağın tekemmül ede ede kendi sırlarını idrak edebilecek kabiliyette insanlar, sevgililer yaratma işini tanzim etmiştir. Ne gariptir kî insanların bazıları hatta büyük bir ekseriyeti bu idrak kabiliyetinden uzaklaşmaktadır. Aslına olan muhabbetleri şehvanî bir şekil almış, kendisini yaratını, yaşatanı ve nihayet öldürecek olanı düşünmeye bile vakit ayıramamaktadırlar. Ne nankör insandır ki kendi hizmetinde olan varlıkların zevkine dalmıştır.

Bey iken tabiatın kölesi olmuştur. Hakkı arayıp bulmanın kabil olmayacağını tahmin edenler, **"sahibim"** diye bizlere tanıtmak istediği sevgililerini bilseler ve aramızda olduklarını düşünerek aradığı sevgililerini bulsalar ve lazımda olduklarını da düşünerek arasalar, bulmak keyfiyeti de kolaylaşır.

---

[536] **(اَلنَّافِعُ) Nafi esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri,**

(ن) Nun: 50, (ا) Elif: 1, (ف) Fe: 80, (ع) Ayın: 70 dir. Toplamı,50+1+80+70= 201 dir. 2+1= 3 dür. (3) İlm'el Yakîn, Ayn'el Yakîn, Hakk'el Yakîn.

(ن) Nun: Nefy İlâhi, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ف) Fe: Faide-i İlâhiyye, (ع) Ayın: Ayan-ı Sabite (İlm-i İlahi Program) (Düzenleyen)

Asiler, nankörler, cahiller, gafiller bir meyvanın kabukları gibidirler. Karpuzun kabuğu kendi içinden habersizdir. İçinden haber alabilmesi için patlaması yarılması, yani bir bıçak darbesi lazımdır ki o darbe de onun Ölümü demektir. Bize cevizin acı olan kalın ve sert kabuğu değil, daha içindeki özü lazımdır. Hatta taze olduğu zaman ince bir kabuğu daha vardır ki onu bile çıkarıp atmak lazımdır.

Fena ve idraksiz insanlar da kâmil ve öz insan olan kimselerin kabukları gibidirler. İçini elde etmek için dışını feda edebiliriz. Bu da onlara verilmiş bir mazhariyettir. Bir sevgilinin canına kıyılırsa, kefaret olarak yetmişbir kişinin kanının akması lazımdır.

İşte herkese faideli olan Rabbülâlemin'e herkesin de bilmukabele onunla alakalanması lazım gelirken bir benlik davasında bulunuruz ki bizi toprağa ve ateşe kadar götüren o davadan, o gaflet duygusundan son saatimizde uyanırız. Ne yazık!

Dinimize saygı ve alaka gösterdiğimiz müddetçe zaferden zafere koşmuşuzdur. Din özdür, milliyetçilik, vatanseverlik kabuktur. Asıl olan din ilmidir. Dünya ilimleri onu ihata edemeyen parçalardır. Benliğimiz, özümüz nurdur, bir deryadır. İsimlerimiz ve şekillerimiz dıştır, kabuktur. Muhtelif görünen, çokluk eden, vahdetdir.

Ezan-ı Muhammedi, Kûr'ân-ı Kerîm, peygamberler, kâmil insânlar, bizleri o vahdete, sonsuzluğa, ışık ve muhabbet âlemine çağırıyorlar.

Balı bilirsiniz, arılar yapar. Çiçeklerin özlerindeki şekeri emerler, bir usta gibi çalışarak kovan içindeki peteklere doldururlar. Onların pisliği yoktur, içi dışı baldır. Hatta taşları bile çiğner çiğner mum posalarıyla beraber atarsınız. Hocalar da kitaplardan, ilham yoluyla gönülden

ve kainattan ilim toplayarak bal yapan arılara benzerler. O insanlar yalnız ilim değil, ibret ve hikmet meyvalarının güzel kokularını da alırlar, toplarlar, yerinde sarf ederler ki körlerin gönlünü açan, ölüleri dirilten nefha o kokudur. Cenâb-ı Hakk yarattığı mahlukatıyla da birbirlerine yardım ettirmiş ve nihayet insanlara faideli olmuştur. İslâmiyet'in esası da budur.

Biz de demokrasi, hürriyet, insan hakları v.s. diye Garp Medeniyeti'ne başvuruyoruz. Ne acaiptir ki Garp Medeniyeti örnek olarak İslâm Medeniyetini karşısına alarak İslâm âdetini benimsemek yolundadır. Çünkü, bütün hürriyetler bizim dinimizin esasında mevcuttur. Tek tük İslâmlığı kabul eden Hıristiyanlar da bu seviyeye yükselmiş kimselerdir ki yıllarca yaşadıkları Hıristiyanlığı terketmişlerdir. Bunlar Türk değil, İslâm olmaktadırlar. Bizler de İslâm ile müşerref olmuş Türkleriz, büyüklüğümüz bu bakımdandır.

İlk insanları, vahşi kabileleri, bedevî ve cahil ırkları, saldırgan milletleri biliyorsunuz. İslamlık, peygamberimizin teşvikiyle başlamıştır. İnsanlar selâmetle yaşasınlar, düşünsünler diye Allah en şerefli milletin en şerefli kabilesinin içinden en şerefli insana verilmiş bir kitapla taltif etmiştir.

Eğer biz harplerde zafer kazandıksa Allah'tandır, onun lütfudur. Bugün hür bir millet olarak yaşıyorsak, milletler arasında hatırımız sayılıyorsa o da Allah'ın lütfundandır. İçimizdeki dini bütün velilerin ittihadı ve sevgililerin sayesindedir.

Türklük ittihadı daima Rus düşmanlığını körüklemiştir. Nitekim İslâm ittihadı'da İngiliz düşmanlığını tahrik etmiştir. Ne ise hududumuzu aşmayalım, biz yine yolumuza dönelim.

NAFİ' dir nefy eder kaldırır şerri,
Getirir oturtur güzelce berri,
Kalmaz gönlünde kötülük gayri,
Şerleri kaldıran **NAFİ'**dir ancak.[537]

EN-NÛR[538]

Maddeyi ve ma'nâyı aydınlatıcı olan demektir.

Maddeyi aydınlatan güneştir. Ma'nâyı aydınlatan, Nur-u Muhammedîdir. Hakîkat güneşidir. Dışımızda

---

[537] NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE(6.8.1987)

[538] **(اَلنُّورُ) Nur esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(ن) Nun: 50, (و) Vav: 6, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 50+6+200= 256 dır. 2+5+6= 13 dür. (13) Hazret-i Muhammedin şifre rakamıdır.

(ن) Nun: Nuru Muhammedi, (و) Vav: Vahidiyyet, (ر) Re: Rahmâniyyet ve Rubûbiyyet…

Ahadiyetten inerler sözlerin
Hakikati dinleyen canlar özlerin,
Yanar yakılır küllenmiş közlerin,
Vardım huzuruna ''Nurullah'' Pirim.

Makam mevkii, rütbe, gözüm yoktur,
Sultanın malına karnım toktur,
Dedin benim gözümün nurudur,
Vardım huzuruna ''**Necmullah''** Pirim.
(Düzenleyen)

güneşin sûreti, içimizde Hakk güneşi vardır. Yani iki güneş arasında kalmış birer et parçasıyız.

Güneşte nurunu Hakk'tan aldığına göre, bu sûretle taksimata girişmek ulema yanında lüzumsuzdur. Fakat mevzuumuz Hakk'ın isimleri ve sıfâtlarıdır. Gören göz daima görür; biz beşeriz ihtiyarlarız, gözümüz görmez fakat nurdan başka birşey olmayan kalp gözü çalışır. İlim nurumuz varsa eğer uyuruz, gözlerimizi kaparız, görmeyiz. Rüyalarımızda gören ma'nâ gözleridir. **"Sûrete de aksi vurursa ru'yada şöyle gördük"** deriz.

Bizim, benim, diyebileceğimiz hiçbir şeyimiz olmadığı için görmek keyfiyeti de bizden değildir. Esasen biz de Hakk'ın varlığı ile var gözüküyoruz. Var olan her zaman vardır. Bir var bir yok, olana yok diyebilirsiniz. O halde bu âlem nedir? Hakk'ın varlığına birer delil. Nur âleminde gaip olmadan, ne nuru, ne kendimizi, ne Allah'ı anabiliriz. Sûretteki görmemiz bile bir âlemdir, gördüklerimizi zabtetmekte bir başka âlemdir. Bir cismin sağ, sol, ön, arka üst alt olmak üzere altı tarafi vardır. Gözün tarafı yoktur, makamı yok, mekanı yoktur. İşte bu hususlar harfsiz, sessiz, yani iç âlemin anlayabileceği şeylerdir. Harfler, cümleler, gönül hâlini, nur âlemini anlatmaya kafi gelmez.

Güneş söz konusu olduğunda taş, toprak, ot, çamur, leş, nazar-ı dikkati celp etmez. Hatta gökler bile ağza alınamaz. Güneş geldi derler. Gitti battı derler.

Güneş; hayvan, insan, pislik demez nurunu her tarafa bol bol verir, su da böyledir, hava da böyledir, toprak da böyledir, nur da böyledir. İnsan bir defa o âleme daldı mı her tarafı nur olur. Ahmet, Mehmet, Ayşe, Fatma bile tefrik edilmez.

Sizleri bu izahatla artık yanlız bırakıyorum daha ileri gidemem.

NUR' dur varlığı aydınlatandır,

Bütün mevcudatta parlıyandır,

Gönüllerde her zaman doğandır,

Her şeyi aydınlatan **NUR'**dur ancak.[539]

EL-HÂDİ[540]

Hidayet eden, yol gösteren demektir.

Yani bu ismin ve bu sıfâtın sahibi olanlar bu işi görürler Yukarıda arzettik. Cenâb-ı' Allah'ın bütün sıfâtları saltanatının icraatını yapmaktadır, hepsi azametle faaliyettedirler. Bizler onun maşasıyız. Yol göstermek hususunda Rabb-imizin emrine tabî olduğumuz gibi, taliplerin de emrine tâbiyiz.

HADİ' dir eder hakkı tebliğ,

Çağrısı açıktır ve beliğ,

---

539 NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

540 **(اَلْـهَادِى) Hadi' esmâ-i İlahiyyesinin sayısal değeri;**

(ه) He: 5, (ا) Elif: 1, (د) Dal: 4, (ى) Ye: 10 dur. Toplamı, 5+1+4+10= 20 dir. (2) Zâhir, Bâtın yol göstericidir.

(ه) He: Hidayet-i İlâhi, (ا) Elif: Ahadiyyet, (د) Dal: Delil-i İlâhi, (ى) Ye: Yakîn… (Düzenleyen)

Buldursun hepimize doğru yolu,

Kendi yolunu açan **HADİ'**dir ancak.[541]

EL-BEDİ[542]

Herşeyi yeniden icat eden, yani saltanatını örnek ve numune üzerine istinat ettirmeyip dilediği gibi yoktan yaratan, icat eden ve en iyi şekli tercih ederek yaratan demektir. Onun için Kur'ân-ı Kerîm'de (*Bedi'u semavaü vel arz*)[543] buyurulmuştur.

BEDİİ' dir icad eder yenilik,

İşlerini yap hep ona yönelik,

---

[541] NECDET DİVANI) ESMAÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE(6.8.1987)

[542] **(اَلْبَدِيعُ) Bediî esmâ-i İlâhiyesinin sayısal değeri;**

(ب) Be: 2, (د) Dal: 4, (ی) Ye: 10, (ع) Ayın: 70 dir. Toplamı, 2+4+10+70= 86 dır. 8+6= 14 dir. (14) Nuru Muhammedi'dir.

(ب) Be: Bediu (eşsiz, örneksiz herşeyin ilkini halkedidici), (د) De: Delil-i İlâhi, (ی) Ye: Yakîn, (ع) Ayın: Ayan-i Sabite (İlm-i İlâhi program) (Düzenleyen)

[543] **"Göklerin ve yerin yapıcısı",** Bakara: 117.

Böylece tanır sana öncelik,

Yenilikler olursa **BEDİİ'**dendir ancak.[544]

EL-BÂKİ[545]

Bütün âlem, bütün sûretler mahv olsa, fani olsa O kalır. O'na tahavvül[546] ve fani olmak istinat edilemez. Onun için mezar taşlarına, **"hüvel bakî"** yazarlar.

BAKİ' dir hep hayali kaldıran,

Gerçek hakikatine daldıran,

Sana seni her yönde bulduran,

Seni ebedi eden **BAKİ'**dir ancak.[547]

---

544 NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

545 **(اَلْبَاقِي) Bâki' esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(ب) Be: 2, (ا) Elif: 1, (ق) Kaf: 100, (ى) Ye: 10 dur. Toplam, 2+1+100+10= 113 dür.
(1) Ahadiyyet, (13) Hazret-i Muhammed (s.a.v.) in şifre sayısıdır. (113) Yüz onüç Besmele-i Şerif'tir.

(ب) Be: Bekâbillah, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ق) Kaf: Kudret-i İlâhiyye, (ى) Ye: Yâkîn… (Düzenleyen)

546 (Hâl. den) Birinden diğerine geçmek. Tebdil olunmak, değişmek. Dönmek. Bir hâlden başka bir hâle geçmek…
547 NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

EL-VÂRİS[548]

Mirasa konana vâris derler. Esasen âlemde herkesin kıyameti toprak olup cansız kaldıkları zamandır. Kimin nesi var, kim var ki mal ona kalsın, hepsi Hakk'ındır. Varis-i hakikî odur. Herşey Hakk'a kalır.

VARİS' idir mülkünde cümlenin,
Her yönde sahibidir âlemin,
Kim olduğunu bil mülkü verenin,
Her şey her zaman **VARİS'**indir ancak.[549]

---

548 **(اَلْوَارِثُ) Varis esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(و) Vav: 6, (ا) Elif: 1, (ر) Re: 200, (ث) Se: 500 dür. Toplamı, 707 dir. 7+7= 14 dür.
(14) Nuru Muhammedi'dir. İki yedili, Seb'ül Mesani olan Fatiha sûresidir.

(و) Vav: Vahidiyyet, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ر) Re: Rahmaniyyet, Rubûbiyyet, (ث) Se: Servet ve Sena (Övgü) dür. (Düzenleyen)

549 NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

ER-REŞÎD[550]

Doğru yolu salık veren, tercih eden demekdir. Bu ismi alan kullardan yanlış yol gösteren bulunmaz. İnsan bilemez başka…

Şeytan ile arkadaşlık ederseniz size kıbleyi Ankara'da Allah'ın yolunu da Amerika'da gösterir. İlim ve irfan ocağını parti ocağına çevirir. Mutasavvıfı meyhanede gösterir. Memlekette çalışma sahaları varken size başka memleketleri tavsiye eder, Hıristiyanların İslâm olmak istemesine mukabil kimisi de Hıristiyanlığı ve onların âdetini tercih eder. Belki de mütedeyyin[551] Hıristiyanlar, namaz, niyaz bilmez fakat yer, içer, yatar, kalkar, çiftleşir cinsinden olan lâfta islâmlardan üstündürler, kim bilir?[552]

---

[550] **(اَلرَّشِيدُ) Reşiyd esmâ-i İlâhiyesinin sayısal değeri;**

(ر) Re: 200, (ش) Şın: 300, (ى) Ye: 10, De: 4 dür. Toplamı, 200+300+10+4= 514 dür. 5+1+4= 10 dur.
(10) Fenafillah mertebesidir. (5) Beş hazret mertebesi, (14) Nuru Muhammedi'dir.

(ر) Re: Rah-ı İlahi, (İlâhi yol, Sırat-ı müstakim-Sıratullah), (ش) Şın: Şeniyyeti İlâhi, (ى) Ye: Yakîn, (د) De: Delil-i İlâhi… (Düzenleyen)

[551] Dindar. Din ile vazifeli. Sağlam müslüman, dine muhalefetten sakınan, dinine sâdık olan…
[552] Nusret Babam rahmetullâhi aleyhin 55-60 yıl önce yazdığı irfâniyet dolu ifadeler ne kadar takdire şayandır. Oluşan hadisatlar sonucu Allah'ın yolunda olduğunu iddea eden kişinin Amerika'da olması ve bunca hadimize zarar vermesi ve şehiydlerimiz olması ve bu kişinin ve tabiilerinin şeytanın yolunda olduğunun ortaya çıkması taa o günlerden bizlere bir uyarı niteliğindedir. (Düzenleyen)

REŞİYD' dir rüştünü izhar eder,

Cümle böylece kemale gider,

Sonunda ilahi cemale erer,

Rüştüne erdiren **REŞİYD'**dir ancak.[553]

ES-SABÜR[554]

Ceza vermekte sabredici demektir.

Kullarına kabahatlerinin cezasını vermez, sabreder. Belki tövbe eder, belki ibretle bakmayı öğrenir, nasihatla ahlakını değiştirir diye sabreder.

İyiliğe istidadı olanlara fazla para ve miras vermez. Ahlakı bozulmasın diye sabreder.

Hastaları hemen öldürmez, doktor ve ilaç bulur da kurtulur diye sabreder. Oruç da bir sabırdır, Hak'tan bize bir hediyedir. Bize de felaketli günlerimizde sabretmemizi tavsiye eder.

---

[553] NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[554] **(اَلصَّبُورُ) Sabır esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(ص) Sad: 90, (ب) Be:2, (و) Vav: 6, (ر) Re: 200 dür. Toplamı, 90+2+6+90= 298 dir. 2+9+8= 19 dur. (19) İnsân-ı Kâmil'in şifre sayısıdır.

(ص) Sad: Sabr-ı İlâhi, (ب) Be: İle… birliktelik, Risâlet, (و) Vav: Vahidiyyet, (ر) Re: Rahmâniyet, Rubûbiyet…

SABIR' dır acele etmez bir gün,

Dut yaprağı atlas olur bir gün,

Artık kendine ver güzel bir yön,

İnnallâhe meas **SABİR** rin dir ancak.[555]

Sabri bey'in şahsında tüm dervişlere hususî mektup[556]



Sabri bey'in şahsında tüm dervişlere hususî mektup,

Ey sevgili kardeşlerim,

---

[555] NECDET DİVANI) ESMÂ'ÜL HÜSNÂ'dan gezinti - MEKKE MEDİNE (6.8.1987)

[556] Sabri Bey, Nusret Babamızın halife-i şahsiyelerindendir ve Nusret Babamız ve Sabri Bey arasındaki mektuplar İnsan yayınlarından neşredilmiştir. Daha sonra yapılan çalışma ve Efendi Babam Necdet ARDIÇ ile olan mektuplarının ilavesi ile (82) Mektuplarda Yolculuk eseri olarak Terzi Baba Gönüden Esintiler kitapları arasında yerini almıştır. Sabur Esmâsı bağlantısından dolayı bu mektubu bu kitab içine aldık. (Düzenleyen)

Sizlere bu mektubu ibretli bir hikâye olarak naklen ve anladığıma göre yazıyorum. Fakat yazma saatim sabah namazından bir saat evvel aç karnına yâr ile ülfette iken, aramızda perde yok iken olan zamandır. Siz de öyle bir zamanda okursanız, cangâhınıza işler, sonsuz zevke erersiniz.

Sene on altıncı asrın ortaları, Macaristan'da bir hudut köyü. Köyün yarısı Türklerin, yarısı Macarların… Yan yana iki ev var. Birisi Macar köylüsünün evi, diğeri Türk sipahilerinin evi… Yiğit Türklerle asil Macar beyleri kendi hallerine kalsalar, kardeş kardeş geçinecekler. Fakat arada kılıç var. Kılıcın olduğu yerde insan, insanın olduğu yerde de sevda olacağı muhakkaktır. Her sabah seher vakti sipahi beyi uyandığında, ara yerdeki çitin öbür tarafında ihtiyar dadısı ile oturan bir Macar asilzadesinin kızı İncil okumaktadır.

Sipahi beyi bu yanık sesi hayran hayran her sabah dinlemektedir. Kız da bir taraftan okuyor, ama yan gözle de beyi süzüyor. Vakit gafillerin uyku vaktidir. Âşıkların ma'şûklarına itirafta bulundukları saattir. Ma'şûkların sinelerini de kulakları gibi dikkat kesilerek sessiz sessiz yaşlarını içine akıttıkları hengâmedir.[557] Ellerini uzatsalar birbirlerini tutabilecekler. Sipahi beyi temkinlidir. Dilber ise sabırlıdır. Bey ocaktan ayrılma emrini alıncaya kadar bu temkin ve sabır devam ediyor. Aralarında koca bir dünya var ki perde oluyor. Tıpkı Kûr'ân-ı Kerîm'deki "marece'l-bahreyn yeltekıyân, beyrıehü- mâ berzabun lâ yebğıyân"[558] ayet-i şerîfesini, Hazreti Mevlânâ'nın şerh ettiği gibi; acı su, tatlı su yan yana. Sipahilerin köyü terk edecekleri haberi yayılıyor. Gün ışığına çıkmamış bir aşk,

---

[557] Seslerin birbirine karışmasından çıkan gürültü. Kavga, gürültü. Şamata… (Farsça)

[558] Rahmân Sûresi (55/19-20)

nerede ise doğmadan ölüverecek. Olur mu ya! Son gece bahçenin incecik çiti bu hâle takat getiremiyor, sökülüyor, eriyor, isyan ediyor. Bey "Bunca kaleler aştım da şimdi bu kadar ufak bir maniadan mı korkacağım?" diyor. Öte tarafta Macar güzeli de "Diğer geceler gibi bu gece de bitip gidecek; artık gelse de beni alsa, kaçırsa" diyor. Sipahi beyi bir anda çiti aşıyor. Birbirlerinin ellerinden tutuyorlar. Kız yalvarıyor; "Al beni, götür beni, sev beni" diye. Yalvarmaya ne hacet? Sipahilerin en güzeli olan o bey, aylardan beri çitin beri tarafında beklemiş. Neden? Aşktan, hasretten çılgına dönmüş. Ama onu nasıl alsın kaçırsın? "Dillerimiz ayrı, dinlerimiz ayrı, törelerimiz, usûllerimiz, ananelerimiz ayrı" diyor. "Sen İncil okuyorsun" diyor, "ben Kur'ân…" Macar dilberinin de diyecekleri var. İşi yalnız ağlamak değil; aşkın dili, dini, töresi sırası olur mu? Aşkın bir tek kanunu vardır. Vuslat ister, başka ne olursa olsun ferman dinlemez. Zamana, mekâna göre değişmez. Kız, bir bey kızıdır. Ananın babanın tek kızıdır. Ama her şeyi sipahi için terk edecektir. Türkler hakkındaki malûmâtına göre, hareminde başka kadınlar bulunsa dahi razıdır. Sipahi beyi anlamıştır ki bu kız dünyaya onun için gelmiştir. Bu ana kadar onun için beklemiştir. Başka türlü olamaz diyor, sen benim kaderimsin, insanların kaderi bir defa yazılır diyor. Bey, kızın İncil okuduğu dilden değil; aşk dilinden, gözyaşlarının akışından anladığı gizli ve mahrem dilden dilberinin sözlerini, maksadını anlamış, kendi ocağına uçurmuştur. Sipahi beyi ile Macar dilberi evlerini kurmuşlardır. Maksadlarına nâil olmuşlardır. Saâdet onlar içindir. Kızın babası atlılarla, silahşörlerle kızını araya dursun, olan olmuş, kaza ve kader hükmünü icra etmiştir. Her sevda seherinde sipahi beyi sevgilisinden hayretle soruyor. Sormadan edemiyor. "Nasıl oldu bu iş? Nasıl oldu bu?" diyor. "Beni bu kadar sevmeni bile kıskanasım geliyor. Sen hiç kendi kendini kıskanmanın ne demek

olduğunu biliyor musun?" Macar dilberi mes'ud, mahmur ve yorgun. "Ben" diyor, "kendi kendimi çok seviyorum, ama çok. Çünkü senin sevdiğin her şeyi çok seviyorum. Ben kendi kendimle dost oldum, ben. Sen beni benimle barıştırdın. Ben beni bilmiyordum. Sen beni benimle tanıştırdın. Benden içeri bir ben daha varmış. Bana bunu bildirdin."

İşte sevgili kardeşlerim, âfâkî ve enfüsî bu maddî ve manevî aşkı, garblıların yanlış olarak "amore platonique"[559] dedikleri aşkı, fakir otuz beş seneden beri yaşıyorum. Sizler de ma'nevî olarak noksan kalan tarafı yaşayasınız diye yazıyorum. Aşk âleminin belli bir başı veya bir sonu yoktur; insana bağlı olan her şey böyledir. Her şey bize nisbet edilmiştir. Bu âlemde ne başlayan bir şey vardır, ne de nihayet bulan bir şey; her şey su gibi akmaktadır. Suyu, deryayı görmez misiniz nura, güneşe doğru uçar. Nur onu tekrar arza iade eder. Çünkü vazifesi vardır. Nebatları, hayvanları sular, onlara hayat verir. Havaya uçtuğu zaman buhar derler, yağarken yağmur derler; ince olursa sis, kalın olursa bulut, çiçek, yaprak ve meyvelerdeki sabah damlalarına şebnem derler. Biz içeriz su insan olmuştur. Yediğimiz yemeklerle taşlar topraklar insan olmuştur. Hangi meyvenin, çiçeğin kökünden geçmişse onun ismini almıştır. Üzüm, çilek, vişne, fasulye, gül, karanfil vs. Bir namütenâhiliktir[560] ki akıllar ermez, aciz kalır.

"Bu âlem katrelerin ben deryayım, dedikleri bir âlemdir.
Bu âlem zerrelerin ben güneyim dedikleri bir âlemdir.
Bu âlem havanın ben ruhum dediği bir âlemdir.

---

[559] Platonik Aşk…

[560] Sonsuz, engin… (Farsça - Arapça)

Bu âlem aciz, fakir Mansûr kılıklı insanların (Ene'l-Hak) dedikleri bir âlemdir."

Sevgili kardeşlerim! Cümlenize selâmlar, sıhhatlar, iyi ömürler dilerim.

"Sabah seher vaktinde oturmuş İncil okur
Ben o dilden anlamam sanırım bülbül şakır
Sabah seher vaktinde görebilsem yârimi
Gül dalına bülbül konmuş, çeker âh u zârınu"[561]

el-Fakîr, M. Nusret

ER-RAB[562]

---

[561] Âh edip inleme.

[562] **(اَلرَّبْ) Rab sayısal değeri;**

(ر) Re: 200, (ب) Be: 2 dir. Toplamı, 200+2= 202 dir. 2+2= 4 dür.
(4) İslâmın şifre sayısı ve dört mertebedir. (Şeriat, Tarîkât, Hakîkat ve Matifettir)

(ر) Re: Rabb'ül Erbab, Rabb'ül Âlemin, (ب) Be: İle… birliktelik, Risâlet. (Düzenleyen)

(99) yan yana yazarsak bu sayı "Emsâ'ül Hüsnâ"yı verir.
Bu **(99)**'u oluşturan zâhir bâtın veya esmâ, sıfât, zât-i isimler içinde niye, Rabb yok? Olması lâzım değil miydi? İşte bu şekilde (99) **"Esmâ-i İlâhinin"** içinde olsa idi. Sadece tek başına müstakil bir esmâ olacaktı. Tüm **"Esmâ-i ilâhiyeyi"** içten ve dıştan ihâta edemiyecekti. Burası aynı zamanda Nefs-i küll mertebesidir. Zât-i sıfâtlar da **"Kıyam bi nefsihi ile Allah nefsi ile kaimdir"**. Nefs bir şeyin hakîkati ve öz varlığıdır. Zât bizâtihi bu Rubûbiyyet mertebesi ile kaimdir. Ef'âl-i, Esmâ-i, Sıfât-i, Zât-i isimler Rab-Rubûbiyyet mertebesinin özlerinde bulunmaları ile kaimdirler. Bir bakıma da **"Esmâ-i İlâhi"**, eşyânın hakîkati olan, Nûr-u Muhammedi - Nûr-i İlahi ile ayakta olmasıdır. Burası **"Mutlak Tenzih**

Terbiye edici demektir.

Her ana-baba çocuklarının rabbidir. Her amir memurlarının rabb-idir. Her yaşta büyük en küçüğünün rabb-idir. Hakkı'n rabb-lığından bulaşmış bir terbiye edicilik sıfatı vardır. Yedi yaşında bir çocuk bile beş-altı yaşındaki kardeşine karşı birşeyler öğretmeye, emirler vermeye kalkar. Rablık sıfâtının tesirinden kurtulamaz. Cenâb-ı Hak, rab-bül erbabdır. Rabb-ül âlemindir. Rablerin Rabb-i ve âlemlerin rabb-idir.

İbrâhîm peygamber bile küçük yaşta elleriyle yaptıkları tahtalara tapmanın ma'nâsızlığını düşünerek annesine sordu, **"Benim rabb-im kimdir?"** dedi. Cevabı alınca,**"Senin rabb-in kim?"** demiş. Annesi, **"baban,"** demiş, **"babanın rabb-i büyük baban"** demiş.

Gece yıldızları gören İbrâhîm uzaklığı, parlaklığı görünce 'rab bunlar olsa gerek' demiş. Ay meydana çıkınca daha büyük olduğu için ona dönmüş. Sabah güneşi görünce onda karar kılmış. Akşam olup güneş gaip olunca ondan da yüz çevirmiş. Bunlar değişen, ölen, gaip olan mahluklardır rab olmazlar demiş. Ufak yaşta rab aramaya kalkan bir çocuğun **"bu âlemlerin bir yaratıcısı terbiye edicisi olacaktır elbet"** diye düşünmesi büyük yaştakilerin bundan ibret almalarını icap ettirecek bir keyfiyettir.

Rabb-ül âlemin olan Hazreti Allah, kullarını kulları ile terbiye ettiği, gibi hayvanlarla da terbiye eder, tabiat kuvvetleriyle de terbiye eder.

Bu âlemde fincancı katırlarını ürkütmezseniz yani terbiye edilmeyi icap edecek bir haliniz görülmezse

---

Mertebesi" olduğu için, Mutlak Zât'tır ve kayıt altına alınamaz. (127-15-2-BEN deki TERZİ BABAM – Sayfa 75)

mesele yok. Siz terbiyeli, idareli, herkesin nabzına göre şerbet veren bir kimse iseniz sizi terbiye icap etmez ve herkes sever.

Malum ya terbiye ilk evvel nasihat ile cehennem korkusu ile başlar. Çocukta da nasihat ve nihayet dayaksız terbiye olmaz. Mektep çağında ilerlemeye yani büyümeye başladı mı Hakk'ın kullarına cennet vaat ettiği gibi siz de sınıf geçerse hediyeler vaat etmek suretiyle onu tembellikten ve fenalıklardan akkorsunuz. Askerlik çağından sonra o herşeyi anlamıştır. Mektebi severek adam olmak, maaşa kavuşmak, evlenmek, baba olmak arzusu ile ihtara bile bırakmadan bitirir.

Arabistan çöllerinde su azdır. Kıymetlidir. Oraların ahalisi için cennet, önünden şırıl şırıl su akan bir yerdir. Fakir ve obur kimseler için türlü nimet vaat edilir. Şehvet düşkünleri için huri ve gılmanlara iltifat fazladır. Yani herkesin cenneti tasavvururda başka başkadır. Onun için arif ve âşık kimseler, **"Ya rab bana ne dünya gerek, ne ahiret, herkese istediğini ver bana da sen yetersin"** diye dua ederler.

ED-DEYYÂN[563]

Bütün dinlerin gayesi Allah'dır. Güneşe tapanlar olduğu gibi insana ve ölüye tapanlar da vardır. Puta

---

[563] (اَلديّانْ) Deyyan esmâ-i İlahiyyesinin sayısal değeri;

(د) De: 4, (ى) Ye: 10, (ى) Ye: 10, (ن) Nun: 50 dir. Toplamı, 4+10+10+1+50= 75 dür. 7+5= 12 dir. (12) Hakîkat-i Muhammedi’dir.

(د) De: Dini İlâhi, (ى) Ye: Yakîn-i İlâhi, (ى) Ye: Yakîn-i Vehimi, (ن) Nun: Nuru İlâhi, Narı İlâhi… (Düzenleyen)

tapanlar olduğu gibi taşa, toprağa, madene tapanlar da vardır. Herkes toprağına kavuşur; fakat kavuştuğu halde kendi sevgilisinde yok olması lazımdır, kanun-u muhabbet öyledir.

Gelin öyle ise biz de kâmil bir insânın gönlünde Allah'a varalım, o yolda yok olalım. Çünkü en kısa yoldur ve ebedî varlığa giden yolun başlangıcıdır.

EL-MENNÂN[564]

Bütün nimetler O'nadır, teşekkürler O'nadır. Hamd-ü senalar onadır. Ben size bir iyilik yapsam, bana minnettar kalırsınız. Halbuki size iyilik yapmak için gönlümden bana bir emir gelmiştir. O Allah'ın emridir. Surette bana teşekkür ediyor, minnettar kalıyorsunuz ya, ben yokum benden işliyen O'dur. Binaenaleyh teşekkür ve minnet de O'na râcîdir.

Bir fakire sadaka verirken bile onun elinin üzerinde görmediğimiz Hakk'ın eli vardır. İlk alıp fakire veren odur.

Sadakayı alan da bunu böyle bilmelidir ki verenin elinin üstünde göze görünmeyen Hakk'ın eli vardır, onun

---

564 **(اَلمنّان) Mennan esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(م) Mim: 40, (ن) Nun: 50, (ن) Nun: 50, (ا) Elif: 1, (ن) Nun: 50 dir. Toplamı, 40+50+50+1+50= 191 dir. (1) Ahadiyyet, (19) İnsân-ı Kâmil'in şifre sayısıdır.

(م) Mim: Hakîkat-i Muhammedi, (ن) Nun: Nuru İlâhi, (ن) Nun: Nuru Muhammedi, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ن) Nun: Naim-i (Nimet-i) İlâhi… (Düzenleyen)

için minnetler O'nadır. Arada kîm olursa olsun insan bir vasıtadır.

EL-HANNÂN[565]

Bütün iniltiler, yalvarmalar, sızlamalar O'nadır. Biraz işimiz fena gitti mi şansımız bozuldu deriz. Bizim için zararlı olan o şeyi Allah vermiyor demektir. O şeye sahip olmak için acele ederiz. Sevdiğimiz bir kimseye sahip olmak için de çırpınırız. Halbuki o sevgimizi icap ettirecek şeylerin hakikatında Allah vardır. Geri dönmeyelim, talihimize küsmeyelim. Müracaat edecek makam orasıdır. Ona yalvaralım. İnlemek, aşk âlemine mahsus bir keyfiyetdir. Hasta da inler fakat bu iniltide yapılan kabahatlerin pişmanlığı gizlidir. Hakk'a yalvarmak şeklinin harfsiz hilesiz ifadesidir. Tövbe ma'nâsı da taşır. Peygamberimizin mescid-i şerifte dayandığı bir ağaç bir seferinde alenen inlemiştir. Sebeb ise camilerin büyümesi üzerine mimberden vaaz edileceğinden dayanmak için o sütuna lüzum kalmamasıdır. Sebeb sevgilidir ve hasrete dayanamamaktır.

Vücudumuz toprak bir sütün farzedilse, Nur-u Muhammedi de o vücudda hüküm sürerken ondan bir an

---

[565] (اَلهانّان) **Hannan esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(ه) He: 5, (ا) Elif: 1, (ن) Nun: 50, (ن) Nun: 50, (ا) Elif: 1, (ن) Nun: 50 dir. Toplamı, 5+1+50+50+1+50= 157 dir. 1+5+7= 13 dir.
(13) Hazret-i Muhammed'in şifre sayısıdır.

(ه) He: Hüviyet-i İlâhi, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ن) Nun: Nur-u İlâhi, (ن) Nun: Nuru Muhammedi, (ا) Elif: 12 zâhir ve 1 bâtın nokta… (ن) Nun: Nuru Mü'mini… (Düzenleyen)

dahi izin istemeyerek ayrılmamız icap eder. İnlememiz hayretin ifadesidir.

ES-SÜBHAN[566]

Noksanlardan beri, ayıplardan uzak ve münezzeh olan demektir. Öyle ya rab olur da kusurları olur mu? Mesela, ana-baba olsun da, sofrada çocuklarının önündeki iyi gıdaları alsın yesin, olur mu?

Ana-baba olsun da çocuklarının cebinden para çalsın, olur mu? Ağabey veya abla olsun da kardeşlerini baştan çıkarsın, olur mu? Büyük olsun, dede olsun da çocuklarıyla beraber çapkınlık, torunlarıyla beraber içki içsin, olur mu?

Milletin vekili olsun ve millet için namus ve şeref sözü versin de memleketin icabatı olan hürriyet, adalet, müsavat dairelerinde çalışması icap ederken parti kavgalarıyla uğraşsın, adam kayırsın, küpünü doldursun, kendi partisine mensup cühelayı etrafına toplasın da memleketi çıkmaza soksun, olur mu?

Kendi nefsini terbiye edemeyen bir ev idare edebilir mi? Bir ev idare edemeyen, dört tane koyunu haylayamayan bir memleket idare edebilir mi?

---

566 **(اَلسبحان) Sübhan esmâ-i İlâhiyyesinin sayısal değeri;**

(س) Sin: 60, (ب) Be: 2, (ح) Ha: 8, (ا) Elif: 1, (ن) Nun: 50 dir. Toplamı, 60+2+8+1+50= 121 dir. 12+1= 13 dür. (13) Hazret-i Muhammed (s.a.v.) in şifre rakamıdır.

(س) Sin: İnsân-ı Kâmil, (ب) Be: Risâlet, (ح) Ha: Hakikat, (ا) Elif: Ahadiyyet, (ن) Nun: Nuru Muhammedi… (Düzenleyen)

Bir hakim bir mahkemede adeta Allah'ı ve Peygamber'i temsil etmektedir. Adalet kanunlarını yutmuştur. Mazlumun, maktulun akrabaları dinlerken bir zalimi, katili affetmek olur mu? Din, ma'neviyatı terbiye eder, vatanseverlik düşüncesiyle de geçmiş hatalarından ibret alarak yeni bir yol takip edilir. Fakat İstikbal dindedir. Kudret, kuvvet Allah'tandır. Din değişmez kullar ona uymalıdır. Araplara kızarak dini ihmal olur mu?

Beşeriyete ait bitmek tükenmek bilmeyen hatalar Sübhan dediğimiz ve namazlarda sübhanallah diye teşbihini çektiğimiz Allah'da yoktur. Esasen vicdan ona en yakın olan bir duygudur.

Doksandokuz sayılan Esmâü'l-Hüsnâ'nın adedi geçti, belki binbire kadar da bulunabilirdi.

Zihinlere teşevvüş[567] vermemek için burada beş-on nokta koyalım. Size şeyhülekber Muhyiddin Arabi'nin ağzından söyleyeyim ki biz Allah'ın zâhirdeki suretleriyiz, onun hüviyeti bu zâhiri suretlerin özüdür. Suretlerin nurudur. Hakk; ma'nâ cihetinden evvel, suret cihetinden âhir, hüküm ve hadiselerin değişmesi bakımından zâhir, tedbir, tasarruf ve idare bakımından batındır.

Ey benim büyük ve eşsiz olan Allah'ım! İbadetlerim senin huzuruna gelip konuşabilmek için bir vesiledir, yaptığım hayır ve hasenat senin ismini karşımdakinin de ağzında duymak içindir. Bir sevap bîr mükâfaat beklediğimden değildir.

Size bir de gördüğüm, okuduğum, dinlediğim sözlerden ruhlu, özlü parçalar bulmak itibariyle (arıların çiçek çiçek dolaşıp bal alması gibi) basit görünen Leylâ ile Mecnun'un hikâyesinden ibretler ve misaller vereyim. Bu

---

[567] Karışıklık…

ya bir vakadır veya ince ruhlu hassas bir muharririn[568] tahayyülüdür. Sonradan beş-on kişinin daha hoşuna ' gitmiş, aşk sembolü olarak karşımıza çıkarılmıştır.

Size bu aşk hikâyesindeki incelikleri arz ediyorum. Esasen kitabımızda öyle satırlar, öyle cümleler vardır ki izahında kitaplar dolar, mükerreren okunmasında da çeşit çeşit zevkler vardır. Bazı yerleri füze süratiyle ruhları Allah'ın huzurunda secdeye vardırır.

Mesela; Nizamî ismindeki yazıcı en başında, **"Ey Allah'ım, senin ismin her şeyin en iyi baçlangıcıdır. Senin adım anmadan bir işe başlayamam. Ey benim büyük Allah'ım, ruhum seni ezelden anmaya alışkındır. Ağzımda da, gönlümde de ancak senin ismin vardır"** diye güzel bîr mesele, candan bir niyaz ile bir işe nasıl başlamamız icap ettiğini anlatıyor, öğretiyor.

Leylâ'nın kabilesiyle harbe tutuşan Mecnun taraflısı bir kabilenin içinde Mecnun şöyle diyor: **"Düşman benim dostum olduktan sonra kılıcın ne hükmü vardır?"** Hani **"düşmanın dostu benim düşmanımdır "veya" dostumun düşmanı benim de düşmanımdır"** atasözüne benzer ki düşmanımın dostu benim de dostum olmayabilir diyebiliriz.

Mecnun, bir orman kenarında gezerken bakmış bir ağaçta Leylâ ve Mecnun ismi yan yana yazılı, ikimize bir nişan, bir işaret yeter diye Leylâ'yı ağaçtan kazır.

"Niçin kendi ismini kazımadın?" dîye sorduklarında; **"Benim vücudum bir kabuktur, Leylâ benim ruhumdur. Hayali özümü kaplamıştır. Ruhlar gözükmez cesetler gözükür de onun için"** cevabını vermiştir.

---

568 [isim] Yazar

Birgün Mecnun'u babası Kâ’be-ye götürüyor. Oğlundan bu halin gitme şuurunun avdet etmesi[569] için dua ediyor.

Mecnun hemen Kâ’be-nin kapısının halkasına yapışıyor: **"Allahım, sen babamın dediğine bakma, ben aşk ile yaşıyorum, aşk benim hatıramdır. Onsuz yaşayamam, Allah'ım aşkımı arttır. O benim alın yazımdır, bozulmasın, silinmesin. Aşkı duymayan, tatmayan bir gönlü gam seli alsın, yıksın, götürsün"** diye dua ediyor.

Cemâlin görmeden gitti cemâlim Görürsem ger cemâlin ne olur halim?

Her zaman kulağa itimat etme, gözünle de gör. Serviye naz elbisesi giydirmişler, Leylâ diye isim takmışlar,

Mecnun da o ağacın gölgesinde hüngür hüngür ağlamış,

Sevgilinin ölümü en katı yürekli insanların bile gönüllerindeki duyguları lisana getirir.

Aşkın ölçüsüne bakın ki birgün Leylâ ihtiyar ve fakir bir kadına Mecnun'u getirmesi için kulağındaki çok kıymetli küpelerini hediye eder. Fakat Mecnun'un, Leylâ'nın evine kadar gitmeye mecali yoktur. Sokağın yanındaki bir arsada bekler.

Bu defa kadın Leylâ'yı alır Mecnun'un olduğu yere getirir. Fakat arada bir tahta perde vardır. Kadın Leylâ'ya, **"Kızım biraz daha ilerle de tahta perdenin öte tarafına geç, Mecnun oradadır"** diyerek öpüşmelerini seyir etmek ister.

---

[569] Geri dönmesi.

Leylâ, **"Bir adım daha ileri gidersem ölürüm bundan ziyade yaklaşmak aşk mezhebinde ayıptır. Ayıp olan şeyi yapmamak lazımdır. Mademki benim bir sahibim vardır, yaptığım işten sonra utanmamalıyım, temiz aşkımıza leke sürmemeliyim"** der. Kadın, bu defa Mecnun'a gider, yaklaşmasını, sarılmasını söyler. Mecnun da **"Bundan fazlası benim için haramdır. Yanlız ona söyle birkaç beyit okusun. Ben dinleyeyim. O aşk şarabını ağzından ve gözünden akıtsın ben içeyim, bü kadar kafidir"** der.

Tahta perdenin bir tarafında Leylâ, diğer tarafında Mecnun vardır. Rüzgar tahta aralıklarından Leylâ'nın kokusunu Mecnun'a götürür. Mecnun derin bir nefes alarak oh. der, o kokudan derin bir nefes alır ve **"bu bahar kokusu değil, yar kokusudur**" diyerek inlemeye başlar ve bir gazel söyler: **"Bundan sonra ben yokum yalnız sen varsın, yanlız sen kalacaksın, iki vücuda bir gönül yeter o da senin gönlün olacaktır. Çünkü benim gönlüm harabdır, senin incini de varlığımın tek ipine geçirip teşbih yapacağım. Tek taneli bir teşbih olsun ki ikilik ortadan kalksın."** Bazı bademler de öyledir. Ya bir kabuk içinde yanyana iki iç; bir yumurtada iki sarı olduğu gibi.

Eğer Mecnun Leylâ ile evlenseydi muradına ererdi. Fakat ruhunun neşesini gaip ederdi. Böylece, herkesin yapabileceği basit bir işi yapacağına ömrünün sonuna kadar onun sevgisiyle tertemiz yaşamak, onun aşkını, hasretini katre katre, yudum yudum her an içmek şüphesiz ki daha zevkli bir harekettir.

Ey esrar hazinesini sevdiği, dilediği gönüle veren Allah, akıl ancak senin lütfunla o hazineyi ele geçirir.

Ey uzağı ve cemâlini görenlerin gözünü açan Allah, senden ancak seni istiyorum, daha ne isteyeyim.

Dünyada o ay gibi güzeller ve güzellikler arasında biri vardı ki güneşin ışığının yolunu keserdi. Adı Leylâ olan o dilberin bütün yıldızlar kölesi idi, o güzeli görünce şeytana bile gözleri kamaşmış, dili tutulmuş melekler bile sübhenallah çekerken teşbihlerini koparmışlardı.

Canlan aşk ve vefa ile yoğrulmuş olanlar söz söyleyemezler, dilleri dolaşır.

Mecnun'un yani İlahî aşk sahibinin gönlünde yüzlerce yara vardır ki sıra ile o yaralar birer birer sızlarlar. Fakat her sızlamada sahibine mukabil aşkı haberdar ederler. Annesi dağda Mecnun'u buluyor, eve çağırıyor, her ikisi de başbaşa ağlıyorlar. Nihayet Mecnun:

Men tâbi'i aşk-ı cemal-i yârem
Mâder çi gunem ne şir harem

"Ben dostumun yüzene âşık oldum, ona tabiim, valideyi ne yapayım. Süt emen bir çocuk değilim ki, büyüyüp ayrılmışım.”

Leylâ'yı bir başkası ile evlendiriyorlar. İbn-i Selâm ismindeki zât yani kocası, zifaf gecesi kızı okşamak istiyor. Leylâ derhal **"Senin nezlen var gül kokmaya kalkma. Mahzun duran benim meyvama arsız arsız bakıp durma. O emanettir, benim değildir. Bu gönül tacının sahibi vardır. Leylâ denilen altın; bir sultanın, aşk sultanının turasını taşıyor, çek elini"** der. Mecnun, Leylâ'nın evlenme haberini alır. Acı acı, sistemli gazeller yazar. Leylâ bunları okur cevap yazar: **"Benim çok kıymetli incim henüz delinmemiştir. Benim balıma sinek konmamıştır. Şimdiye kadar kimsenin masalına kulak vermedim, kimsenin artığını yemedim, içmedim. Sen de bilirsin ki evlenmek hususunda serbest değilim."**

Ey aşk; âlemde asıl mevcut olan sensin. Senin makamın cihan değil gönüllerdir. Senin ismin sevici çıkmış. Mecnun demişler, Leylâ demişler sana, ama iyi bil ki sesi çıkmayan yüzbinlerce Leylâlar Mecnunlar sana can vermeyi iftihar vesilesi bilerek fermanını beklerler.

Ey Hak güzelliği, bütün güzellikler ve sıfâtlar senin güzelliğinin dışında kalmışlardır. Senin aşkının karşısında, görür görmez, bilir bilmez bütün kainat Mecnun'dur.

Ey her güzelliğin cemâlini örten perde ve duvak! Senin hakikî ismin her hastaya şifadır. Ey aşık korkma, sen gaip olmazsın, ezelde müseccelsin.[570] Mecnun yolu biganelere[571] ibret olsun. Leylâ dersen, Mevla'ya giden en kısa yoldur.

Allahım! Yazılarımın her satırında sana ve habibine doğru hızla yol alan bir selâm nâmesi vardır. Sizin isimlerinizi anarak, feryat ederim. Zari zari ağlarım, iniltimi bütün âlem, bütün beşer duysun istiyorum. Çünkü birinizin mevcudiyeti diğerinizin de mevcudiyetine bir delildir. Senin ismin bütün sırların toplandığı mahzenin kilididir. Habibinin ismi o kilidin anahtarıdır.

Gerek evlenmeden evvel ve gerekse evlendikten sonra aşkını gizlemesini bilen taraf daha mesuttur. Daha olgundur. Çünkü laubaliliğe meydan vermez ve kendinden bıktırmaz, gönlünü idare eder.

Leylânın Mecnun ile evlenmesine mani olan yegane engel babası idi. Nihayet öldü, Leylâ'nın gönlüne sahip olamayan, vücudundan da bir muavenet[572] görmeyen bedbaht kocası da ölmüştür. Zeyd ismindeki bir aracıya

---

[570] Kütüğe geçirilmiş, tescil edilmiş, sicilli…

[571] Yabancılara…

[572] Yardım…

yeni, temiz elbiseler ve'rerek Mecnun'a giydirmesini ve getirmesini söylerler.

Mecnun civarda bir tepede beklemeyi tercih eder. Leylâ'nın gelmesi için Zeyd'i geri gönderir.

Her iki aşık karşı karşıya gelince yerlere kapanırlar ve ağlaya ağlaya kendilerinden geçerler. Kutsî, Lâhutî aşkta temas yoktur. Göz göze bile gelmeye tahammül yoktur. En ufak bir tecavüz hareketiyle mahzun aşk kirlenir, müptezelleşir.[573]

Mecnun'un dağlarda arkadaş olduğu hayvanlar etraflarını çevirirler. Ağyarı gözünden saklamaya gayret ederler. Beş altı saat sonra ilk olarak Mecnun uyanır, bakar ki Leylâ daha uykuda. **"Burada buluşmazdan evvel canı benimle beraberdi, gönlümü doldurmuştu cesedi yoktu, şimdi cesedi burada canı yok, acaba nerelerde?"** dedi. Ve Leylâ da gözlerini açtı. Hesap verecek kimse kalmadığı için Mecnun'un elinden tuttu. Çadırına götürdü, ilk defa boynuna sarılıyordu. Ve dedi:

"Buluşmazdan evvel feryadın göklere çıkıyordu, şimdi buluştuk diye mi sesin çıkmıyor? Senin için canını veren tek âşığım, dil satmak zamanı geçmiştir. Feryat eden adam bir şey arıyor, bir şey istiyor demektir. Aradığını bulunca sesi kalır mı? Sular şırıl şırıl akar çağlar çünkü denizi arıyor, aslına varmak istiyor, denizi bulunca sesi kalır mı?

Odun duman çıkarırsa, çatırdarsa yanmış demektir. Yandıktan sonra tam ateşe kavuşup ateş olunca dumanın sesi kalır mı? Âşıkların feryadı, iniltisi, gözyaşı, maşuka ulaşıncaya kadardır. Vuslat

573 1) saygınlığını yitirmiş, bayağılaşmış. 2) çokluğu dolayısıyla değerini yitiren, değersiz…

dediğimiz o ulaşma hasıl olunca ses kalır mı hiç?" dedi.

Evet, sevgili kardeşlerim; uzun zaman aşk çekenlerin vuslata da kemâl-i dermanı kalmaz.

Tahammülleri yoktur, maşukunun hayaliyle yalnız kalmayı isterler, onun vücudu bile bir rakiptir.

Vuslat, iki varlığın birleşmesidir. Birbirinde gaip olmaktır. Suretteki vuslat aşk-ı şehvanîdir. Aşk-ı kudsînin bir nümunesidir fakat birinde cenabetlik vardır, diğerinde ulvilik, kudsîlik, ebedî hayat vardır. Maşuk-u hakikîde gaip olmayan, bütün arzularını, ihtiraslarını, iptilalarını[574] hatta benliğini feda etmeyene yani ölmeden evvel ölmeyene maşukun tecellisi olmaz. Maşukikilik istemez, birlik ister. İnsan yokluğa kanat açıp uçarsa var olarak avdet ettirirler.

Camilerin minaresi de Hakk'a davet etmektedir. Nereye? Hıristiyanları İslâmlığa, İslâmları tasavvufa, hakka, huzura davet etmektedir.

"Aşkın davulu, minaresi yoktur. Bir nefesle dolar esrar gönülden gönüle" demişlerdir. Aşkın davulu nefhadır. Ol nefha sahibim bulun. Hayattadır, onlara ölüm yoktur. Nöbet vardır. Nöbeti teslim ederler, göçerler.

Leylâ, **"Mecnun"** diye diye ruhunu teslim eder. Yıkarlar mezara götürürler. Mecnun, pek geç haber aldığı için o da gelir kabre girer, **"Leylam Leylam"** diye inler. Bu hali bilen ve gören cemaat kolundan tutup Mecnun'u ayırmak isterler. Heyhat! Mecnun da ölmüştür. Son nefesini sevgilisinin ismi ile vermiştir.

---

[574] (bir şeye) düşkünlük, tutkunluk, alışkanlık, tiryakilik…

O zamanın ihtiyarları yıkanıp namazı kılman Mecnun'u da aynı mezara gömmekte bir fark bir beis, bir memnuniyet görmemişlerdir.

Ey toprak! Sen ne sevgilileri aldın, yedin, ne sevgilileri de üzerinde biten gıdalarla husule getirip yaşatıyorsun.

Sende bir şeyler var. Sen başlı başına bu işleri yapamazsın. Sana soruyorum; **"Güneşin sıcağı, suyun rutubeti olamazsa birşey yapamam, onlara sor"** diyorsun. Onlara soruyorum, güneş **"yakarım"** diyor. Su **"boğarım"** diyor. **"Havaya sor"** diyorlar, havaya soruyorum; **"ben bir cism-i latifim"** diyor **"gözle bile görülemem, bu görülenleri nasıl yaşatabilirim, nasıl yaratabilirim, benim ne alakam var"** diyor.

Ey benim Allahım! Ey âlemlerin Allah'ı! ne varsa sende var. Emirleri veren sensin, senden başka bir varlık olmadığına göre emirleri alan da sen misin yoksa?

Yoksa hepsi sen misin? Taş, toprak, su, hava, ateş ve bunlardan teşekkül edenler de birer can mı, birer canan mı, yoksa onlar da sen misin? Göklerde, gayp Âleminde uçarken bizi buraya indirdin, yine seninle beraberiz uzağa gitmiş değiliz.

Bu inkılap âleminde her zerreden bize bakan sen misin? Seni gören bendeki göz, benim malını değildir. Gören nur dahî senin nurundur, ey azamet ve kibriya sahibi Allahım. Tâ ezelden nefes aldığım şu ana kadar ve bu dakikadan evveliyet dairesinin ebebiyet noktasında birleştiği yere kadar maden, nebat, hayvan, insan bilerek ve bilmeyerek seni teşbih eder, takdis eder, tenzih eder, takdim eder, tevhit ederler. Ah gaflet! Ah cehalet! Cehalet, Yâ Rabbelalemin ne diyeyim? Ne yapayım? Kurak yerde kalan kavunlar gibi şerha şerha çatlayacağım.

Toprak altında yazın bütün danelerin çatlayıp açıldığı gibi yarılacağım.

Çiçeklerin goncaları gibi açılacağım. Açılacağım değil, açılıyorum, fakat koklayan nerede? Hâlinden anlayan nerede?

Altın, gümüş sevgisi; erkek, dişi iptîlası[575]; yemek, içmek düşkünlüğü senin muhabbetinle kıyas kabul eder mi?

Ne olur Allahım, bu şevkten tatmayanlara da tattır. Bu vücud kokusundan koklamayanlara da koklamak nasip eyle. Kimi ayık, kimi sarhoş olmasın; bir an olsun ki hepimiz sarhoş olalım, baygın olalım. Sonra yine işimize, gücümüze bakarız; sûretteki saltanatını da temadi[576] ettiririz. Seninle olduktan sonra ne endişemiz olur.

Dergâh-ı ulûhiyetinde seher vakti secdelere kapanarak gözyaşlarimla kırk yıldır temenni etmekteyim ki bizleri ıslah eyle, cahüleri âkil, bigâneleri[577] arif eyle; bu âlem nakşının her noktasında senin cemâlini görene aşikar, görmeyene gizlisin. Fakat inkar ederler. Ne gam ki sen onların inkarından da münezzehsin. Yalan yanlış tasdikinden de.

Ne çıkar? İnkar etmişler, tanımamışlar, ibadet etmemişler. Sana birşey tesir etmez, kendilerine ederler.

İnsan ibadetle sana yaklaşmış olur, gözündeki perdeleri yırtmış olur. Senden geldik, hayatımız sendendir. Seninledir. Yine sana döneceğiz ipek böceği gibi vücud kozasını deleceğimiz gün uzak değildir. Meyvaların bile olgunları kurtlu olur. Kemâlatta ebedî

---

[575] Düşkünlük, tiryakilik…

[576] Sürüp, uzayıp gitme…

[577] Alâkasız, ilgisiz…

hayat vardır. İnsanların kurdu da gönüldür, idraktir, irfandır. Ruh Yûsufunu kuyuda, zindanda koymamak lazım. Ey sevgili kardeşlerim; eserlerimiz Kûr'ân-ı Kerîm'in hülasasıdır. Gönülden gelmiştir, görmek suretiyle bilinmiş ve yazılmıştır. Bu kadar açık bir ifadeyle daha yazılmayacaktır. Bu kitap aynı zamanda sizin kitabınızdır. Özünüzün kitabıdır, Arapça değil, Acem'ce değil, öz Türkçe'dir. Ben de Türk'üm ve sizin asrınızın adamıyım. Size kendi lisanımızdan hitap ediyorum. Allah'a kadar olan mertebelerin hepsi de haktır doğrudur. Size işarette bulunuyorum, güzel ahlak sahibi olun; Rabb-inizi tanıyın, bilin, sevin, dünyanın bütün zevkleri geçicidir, son pişmanlık faide vermez, güvenecek bir tek dalımız yoktur. Bu âlem birbirimizi incitmeye değmez, dedelerimiz gibi biz de birgün tarihe karışacağız. Halbuki o âlemde neler var, ne zevkler var ki dünya zevklerine benzemez. Tuttuk, kavuştuk dediğimiz şeyler birer gölgedir. Hakîkatin gölgesidir. Ben yazılarımı aç karnıma yazdım, siz de bunu asude[578] ve pek tok olmadığınız zaman, kabilse gece el ayak çekildiği zaman okuyunuz. Yazılardaki dostun cemâli ve esrar o zaman görülebilir. Hidayet Allah'ımızdan, Peygamberimizden, ikaz ve rehberlik bizdendir. Dünyadaki muvaffakiyetleri kazanmak için Allah'a ve peygambere yapışarak hareket edilirse daha verimli, daha süratli, daha devamlı olur. Mesele budur. Dünyayı terkederek din için çalışınız demiyorum bu yanlıştır. Hayat dünya ile ve dünya için çalışmakla kabildir. Evvelâ dünyalık temin edilmeli sonra Allah ıçin çalışmalı. Nihayet gönlümüzde iman ve Allah sevgisi olursa dünyamız da mamur olur ahiretimiz de. Elinizden fenalık gelmez. Hakk'ın yolun arar isen dilde nibân içindedir.

[578] Üzüntü ve sıkıntılardan uzak, sessiz, dingin…

Andan nişan sorar isen her bir nişan içindedir
Senden yakındır ol sana sanma anı senden cüda[579]
Senden yürü var sen ona o sende can içindedir
Onsuz değil arz'ü sema anınla dolu her ara
Zann etme bir yerde ola ol bimekan içindedir.

Her yerde oldur görünen her gözde hem oldur gören Her şeyi oldur yürüten, her anda ân içindedir
İşit Cemâlinin sözün anla hakikince özün
Ko gafleti aç can gözün gör hak ayan içindedir.
(Cemâleddin Uşşâkî)

Hakkın sevgilisi ve halîfesi olduğumuzu biliniz. Dinimiz günde beş vakit namaz emreder. Bu yapılamaz diye büsbütün ibadeti terketmeyin, dinde reform düşünmek hatadır. Burada ikilik vardır, "bîr Allah bir de sen varsın, öyle olmaz böyle olur" diye üzülmek olmaz. Cenâb-ı Allah erhamu'r-Râhimîn'dir.

"Aman yarabbi, dünya halini biliyorsun, gönülden sana ibadet yapmak isterim bunu da biliyorsun. Evvela çoluk çocuğumun nafakasını temin edeyim, vazifem bittikten sonra ibadetimi yapıyorum. Hoşgör beni büyük Allahım" dersiniz. Cenâb-ı Allah hoşgörür. Kale içinden feth edilirse kan dökülmeden herşey hallolur. Gönlünüzü temizleyip Hakk'ın sevgilisine lâyık bir incilâ[580] verebilirseniz o zaman iki tarafı da kazanırsınız.

İbadetlerden, riyazetlerden maksat budur. Müslümanlık budur. Allah rızası için herkese, anneye, babaya büyüklere, küçüklere, hıristiyanlara, hatta hayvanlara bile faydalı olmaktır. Şefkatli olmaktır.

---

[579] Yurt, baba ocağı gibi çok sevilen şeylerden ayrılmış olan, uzak kalmış olan…
[580] 1) Parlama, cilalama. 2) Görünme, belli olma. 3) Parlaklık, ışık…

Elinde teşbih camiden çıkar, dışardakilere kibir ve gururla bakar. **"Ben namazımı kıldım, bunlar ne biçim müslüman, ne namaz var ne niyaz"** diyerek kendini görür büyültürse bu kimselerde iş yoktur.

Halbuki dünya işi ile meşgul iken namazını tam vaktinde kılamayıp, **"aman ya rabbi"** diye mahzun olan bîr kimse, kendini ve ibadetini görüp mağrur olandan daha üstündür, daha hayırlıdır.

Öyle zaman vardır ki vatandaşa hizmet ve çoluk çocuğun rızkı için yapılan çalışma da bir ibadettir.

Bununla beraber ezan-ı Muhammedi okunurken sigara içmek, konuşmak, oyun oynamak hürmetsizliktir, küstahlıktır. Cezası vardır. Hiçbir sebeb olmadan namazı geciktirmek günahtır, kabahattir. Mazeretsiz oruç yemek de kabahattir. Mazeretli olduğu halde orucunu kimseye göstermeden yemek lazımdır. Mazaretim var diye alenen oruç yemek de bir kabahattir. İslâm mısın, hıristiyan mısın belli olmaz. İbadette gizli, kabahat da gizli olmalıdır.

Tarihde ve Kûr'ân-da okuduğumuz bu kadar kavimler küstahlıkları yüzünden mahvedilmişlerdir. Helak olmuşlardır. Allah, peygamber, Kûr'ân yalan söylemez. Ekseriya kabahat sahipleri cezalarını dünyada görürler. Eller titrer, ayaklar yürümez, gözler görmez, kulaklar işitmez bir zamanlar olacaktır. Günlerce can vermeden ıstırap çektiğiniz olacaktır. Belki birkaç da yorgan paralayacaksınız, sevdikleriniz ve sîzi seven görünenler bile hizmetinizden kaçacaklar, **"ölse de kurtulsak"** diyeceklerdir.

Adalet-i İlâhiye bunları yapar. Kudret ve kuvveti sonsuzdur. O zaman pişmanlık faide vermez. Muhakkak zulmünüzün cezasını göreceksiniz. Kimseye zararı ve

faidesi olmayanlar olduğu gibi, zararsız faideli kimseler de vardır. Fakat ibadet nedir bilmezler.

Bunlar da iyi bir insan mertebesine çıkamazlar. Öldükten sonra at kuyruğunun altında yasayan sinekler gibi, pis yerlerde fareler ve solucanlar gibi kıyamete kadar azap çekmek istemezseniz mümkün olduğu kadar sözüme dikkat edin, mümkün olduğu kadar ibadet edin, tövbe edin, mütevazi olun, iyilik yapın. Gönül kapınız açılır da esrar-ı ilâhiyeye vakıf olursanız kendinizi öğrenirsiniz. Kimsiniz? Nereden gelip nereye gidiyorsunuz? Gece gündüz Allah'a şükrediniz. Çok bahtiyarsınız, çünkü sevgililer arasına girdiniz demektir.

Tahsil çağını bitirmeyen ve askerliğini yapmayan kimse çocuk sayılır; büyük veya küçük çocuk nedir? Bir şahsın gençlik devresine girmesi için mektepler bitirmesi, askerlik yapması gerekir. Ondan sonra gençlik başlar, evlendikten sonra da birkaç sene daha devam eder. Çocuklarımız gençlik devresine dahil olmadan, ilim ve irfan sahibi olmadan henüz ana ve baba ekmeği yerken siyasette, hükümet icraatında rol oynamak istiyorlar, parmak kaldırmadan söze başlıyorlar, yaşlı başlı kimseler de gazetelerde onları teşvik ediyorlar. Gençlik affetmek istemiyor. Gençlik takbih ediyor. Gençlik hoca beğenmiyor, gençlik yemek beğenmiyor. Dersi bırakmak, yürüyüş yapmak gibi icraatlar düşük hareketlerdir. Falsolu şeylerdir. Ahenk bozuluyor.

Memleketi idare edecek bugünün gençleridir, bugünün çocuklarıdır. Dersi bırakıp anarşiye kansan, yürüyüşe geçenlerin çocukluklarından, gençliklerinden hayır gelmez. Dikkat ediniz, bütün dünyadaki isyanlar ve binnetice gerileme, yoksulluklar büyük çocukların taşkın hareketlerinden olduğu kadar o çocukların terbiyesinde

noksanları görülen ana ve babanın da mesuliyetsizliklerindendir de…

Birinci hastalık budur. İkinci hastalık, dinsizliğe doğru kayan bîr alakasızlık hareketi vardır. Din; hastalıktan uzaklaşanları, vicdan nurunu göremeyenleri, başkalarına zararlı olan saldırganlığı firenlemek için Cenâb-ı Hakk'ın peygamberleri vasıtasıyla kullarına lütfen gönderdiği haberler, emirler, nehiylerdir. Bu yolda yürünürse mükafaatlar, müjdeler; yürünmezse cezalar vardır. Bu cezalardan ekseriya ibret olsun diye kıssalarla bahseden bir kitabımız, Kûr'ân-ımız vardır.

Kûr'ân-ı Kerîm, diğer semavî, ilâhî, kitabların en tekemmül etmişi ve sonuncusudur.

Hazreti Muhammed, diğer peygamberlerin en kâmili ve sonuncusudur, Muhammed ümmeti diğer ümmetlerin en mütekâmili ve en hayırlısıdır. İslâmiyet bütün dinlerin en sonuncusu ve doğrusudur. Bundan sonraki asırlarda bile daha iyisi bulunmayan bir dindir. İnsan, tekâmül nazariyesiyle gelişen bütün varlıkların özüdür, gözbebeğidir. Daha başka bir çeşit üstün varlık yoktur ve gelmeyecektir. Tahsilli ve tecrübeli, yaşı da muhakkak 4O'ı aşmış, hayatın bütün safhalarında iyiyi kötüden ayırarak kemâle ermiş kimselerin vicdanının sesi kanun olmalıdır.

Bu vasıflara sahip olan kimse namazında, niyazında olarak rabbi ile konuşabilecek safiyeti de elde etmişse, ona peygamber diyoruz. Onun vicdanının sesi, Hakk'ın kelamıdır.

Her ne kadar peygamberimizden başka peygamber gelmeyecek, başka bir şeriat kurulmayacaksa da veli ve evliya dediğimiz pek yüksek şahsiyetler kıyamete kadar yetişecektir. Dünya onlar olmadıkça yaşamaz, güneş ve

dünya devrini yapmaz, tabiat hükümleri felce uğrar ve kıyamet kopar.

İşte geniş ma’nâları olan ve kısırlığı kabul etmeyen Arap lisanı bunun için tercih edilmiştir. Peygamberimiz de bu kavmin en ulusu olarak Hakk tarafından terbiye edilmiştir.

Yukarılarda her zerreden Hakk'a yol vardır demiştik, Cenâb-ı Allah, Hazret-i Muhammed'in bütün benliğini istila etmiş **"onun eli, kolu, gözü, kulağı oldum"** demiştir.

Demek ki biz de ibadetle güzel ahlak ile; özümüz, vicdanımız Hakk olduğu gibi vücudumuz da halk sınıfından olarak Ali Veli isimlerini almışız. Onun için isimlerdeki, şahıslardaki çokluğa bakmayınız. Öz birdir.

Mesele de, gerek Kûr'ân-ı Kerîm'in satırları arasındaki esrarın ve gerek veli kimselerin sözleri, yazıları, çalışmalarının bu hakikate ermemizi temin için olduğunu bilerek harekete geçmektedir.

Kültürü yüksek, ordinaryüs profesör olmuş, dahî olmuş; ibadet yok, ahlak yok, Allah'a şirk koşuyor, benlik iddiasındadır ne kıymeti var?

Bunlardan ne millete, ne memlekete, ne ailesine, ne de kendisine hayır gelmez ki hayırlı çocuk yetiştirsin.

Güpegündüz el feneri ile adam arayan Diyojen gibi ben de kulak arıyorum. Cep değil, cüzdan değil, ağız değil, göbek değil, kalça değil, kulak arıyorum. Yalnız kulak arıyorum, biraz istidatlı ve uyanık olsun kafi… Kör olsun zararı yok, ona aşk ve muhabbetten bir gözlük takılabilir. Güneşin ruhunu toplayan pertavsızlar gibi bir tevhîd gözlüğü ile gözlerini görür yapmak kabildir, Allah hidayet ederse.

Tevekkeli değil Cenâb-ı Allah, Efendimizde **"Ey Habibim, kendî kitabını oku, bu günlük bu yeter, benden ilim ve fehim iste"** buyurmamış mı? Bütün ibadetler, kulların bu idrake erişmelerini temin etmek içindir. İnsanların gözü yemek, içmek, zevk-ü sefa ihtirası ve iptila peşinde iken gözleri hakîkati görmez, kulakları vicdanın seslerini almaz, dinlemez. Bütün varlığı ile hedefi gönlünü dolduran o dünya malıdır.

Bizden istenilen, bu asırda günün 24 saatini nafaka için, meşru eğlenceler için, tefeyyüz[581] için, istirahat için olsun sarfedelim. Bütün gün meşgul olalım, hayat için, medeniyet için; yanlız gece veya sabaha karşı rabb-imizle meşgul olarak irtibat temin edelim.

İrtica, geriye dönmek demektir. Geriye dönmek değil, durmak bile caiz değildir. Kainatta her varlık ilerlemek, yükselmek, büyümek, tekamül etmek yolundadır. Geride ne var? Hiç… İlerleyerek devrinizi yaparsanız ve vücud dairesini devrederseniz bütün yolları geçersiniz, fakat bu defa mütekâmil ve olgunlaşmış olursunuz.

Geçen geçmiştir artık ân-ı müstakbelse
müphemdir, Hayatımda nasibim bir şu geçmek
istiyen demdir.

Bu demi huzur içinde geçirmek için arifler meclisinde bulunmak lazımdır. Vicdanen buna da muvaffak oldunuz mu, bir Allah ve Peygamber muhabbeti gönlünüzde kımıldamaya başlayacaktır ki yaradanımızın da isteği budur.

"Ben insana âşık oldum ve kainatı yarattım. Yıllarca sabır edip bekledim nihayet âdem olarak

---

[581] İlerleme, yükselme…

zuhura getirdim. Kendisini idare etsin diye akıl, fikir, idrak gibi ma’nevî varlıklar; el, ayak, göz, kulak gibî birçok maddî azalar ve bir de uzun bir ömür verdim. O kul bana şükretmesin, bana gafil kalsın, arkasını dönsün, o ne zalim ne nankör kuldur. Biz de o ömrü elinden alırız, azalarından kuvveti yok ederiz, o zaman çok pişman olacak ama faydasız" buyuruyor.

Size basit bir misal arzedeyim, askerlik çağına kadar çocuğunuzu besleyin, büyütün, yedirin içirin ve hatta kendi nafakanızdan kesip onun tahsilini temin edin ve o size asi gelsin, hürmetsizlik etsin, razı olur musunuz? Gözünün içine baktığınız evlât size, **"gözün çıksın baba"** derse ne olursunuz?

Muhterem kardeşlerim, kendinizi bir cami farzedin. Gözünüzün hizasında kubbeye kadar — hamamlarda olduğu gibi— beşyüz yine gözünüzün hizasından yere kadar çepeçevre beşyüz pencere olsun, bu percerelerin her birisi Cenâb-ı Allah'ın bîr isiminin penceresi, bir münâcaat kapısı olsun, aç kaldığınız zaman **"Ya Rezzak! Beni doyur, bana rızık ihsan eyle,"** diye dua edersiniz.

Mazlum bir mevkidesiniz, eza ve cefa görüyorsunuz, Muntakîm sıfâtının penceresine koşar **"Ya Muntakim, ben aciz bir kulunum, şu zalimle başa çıkamıyorum, bana yaptığı zulümlere sen de şahitsin, intikamımı al"** diye yalvarırsınız.

Muharebede kendi ordunuzdan daha kuvvetli bir ordu ile harbi kabul etmek mecburiyetindesiniz, o gece iki rekat namazın duasında, "Ya Kahhar! Düşmanlarımızı kahreyle dediğiniz gibi

"Ya Vâsı Ordumuza yardım eyle, ya Kavi düşmanımıza karşı ordumuzu kuvvetli eyle, ya Galip

bize muzafferiyet ihsan eyle. Ey Kâdir-i mutlak! Kudretinle düşmanlarımızı helak eyle" de diyebiirsiniz.

İnsan acizdir her hususta beşikten mezara kadar Allah'a muhtaçtır. Cenâb-ı Allah esbabını halk eden müsebbib-el esbabtır, kulunu diğer bir kulu ile taltif ettiği gibi diğer bir kulu ile de cezalanr. **"Sallallahül kelp alel hınzır"** diye Arapça'da bir tabir vardır. Görmez misiniz fareyi kedi, kediyi köpek, köpeği arslan, aslanı da insan terbiye eder. Dualarınızda **"ya Rabbelalemin"** diyebileceğiniz gibi, şanınız üzerine isabet eden ve en geniş penecere olan zat penceresinden de **"aman Allah'ım"** diye yalvarabilirsiniz, Allah ism-i şerifi bütün isim ve sıfâtların heyet-i mecmuasının ismidir, o pencereden olan yalvarmanız sonsuzluğa olan ihtiyacınızı, her şeyin yaradanı olan Zât-a güveninizi gösterir.

Can ve gönülden olan dilekleri Allah kabul edicidir.

Yalnız onunla arayı bozmamak lâzım, mutlaka onun dediklerini yapıp istediği şeyleri yapmayan sadık bir kul olmanız lazım.

Hazreti Mûsâ'yı bilirsiniz. Firavunla mutabık kalıyor, ertesi gün halkın huzurunda Firavun nîl nehrini geri akıtacak, Hazreti Mûsâ'da Akdeniz'e akıtacak. Hazreti Mûsâ **"ben peygamberim, denize akan bir suyun fışkırdığı dağlara doğru dönmesi kabil mi? Firavun mahcup olacak"** diye düşünüyor. Firavun çok kurnaz... Bütün gece **secdede "aman Allahım, ben senin aciz bir kulunum fakat Mûsâ'ya karşı inadım var, yarın halkın huzurunda beni mahcup, eyleme Nili geriye doğru akıt"** diye yalvarıyor.

Vaktaki halk toplanıyor firavun gülerek geliyor, belki nehrin denize doğru akması gayet normal, eğer

duası kabul olmazsa aklın kabul etmeyeceği şu işi sen yap da suyu geriye doğru akıt diyerek kendini mağdur göstermeyi de düşünüyor. Gayet cesaretle **"Ey Nili Denize değil içeri doğru, gerisin geriye ak!"** diyor. Nehir geriye doğru akmasın mı?

Halk alkışlıyor. Hazreti Mûsâ hayret ve keder içinde koşa koşa evine gidiyor, ağlamaya başlıyor. **"Ya Rabb-i bu ne iştir, ben senin peygamberin değil miyim, halkın içinde rezil oldum, senin her işinde bir hikmet vardır, buradaki hikmeti anlayamadım"** diyor.

Cenâb-ı Allah, **"Ya Mûsâ! Sen yine peygamberimsin fakat senin şimdi dökdüğün yaşları Firavun bütün gece döktü, ağladı yalvardı. O münkirdir, sana asidir fakat o da benim kulumdur, ben aczi kabul edip yalvaranın duâsını kabul ederim, ben onun da Rabb-iyim bütün gece bana yalvardı beni tanıması kafi gelmez, peygamberlerimi tanıması lâzımdır, cezasını bulacaktır"** buyurmuştur.

Cami, insanın gönlüdür. Halk içinde ve dışında mevcuttur ve insana en yakın olandır, gönlümüzden geçeni bilir, değil ki işlediğimiz işi bilmesin, kabil mi?

Bir işe girmek isteseniz bile bir tavsiye mektubu istenirken, muhtardan bir vesikaya ihtiyaç görülürken, Hakk'ın huzuruna rehbersiz gidilir mi?

Peygamberler ve veliler bizleri Hakk'ın huzuruna götürebilecek rehberlerdir, kılavuzlardır. Her an için Allah vardır, eşsizdir misli, benzeri yoktur.

Allah'ın daima mevcut olan isimleri, sıfâtları saltanatlarını icra etmektedirler. Bu böyle olunca muhakkak bir de sevgilisi vardır ki o da bugün için

peygamber değil, Hazreti Muhammed'den peyk[582] alan onun nurunu yayan velileridirler. Bunu da böylece kabul etmek saadetimiz icabıdır. Kabul etmesek ondan bir eksilmediği gibi, kabul edince de şerefi artacak değildir. Kâr ve zarar hep bizdedir.

Bu misalimizin aksini tasavvur etmek de kabildir. Şöyleki; Bütün insanlar vücudun mutlak camisinin etrafında o bin pencerenin karşısında kafile kafile toplanmışlardır. Ricada, duâda, niyazda bulunurlar; herşey birşey ister. Bir de tepede geniş olan zat penceresi Allah yazılı pencere vardır ki orada bekleyenler dileksiz kimselerdir.

"Dünya istiyene dünya ver, ahiret istiyene ahiret ver, bana da sen gereksin; sen yetersin" diyenler de vardır. Onları Cenâb-ı Allah içeri alır; kudret, kuvvet, ilim, tasavvur, görmek, diriltmek gibi hazinelerden birisini ona bahşeder. **"Gözün, kulağın, elin ve kolun benim, git kullarımın arasına karış, sen onlara benim yolumu göster"** diye vazife vermiştir. İşte o câmî gönül camisidir, gönül Kâ'besidir, gönül kıblesidir. Arif kullarının gönüllerinden tasarruf eden, icraatta bulunan Allah'tır, Nur da güneş gibi tam ortada bulunur ki her tarafa mütesâviyen[583] ziyâsını versin. Ne sağ başta, ne sol başta, ne yukarıda, ne aşığıda değildir.

Esasen mekânsız ve cihetsizdir, hep odur,

Ben okuyucularımın tasavvur kabiliyetlerin genişletmek için konuşuyorum.

---

[582] Uydu…

[583] Eşit olarak, eşitçe…

Çünkü Allah-ü Teâlâ Kûr'ân-ı Kerîm'de kendisi kendisini anlatmıştır.

***"Allah semâvât ve arzın nurudur. Lamba şişesinin içindeki alev gibidir*."**[584]

İnsan vücudu da bir lamba şişesi; gönlü de Allah'ın nuru ile dolu bir ehadiyet âlemidir. Dışımızda olduğu gibi içimizde de sonsuzluk vardır. Kûr'ân-ı Kerîm'de cehennemi hatırlatan sözler vardır. Hikayelerle, misallerle beraber iyice izah edilmiştir.

Bu âlemde, O Cehennem'in yakmakta olduğu kimselerin kafilesi de vardır. Yine kocaman bir kafile vardır ki onlar da Cennet'in nimetlerinden, hurilerinden, gılmanlarından faydalanırlar. Bir de **"ben gizli bîr hazineyim"** kelâm-ı kudsîsî vardır. İnsanlardan Allah'ın hazinesine sahip olan ve aramızda bulunan hazine sahibi ve aşk sahibi kimseler de vardır.

"*Nereye dönersen Allah'ın cemâlini görürsün"*[585] âyeti şerifesine uyarak gönlünde yerleşmiş, her baktığı yerde bir ayna gibi kendi cemâlini görenler kafilesi vardır ki onlar da aranızdadır.

İşte Kûr'ân-ı Kerîm'in ve peygamberimizin nurunun ışığı altında değimiz sözler bunlardır ki bu sözlerin sonsuz ma'nâları vardır.

Nitekim yüzlerce sene evvelki isevîler, musevîler, ateşperestler, putperestler olduğu gibi bugün de onların avaneleri, taifeleri vardır. Hangi memlekette ve hangi isimde olursa olsunlar, bir de bu zevki tadanlar bu zevki

---

[584] Nur: 35.

[585] Bakara: 115.

dağıtan Muhammedîler vardır ki onlar da peygamberlerinin arkasında kocaman bir kafile teşkil ederler. Onları bütün düşmanlara karşı muhafaza eden Hazreti Allah'tır. Onların gönüllerinden geçen bile Allah'ın **"kün-ol"** emri gibidir ki derhal olur, bu taifenin arasına girmek istemez misiniz sevgili kardeşlerim? Gönlümüzde bin bir çeşit düşünceler, arzular oldukça ne duamızın tesiri olur ne ibadetimizin…

Cenâb-ı Hakk'ı öyle bir büyüklükte tasavvur edeceğiz ki biz o azamet karşısında yok olacağız, en son küçüklüğü kabul edeceğiz ki rica ve niyazımızın tesiri olsun.

Cenâb-ı Allah, mülkü olan bu âlemde bir şerik, bir rakip, bir misal istemez. Ona ancak yokluk zaviyesinden bakacaksınız. Gönlünüz yokluk aynasında gayet temiz olacak ki onun cemâli sîze aksetsin. Yani gönül aynanıza baktınız mı kendimizi göreceğimiz tabiidir, yanlız o mertebede siz Hakka gaip olduğunuz içîn sizden bakan o olacaktır.

İşte o zaman Cenâb-ı Hak, ***"ben bazı kullarımın gözü, kulağı, eli olurum"*** buyuruyorlar. Cenâb-ı Hak Hazretleri, kullarını dalaletten fena ahlaktan kurtarmak için peygamberler göndermiştir. Ahir zaman peygamberi Hazreti Muhammed'ten sonra da onun vârisleri, vekilleri, velileri vardır.

Onlar da aynı işi görürler, doğru yolu gösterirler, bunlara isyan edenlere de Allah'ın isyanı erişir. Peygamberler gibi bunlar kendilerini tanıtmazlar. Aramızda bulunurlar. Cenâb-ı Hakk'ın ***"Ben bir gizli hazineyim"*** dediği ***"Ben insanın sırrıyım, insan da benim sırrımdır"*** buyurdukları o velilerdir.

İşte sizlere anlatmak istediğim bir fikir var ki o da Allah'tan başka Allah olmadığıdır. Bütün işler onun işidir, insanlığa vermiş olduğu kudretin ve kuvvetin sahibi olmak itibariyle yanlız iyilik yapmak için verdiği kuvveti fenalığa sarfetmemize müsaadesi yoktur. Tasarrufu bize bırakmıştır. Hesabını vermek mecburiyetindeyiz.

Biraz daha derine inersek gönül cevherine doğru, **"Allah'tan başka mevcut yoktur da diyebiliriz."** Bu sefer de bütün mertebelerden tezahür ederek mahlukatını da insân-ı kâmilin gözünden seyredene karşı onun zatında gizlenen ve her zerredeki varlık saltanatını sevgililerine teşhir eden bir hayrete düşerek yol oluruz.

Bir diğer husus da Hazreti Muhammed'in resûl, nebi, veli, ha-bib oluşunun izahıdır. Şüphesiz bu izahlar kafi değildir, bu keyfiyeti bir tek yaprak bile tasdik etmektedir. Uzun uzadıya izaha ömür kâfi gelmediği gibi dinleyenlerde de takat kalmaz. En kısa yol yokluk yoludur, aşk ile gidilir.

Muhterem kardeşlerim!

Bu sözlerimiz hatırınızda kalmazsa bile kimseyi incitmemeye dikkat ediniz, gerek ev hayatında gerek mektep hayatında gerek memleket dahilinde gerek dünya üzerinde kimseden incinmeyiniz. Kendini ve sözünü bilmeyenlere uymayınız, hemen o çamur deryasından kurtulmak için sabırla idrak basamaklarının üzerine çıkınız, uzun ve kısa bütün kitapların özü budur. Allah'ı, Peygamberini tasdik, Hakk'ın cemâline perde olacak herşeyi inkar etmek, yok bilmek. Acizane şuna dikkat nazarınızı çekmek isterim ki, evvelce de bahsettiğimiz gibi anasırı boş görmeyiniz zira onlar vücudumuzun tekemmülünün esas maddeleridir. Toprak, hava, su, hararet hâli… Toprak, Cenâb-ı Hakk'ın Halikiyet sıfâtının mazhandır.

Nitekim insanlar arasında da kadın aynı sıfâta mazhardir. Kendilerine emanet edilen tohumları sinelerinde saklarlar, muhafaza ederler, kemâle erdirip, kemâlatla yolcu ederler. Sinedeki aşk ve muhabbet sütü ile beslediklerinden onların da sinelerinde asıllarına olan bir aşk ve muhabbet vardır ki döne dolaşa oraya avdet ederler.

Aşk âlemini idrak vakti gece yansında başlar, güneş doğunca suretler uyanır, hayat mücadelesi başlar, herşey harekete geçer, sevgili gizlenir. Pervane özündeki ateşi dışardaki ateşle mukayese eder ve nihayet muhabbetinin mihrakını[586] orada bulur. Yoruluncaya kadar o ateşin etrafında döner. Aşkın kemâli maşukta yok olmakladır. O da hayatından usanır. Kendisine bir yük gelir, maşukunun içine kendisini atar ve yanar. Yine yukarıda arz etmiştik ya her varlık sevgilisinde mahv olmak veya sevgilisini kendinde mahv etmek ister.

Fizik kanunlarında suyun insanı boğması, ateşin yakması bunların insanlara hatta herşeye olan muhabbetlerindendir. Sonunda da hava ve toprakta kendi hisselerini alırlar, yani ne bulurlarsa yerler, yutarlar, kendilerinde yok ederler.

Bülbülü bir görseniz hele ilkbaharda bir gece uykusunu terk etseniz de şahaba kadar gonca halinde iken gülün karşısında feryadı figanını, dil dökmesini bir dinleseniz. Eminim sizin gönlünüzdeki bülbül de **"Allah"** diye inleye inleye sonsuzluğa, arşa kadar çıkacaktır. Vücuda avdetinizde bu âlemi pek yalan bulacaksınız. O âlemi özleyeceksiniz; ne olur, ne çıkar? Ne gaip edersiniz?

23 saat kendiniz için çalışında günde bir saatinizi sizi yaratana, sizi sevene, onun aşkına hasrediniz ne olur?

---

[586] Odak…

İnsanlık budur, muhabbet, karşılık budur, saadet buradadır.

Herkesin uyuduğu bir zamanda gönlünüzdeki aşkla yanlız kalıp konuşun, herkes uykudadır ses seda yoktur. Tabiatı uyur zannetmeyin, bizlerden başka her şey bütün kainat uyanıktır. Analar yavrularını uyutmak için ninni söyler ve kâinat da yavrusu olan insanı uyandırmak için ninni söyler.

Ne olur ilkbaharın birkaç sabahında horozlan, bülbülleri siz uyandırın. Belki o gece kadir gecesi sabahıdır, onun ninnisi gönlünüze doldurabileceğiniz tekbir sedalarıdır. Tehlil sedalarıdır, tevhit, tazim ve nihayet hamdü sena sedalarıdır.

Biz o kuşlardan da ednayız, gafiliz, idraksiziz. Gönlünüzde hakikat güneşini doğurunuz, kalbinizdedir. Dünya isteklerinde kocaman bulutlar vardır, onları yırtınız, dağıtınız.

Can gözünüz açık olursa âlemi daha başka türlü görürsünüz, her işinizde muvaffak olursunuz, perde arkası kalmayacaktır.

Gönül kuyusunun derinliklerine düşen Yûsuf u çıkarınız; bu iş yani ibadet, gönül tasfiyesi biraz zordur. Nemrud'un ateşi gibi yakıcı gözükür ama korkmayınız o Hakk'ın emriyle yakıcılığını gaip eder, nefsinizi kurban etmek için hele bir teşebbüs edin size koç gönderecektir. Tasavvuf hocalarına İsmail gibi teslim olun, taşı kesen bıçak sizi kesmeyecektir.

İnsan kesilmek, yakılmak için halk olunmamıştır. Âdem Peygamber'in cennetten kovulmasına bakmayın, güya kovuldu ama huzûr-u İlâhide affedildi. Zât-ı kibriyanın hitabına mazhar oldu. Vücûd geminizi arzın hevesatından kurtarın, tam bir tevekkül ile deyaya

bırakın, bir gün gelir gençlik tufanı çekilir. Cûdi dağında hayata kavuşursunuz. Evet, cud ve âtâ, Hakk'ın lûtfudur birgün tecelli eder imdadınıza yetişir. Öldükten sonra sûr-u -İsrafil ile dirilmeyi beklemeyiniz. Bu sözlerim öyle bir sözdür ki sizi evvela öldürür, sizlikten nefret ettirir. Sonrada diriltir. Evvela **"lâ-yok"** der, sonra **"illâ-ancak"** var diye ebediyyen hayatta olduğunuzu anlarsınız.

Ey benim azameti, kudreti sonsuz olan Allahım! Dilediğin zaman canım emrine hâzırdır, senden ferman ben kurban... Senden bir niyazım, istirhamım var:

Ciğerlerimi dolduran ve hayatımı temin eden havadan son nefesimi senin o güzel ve o sonsuz sıfatlarının toplamı demek olan ve zatına mahsus bulunan Allah ismi şerifinin, zikriyle al.

Ve bu istekte bulunanların da duâlarım kabul eyle
Amin-bihûrmeti seyyidilmürselin.[587]

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ {الحشر/22} هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ {الحشر/23} هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاء الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ {الحشر/24}

---

[587] Burada Nusret babam rahmetullâhi aleyhin Esmâ'ül Hüsna hakkında söyledikleri ve yazdıkları nihayetsiz - nihayet buluyor.

Huvallâhullezî lâ ilâhe illâ huve, âlimul gaybi veş şehâdeti, huver rahmânur rahîm. (22) Huvallâhullezî lâ ilâhe illâ huve, el melikul kuddûsus selâmul mu'minul muheyminul azîzul cebbârul mutekebbir, subhânallâhi ammâ yuşrikûn. (23) Huvallâhul hâlikul bâriul musavviru lehul esmâul husnâ, yusebbihu lehu mâ fîs semâvâti vel ard ve huvel azîzul hakîm.

"*O öyle Allah ki ondan başka ilâh yok gaybi de bilir şehadeti de, O rahmândır, rahîmdir. O, öyle Allah'tır ki, O'ndan başka tanrı yoktur. Mülkün sahibidir, son derece mukaddestir, selamete erdirendir, güveni sağlayandır, görüp gözetendir, üstündür, zorludur, büyüklükte eşi olmayandır. Allah, müşriklerin ortak koştuklarından münezzehtir. O, halk eden, var eden, varlıklara şekil veren Allah'tır. En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanlar, O'nu tesbih ederler. O, öyle üstündür, öyle hikmet sahibidir."* **(Haşr-59/22-23-24)**[588]

Nusret Babam rahmetulâhi aleyhin Esmâ'ül Hüsna çalışması, Efendi Babamın işaretleri ve fakirinde bazı ilaveleri ile ilk bölümü ile meydana çıkmış oldu.

Cenâb-ı Hakk'ın okuyacakları istifade ettirmesi, Esmâ-i İlâhiyyesini nefsi istikametinde Esmâ-i Nefsiye olarak kullananlardan değil, bizâtihi üzerimizde bulunan Esmâ-i İlâhilerin asıl ve hakiki sahibinin Cenâb-ı Hakk

---

[588] Haşr sûresinin âyetlerinin tamamı iç kapak dizaynına sığmadığı için kitabın sonuna ilave edilmiştir… Kaynak ana esmâ Allah'tan sonra 13 âdet esmâ olması (13) Hazret-i Muhammed şifre sayısına işarettir. 22. Âyet Allah, Rahmân, Rahim kaynak esmâlarından sonra 11 Esmâ-i İlâhiyye 23 ve 24. Âyetlerde geçmesi (113) ile Kûr'ân-ı Kerim sûreleri başında geçen 113 Besmele-i Şerife işarettir.

olduğunu bilenlerden, müşahade edenlerden, yaşayanlardan ve tecellisine erenlerden eylemesi niyazıyla… İnşeallah…

Rabbımıza şükrederiz nihayet bu kitabımızda bitmiş oldu.

Gayret bizden muvaffakiyet Hakk'tandır.

T. O. M. D.

09-01-2019[589]

Pendik/İSTANBUL

BİRİNCİ BÖLÜMÜN SONU

---

[589] Küçük bir uygulama yapalım; verilen tarih 09-01-2019 dur. İki dokuz, (99) Esmâ'ül Hüsna sayısal değeridir. Geriye kalan 1 ve 201 dir. (1) Ahadiyyet ve 2+1= 3 dür. (3) İlm'el Yakîn, Ayn'el Yakîn, Hakk'el Yakîn mertebelerdir. 201+1= 202 dir. (202) çalışma içinde yapılan **(اَلرَّبْ)** Rab sayısal değeri hesaplamasıdır. Bu çalışma için illa böyle bir tarihe denk gelmesi amacı güdülmemiştir. Bu sayısal işaretlerin bu çalışmanın yukarıda verilen mertebeler ile bağlantılı ve ilintili olabileceği düşünülebilir.

Terzi Baba kitapları.

Terzi Baba Baskısı olan kitaplar.

----

1. Necdet Divanı:
2. Hacc Divanı:
3. İrfan Mektebi, Hakk Yolu'nun Seyr defteri:
4. Lübb'ül Lübb Özün Özü, (Osmanlıca'dan çeviri):
5. Salât- Namaz ve Ezan-ı muhammedi'de Bazı hakikatler: "İngilizce, İspanyolca"
6. İslâm'da Mübarek Geceler, bayramlar ve Hakikatleri: (Fransızca)
7. İslâm, İmân, İhsân, İkân, (Cibril Hadîs'i):
8. Tuhfetu'l Uşşâkiyye, (Osmanlıca'dan çeviri):
9. Sûre-i Rahmân ve Rahmâniyyet:
10. Kelime-i Tevhid, değişik yönleriyle:
11. Vâhy ve Cebrâil:
12. Terzi Baba (1) ve Necm Sûresi:
13. (13) On üç ve Hakikat-i İlâhiyye:
14. İrfan mektebi, "Hakk yolu"nun seyr defteri ve şerhi
15. 6 Pey- (1) Hz. Âdem Safiyyullah (a.s.)
16. Divân (3)
19. Sûre-i Feth ve fethin hakikat-i.
21. 6 Pey-(2) Hz. Nûh Neciyyullah: (a.s.)
22. Sûre-i Yûsuf ve dervişlik:
24. 6 Pey-(3) Hz. İbrâhîm Halîlûllah: (a.s.)
35. Fâtiha Sûresi:
39. Terzi Baba: (2)
41. İnci tezgâhı:
49. 36-Yâ'sîn, Sûresi:
59. 6 Pey-(4) Hz. Mûsâ Kelîlmullah: (a.s.)
60. 6 Pey-(5) Hz. Îsâ Rûhullah: (a.s.)
61. 6 Pey-(6) Hz. Muhammed: (s.a.v.)
67. 067-Mülk Sûresi:

68. 1-namaz sureleri
69. 2-namaz sureleri
88- Nusret Tura-Divanı. Erler demine.
91-Terzi Baba (7) Biismi has “Selâm” (13)
95- Terzi Baba-(8) (19/53)
96- 41-Fussilet Sûresi.
118- 52-Tûr suresi. Ve M. Nusret tura.

(H) Yayınları tarafından basılan kitaplarımız:
----
6. İslâm’da Mübarek Geceler, bayramlar ve hakikatleri:
14. İrfan mektebi, “Hakk yolu”nun seyr defteri.
15. 6 Pey- (1) Hz. Âdem-safiyeti. Safiyyullah. (a.s.)
88- Nusret Tura-Divanı. Erler demine.

Terzi Baba kitapları sıra listesi

KAYNAKÇA

1. KÛR’ÂN VE HADÎS :
2. VEHB : Hakk’ın hibe yoluyla verdiği ilim.
3. KESB : Çalışılarak kazanılan ilim.
4. NAKİL : Muhtelif eserlerden, Mesnevi’i şerif, İnsân-ı Kâmil, Fusûsu’l Hikem ve sohbetlemizden müşahede ile toplanan ilim.

(Gönülden Esintiler)

1. Necdet Divanı:
2. Hacc Divanı:
3. İrfan Mektebi, Hakk Yolu’nun Seyr defteri:
4. Lübb’ül Lübb Özün Özü, (Osmanlıca’dan çeviri):
5. Salât- Namaz ve Ezan-ı muhammedi’de Bazı hakikatler: “İngilizce, İspanyolca”

6. İslâm’da Mübarek Geceler, bayramlar ve
Hakikatleri: (Fransızca)
7. İslâm, İmân, İhsân, İkân, (Cibril Hadîs’i):
8. Tuhfetu’l Uşşâkiyye, (Osmanlıca’dan çeviri):
9. Sûre-i Rahmân ve Rahmâniyyet:
10. Kelime-i Tevhid, değişik yönleriyle:
11. Vâhy ve Cebrâil:
12. Terzi Baba (1) ve Necm Sûresi:
13. (13) On üç ve Hakikat-i İlâhiyye:
14. İrfan mektebi, “Hakk yolu”nun seyr defteri ve
şerhi
15. 6 Pey- (1) Hz. Âdem Safiyyullah (a.s.)
16. Divân (3)
17. Kevkeb. Kayan yıldızlar.
18. Peygamberimizi rû’ya-da görmek.
19. Sûre-i Feth ve fethin hakikat-i.
20. Terzi Baba Umre (2009)
21. 6 Pey-(2) Hz. Nûh Neciyyullah: (a.s.)
22. Sûre-i Yûsuf ve dervişlik:
23. Değmez dosyası:
24. 6 Pey-(3) Hz. İbrâhîm Halîlûllah: (a.s.)
25. -1-Köle ve incir dosyası:
26. Bir zuhûrât’ın düşündürdükleri:
27. -2-Genç ve elmas dosyası:
28. Kûr’ân’da Tesbîh ve Zikr:
29. Karınca, Neml Sûresi:
30. Meryem Sûresi:
31. Kehf Sûresi:
32. 3-Terzi Baba İstişare dosyası:
33. Terzi Baba Umre dosyası: (2010)
34. -3-Bakara dosyası:
35. Fâtiha Sûresi:
36. Bakara Sûresi:
37. Necm Sûresi:
38. İsrâ Sûresi:
39. Terzi Baba: (2)
40. Âl-i İmrân Sûresi:
41. İnci tezgâhı:

42. 4-Nisâ Sûresi:
43. 5-Mâide Sûresi:
44. 7-A’raf Sûresi:
45. 14-İbrâhîm Sûresi:
46. İngilizce, Salât-Namaz:
47. İspanyolca, Salât-Namaz:
48. Fransızca İrfan mektebi:
49. 36-Yâ’sîn, Sûresi:
50. 76-İnsân, Sûresi:
51. 81-Tekvir, Sûresi:
52. 89-Fecr, Sûresi:
53. Hazmi Tura:
54. 95-Beled-Tîn, Sûresi:
55. 28- Kasas, Sûresi:
56. İrfan-Mek-Şer-Fransızca-Baba:
57. 20-TÂ HÂ Sûresi:
58. Mirat-ül-İrfan-ve-şerhi:
59. 6 Pey-(4) Hz. Mûsâ Kelîlmullah: (a.s.)
60. 6 Pey-(5) Hz. Îsâ Rûhullah: (a.s.)
61. 6 Pey-(6) Hz. Muhammed: (s.a.v.)
62. -4-Bir ressam hikâyesi:
63. İnci mercan tezgâhı
64. Ölüm hakkında:
65. Reşehatt’an bölümler:
66. Risâle-i Gavsiyye:
67. 067-Mülk Sûresi:
68. 1-Namaz Sûrereleri:
69. 2-Namaz Sûrereleri:
70. Yahova Şahitleri:
71. Mü-Geceler-Fran-les-nuits:
72. Îman bahsi:
73. Celâl cemâl Celâl:
74. 2012 Umre dosyası:
75. Gülşen-i Râz şerhi:
76. -5-Doğdular, yaşadılar hikâyesi:
77. Aşk ve muhabbet yolu:
78. A’yân-ı sâbite. Kazâ ve kader:
79- Terzi Baba-(4) İstişare dosyası.

80- Terzi Baba-(5) İstişare dosyası.
81- Hayal vâdîsi'nin çıkmaz sokakları:
82- Mektuplarda yolculuk-M.Nusret-Tura.
83- 2013 Umre dosyası.
84- Nusret Tura-Vecizeler ve ata sözleri.
85- Nusret Tura-Tasavvufta aşk ve gönül.
86- Terzi Baba-(6) İstişare dosyası.
87- Terzi Baba-İlâhiler derleme.
88- Nusret Tura-Divanı. Erler demine.
89- 6-Her şey merkezinde hikâyesi.
90- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (1-kitap-1) şerhi.
91- Terzi Baba (7) Biismi has "Selâm" (13)
92- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (2) şerhi.
93- 7. İngilizce. İslâm, İmân, İhsân, İkân, (Cibril Hadîs'i):
94- Mescid-i Dırarr-Kubbet-ul Kara.
95- Terzi Baba-(8) (19/53)
96- 41-Fussilet Sûresi.
97- 2015 Umre dosyası.
98- Solan bahçenin kuruyan gülleri.
99- Terzi Baba-(9) İstişare dosyası.
100-14-İrfan mektebi ve şerhi-İspanyolca.
101- Bosna Hersek dosyası.
102-The SCHOOL OF WISDOM (irfan mektebi)
103-terzi Baba yüksek lisans tezi.
104-Hacc Umre ve hakikatleri.
105-Cemo ve Farko.
106-(2016) Umre dosyası.
107-Vahy ve Cebrâîl- (Fransızca)
108-Tezi Baba ile ilgili zuhuratlar.
109-terzi Baba tasavvufi izahlar.
110-19-53-Şeker risalesi.
111-Lübb-ül lübb-Özün özü ve şerhi.
112-Bir kardeşin soruları ve cevapları
113- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (1-kitap-2) şerhi.
114- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (1-kitap-3) şerhi.
115- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (1-kitap-4) şerhi.
116- 2017-Kudüs seyahati dosyası.
117- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (1-kitap-5) şerhi.

118- 52-Tûr suresi. Ve M. Nusret tura.
119-Fu-Hi-01-Adem Fassı.
120-Fu-Hi-02-Şit Fassı.
121-Fu-Hi-03-Nuh-fassı.
122-Fu-Hi-04-İdris-05-İbrahim-fassı
123-Gülşen-i Raz-2-Terzi Baba şerhinin tamamı.
124-İbretlik bir değmez dosyası daha Satih ince.
125-2018 Umre dosyası
126-14-1-Ben'deki Terzi Babam. Murat Cağaloğlu.
127-15-2-Ben'deki Terzi Babam. Murat Cağaloğlu.
128-İbretlik bir hikâye daha. Kaf dağı ve Zümrüd-ü Anka.
129-Terzi Baba divanı. "Tüm şiirlerim."
130-İbretlik bir hikâye daha. Kilise çanları.
131-Kur'ân-ı-Kerîmde yolculuk-53-Ayetleri ve Terzi Baba-
132-Kaner Yiğido-İbretlik bir hikâye daha-
133-1-İzmir İrfan sohbetleri.
134-2-Sohbet arası sohbetler.
135-3-Sohbet arası sohbetler.
136-4-Sohbet arası sohbetler.
137-5-Sohbet arası sohbetler.
138-6-Sohbet arası sohbetler.
139-7-Sohbet arası sohbetler.
140-8-Sohbet arası sohbetler.
141-9-Sohbet arası sohbetler.
142-10-Sohbet arası sohbetler.

143-11-Sohbet arası sohbetler.
144-12-Sohbet arası sohbetler.
145-13-Sohbet arası sohbetler.
146-14-Sohbet arası sohbetler.
147-15-Sohbet arası sohbetler.
148-16-Sohbet arası sohbetler.
149-17-Sohbet arası sohbetler.
150-18-Sohbet arası sohbetler.
151-19-Sohbet arası sohbetler.
152-20-Sohbet arası sohbetler.
153-21-Sohbet arası sohbetler.
154-22-Sohbet arası sohbetler.

155-23-Sohbet arası sohbetler.
156-24-Sohbet arası sohbetler.
157-25-Sohbet arası sohbetler.
158-26-Sohbet arası sohbetler.
159-27-Sohbet arası sohbetler.
160-28-Sohbet arası sohbetler.
161-29-Sohbet arası sohbetler.
162-30-Sohbet arası sohbetler.
163-1-7-Esmâ'ül Hüsnâ-M.Nusret Tura.
164-2-8-Esmâ'ül Hüsnâ-M.Nusret Tura.

Altı peygamber serisi:
1-15. 6 Pey-(1) Hz. Âdem Safiyyullah (a.s.)
2-21. 6 Pey-(2) Hz. Nûh Neciyyullah: (a.s.)
3-24. 6 Pey-(3) Hz. İbrâhîm Halîlûllah: (a.s.)
4-59. 6 Pey-(4) Hz. Mûsâ Kelîlmullah: (a.s.)
5-60. 6 Pey-(5) Hz. Îsâ Rûhullah: (a.s.)
6-61. 6 Pey-(6) Hz. Muhammed: (s.a.v.)

Terzi Baba kitapları serisi:

1-12- Terzi Baba-(1)
2-39- Terzi Baba-(2)
3-32- Terzi Baba-(3) İstişare dosyası.
4-79- Terzi Baba-(4) İstişare dosyası.
5-80- Terzi Baba-(5) İstişare dosyası.
6-86- Terzi Baba-(6) İstişare dosyası.
7-91- Terzi Baba (7) Biismi has "Selâm" (13)
8-95-Terzi Baba-(8) (19/53)
9-99- Terzi Baba-(9) İstişare dosyası.
10-103-Terzi baba yüksek lisans tezi.
11-108-Tezi Baba ile ilgili zuhuratlar.
12-109-terzi Baba tasavvufi izahlar.
13-110-19-53-Şeker risalesi.
14-126-1-Ben'deki Terzi Babam. Murat Cağaloğlu.
15-127-2-Ben'deki Terzi Babam. Murat Cağaloğlu.
16-87- Terzi Baba-İlâhiler derleme.
17-129-Terzi Baba divanı. "Tüm şiirlerim."

18-131-Kur'ân-ı-Kerîmde yolculuk-53-Ayetleri ve Terzi Baba-

Bir hikâye birçok yorum serisi.

1-25 -Köle ve incir dosyası:
2-27 -Genç ve elmas dosyası:
3-34 -Bakara dosyası:
4-61-Bir ressam hikâyesi:
5-76-Doğdular, yaşadılar hikâyesi:
6-89-Her şey merkezinde hikâyesi.

Dîvanlar serisi:

1-1-Necdet Divanı:
2-2-Hacc Divanı:
3-16-Divân (3)
4-87-Terzi Baba-İlâhiler derleme.
5-88-Nusret Tura-Divanı.

İbretlik dosyalar serisi.

1-17-kevkeb-kayan yıldızlar.
2-23-İbretlik değmez dosyası.
3-73-Celâl Cemâl Celâl "hayalî Kamer'in hayal vâdîsi"
4-81-Hayal vadisinin çıkmaz sokakları.
5-93-Mescid-i dırar/Kubbet-ul kara.
6-98-Solan bahçenin/kuruyan gülleri.
7-105-Cemo ve Farko.
8-112-Bir kardeşin soruları ve cevapları.
9-124-İbretlik bir değmez dosyası daha. Satih ince.
10-128- İbretlik bir hikâye daha. Kaf dağı ve Zümrüd-ü Anka.
11-130-İbretlik bir hikâye daha. Kilise çanları.
12-132-Kaner Yiğido-İbretlik bir hikâye daha-

Umre dosyaları serisi

1-2. Hacc Divanı:
2-20. Terzi Baba Umre (2009)
3-33. Terzi Baba Umre dosyası: (2010)
4-74. 2012 Umre dosyası:
5-83- 2013 Umre dosyası.
6-97- 2015 Umre dosyası.
7-106-(2016) Umre dosyası.
8-104-Hacc Umre ve hakikatleri.
9-125-2018 Umre dosyası

Diğer dillere çevrilen Terzi Baba kitapları serisi

1-5. Salât- Namaz ve Ezan-ı muhammedi'de Bazı hakikatler: "İngilizce, İspanyolca"
2- 6. İslâm'da Mübarek Geceler, bayramlar ve Hakikatleri: (Fransızca)
3-46. İngilizce, Salât-Namaz:
4-47. İspanyolca, Salât-Namaz:
5-48. Fransızca İrfan mektebi:
6-71. Mü-Geceler-Fran-les-nuits:
7-93- 7. İngilizce. İslâm, İmân, İhsân, İkân, (Cibril Hadîs'i):
8-100-14-İrfan mektebi ve şerhi-İspanyolca.
9-107-Vahy ve Cebrâîl- (Fransızca)

Mektuplar ve zuhuratlar serisi:

Terzi Baba İnternet dosyaları:

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
1-2- 3- 4- 5- 6- 7- 8- 9- 10-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar .

21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-

Kitaplar devam ediyor şu anYekün=(164+100=264)

Kendine dön bak haline acı
Ağartmışsın o gür siyah saçı,
Başına konsa da saltanat tacı,
Aldanmadan kanmadan hemen GEL. T.B.



DÜZENLEYEN VE YAZAN: TERZİOĞLU MURAT DERUNİ (7)
TERZİ BABA NECDET ARDIÇ TASAVVUF SERİSİ (163)

ESMA'ÜL HÜSNA - I. BÖLÜM

GÖNÜLDEN ESİNTİLER:

ESMÂ'ÜL HÜSNÂ

I. BÖLÜM

M.Nusret Tura Hz.



DÜZENLEYEN VE YAZAN
TERZİOĞLU MURAT DERUNİ
(7)

İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (163)